

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ARKEOLOJİ ANABİLİM DALI

Hasan KASAPOĞLU

PARİON NEKROPOLÜ
2006 YILI SERAMİK BULUNTULARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ YÖNETİCİSİ

Yrd. Doç. Dr. Ali Yalçın TAVUKÇU

ERZURUM - 2008

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu çalışma Arkeoloji Anabilim Dalının Klasik Arkeoloji Bilim dalında jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman

Yrd.Doç.Dr. Ali Yalçın TAVUKÇU

Jüri

Doç.Dr. Ahmet Ali BAYHAN

Jüri

Yrd. Doç.Dr. Nurettin KOÇHAN

Yukarıdaki imzalar adı geçen öğretim üyelerine aittir...../...../.....

Prof.Dr. Vahdettin BAŞÇI

Enstitü Müdürü

İÇİNDEKİLER

Sayfa No:

ÖZET	III
ABSTRACT	IV
ÖNSÖZ.....	V

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ.....	1
1.1. Kapsam, Amaç ve Yöntem.....	1
1.2. Parion'un Tarihi Coğrafyası.....	3
1.3. Parion'un Kuruluşu ve Kolonizasyonu.....	5

İKİNCİ BÖLÜM

2. PARİON ANTİK KENTİ İLE İLGİLİ ÇALIŞMALAR.....	8
---	----------

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. PARİON GÜNEY NEKROPOLÜ 2006 YILI SERAMİK BULUNTULAR.....	12
3.1. Tanımlar ve Tipler, Yapım Teknikleri, Kullanım Yerleri ve Kullanım Biçimleri	
3.1.1. Tanımlar ve tipler.....	12
3.1.2. Yapım teknikleri.....	16
3.1.3. Kullanım yerleri ve kullanım biçimleri... ..	18
3.2. Unguentariumlar.....	22
3.3. Lagynoslar.....	47

3.4. Tek Kulplu Kaplar.....	55
3.5. Kantharoslar ve Çift Kulplu Kap.....	58
3.6. Urne.....	60

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. USTALAR – İŞLİKLER	62
------------------------------------	-----------

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. PARİON 2006 YILI MEZAR BİLGİLERİ.....	63
---	-----------

SONUÇ.....	76
KISALTMALAR ve KAYNAKÇA.....	80
KATALOG.....	91
HARİTALAR.....	130
ÇİZİMLER.....	132
TABLolar.....	136
RESİMLER.....	138
ÖZGEÇMİŞ.....	159

ÖZET**YÜKSEK LİSANS TEZİ****PARİON NEKROPOLÜ 2006 YILI SERAMİK BULUNTULARI****Hasan KASAPOĞLU****Danışman: Yrd. Doç. Dr. Ali Yalçın TAVUKÇU****2008 – SAYFA – 159****Jüri: Yrd. Doç. Dr. Ali Yalçın TAVUKÇU****Yrd. Doç. Dr. Nurettin KOÇHAN****Doç. Dr. Ahmet Ali BAYHAN**

Parion Antik Kenti, bugünkü Çanakkale İli, Biga İlçesi Balıklıçeşme Beldesi'ne bağlı Kemer Köyü'ndedir. Daha önce Başaran başkanlığındaki bir ekip tarafından bölgede gerçekleştirilen yüzey araştırmalarında kentin, güney ve kuzey doğusunun nekropol olarak kullanıldığı sonucu ortaya konmuştur. 2005 yılında başlanan, Bakanlar Kurulu kararlı kazı çalışmaları sonucu 2006 ve 2007 yıllarında da devam ettirilmiştir.

2006 yılında mezarlardan ele geçen buluntulardan anlaşıldığına göre, daha çok Roma Dönemi'nde, İ.Ö. 1.yy. ile İ.S. 2.yy. arasında hemen her mezara bir lagynos, en az iki ya da daha fazla pişmiş toprak veya cam unguentarium, bir tek kulplu kap ya da aynı işleve sahip kupa, kantharos veya cam bardak, bir kandil, cesedin ağzına konmuş bir sikke bırakılmaktaydı. Ölü hediyesi olarak kullanılan seramik kaplar çok kaliteli işçiliğe sahip olmamakla birlikte, bunlar arasında hatalı üretim kapları da bulunabilmektedir ve farklı formlarıyla ritüellerle ilgili farklı işlevlerini anlamamıza yardımcı olmaktadır.

Bu eserler arasında yer alan seramiklerden unguentariumlar, lagynoslar, tek kulplu kaplar, kantharoslar ile çift kulplu kaplar ve bir urne değerlendirildiğinde; belirgin form özelliklerine göre, unguentariumların 9, lagynosların 4, tek kulplu kapların ise 3 alt grupta ele alınmasının uygun olacağı görülerek oluşturulan bu alt gruplar kronolojik dizin içerisinde verilmiştir. Seramik kaplar için oluşturulan bu tarihlemeler sonucunda Parion Nekropolü'nde 2006 yılındaki çalışmalarda ortaya çıkarılan mezarların tarihleri ortaya konmuş, bu mezarların ait olduğu dönemdeki seramik üretim özellikleri ile kentin sosyo ekonomik yapısı da anlaşılmaya çalışılmıştır.

ABSTRACT**MASTER THESIS****Hasan KASAPOĞLU****Advisor: Yrd. Doç. Dr. Ali Yalçın TAVUKÇU****2008 – PAGE – 159****Jury: Yrd. Doç. Dr. Ali Yalçın TAVUKÇU****Yrd. Doç. Dr. Nurettin KOÇHAN****Doç. Dr. Ahmet Ali BAYHAN**

Ancient city of Parion is located in Kemer village which is attached to Balıklıçeşme town, Biga district, the provincial called today as Çanakkale. It has been concluded as the result of the previous surface research which was done by Prof. Dr. C. Başaran and his colleagues that south and the northeast of the city was used as necropolis. Started in 2005, studies have been continued in 2006 and 2007.

When looked at the foundlings, found in the graves, in 2006, almost all of the graves had a lagynos, at least two baked soil or glass unguentarium, a one-handled vessel or a goblet which has the same function, a kantharos or a glass-cup type vessel, a candle, and a coin placed in the mouth of the corpse, in the Roman Era between the 1st century B.C and the 2nd century A.D. The ceramic vessels placed in the grave as dead presents do not have a very quality work besides, there can be inaccurate production vessels among these presents as well, and these vessels, by their different forms, help us to figure out the different functions of these cases in the rituals.

When the ceramic groups of unguentariums, lagynoses, one-handled vessels, kantharoses, the double-handled vessels and a urn, which are among these artifacts, are commentated; according to distinctive form characteristics, it is found acceptable to examine these ceramics 9 subgroups of unguentariums, 4 subgroups of lagynoses and 3 subgroups of one-handled vessels, and these subgroups are given in a chronological index. With the result of the dating of ceramic vessels, the dates of the tombs, found in Parion Necropolis in 2006, are revealed; and it is tried to be understood the characteristics of production of ceramic and also the socio-economical structure of the city in the era which these tombs are belong to.

ÖNSÖZ

Son yıllarda yapılan çalışmalar sonucunda, Anadolu'nun kuzey batısında yer alan Troas Bölgesi'nin önemli kentlerinden biri olduğu anlaşılan Parion (=Kemer), bölgenin önemli bir liman kenti olarak, bulunduğu konumu nedeniyle kuruluşundan itibaren tüm dönemlerde kullanım görmüştür.

Antik Kent'in Güney Nekropolü'nde 2005 yılından buyana sürdürülen çalışmalar sonucunda ele geçen zengin buluntular, kentin Hellenistik Dönemde oldukça zengin bir yapıya ve Roma Dönemi'nde de yoğun bir nüfusa sahip olduğu göstermektedir.

2006 yılında Güney Nekropol'de ortaya çıkarılan 25 mezardan ele geçen, kandiller haricindeki seramik grubu buluntu grubunu ele alan bu çalışmada ilk olarak seramik kapların raporlarda ve kazı envanter defterinde bulunan bilgileri derlenmiş, fotoğrafları çekilmiş daha sonra çizimleri dijital ortamda yapılarak eserlerin kataloğu oluşturulmuştur. Bu işlemlerin ardından İstanbul Alman Arkeoloji Enstitüsü Kütüphanesi, Ankara Türk Tarih Kurumu Kütüphanesi, Ankara İngiliz Arkeoloji Enstitüsü Kütüphanesi, Atatürk Üniversitesi'nin Merkez Kütüphanesi ve Fen – Edebiyat Fakültesi Kütüphanesi ile Arkeoloji Bölümü Kitaplığı'nda yapılan literatür çalışmalarıyla kaynaklardan elde edilen bilgilerle çalışma olgunlaştırılmıştır.

Lisans öğrenimim döneminde, akademik hayatımın başlangıcında ve tezimin her aşamasında büyük bir sabır ve özveriyle bana bir çok bilgi birikimi edinme imkanını vererek çalışmamda beni yönlendiren tez danışmanım sayın Yrd. Doç. Dr. Ali Yalçın TAVUKÇU'ya; dört yıllık lisans eğitimim sonrasında arkeolojik bir kazıya katılma imkânını bana sunarak bu çalışmalarda meslek hayatımla ilgili birçok eksikliğimi giderebilmemi sağlayıp çalışmış olduğum nekropol alanındaki tez konumu oluşturan malzemeyi çalışma olanağını bana sunup bu konuda bilimsel desteğini esirgemeyen, Parion Kazı Başkanı hocam Prof. Dr. Cevat BAŞARAN'a; olumlu eleştiri ve fikirleriyle çalışmamda açık görüşlülük kazanmama yardımcı olan hocalarım Prof. Dr. Mehmet KARAOSMANOĞLU ve Yrd. Doç. Nurettin KOÇHAN'a; kaynaklar konusunda yardımlarını esirgemeyen Yrd. Doç. Dr. Zerrin AYDIN TAVUKÇU'ya; çalışmalarım esnasında olumlu yaklaşımlarıyla beni aydınlatan hocam Yrd. Doç. Dr. Vedat KELEŞ, Arş. Gör. Şengül Dilek FUL, Arş. Gör. Hasan Ertuğ ERGÜRER'e ve eserlerin fotoğraflarını çeken Arş. Gör. Akın TEMÜR'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmamın her aşamasında maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen ailem, yazım aşamasında sürekli yanımda olup yardımlarda bulunan arkadaşlarım Banu Çiçek BAŞARAN, Arkeolog Ömer ÖZTÜRK, Arkeolog Elif YILDIRIM, Arkeolog Serkan GENÇ, Parion Kazı ekibinden arkadaşlarım, Arkeoloji Bölümü öğrencileri Büşra Elif ÖZTÜRK, Adnan KORKMAZ, Arkeolog Alper YILMAZ, Arkeolog Hacer Merve BAYRAM, ve isimlerini tek tek sayamadığım ekibin özveriyle çalışan tüm elemanlarına sonsuz şükranlarımı sunarım.

ERZURUM – Ağustos 2008

Hasan KASAPOĞLU

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

1.1. Kapsam, Amaç ve Yöntem

Troas bölgesinin önemli antik kentlerinden biri olan Parion hakkındaki veriler, birkaç yıl öncesine kadar bölgede geniş çaplı araştırmalar yapılmamış olması nedeniyle yeterli değildi. Antik kentle ilgili ilk bilimsel çalışmalara başlayan C. Başaran ve A. Y. Tavukçu'nun 1997, 1999 ve 2002 yıllarında yaptıkları yüzey araştırmaları¹ ve 2004 yılında Çanakkale Arkeoloji Müzesi'nin yönetimindeki kurtarma kazısının² ardından, 2005³ yılında C. Başaran başkanlığında başlatılan ve sistemli bir şekilde 2006⁴ ve 2007⁵ yıllarında da devam ettirilen kazılar sayesinde, Parion'un Troas Bölgesi ve Anadolu kronolojisinde çok önemli bir yere sahip olduğu anlaşılmıştır. Z. Aydın Tavukçu tarafından kentin 2005 yılı kazı sezonunda ortaya çıkarılan nekropol buluntularının değerlendirildiği Doktora Tezi⁶ ile birlikte Parion'un Troas Bölgesinin zengin kentlerinden biri olduğu ortaya konmuştur.

Bizim çalışmamız ise, başlangıçta kentin bölge içerisindeki coğrafi, kültürel ve jeopolitik konumuna değinildikten sonra, kentle ilgili Antik Kaynaklarda verilen bilgiler ve kentte yüzey araştırmalarıyla birlikte başlanan bilimsel çalışma sürecinde elde edinilen bilgilere değinilmiştir. Bu doğrultuda, yapılan çalışmalarda ele geçen bulgular ışığında kentin yapı kalıntıları ve sosyo – ekonomik yapısına değinildikten sonra kentin Güney Nekropolü'nde 2006 yılı kazı çalışmalarında ele geçen seramik buluntular, diğer antik yerleşimlerdeki benzer örneklerle karşılaştırılarak, ayrıntılı bir biçimde incelenmeye çalışılmıştır. Bu doğrultuda 2006 kazı sezonunda ele geçen unguentariumlar, lagynoslar, oinochoe, tek kulplu kaplar, çift kulplu kaplar (skyphos, kantharos) ve urne sıralı bir biçimde değerlendirilmiş, kendi içlerinde tiplerine ve kronolojik dizinlerine göre gruplandırılmış, çizilmiş, fotoğraflanmış ve katalogları oluşturulmuştur.

“Parion Nekropolü 2006 Yılı Seramik Buluntuları” adlı bu çalışmada öncelikle, 2006 kazı sezonunda kentin güney nekropolünde yapılan çalışmalarda açılan toplam 25 adet

¹ Başaran 1998, 349-364; Başaran – Tavukçu 2001, 225 – 236.

² Kozanlı 2006, 28- 29.

³ Başaran ve diğ. 2006, 609 – 628.

⁴ Başaran – Tavukçu ve diğ. 2006, 1- 9.

⁵ Başaran - Keleş ve diğ. 2008,

⁶ Aydın Tavukçu 2007.

mezardan ele geçen seramik buluntulardan, unguentariumlar, lagynoslar, oinochoe, tek kulplu ve çift kulplu kaplar ile urneden oluşan buluntular ayrıntılı bir biçimde incelenerek, bu kaplardaki form gelişimi ve kronolojik dizinleri ile yerel üretim olup olmadıkları anlaşılmaya çalışılmıştır. Bu malzemelerle ilgili gerekli kronolojik ve fiziki bilgiler elde edildikten sonra bu bilgiler sayesinde, kentin tarihi süreçte diğer bölgelerle olan ilişkileri ve bu ilişkiler sonucunda sosyal, ekonomik ve siyasi yönden geçirmiş olduğu değişimler açıklığa kavuşturulması amaç edinilmiştir. Bununla birlikte, değerlendirmeye aldığımız malzemelerin mezar buluntuları olması, kentin nasıl bir dini inanç sistemi, sosyal tabakalanma ve sosyo kültürel yapıya sahip olduğunu, bunların tarihi süreç içerisindeki değişimi ve gelişimi hakkında bilgi edinmemizi de sağlayacaktır.

Parion seramiklerini değerlendirdiğimiz bu çalışmada ilk olarak 2006 yılında nekropol alanında ele geçen seramik buluntuların kayıtları yapıp fotoğrafları çekildikten sonra teknik çizimleri yapıldı ve bunun ardından bu çizimler dijital ortamda yenilendi. Bu veriler ışığında genel bir grupta ve dizin oluşturulduktan sonra tüm malzemenin tek tek kazı envanter numaraları, bulundukları mezarlar, ölçüleri, fiziki durumları, astar ve kil renkleri, kil dokuları göz önünde bulundurularak katalogları oluşturuldu. Elde edilen bu verilerin ardından, İstanbul Alman Arkeoloji Enstitüsü Kütüphanesi, Ankara Türk Tarih Kurumu Kütüphanesi, Ankara İngiliz Arkeoloji Enstitüsü Kütüphanesi, Atatürk Üniversitesi'nin Merkez Kütüphanesi ve Fen – Edebiyat Fakültesi Kütüphanesi ile Arkeoloji Bölümü Kitaplığı'nda yapılan literatür çalışmalarıyla gerekli kaynaklar toplandı.

Bu kaynaklarda bulunan, öncelikle Troas Bölgesi ve Anadolu'da bulunan Parion örnekleriyle benzer örnekler, daha sonra ise Anadolu dışındaki antik merkezlerden ele geçen örneklerle gerekli karşılaştırmalar yapılarak, buluntular ayrıntılı bir şekilde değerlendirildi. Bu değerlendirmede çalışmanın başlangıcında kentin tarihi coğrafyası ve kolonizasyonu hakkında bilgi verildikten sonra unguentariumlar, lagynoslar (tek örneği bulunan oinochoe de işlevi bakımından lagynoslarla aynı işleve sahip olduğu için bu gruba dahil edildi), tek kulplu ve çift kulplu kaplar ile urne şeklinde genel başlıklara ayrıldıktan sonra kendi içlerinde de kronolojik dizinlerine ve tiplerine göre alt gruplara ayrılarak incelendi. Değerlendirmeler öncelikle form açısından eserlerin karşılaştırılması şeklinde gerçekleşmiş, yapım tekniği, boyama – astar, pişirilme, kil dokuları ve karışımları göz önünde bulundurulmuştur. Sonuç olarak bu eserlerin tarihleri, yapıldıkları üretim yerleri, atölye ya da usta ilişkileri ve kullanım yerleri ile birlikte yapılaş amaçları ortaya konmaya çalışılmıştır..

1.2. Parion'un Tarihi Coğrafyası

Anadolu'nun batısındaki Biga Yarımadası'nı içine alan Antik Troas Bölgesi'nin⁷ kentlerinden biri olan Parion, bugünkü Çanakkale İli, Biga İlçesi Balıklıçeşme Beldesi'ne bağlı Kemer Köyü'ndedir⁸. Parion'a Biga-Lapseki karayolunun 15. km.'sinden kuzeye doğru ayrılan 14 km.'lik bir yolla ulaşılır (Harita 1). Parion'un, çeşitli araştırmalarda Phrygia, Troas, Mysia, Hellespontos ya da Propontis gibi değişik bölgelerde gösterilmesinin nedeni, Antik Çağ'da Anadolu'nun açık bir şekilde coğrafi ve politik 'alt bölge'lere ayrılmamasından kaynaklanmaktadır⁹.

Strabon¹⁰, kentin antik çağda Pity(ei)a (=Aksaz), Linus / Linon (=Şahmelek), Adresteia (=Azatlı Çiftliği), Paisos (=Bayramtaş), Priapos (=Karabiga) ve Lampsakos (=Lapseki) topraklarıyla komşu olduğunu bildirir¹¹.

'Parion' adı konusunda ise, çeşitli görüşler ileri sürülmüştür: Bu görüşlerden ilki, kentin adının Erythraile göçmen İason ve Demetria'nın oğlu Parion'dan¹² geldiği; diğeri ise, Troia Kralı Priamos'un küçük oğlu Paris'ten alındığı ve Paris'in burada eğitilmesinden dolayı da, Paris'in şehri anlamına gelen "Parion" şeklinde kullanıldığı yönündedir¹³. Bir diğer görüşe göre de, Parion adı 'Paroslular'ın Kenti' anlamında kullanılmıştır¹⁴.

İ. Ö. 7. ve 6. yy.larda Anadolu Grek kentlerinin tarihi, Lidya Krallığı ile yakın ilişkiler içindedir. İ. Ö. 546 yılında Pers kralı Kyros II (İ. Ö. 559 - 529) tarafından Lidya Krallığı'na son verilmiştir. Böylece Batı Anadolu'daki tüm Grek kentleriyle birlikte Parion da Pers egemenliği altına girmiştir¹⁵. Pers kralı Dareios'un damadı Daurises, Hellespontos kıyı kentleri üzerine yürüyerek Dardanos'u almıştır. Abydos, Perkote, Lampsakos ve Paisos'u birer gün ara ile ele geçirdikten sonra, Parion üzerine yürüdüğü sırada Karia, İonlar'a uyararak

⁷ Homeros, İlyada, II, 815 vd.; Strabon XIII, 581 vd; Freely 1990, 15; Küçükkefe 1992, 3; Tavukçu 1999, 1; Högemann 2001, 59; Sevin 2001, 58; Aydın Tavukçu 2007, 4.

⁸ Leaf 1923, 81; Akşit 1971, 59; Umar 1983, 60; Başaran 1998a, 349; Başaran 2001, 19; Umar 2002, 318; Avram 2004, 991.

⁹ Avram 2004, 991; Aydın Tavukçu 2007, 4-5.

¹⁰ Strabon, XIII, 1, 13-15; Bilgin 1997, 7 vd.; Başaran 1998a, 350; Aydın Tavukçu 2007, 4-6.

¹¹ Strabon, XIII, 1, 14'de Parion topraklarının Priapos'un aleyhine arttığından söz eder. Parion'lular Priapos topraklarının bağlı olduğu Pergamon merkezli Attalos'lara yaltaklanarak himaye görmüşler ve bu sayede, krallarının izniyle Priapos'luların topraklarının bir kısmına sahip olmuşlardır.

¹² Leaf 1923, 83; Bonacasa 1976, 676; Frisch 1983, 56; Başaran 1998a, 350.

¹³ Başaran 1998a, 350; Umar 2002, 317; Başaran 2005a, 20; Başaran 2005b, 106; Aydın Tavukçu 2007, 4-5.

¹⁴ Başaran 2001, 19; Avram 2004, 991; Tavukçu 2005, 61; Aydın Tavukçu 2007, 4-6.

¹⁵ Sevin 1982a, 269; Mansel 1988, 253; Başaran 2002, 16; Wiesehöfer 2002, 20; Aydın Tavukçu 2007, 4-6.

ayaklanınca, geri dönmüştür¹⁶. Karia ayaklanmasının bastırılmasından sonra, kent tekrar Pers yönetimine geçmiştir..

Pers yönetimindeki Anadolu’da asıl egemenler, sonsuz yetkilere sahip olan satraplardı¹⁷. Persler, Grek kentlerinin başına satrapların geçmesini sağlamışlardır. Anadolu’daki bu satraplardan bazıları, Abydos’ta Daphnis, Lampsakos’da Hippoklos, Prokonnessos’ta Metrodoros, Kyzikos’ta Aristagoras, Byzantion’da Ariston ve Parion’da Heraphantos’dur¹⁸. Herodotos¹⁹’un bildirdiğine göre, bu dönemde Tyran Heraphantos komutasındaki Parion’lular Pers kralı Dareios’un İskit Seferine de (İ. Ö. 513 - 512) katılmışlardır.

Grekler, Ege Adaları ve Batı Anadolu’daki, kentleri Persler’in egemenliğinden kurtarmak amacıyla, İ. Ö. 479 - 478 yıllarında “Atika-Delos Deniz Birliği” ’ni kurmuşlardır. Bu birliğe, Parion, Lampsakos ve Sestos gibi Troas kentlerinin de üye olduğu bilinmektedir²⁰. Parion halkı İ. Ö. 431 - 404 yılları arasındaki “Peloponnessos Savaşları” sırasında Atina’nın yanında yer almışlardır. Ksenophon²¹’a göre, Alkibiades komutasındaki 86 gemilik Atina donanması, İ. Ö. 411 yılında Parion limanında toplanarak Sparta seferine çıkmıştır.

İ. Ö. 4.yy.’ın ortalarında Makedonya Kralı II. Philippos, Kuzey Yunanistan ve Trakya’daki Hellen kentlerini ele geçirmiştir. Henüz yirmi yaşındaki oğlu Büyük İskender ise, doğuya yönelmiştir. Büyük İskender’in “Doğu Seferi” ’nde, İ. Ö. 334 yılında Granikos ve İ. Ö. 333 yılında İssos Savaşı’nda Persleri yenmesiyle birlikte, Troas da dahil bütün Batı Anadolu, Onun egemenliğine girmiştir. Büyük İskender, egemenliği altına giren 20 kadar kente bağımsızlık vermiştir²². Bu kentler arasında bulunan Parion, Hellenistik Dönem’in başlangıcında bir süre bağımsızlık kazanmıştır.

Parion, olasılıkla Büyük İskender’in kurduğu ve Troas kentlerinin oluşturduğu, dokuz üyeli, “İlion Federasyonu”na üye olmuştur²³. İ. Ö. 306’da kabul edilmiş bu federasyonda sadece İlion değil, Dardanos, Skepsis, Assos, Aleksandreia Troas, Abydos, Lampsakos, Gargara ve Parion’da vardır²⁴. İlion Federasyonu’nun ortak dini merkezi İlion’daki Athena

¹⁶ Herodotos, V, 117; Gezin 1997, 25; Körpe 1997, 173.

¹⁷ Mansel 1988, 254; Akurgal 1993, 204; Aydın Tavukçu 2007, 5.

¹⁸ Herodotos, IV, 138; Sevin 1982b, 222; Gezin 1997, 18; Aydın Tavukçu 2007, 5.

¹⁹ Herodotos, IV, 138.

²⁰ Sevin 1982b, 223; Mansel 1988 299; Başaran 2002, 16; Başaran 2006a, 185; Aydın Tavukçu 2007, 5.

²¹ Ksenophon, VI, 2,7; Umar 2002, 318.

²² Cook 1973, 364; Aydın Tavukçu 2007, 5.

²³ Lloyd 1997, 172; Magie 2003, 26.

²⁴ Roberts 1966, 20 vd. ; Aydın Tavukçu 2007, 5.

Tapınağı idi. Burada kentlerin temsilcileri, iş görüşmek ve ‘Panathenaia Festivali’ni kutlamak için toplanırlardı.

Parion, İ. Ö. 302’de Lysimachos’un, İ. Ö. 281 yılında yapılan Kurupedion Savaşıyla da Suriye Kralı Seleukos’un egemenliği altına girmiştir. İ. Ö. 278 - 277 yıllarında Anadolu bu kez Galatlar’ın (Keltlerin) istilasına uğradığında Parion’da bundan etkilenmiş olmalıdır²⁵.

Apameia Barışı (İ. Ö. 188) sonrası, Hellespontos ve çevresini ele geçiren Eumenes I (İ. Ö. 263 - 241) ve ardından Attalos I (İ. Ö. 241 - 197) döneminde Troas Bölgesi de Bergama Krallığı’nın egemenliğine girmiştir²⁶. İ. Ö. 133’de Attalos III’ün (İ. Ö. 139 - 133) vasiyeti ile Bergama’nın yönetiminin Roma İmparatorluğu’na bırakılmasıyla kent de Roma’nın idaresine geçmiştir²⁷.

İ.Ö. 89 ile 73 yılları arasında I. Mithridates Savaşı sırasında, Aleksandreia Troas, Parion, Lampsakos ve İlion’un konumları göz önünde bulundurularak bu şehirlere Roma tarafından bağımsızlık verilmiştir. Böylece Marmara Denizi kıyılarında doğudan batıya doğru Kios, Apameia, Kyzikos, Parion, Lampsakos ve İlion şehirleri bir savunma hattı kurmuşlardır²⁸. Roma Çağı’nda Parion’a büyük önem verilmiş ve İmparator Augustus (İ. Ö. 27 - İ. S. 14), kenti “Colonia Pariana Iulia Augusta” ilan etmiştir²⁹.

Doğu Roma Dönemi’nde ise büyük bir kilise yapıldığı bilinen Parion’un önemli bir piskoposluk merkezi olduğu ve İ. S. 312- 330 yılları arasında Eustathius’un Parion piskoposu olarak atandığı belirtilmektedir³⁰.

1.2. Parion’un Kuruluşu ve Kolonizasyonu

Grek kentleri (Polis’ler) , artan nüfus, tarım alanlarının yeterli olmaması, işsizlik ve sınıf kavgaları nedeniyle ekonomik durumun bozulması sonucunda, yeni arayışlara girmişlerdir³¹. Ayrıca ekonomiyi canlandırmak için ucuz hammadde ve köle ihtiyacının

²⁵ Mansel 1988, 471.

²⁶ Demircioğlu 1993, 340; Başaran 2002, 18.

²⁷ Başaran 2002, 18; Tavukçu 2005, 65; Başaran – Tavukçu 2006, 15.

²⁸ Palaz Erdemir 2004, 173.

²⁹ Magie 1950, 869; Umar 1983, 37; Başaran 2001, 19; 2006b, 37; Aydın Tavukçu 2007, 4-6 (Iulius Augustu’un Koloni Kenti Parion).

³⁰ Ramsay 1960, 173; Başaran 1998 (1), 350.

³¹ Sevin 1982b, 219; Mansel 1988, 155 vd. ; Başaran 1998, 80-81; Işık 2001, 5; Aydın Tavukçu 2007, 5-6.

yanında, sanayi mallarını satmak için de yeni pazarlar bulmak zorunda olduklarından, deniz aşırı bölgelere koloniler kurma yoluna gitmişlerdir³². Bu hareket, İ. Ö. 750 ile 550 yılları arasında, 200 yıllık bir süreci kapsar³³. Öncelikle Anadolu'nun Ege kıyısından başlanan bu süreçte, koloni kuran kentler, toprağı az, ancak denizcilikte ilerlemiş olan şehir devletleri olmuştur³⁴. Önemli koloniler kurmuş İonya kentleri arasında Miletos başta gelmektedir³⁵.

Miletoslular Lidyalıların³⁶ ve Persler'in akınları sonucunda topraklarının çoğunu kaybetmişlerdi³⁷. Greaves'e³⁸ göre, Miletos kolonilerinin sayılarındaki artışı tetikleyen en önemli unsur, Lidya ve Pers istilalarının yarattığı nüfus baskısı olmuştur. Miletoslular İ. Ö. 8. yy. sonları 7. yy. başlarında kolonizasyon hareketine başlamışlar ve uzun süren bu yayılım sırasında, Marmara ve Karadeniz kıyılarına kadar uzanmışlardır³⁹. Miletoslular Karadeniz (=Pontos Eukseinos) için anahtar niteliği taşıyan Çanakkale Boğazı, Marmara ve İstanbul Boğazı kıyılarında koloni şehirleri kurmuşlardır⁴⁰. Çanakkale Boğazı kıyılarında koloni kuran ana şehirler arasında, Miletos'tan başka Erythrai ve Paros da bulunmaktadır⁴¹. Miletos'un kurduğu 90'ı aşan koloni şehri arasında, Çanakkale Boğazı'nın Anadolu kıyısında kurulmuş olan Parion da vardı⁴².

İlk kez İ. Ö. 709 yılında kurulduğu düşünülen Parion'un⁴³, 'Kolonizasyon Çağı'nda Erythrai'li, Miletos'lu ve Paros'lu göçmenler tarafından iskân edildiği söylenmektedir⁴⁴. Ayrıca Parion'un Thasos adasından gelenlerce kolonize edildiği şeklinde de görüşler vardır⁴⁵.

Kolonize edilen kentler göz önüne alındığında, neredeyse her Miletos kolonisinin iyi bir limanı bulunduğu görülür. Bu durum, koloni kentlerinin yer seçiminde deniz ticaretinin de

³² Işık 2001, 5; Keleş 2003, 3-6.

³³ Başaran 1998, 81; Aydın Tavukçu 2007, 6.

³⁴ Sevin 1982b, 219.

³⁵ Mansel 1988, 158; Tekin 1995, 53; Işık 2001, 5; Aydın Tavukçu 2007, 6.

³⁶ Herodotos, I, 14-15; Roebuck 1959, 123; Akurgal 1962, 373; Işık 2001, 5; Aydın Tavukçu 2007, 6-7.

³⁷ Jones 1969, 93; Greaves 2003, 141.

³⁸ Greaves 2003, 143.

³⁹ Akurgal 1962, 373; Freely 1990, 41; Högeman 2001, 61; Işık 2001, 6; Aydın Tavukçu 2007, 4.

⁴⁰ Milford 1930, 203; Carpenter 1948, 1; Mansel 1988, 167; Freely 1990, 41; Tekin 1995, 53; Işık 2001, 6; Greaves 2003, 136.

⁴¹ Greaves 2003, 161. Klazomenai, Erythrai, Paros ve Miletos'un ortak koloni şehirleri kurduklarından sözetmektedir.

⁴² Sevin 1982 (1), 220; Aydın Tavukçu 2007, 6.

⁴³ Burn 1935, 132'de İ.Ö. 708'de kurulduğunu bildirirken; Carpenter 1948, 9'da İ.Ö. 700'den sonra kurulduğunu düşünmektedir. Akşit 1971, 59; Frisch 1983, 56; Umar 1983, 58; Tavukçu 2005, 61; Başaran – Tavukçu 2006, 15; Aydın Tavukçu 2007, 6.

⁴⁴ Strabon, XIII, I, 14; Carpenter 1948, 9; Hammond 1967, 115; Akşit 1971, 59; Frisch 1983, 59; Boardman 1988, 248; Başaran 1998a, 350; 2006b, 36.

⁴⁵ Frisch 1983, 60; Avram 2004, 991; Aydın Tavukçu 2007, 4.

önemli bir rol oynadığını gösterir⁴⁶. Ayrıca din ve tapınım, ana kent ile kolonileri arasında saptanabilen en önemli bağlantılardan bir diğeridir⁴⁷. Greaves'e göre⁴⁸ Ehrardt, Miletos'un ve kolonilerinin 'phyle'leri⁴⁹, takvimleri ve kültürleri arasındaki ilişkiyi ayrıntılı bir şekilde incelemiş ve birçok kültürün ana kent ve kolonilerinde ortak olduğunu ortaya koymuştur. Buna ek olarak Greaves'in kolonilerdeki kültürler⁵⁰ üzerine yaptığı çalışmalar, Aphrodite'nin ana kent için olduğu gibi, kolonilerde de önemli olduğu yönündeki tahmini desteklemiştir⁵¹.

Sonuç olarak, Grekler Karadeniz için anahtar niteliği taşıyan Çanakkale Boğazı, Marmara ve İstanbul Boğazı'nda koloniler kurmuşlar ve bu sayede Karadeniz, Ege ve Akdeniz dünyasında ticaret yoğunlaşmıştır⁵². Grek kolonizasyonunun belki de en önemli sonucu, Greklerin yabancı kültürlerden etkilenmesi ve onları etkilemiş olmasıdır⁵³. Böylece hem ana şehirler, hem de koloni şehirler büyük bir zenginliğe kavuşmuşlardır. Bu zenginlik de, doğal olarak, sanat eserlerine yansımıştır⁵⁴.

⁴⁶ Greaves 2003, 142. Aydın Tavukçu 2007, 4.

⁴⁷ Greaves 2003, 143, Aydın Tavukçu 2007, 4.

⁴⁸ Greaves 2003, 143, Aydın Tavukçu 2007, 4.

⁴⁹ Kan ve soy bağıyla birleşmiş insan grubu.

⁵⁰ Greaves 2003, 143, Aydın Tavukçu 2007, 4.

⁵¹ Mansel 1988, 160'da ana kent ile koloni kentlerinde kültür birliğine değinir.

⁵² Aydın Tavukçu 2007, 4, Dn.33.

⁵³ Tekin 1995, 55.

⁵⁴ Aydın Tavukçu 2007, 4.

İKİNCİ BÖLÜM

2.PARİON ANTİK KENTİ İLE İLGİLİ ÇALIŞMALAR

Parion'dan bahseden Antik yazarlar Herodot⁵⁵ ve Ksenophon⁵⁶ daha sonra da Strabon'dur⁵⁷. Bu bilgilerden çok uzun yıllar sonra, 1801'de bölgede bulunan sikkelere göre, Parion'un bugünkü Kemer Köyü'nde olduğu Hunt⁵⁸ tarafından tespit edilmiştir. Leaf⁵⁹ tarafından da doğrulanan bu lokalizasyona ek olarak Kökten⁶⁰, Parion ve civarında bazı prehistorik araştırmalar yapmıştır. Ramsay'ın⁶¹ da hakkında bilgi verdiği Parion'da Akşit, 1970'lerde Çanakkale Müzesi adına yüzey araştırması yapmıştır⁶².

1991 ve 1996 yıllarında Küçükefe ve Bilgin, bitirme tez çalışmaları için Parion'da yüzeyel geziler yapmışlardır. Bu tezlerden elde edilen bulgulara dayanarak Parion'da daha bilimsel çalışmaların yapılması gerektiği anlaşılmış ve 1997 yılında Başaran başkanlığındaki ekip tarafından kentin bulunduğu bölgede yüzey araştırmaları gerçekleştirilmiştir. Bu yüzey araştırması sonucunda çok sayıda küçük buluntu ile birlikte, kenti çevreleyen sur kalıntılarının kuzey kısımda yoğun olduğu, Bodrum Burnu mevkiindeki tepeliğin antik kentin Akropolü olduğu, kentin güney ve kuzeybatısının da Nekropol alanı olarak kullanıldığı anlaşılmıştır⁶³. Aynı ekip 1999 yılında araştırmalarını bu kez çevre yerleşimleri de kapsayacak şekilde genişletmiştir⁶⁴. Son olarak 2002 yılında tekrarlanan yüzey araştırmalarında, Parion'daki antik kent kalıntılarının gün geçtikçe zarar görüp kaybolduğu anlaşılmış ve bu durumun önlenmesi için vakit geçirilmeden arkeolojik kazılara başlanması gerektiği belirtilmiştir⁶⁵.

⁵⁵ Herodotos IV, 240.

⁵⁶ Ksenophon VII, 2, 7.

⁵⁷ Strabon XII, 588.

⁵⁸ Walpole 1817, 84-140.

⁵⁹ Leaf 1923, 81.

⁶⁰ Kökten 1949, 817 vd.

⁶¹ Ramsay 1960, 161.

⁶² Umar 1983, 35.

⁶³ Başaran 1998, 349-364

⁶⁴ Başaran, Tavukçu 2001, 229.

⁶⁵ Başaran vd. 2003, 187.

Parion Yayın Çalışmaları:

Parionla ilgili ilk yayın çalışmaları, kente yapılan yüzey araştırmalarının sunulduğu sempozyum bildirileridir⁶⁶. Bu araştırmalar ve ardından başlanan kazı çalışmaları sonucu ele geçen malzemelerden faydalanılarak yapılan çok sayıda bildiri ve makale bulunmaktadır.

Bu yayınlardan Başaran'a ait olanlardan "Parion'dan İki Gladyatör Steli"⁶⁷ ve Tavukçu'nun "A Sculpture of Orpheus From Parion"⁶⁸ başlıklı yayınlarında kentteki Orpheus ve Apollon kültü ve kentin bu denli yüksek kalitede heykel yapılan bir atölyesinin olabileceğinden bahsedilir. Başaran'a ait "Antik Troas Kenti Parion"⁶⁹ ve "Jewellery Center in Antique Era: Parion" (Antik Çağın Kuyumculuk Merkezi: Parion)⁷⁰ adlı makalelerde ise kentin Güney Nekropolü'ndeki Taş Sandık Mezar tipinde üç mezardan ele geçen ince işçilikli altın takılar ve diğer objeler ele alınarak kentin bir kuyumculuk merkezi olup olamayacağı konusunda bilgi verilmeye çalışılmıştır.

Tavukçu'nun "Parion Kazıları"⁷¹ adlı makalesi ile Başaran'ın "Parion Kazı Çalışmaları - 2005"⁷², "PARİON: Karanlıktan Gün Işığına"⁷³, "Excavating Hellenistic Parion: The Royal Necropolis in Turkey"⁷⁴ başlıklı çalışmalarda ve Başaran ile Tavukçu'nun ortak yayınları olan "Türk Arkeolojisinin Çanakkale'de Parlayan Yıldızı Parion"⁷⁵ adlı çalışmada kentte yapılan yüzey araştırmaları ve devam etmekte olan kazı çalışmalarında elde edilen veriler yayınlanmıştır. Yine, Başaran'a ait "Parion'dan Persia'ya Yol Gider"⁷⁶ başlıklı çalışmada kentin Güney Nekropolü'ndeki bir mezardan ele geçen meyve ve kuruyemiş kalıntıları arasındaki hurmalar ve başka bir mezarda bulunan terrakotta savaşçı figürini ile birlikte kentin Persler ve Persia ile ilişkisi olup olmadığı konusu açıklığa kavuşturulmaya çalışılmıştır.

Antik kentle ilgili bilimsel yayınlardan en geniş kapsamlı olanı ise, Aydın Tavukçu tarafından yazılan "Parion Nekropolü 2005 Yılı Buluntuları" adlı, doktora tez çalışmasıdır⁷⁷.

⁶⁶ Başaran 1998a, 349 – 364; Başaran – Tavukçu 2001, 225 – 236.

⁶⁷ Başaran 2001, 19 – 24.

⁶⁸ Tavukçu 2004, 753 - 759

⁶⁹ Başaran 2005a, 20 – 22.

⁷⁰ Başaran 2005b, 106 – 111.

⁷¹ Tavukçu 2005, 61 – 74.

⁷² Başaran 2006, 26 vd.

⁷³ Başaran 2006a, 185 – 200.

⁷⁴ Başaran 2006b, 36 – 37.

⁷⁵ Başaran – Tavukçu 2006, 15 – 21.

⁷⁶ Başaran 2007; 130 vd.

⁷⁷ Aydın Tavukçu 2007, 1 vd.

Bu çalışmada güney nekropolde 2005 yılında ortaya çıkarılan bütün eserler değerlendirilmiştir. Aydın Tavukçu'nun "Parion'da Erken Dönem Yerleşim İzleri"⁷⁸ adlı yayınında kentte ele geçen erken dönem seramikleri ışığında kentin erken dönem iskânına değinmiştir. Kasapoğlu'nun "Parion Nekropolü Mezar Tipleri"⁷⁹ başlıklı yayınında ise kentin nekropolünde görülen mezar tipleri ve ölü gömme geleneklerine açıklık getirilmeye çalışılmıştır. Son olarak Keleş'in "An Ancient City in Northern Troas Region" (Kuzey Troas'ta Antik Bir Kent)⁸⁰ adlı yayınında kentin Nekropol, Tiyatro ve Roma Villası (Hamam?) alanlarında yapılan kazı çalışmaları hakkında genel bilgilere yer verilmiştir.

Parion Kazıları:

2004 yılında, Parion Güney Nekropolü'nün bulunduğu alana, İlköğretim Okulu yapmak için başlanan temel hafriyatı çalışmalarında, iş makineleriyle çok sayıda mezar tahrip edilmiştir⁸¹. Aynı yıl Çanakkale Müzesi tarafından alanda kurtarma kazısı yapılmıştır⁸². Kazıdan değişik dönemlere ait 200'ün üzerinde mezar tespit edilmiş, bunların 178 tanesi açılarak belgelenmiştir.

Tüm bu çalışmaların ardından 2005 yılında Başaran başkanlığındaki ekip tarafından kentteki ilk bilimsel kazı çalışmalarına başlanmıştır. 2005, 2006 ve 2007 kazı sezonlarında gerçekleştirilen çalışmalarda, kentin Güney Nekropolü'nde sekizi Taş Sandık diğerleri ise Kiremit ve Ahşap Tabut Mezar olan toplam 107 adet mezar açılarak Erken Helenistik Dönemden Roma Dönemi ortalarına kadar tarihlenen çok sayıda eser ortaya çıkarılmıştır (Çizim 1 – 2, Resim 1) .

Antik tiyatro'daki çalışmalarda⁸³ 1341-1391 yıllarına tarihli V. John'a ait, iyi durumda, ön yüzünde at üzerinde St. Demetrios, arka yüzünde ise V. John'un cepheden portresinin yer aldığı 1/2 Stavraton ya da 1/2 Hyperpyron biriminde bir Bizans sikkesi ele geçmiştir. Ele geçen bu Bizans sikkesi tiyatrodaki geç dönem duvarının, tiyatro ve kentin önde gelen diğer yapılarındaki tahribatın nedeninin anlaşılmasına olanak tanımıştır⁸⁴ (Resim

⁷⁸ Aydın Tavukçu 2007a, 113 – 128.

⁷⁹ Kasapoğlu 2008, 481 – 520.

⁸⁰ Keleş 2008.

⁸¹ Başaran 2006, 186.

⁸² Kozanlı 2006, 28.

⁸³ Başaran – Tavukçu ve diğ. 2006, 5 – 6; Başaran – Keleş ve diğ. 2008; 3 – 4.

⁸⁴ Tekin, 1998, 92V. John'a ait Bizans sikkesi tarih olarak Türk akınlarının Bizans'ı bunalttığı dönemlere denk gelmektedir. Tarihsel kaynaklara göre V. Johannes'in 1354 yılında tekrar tahta çıktığında Türk akınları bütün hızıyla devam ediyordu. Hatta kral Macaristan imparatorundan yardım istemiş, fakat yardım gelmemesi üzerine I. Muradın vasal kralı olmayı kabul etmiştir. Buna göre Bizanslılar, kenti Türk akınlarına karşı koruyabilmek

2). Tiyatroda gerçekleştirilen çalışmalarda Roma dönemine ait bezemeli mimari bloklar ve bir adet adak yazıtı ele geçmiştir (Resim 3 - 4).

Roma Villası (Hamam?)’nda yapılan çalışmalarda, sıkıştırılmış toprak üzerine mermer kaplı zeminde üzerine sütunların oturduğu, biri kırık üç adet postament, kanaldan gelen atık suların toplandığı alanda mermerden bir mazgal kapağı ve söve yuvası belli olan bir kapı girişi ortaya çıkarılmıştır (Resim 5).

2006 ve 2007 sezonunda sondaj ekibi tarafından kentin değişik bölgelerinde çalışmalar yapılmıştır. Bunlardan tiyatronun üst kısmında yapılan çalışmalarda, ele geçen kalıntılara göre 5.30x5.60 m. ölçülerinde olduğu anlaşılan bir yapının temel kısmı ortaya çıkarılmıştır (Resim 6). Bulunan biri podyuma ait olabilecek, diğerleri ise olasılıkla bir arşitrav parçasının silmeli bölümü ile bir kornişe ait mimari parçalar, yapının oldukça küçük boyutlu tapınak benzeri bir yapı olabileceği ihtimalini ortaya koymaktadır.

Yapı konum itibarıyla tiyatro kaveasının hemen üstünde yer alması nedeniyle (Resim 6); benzerlerine Bergama, Side, Cibyra ve Hierapolis tiyatrolarında da rastlanan kavea üstü tapınakları akla getirmektedir⁸⁵.

için, tiyatro ve kentin o güne kadar ayakta kalabilmiş diğer önemli yapılarından elde ettikleri işe yarar bütün mimari parçaları sur duvarının güçlendirilmesinde kullanmışlardır.

⁸⁵ Hanson, 1959; Ferrero, 1988, 33;

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. PARİON GÜNEY NEKROPOLÜ 2007 YILI SERAMİK BULUNTULARI

3.1. Tanımlar ve Tipler, Yapım Teknikleri, Kullanım Yerleri ve Kullanım Biçimleri

3.1.1. Tanımlar ve tipler

Unguentariumlar: Parion’da ele geçen eserler içerisinde seramikler önemli bir yere sahiptir. Sayıca en çok ele geçen seramik türü *unguentarium*lardır. Pilinius’a göre⁸⁶ ilk kez kim tarafından yapıldığı bilinmeyen, bazen *lacrimarium* (cenazelerde gözyaşlarının içine akıtıldığı kap) bazen de *balsamarium* (bu tip kapların içerisine konulan malzemelerin için kullanılan genel bir terim) terimleriyle birlikte kullanılan bu kapları Anderson - Stojanovic⁸⁷ küçük seramik şişeler olarak tanımlamaktadır.

*Unguentarium*ların 4-5 cm.’den 20-30 cm.’ye varan yüksekliğe sahip örnekleri bulunmakla birlikte, bu kaplar genellikle 8-20 cm. arasında yüksekliktedirler. *Unguentarium*lar 2 ana tip yansıtmaktadırlar,

1. *İğ gövdeli (Fusiform) unguentariumlar*; dışa dönük yayvan dudak, omuz üzerinde incelen boyun, yuvarlak profilli omuz - ilerleyen dönemlerde uzayan - kısa kalın ayak ve konik kaideye sahiptir (Çizim 3). Bu formda *unguentarium*lar hemen hemen bütün yerleşim yerlerinde erken Hellenistik dönemden itibaren yaygın bir şekilde görülürler. Buluntu merkezleri arasında; Batı’da Atina, Corinth, Eridanos, Stobi gibi merkezler; Anadolu’da Antiochia, Tarsus, Labraunda, Priene, Tralleis, Knidos, Stratonikeia, Kelenderis, Bergama, Knidos gibi şehirler; Doğu’da da Hama, Alexandria ve ayrıca Kıbrıs sayılabilir.

Bu tipin ilk örneklerinde 8-15 cm. arasında yükseklik, kabın ayakta durmasına uygun kısa ayak, geniş kaide, bazılarında parlak siyah boya, bazılarında ise boyun, omuz ve gövde üzerinde kırmızı, beyaz ve bazen siyah renkli bantlar görülmektedir⁸⁸. İ.Ö. 3. yy.’dan itibaren iğ gövdeli *unguentarium*ların karın çapı ve yükseklikleri arasındaki orantıda küresel yapıdan ince uzun yapıya doğru bir gelişim görülerek boyun konik bir biçim kazanmış ve kabın iç hacmi küçülmeye başlamıştır⁸⁹. İ.Ö. 3.yy.’ın son çeyreğinde bu kapların boylarında belirgin

⁸⁶ Pilinius XIII, 2-3.

⁸⁷ Anderson-Stojanovic 1987, 105.

⁸⁸ Anderson - Stojanovic 1987, 108; Baldıran 1999, 336.

⁸⁹ Anderson - Stojanovic 1987, 109, Dn. 20.

bir büyüme meydana gelir ve bazı örnekler 30 cm. yüksekliğe kadar ulaşır. Tüm bu özellikler İ.Ö.1.yy.'ın ortalarına kadar devam eder⁹⁰.

İğ gövdeli unguentariumlarda belirgin alt gruplar oluşturmak zordur. Çünkü farklı bölgelerde farklı profiller kullanılabilmektedir⁹¹.

2. *Soğan gövdeli (Bulbous) unguentariumlar*; dışa dönük ağızlı, uzun silindirik boyunlu, Hayes'in⁹² "sarkık gövdeli" olarak ifade ettiği soğan gövdeli ve düz dipli olan bu tipe geçişin kesin olarak ne zaman ve nasıl olduğu bilinmemekle birlikte iğ gövdeli ve soğan gövdeli tipin birlikte kullanıldığı, İ.Ö. 1.yy.'ın ikinci yarısına tarihlenen mezarlar Argos, Corinth ve Stobi'de bulunmaktadır⁹³. İ.Ö. 50 civarında cam üfleme tekniğinin gelişmesiyle birlikte üretilen bu cam şişelerin taklidi olarak soğan gövdeli tipe geçişin sağlanmış olabileceği de düşünülmektedir⁹⁴.

Atina Agorasından ele geçen, İ.Ö. 4.yy.'ın son çeyreğine tarihlenen unguentariumları, iğ gövdeli tipin erken örnekleri olarak düşünecek olursak; İ.Ö. 44 yılından hemen sonra Corinth'de ele geçen soğan gövdeli unguentariumların iğ gövdelilerin yerini almasının en azından iki yüzyılı bulduğu ortaya çıkmaktadır⁹⁵.

En erken örnekleri, maksimum genişlikte taban, uzun boyun ve cam unguentariumları andırır tarzda, parlak yüzeye sahip olan bu kapların daha kısa boyunlu olanlarına Atina, Kerameikos, Sardes, Samos, Stobi ve Palestina'daki mezarlıklarda rastlanmaktadır⁹⁶. İ.Ö. 1.yy.'ın geç evreleri ile İ.S. 1.yy.'ın ilk yarısında soğan gövdeli pişmiş toprak unguentariumlar yaygın bir şekilde kullanılmalarına rağmen, cam unguentariumlar İ.S. 1.y.'ın ikinci yarısına kadar az sayıda ele geçmiştir. İ.S. 1.yy. mezarlarında soğan gövdeli cam ve pişmiş toprak unguentariumların birlikte kullanılabildikleri görülebilmektedir. Fakat bu kaplarla birlikte iğ gövdeli unguentariumların da kullanıldığı mezarlara rastlanmamıştır⁹⁷. Soğan gövdeli unguentariumların kullanılmasına devam edilen İ.S. 1.yy.'ın geç evreleri – İ.S. 2 ve 3.yy.'lara ait örneklerin ele geçtiği Trakya ve Kıbrıs örneklerinden de anlaşılabileceği üzere bu kapların boyunları uzamış, gövdeleri çan biçimli ve maksimum genişlikte tabana sahiptir⁹⁸.

⁹⁰ Baldıran 1999, 337.

⁹¹ Anderson - Stojanovic 1987, 109, Dn. 26.

⁹² Hayes 1976, 62.

⁹³ Anderson - Stojanovic 1987, 111.

⁹⁴ Anderson - Stojanovic 1987, 112, Dn. 35.

⁹⁵ Thompson 1934, 473; Dusenbery 1998, 798-800; Aydın Tavukçu 2007, 88.

⁹⁶ Anderson - Stojanovic 1987, 111-112, Dn.37.

⁹⁷ Anderson - Stojanovic 1987, 113, Dn. 41.

⁹⁸ Anderson - Stojanovic 1987, 113, Dn. 43-44.

Yukarıdaki açıklamadan da anlaşılacağı gibi, unguentariumlardaki geçiş iğ gövdeli unguentariumdan soğan gövdeli pişmiş toprak unguentariuma ve daha sonrada soğan gövdeli cam unguentariuma doğru olmuştur.

Geniş bir yayılım alanına sahip, iki ana tip altında ele alınan unguentariumların çok çeşitli alt tiplerinin olmasından dolayı genel bir kronoloji oluşturmak hemen hemen olanaksızdır. Atina'da ele geçen örnekleri değerlendiren Thompson⁹⁹, torba gövdelilerden daha yuvarlak hatlılara doğru gelişim gösteren bir kronoloji ortaya koymasına rağmen torba gövdelilere oldukça geç dönemde de rastlanabilmektedir. Jones¹⁰⁰, Westholm¹⁰¹ ve Hagg - Fossey¹⁰² ise iğ gövdelilerde gelişim olarak içi boş kaideden narin gövdeye doğru bir eğilim olduğunu belirtirler.

Parion Nekropolü 2006 yılı seramikleri içerisinde ele aldığımız unguentariumlarda biçim özellikleri göz önünde bulundurularak 9 ayrı grupta Kat. No. 1 – Kat. No. 51 arasında değerlendirilmiştir. İlk grupta Hellenistik Dönem iğ gövdeli unguentarium örnekleri (Resim 7 - 8); ikinci grupta Hellenistik örneklerin kaide kısımları kaybolmuş dışa çekik ince dudaklı, bazen uzun bazen de kısa tutulmuş silindirik boyunlu sarkık gövdeye sahip soğan gövdeli unguentariumlar (Resim 9 - 16); üçüncü grupta dışa taşkın kalın dudaklı, orta kısımları hafif dışa bombeli uzun silindirik boyunlu, çok az aşağı sarkık gövde ve düztaban sahip soğan gövdeli unguentariumlar (Resim 17 – 34) ele alınmıştır. Bu gruptan sonra dışa taşkın ince dudaklı, gövdeye doğru daralan silindirik boyunlu, omuz kısımları oldukça basık ve oldukça sarkık biçimli gövdeye sahip, düztabanlı unguentariumlar dördüncü grupta (Resim 35 – 39); gövdenin iyice daralıp uzadığı, dışa çekik ince dudaklı, önceki gruba göre daha uzun tutulmuş silindirik boyunlu, düz dipli soğan gövdeli unguentariumlar beşinci grupta (Resim 39 – 44); beşinci gruba benzer profil özellikleriyle birlikte oldukça uzun silindirik boyun ve uzun dar gövde, ağız çapına yakın ölçülü düz dipli örnekler ise altıncı grupta (Resim 45 – 46) ele alınmıştır. Yedinci grubumuzda, dışa çekik ince dudaklı, gövdeye geçişte yumuşak profil izleyen uzun silindirik boyunlu, hafif şişkin karınlı konik ayaklı, büyük boyutlu iğ gövdeli unguentariumlar (Resim 47 – 53) ele alınırken; sekizinci grubumuzda önceki gruba hemen hemen aynı ağız – boyun ve gövde yapısına sahip ancak konik kaide kısmının olmadığı örnekler (Resim 54 - 56); dokuzuncu ve son grupta ise İ.S. 2.yy.'ın çok uzun silindirik boyunlu, çan biçimli üçgen gövdeye sahip cam unguentariumlarıyla aynı tipte olan tek örneğimiz (Resim 57) incelenmiştir.

⁹⁹ Thompson 1934, 472-474.

¹⁰⁰ Tarsus I 1950, 171-172.

¹⁰¹ Hellström 1965, 26, Dn. 13.

¹⁰² Dündar 2006, 20, Dn. 102.

Lagynoslar: Parion Nekropolü’nde 2006 yılı çalışmalarında ele geçen ikinci buluntu grubunu oluşturan lagynoslara gelirsek; Dil bilimciler lagynos kelimesini, oyuk ve çukur kap anlamına gelen “λάγυν = lagon” kelimesine bağlamışlardır. Büyük Pers İmparatorluğunu yenerek on yıl gibi kısa bir sürede Hindistan içlerine kadar ilerleyen İskender’in isteğiyle kurulan İskenderiye’de ve ölümünün ardından kurulan krallıklara bağlı kentlerde Grotesk sanatının ortaya çıktığı bir dönemde Eros, Aphrodite ve Dionysos ağırlıklı, erotizme ve yozlaşmaya açık bir kültür ortamı gelişir. Bu dönem atmosferinde üretilen lagynos, Hellenistik Dönem’in en yaygın ve en karakteristik kabı olarak ortaya çıkar¹⁰³. Alexandria (İskenderiye)’da ele geçen bir lagynos üzerindeki “Κῶμος = Komos” yazısının varlığı, bu özel formun festivallerde şarap servisi için kullanılmış olduğuna önemli bir kanıt olmalıdır¹⁰⁴. Latin yazarlar tarafından “büyük göbekli şişe” olarak tanımlanan lagynoslar, güçlü kalıpları, iyi kapanmış karınları ve Hellenistik Dönemdeki Dionysos usulü süslemeleriyle bu tür şenlikler için en uygun kaplardır¹⁰⁵.

Çalışmamızda Kat. 52 – 63 arasında ele alacağımız lagynoslar bulundukları mezarlarda ele geçen unguentariumlar ve diğer buluntularla birlikte biçim özellikleri de göz önünde bulundurarak dört grupta değerlendirilmiştir. İlk grup örnekleri astarlı ve pürüzsüz yüzeyleriyle birlikte üstten ve alttan basık gövde yapılarıyla en erken örnekleri oluşturmakta (Resim 58 – 59); ikinci grupta ise aynı dönemde kullanılan, bazen dışa taşkın kalın – yivli dudaklı, kısa boyunlu, toplu yapıda yuvarlak gövde ve gövdenin 3/2’si oranında bilezik ayaklı, bazen de dışa takın kalın yuvarlak dudaklı, yine kısa boyunlu, omuzdan basık, sarkık gövdeli ve yine gövdenin 3/2’si oranında bilezik ayağa sahip örnekler bulunmaktadır (Resim 54 – 58). Üçüncü grupta bulunan tek örnek (Resim 64) aklın köşeli dudağın orta kısmındaki çöküntü ve yuvarlak biçimli gövdesiyle önceki gruba benzerlik gösterirken, gövdesindeki tek yivle verilmiş, az belirgin köşeli yapı ve küçülen kaidesiyle bir sonraki aşamaya geçiş özelliği yansıtır. Dördüncü grupta ise form daha sağlam yapıya kavuşmakla birlikte omuza geçişte yumuşayan profil, dar bilezik kaide ve kulp kısımlarındaki yivlendirmeler belirgin tanımlayıcı özellikler olmuştur (Resim 65 – 67).

Bu gruplamalara dâhil edilen lagynoslar dışında işlevsellikleri açısından lagynoslarla aynı başlık altında değerlendirilen iki örneğimiz daha bulunmaktadır. Bunlardan ilki boyun ve kulp yapısıyla lagynoslarla benzerdir ancak dikdörtgene yakın gövdesiyle farklıdır (Çizim 64,

¹⁰³ Tatar 2008, 39.

¹⁰⁴ Thompson 1934, 450.

¹⁰⁵ Tatar 2008, 39.

Resim 68). İkinci örneğimiz ise Yunanca'da "oinos" şarap ve "hoe" taşıyıcı anlamındaki kelimelerden türetilmiş bir şarap kabı olan oinohoe'dir (Resim 69)¹⁰⁶.

Tek kulplu kaplar: Geniş ağızlı ,şişkin karınlı, ağız ile omuz arasına yerleştirilmiş tek kulpa sahip bardak yada kupa benzeri kaplardır. Kat. No. 66 – 71 arasında ele alacağımız kaplar boyutları, biçim özellikleri ve bu kıstasta uygun görüldükleri kronolojik dizine göre 3 grupta değerlendirilmişlerdir. İlk grup omuz üzerine yerleştirilmiş kulplu küçük boyutlu (Resim 71), ikinci grupta boyutları biraz daha büyümüş dudak omuz arasına yerleştirilmiş dudağı aşan kulplu (Resim 73 – 74), üçüncü grupta ise boyutları daha da büyüyerek 12 cm. yüksekliğe kadar ulaşan, dudak omuz arası kalın kulplu (Resim 75 – 77) yapıdadır.

Kantharoslar – Çift kulplu kaplar: Geniş ağızlı, yayvan gövdeli, gövdenin alt kısmında çıkarak dudaktan yukarı taşan iki kulplu yapıdaki derin kaplardır. Genellikle kaide ayak uzunluklarına göre alt tiplere ayrılabilen formun ele alacağımız örneklerinde böyle bir sınıflandırma bulunmamaktır.

3.1.2. Yapım teknikleri

Unguentariumlar: Bugüne kadar çoğunlukla mezarlık alanlarından ele geçen unguentariumların yüzeylerindeki bazen cam örneklerde olan düzeydeki pürüzsüz yapıdan bazen çok az bulunan pürüzlerden ve birçoğunda görülebilen çark izlerinden de anlaşıldığı gibi bu kaplar çarkta yapılmış kaplardır. Bu kapların yapıldığı çarkların dönme hızına göre kimi bahsedildiği gibi parlak ve pürüzsüz, kimide biraz daha mat ve pürüzlü yapıya sahiplerdir.

Boyama konusunda ise, özellikle erken dönem örnekleri olan iğ gövdeli unguentariumların bazıları tamamen siyah firnisle kaplı ya da boyun, omuz veya gövdelerinde kabın kendi renginden farklı boyanmış yatay bir bant bulunabilmektedir. Ancak geç dönem örneklerinde bunu görememekteyiz. İğ gövdeli unguentariumlardaki bu erken dönem özelliğinin soğan gövdeli unguentariumlarda boyun kısımlarına yerleştirilen astar izi ile tekrar edildiği gözlenir¹⁰⁷. Bu boyama, kapların ters çevrilerek, boyun kısımlarının astar boyasının bulunduğu kap içerisine daldırılıp çıkarılmasıyla elde edilmiştir. Bu işlem sonrasında kaplar

¹⁰⁶ Başaran 1998, 157.

¹⁰⁷ Anderson - Stojanovic 1987, 114, Fig. 8.

düz olarak bırakıldıklarından dolayı bazı kısımlarda boya damlalar şeklinde gövdeye doğru akmıştır.

Elle şekillendirilmiş erken dönem örneklerine rastlanmayan, iki ana tipte ele aldığımız unguentariumların küçük farklılıkları bulunan çeşitli alt tipleri bulunmakta ve killeri her dönemde bölgesel değişiklikler göstermektedirler. Çeşitli merkezlerden ele geçen unguentariumlarla ilgili edinilen bilgilere göre, Atina formlarının hamurunda mika, kum ve kireç taneleri olmamasına karşın, Anadolu’da ve Doğu’da bazı merkezlerde bulunan unguentariumların hamurunda, miktarı bölgelere göre değişen mika, kum ve kireç taneleri bulunmaktadır. Kil dışında astar boyalarının da farklı renklerde oldukları görülmektedir. Bu tespitlerden de anlaşıldığı üzere, kapların sadece belli merkezlerde değil yerel atölyelerde de üretildiklerini söylemek mümkündür¹⁰⁸.

Erken dönemlere ait unguentariumlar, Akdeniz ve Roma İmparatorluğunun diğer bölgelerine ihraç edilmiş Atina ve İtalya siyah astarlı iğ gövdeli örnekleri gibi oldukça yüksek kalitede ve iyi işçiliğe sahipken, ele geçen örneklerin büyük çoğunluğunu oluşturan, mezar örnekleri ise özensiz yapılmış, oldukça kaba, pürüzlü yüzeye ve asimetrik profile sahiptir¹⁰⁹.

Lagynoslar: Hellenistik Dönemde, şenliklerde ve bayramlarda içki kabı olarak kullanılan lagynosların ise krallar tarafından kurulan festivallerde de kullanılmış olmaları, ilk örneklerinin metal olma olasılığını akla getirir¹¹⁰. Pişmiş toprak örnekleri sonradan ortaya çıkmış olmalıdır. Cam örneklerine ise nadiren rastlanmaktadır. Hellenistik Dönemde zamanla lagynophoria şenliklerinden bağımsız olarak üretilmeye başlanan lagynosların günlük kullanım için üretilenleri daha küçüktür ve biçimlerinde farklılık gözlenir. Kaide kısmından itibaren çarkta yapılan bu kapların boyun ve omuzları arasında yer alan kulpları sonradan eklenmiştir. Bizim örneklerimizin neredeyse tümünde unguentariumlardakine benzer kil dokusu ve çok az kumtaşçık ve mika katkısı bulunmaktadır.

Hellenistik Dönem örneklerinin üzerlerinde görülen nesnelerin hepsi Dionysos ile ilgili özelliklere sahiptir. M.Ö.3. yy. da IV. Ptolemaios tarafından başlatılan ve Dionysos onuruna düzenlenen Lagynophoria şenliklerinin yanı sıra yine Dionysos kültürüyle ilgili olan, ilkbaharın gelişinin kutlandığı Antesteria bayramları da, sadece doğanın canlanması için değil aynı zamanda denizcileri denizden uzak tutan kötü havanın son bulması için yapılmaktaydı.

¹⁰⁸ Baldiran 1999, 337; Aydın Tavukçu 2007,88.

¹⁰⁹ Anderson - Stojanovic 1987,114, Dn. 46.

¹¹⁰ Tatar 2008, 42.

Bu yüzden lagynoslar üzerindeki sakin denizi ve rahat yolculuğu sembolize eden yunus balıkları ve denizcilikle ilgili diğer motifler de Dionysos kültüyle birlikte düşünülür. Yunuslar dışında, uçan ya da yerde duran kuşlar ve dövüşen atlar da lagynoslar üzerinde görülen bezemelerle birlikte maden işçiliği etkisinde kalınarak ortaya çıkan kabartma tekniği de lagynoslar üzerinde kendini göstermiştir¹¹¹.

Hellenistik Dönemin zengin bezemeli lagynoslarına rağmen, Parion ve Troia'da görülen Roma Dönemi örneklerinde kabartma bezemeli olan biri¹¹² dışında diğer örnekler bezemesiz ve sade yapılmışlardır.

Tek kulplu kaplar: Çarkta yapılmış geniş ağızlı yapıya sahip kabın kulbu sonradan yapııştırılmıştır. Bizim örneklerimizi oluşturan örneklerin hiç birinde astar veya boya bulunmamaktadır.

Kantharos – Çift kulplu kaplar: Bu grupta ele aldığımız çift kulplu kabın dış yüzeyinde hamur renginde ince astarlı yapı, bir diğer örneğimiz olan kantharosta ise açık siyah (koyu kahve) astar ve kabın yüzeyinde kabartma figürlere yer verilmiştir. Aplike seramikler olarak adlandırılan bu tür kaplar hazırlanmış ince çamur fitillerin doğrudan doğruya veya bir kalıp içerisinde şekillendirildikten sonra astarsız seramiğin üzerine yapıştırılması yoluyla elde edilen kabarık (rölyef) dekorludurlar.

Urne: Büyük çömlekçi çarkında yapılmış geniş ağızlı kabın yüzeyinde astar veya boya bulunmamaktadır.

3.1.3. Kullanım yerleri ve kullanım biçimleri

Unguentariumlar: Unguentariumlar Hellenistik Dönem ve Erken Roma Dönemlerinin vazgeçilmez mezar sunularıdır. Ancak az sayıda da olsa kült yapıları ve yerleşim alanlarından ele geçen örnekleri de bulunmaktadır¹¹³. İçinde genellikle krem, parfüm ya da özel yağların taşındığı bu kapların sıvı baharatlar, bal ve sirke gibi maddelerin taşınması için de kullanıldığı bilinmektedir¹¹⁴. Akdeniz Dünyasının yaygın olarak kullanılan mezar sunuları arasında

¹¹¹ Tatar 2008, 43 – 44.

¹¹² Aydın Tavukçu 2007, Kat. No. 86.

¹¹³ Thompson 1934, 472-474; Anderson-Stajanovic 1987, 105.

¹¹⁴ Hellström 1965, 24; Dündar 2006, 12.

görülen unguentariumların Klasik Dönemde yine Akdeniz Dünyasının yaygın mezar sunularından olan lekythosların yerini aldığı fikri yaygındır¹¹⁵. Klasik dönem sonlarında lekythosların ortadan kaybolması ve unguentariumun ortaya çıkışının bu döneme rastlaması, unguentariumun, lekythoslar gibi daha çok mezarlara ölü hediyesi olarak bırakılması ve içlerine kozmetik ya da benzeri amaçlar için kullanılmış sıvı veya merhemlerin konulması bu fikri desteklemektedir.

Hellström¹¹⁶,un bildirdiğine göre, bu konuyla ilgili bilgilerin bulunduğu antik kaynaklardan Aristophanes mezarlara ölü hediyesi olarak lekythos koyma geleneğinden, Athenaeos'da klasik lekythosların ortadan kalkmasından sonra lekythos olarak isimlendirilen şişelerin varlığından söz eder.

Maliyet açısından cam örneklerle göre daha ucuz olan pişmiş toprak unguentariumların kalitesi, nitelikli, temiz kilden yapılmış siyah astarlı örneklerden, son derece özensiz yapılmış astarsız örneklerle kadar çeşitlilik gösterir. Kalitesiz yapılmış örneklerin genellikle mezarlıklarda bulunması, yapım kalitesinin kullanım amacına göre değiştiğini göstermektedir. Anderson-Stojanovic¹¹⁷ ticari amaçla yapılmış unguentariumlara oranla, mezarlarda bulunan unguentariumların genellikle daha kötü kalitede yapıldığını belirtmektedir.

Bu kaplar içerisine ne konmuş olabileceği konusunda birçok olasılık bulunmaktadır. Hellström¹¹⁸ pişmiş toprak kapların geçirgen oldukları için değerli parfümlerin taşınmasında kullanışlı olmayacağını ve pahalı mallar için pahalı kapların kullanılması gerektiğini belirtmektedir. Unguentariumların uzun boyunlu yapılarını ve bu kaplar içerisine konan malzemelerin krem türünde malzemeler gibi katı olduklarını göz önünde bulunduracak olursak, kapların içerisindeki malzemeyi alabilmek için uzun saplı kaşıkların gerekli olduğu anlaşılır¹¹⁹. Parion'da 2005 yılı çalışmalarında biri kremasyon (M4), diğeri ise inhumasyon (TM1) mezarından iki kemik kaşığının¹²⁰ bulunması da bu kaşıkların, kaplar içerisindeki malzemeyi çıkarıp kullanılabilmesi amacıyla bırakıldığını ve dolayısıyla da bu kaplardan en az birinin içinin dolu olduğunu ortaya koymaktadır.

Geç döneme gidildikçe özellikle iç gövdeli unguentariumların ayaklarındaki uzamadan dolayı tek başına ayakta duramayacak yapıda olmaları yüzünden bu kapların

¹¹⁵ Hellström 1965, 25; Kurtz - Boardman 1971, 165; Anderson - Stojanovic 1987.

¹¹⁶ Hellström 1965, 24-25.

¹¹⁷ Anderson- Stojanovic 1987, 117.

¹¹⁸ Hellström 1965, 24.

¹¹⁹ Anderson – Stojanovic 1987, 115, Dn. 61

¹²⁰ Bkz. Aydın Tavukçu 2007; Kat. No. 240-241.

ayaklığa sahip olabilecekleri düşünülmüştür¹²¹. Ancak bu güne kadar buna dair bir kalıntı ele geçmemiştir. Bu unguentariumların mezar içerisinde bir kenara yaslanarak dikine ya da zemine yatay olarak yerleştirildikleri, ağız kısımlarının ise mantar yada balmumundan yapılmış oldukları için bugüne kadar sağlam olarak ele geçmiş örneği bulunmayan tıplarla kapatılmış oldukları düşünülmektedir¹²². Parion Güney Nekropolünde 2005 yılında yapılan çalışmalarda, TSM1 mezarından ele geçen, İ.Ö.4.yy. sonlarına tarihlenen iç gövdeli unguentariumun ağız kısmında bulunan tıpa bu görüşü desteklemiştir¹²³.

Mezarlara bırakılan bu kapların cenaze merasimlerindeki farklı kullanım biçimlerine değinecek olursak; bu kapların kil dokularında dolayı kısa süre içerisinde kullanılmış olması gereken yağ, şarap ve su gibi sıvı malzemelerden yapılmış bir yağ ile ölünün vücudunun sıvandığı, inhumasyon gömülerde, mezar yanında yağ ve şarap libasyonu yapıldığı, “Homeric Modaya” göre kremasyon işleminin ardından kalıntıların üzerinin şarapla ıslatıldığı ve mezarda yağ libasyonu yapıldığı düşünceleri ortaya atılmıştır¹²⁴. Yine Homeros zamanında ölünün yıkandıktan sonra parfümlendiği bilinmektedir¹²⁵. Bu gelenek ilerleyen dönemlerde Romalılarda cenazenin etrafının parfüm şişeleriyle çevrilmesine kadar ileri gitmiştir. Kurtz ve Boardman¹²⁶ mezarlara bırakılan kapların kremasyon gömülerde kremasyon ateşi üzerine şarap dökme, hem inhumasyon hem de kremasyon gömülerde ölünün öteki dünyada Lethe ve Mnemosyne ırmaklarından su içebilmesi için bırakılmış ve öteki dünyaya giderken hoş kokular yayması için bazılarının kokulu yağ ya da tütsü ile doldurulmuş olabileceklerini belirtmektedirler. Anderson – Stojanovic¹²⁷ unguentariumların mezar başında ölünün ardından son kez kadeh kaldırmak için kullanılmış olabileceğini ve bu tür bir geleneğin bugün Makedonyanın kuzey batısında yer alan Montenegro’da hala var olduğuna ve Makedonyanın kuzeyinde yer alan Serbia’da da 20-30 yıl öncesine kadar mezarlıklardaki seremonilerde şarap ya da yağ döküldüğünden söz etmektedir. Bunların yanı sıra Parion Nekropolü’nde 2005 yılında ortaya çıkarılan Taş Sandık Mezarların yüzeye yakınlıklarını ve nekropollerin genellikle kentin girişine ve yerleşime yakın bir konumda yer aldıklarını düşünecek olursak, bu mezarlarda oluşabilecek kötü kokuları gidermek amacıyla bu kaplar içerisine parfüm ya da hoş kokulu yağları doldurularak mezarlara bırakılmış olabileceklerini de düşünebiliriz.

¹²¹ Anderson - Stojanovic 1987, 117.

¹²² Anderson – Stojanovic 1987, 114. Dusenbery 1998a, 799.

¹²³ Bkz. Aydın Tavukçu 2007, Kat. No. 104.

¹²⁴ Kurtz – Boardman 1971, 144-145; Toynbee 1971, 173.

¹²⁵ Kurtz – Boardman 1971, 209-211.

¹²⁶ Kurtz – Boardman 1971, 209-211.

¹²⁷ Anderson - Stojanovic 1987, 121.

Yukarda saymış olduğumuz görüşlerden de anlaşıldığı gibi unguentariumların genellikle mezar hediyesi olarak kullanıldığı kanısı yaygındır. Bununla birlikte mezar taşları üzerinde görülen unguentarium betimleri de bu kapların mezar sunusu olarak kullanıldığının bir göstergesi olmalıdır¹²⁸.

Anderson – Stojanovic¹²⁹ mezarlarda sunu amaçlı kullanılan bu kapların bazen cenazeye katılan kişilerin getirdiği günlük kullanım kapları olabileceğini ve buna kanıt olarak da bu kaplardan bazıları üzerindeki kullanım izlerini göstermektedir.

Lagynoslar: M.Ö.3. yy. sonlarında Dionysos kültüne ve festivallere düşkün olan IV. Ptolemaios tarafından başlatıldığı bilinen lagynophoria şenlikleri, Hellenistik Dönemde ilkbaharın gelişini kutlamak amacıyla tanrı Dionysos onuruna düzenlenmekteydi¹³⁰. Bu şenliklerde şarap testisi olarak kullanılan ve başlangıçta bu şenliklere özel olarak üretilen lagynoslar, daha sonraki dönemlerde de daha küçük ve özentisiz biçimde yapılarak günlük kullanım kapları olarak da kullanılmışlardır¹³¹. Her ne kadar Leroux bu formun Roma Döneminde kullanılmadığını belirtse de, gerek Parion Güney Nekropolü'nde gerekse Troia Nekropolü'nde mezarlarda bulunan genellikle sırsız ve çok özentili olmayan pişmiş toprak lagynoslar bu formun Roma Döneminde de kullanımının devam ettiği ve mezar sunusu olarak kullanıldıklarını göstermektedir.

Tek kulplu kaplar – Kantharos ve Çift kulplu kaplar: Mezarlara bırakılan bir diğer buluntu grubunu oluşturan tek kulplu kaplar ve bu grupla aynı başlık altında ele aldığımız diğer iki eserimiz çift kulplu kap ve kantharos'un işlevselliğine değinecek olursak; Aydın Tavukçu'nun¹³² da belirttiği gibi, bu tip kapların mezarlara bırakılma amacı, Orphik inanca dayandırılmaktadır. Bu kaplar, ölülerin yer altında geçirdikleri yolculukları esnasında gördüklerini, yeryüzünde yeni bir beden bulmadan önce unutmaları, bununla birlikte bu süreçte susuzluklarını gidermeleri amacıyla; Hades'te bulunan Unutma Irmağı Lethe ve Hatırlama Irmağı Mnemosyne nehirlerinden su içebilmeleri için mezarlarda ölülerin yanlarına bırakılmışlardır¹³³.

¹²⁸ Bkz. Puhfl – Möbius 1977, C. I, Lev. 80, Res. 507; C. II, Lev. 232, Res. 1597; Lev. 234, Res. 203.

¹²⁹ Anderson – Stojanovic 1987, 118.

¹³⁰ Karaosmanoğlu 2005, 104 – 109, Tatar 2008, 42.

¹³¹ Tatar 2008, 42.

¹³² Aydın Tavukçu 2007, 66.

¹³³ Kurtz – Boardman 1971, 209 – 210; Aydın Tavukçu 2007, 66.

Urne: mezarlık alanlarında genellikle kremasyon gömü uygulanan gömülerde, kremasyon işlemi ardından kalan küllerin doldurularak mezarlık alanı içerisinde bir çukura gömülmesi için kullanılmıştır.

3.2. Unguentariumlar

İlk kez geçtiğimiz yüz yılda, Kartaca kazılarını yapan Fransız arkeologlar tarafından kullanılan *unguentaria*¹³⁴ terimiyle adlandırılan kaplar, arkeoloji literatüründe “gözyaşı şişeleri” olarak bilinmektedir. Günümüzde bu kaplar için kullanılan unguentarium kelimesi, formdan ziyade, bu kapların içerisine konmuş olan kozmetik amaçlı sıvı ya da kremlerden kaynaklanır. *Unguenta* kelimesi antik dönemde merhemler, yağlar, rahatlatıcılar ve sıvı aromalar için kullanılmış olup bunların yıkanma ve antik dönem sportif yarışmaları ile bağlantısı da bulunur¹³⁵. Güney İtalya ve Yunanistan’da bu merhem ve parfümler üzerine hatırı sayılır bir trafik işlemekteydi. Bu işle uğraşanlara *unguentarii* daha çok bayan oldukları için *unguentariae* ve bu işe de *unguentaria* adı verilirdi¹³⁶. Unguentariumların ortaya çıkış yeri ve zamanı hakkında kesin bir bilgi verebilmek henüz oldukça zordur. Bu konuyla ilgili iki görüşten ilkinin ortaya koyan Forti, unguentariumların ortaya çıkış yeri olarak İspanya’daki İ.Ö. 5.yy. yerleşimi olan Ampurias’ı önerirken, Thompson Mısır’daki İskenderiye’nin unguentariumların ortaya çıkış yeri olduğu savını öne sürmüştür¹³⁷. Fortinin Ampurias’daki mezar buluntuları arasında bulunan örnekleri, unguentarium tipinin erken ve klasik formu olarak görülmesine rağmen, Güney Rusya’daki Olbia’da¹³⁸ ele geçen omuz kısmında dekoratif amaçlı kulplara sahip benzer tipteki kaplar gibi kulplu olmaları ilginçtir¹³⁹. Thompson, bu bölgede sadece tek örneğin bulunduğu, bir diğer örneğin ise Filistin’de ortaya çıkmış, İ.Ö. 2.yy.’ın ilk yarısına tarihlenen bir unguentarium olduğundan bahsetmektedir¹⁴⁰. Ayrıca Dusenbery’nin¹⁴¹ “tıknaz” olarak tanımladığı unguentariumların

¹³⁴ Helleström 1965, 24; Baldiran 1999, 335.

¹³⁵ Dündar 2006, 12.

¹³⁶ Dündar 2006, 12.

¹³⁷ Baldiran 1999, 336.

¹³⁸ Anderson - Stojanovic 1987, 108, Dn.11.

¹³⁹ Baldiran 1999, 336.

¹⁴⁰ Hellström 1965, 25; Baldiran 1999, 336.

¹⁴¹ Dusenbery 1998, 798, Dn. 18.

ortaya çıkış yeri, Talcott¹⁴² tarafından Kıbrıs olarak gösterilmiştir. İspanya’da İ.Ö. 5.yy.’da görülmeye başlanan bu form İ.Ö. Geç 4.yy.’a kadar Doğu Akdeniz de görülmez¹⁴³.

Parion Güney Nekropolü 2006 yılı çalışmalarında ortaya çıkan 51 adet pişmiş toprak unguentariumun incelendiği bu bölümde, kaplar kendi aralarında biçim benzerlikleri ve farklılıklarına göre 9 ayrı grup halinde incelenecektir.

Unguentariumların ilk örneklerinde, genellikle lekythoslarda görülen küçük konik bir kaide varken, zamanla bu kaidenin kaybolup, ayağın ve boynun uzayıp belirginleşmeye başlaması ile iğ gövdeli formun ortaya çıktığı gözlenir. Bu özellik aynı zamanda formun kronolojik gelişimini saptamak amacıyla da kullanılır. Bu süreç içerisinde iğ gövdeli formun uzayıp incelen yapısı daha geç tarihlerde yerini tamamen ayaksız, düz tabanlı ve torba gövdeli örneklerle bırakır.

Burada incelenecek unguentarium gruplarından ilki olan 1. Grup, iğ gövdeli unguentariumlardan Kat. No. 1 (Resim 7), E4 d açmasında mezarlardan herhangi biriyle ilişkili olmayan bir yerde -2.10 m. derinlikten ele geçmiştir. Kabin hamuru gri renkli, yüzeyi ise tamamen siyah astarla kaplanmıştır. Toplam yüksekliği 10 cm. olan eserin boyun kısmı toplam yüksekliğin üçte birine yakın iken, kaidenin yüksekliği ise toplam yüksekliğin beşte birine eşittir. Yaklaşık 0.3cm. cidar kalınlığına sahip olan örnekte kaide kısmının içi doludur. Dışa dönük yayvan dudaktan sonra başlayan gövdeye oranla kısa ve kalın olup boyundan omuzlara geçişte yumuşak bir profil görülmektedir. Kabin en geniş kısmı olan omuzlardan kaideye doğru daralan gövde, boyundan daha kısa ayağı ve hemen hemen ağız çapına eşit kaidesi ile iğ gövdeli unguentariumların lekythosları andıran ilk örneklerinden sonraki aşamasını yansıtan bir forma sahiptir.

Çoğunlukla iyi şekillendirilmiş ve içi dolu ayağa ve kalın cidara sahip bu örnek çok yaygın kullanımı olan bir tip olmamasına karşın, genellikle Erken Hellenistik Dönemde Kerameikos, Asine, Aegina gibi merkezlerde görülmektedir¹⁴⁴. Nekropol alanından ele geçen Kerameikos¹⁴⁵ örnekleri mezarlarda bulunan diğer buluntularla birlikte İ.Ö. 3.yy.’ın ilk yarısına tarihlendirilirken, Atina’dan¹⁴⁶ ele geçen örnekler ise, İ.Ö. 4.yy. sonları – 3.yy.

¹⁴² Sparkes – Talcott 1970, 191-192.

¹⁴³ Thompson 1934, 472; Hellström 1965, 23; Anderson - Stojanovic 1987, 108, Dn.12.

¹⁴⁴ Dündar 2006, 28, Dn.166.

¹⁴⁵ Knigge 1976, Levha 68, Resim 369-4, 380-1

¹⁴⁶ Thompson 1934, Figür 6, A64, Figür 15, B7; Boulter 1963, Levha 46, I 1-I 3.

başlarına verilmektedir. Patara¹⁴⁷ örneklerinden içi boş ayağa sahip U29 diye adlandırılan örnek ve ayak kısımları bizim örneğimizde olduğu gibi dolu olan, benzer profil yansıtan örnekler de İ.Ö.3. yy. başlarına tarihlenmektedir.

Eserimizin İ.Ö. 3. yy. başlarına tarihlenen Stratonikeia örneği¹⁴⁸, Bergama Bağlar Caddesi kazısında ortaya çıkarılan D mezarından ele geçmiş, İ.Ö. 3.yy.'ın ilk yarısına tarihlendirilen siyah sırlı iç gövdeli unguentarium¹⁴⁹ ve İzmir Müzesinde İ.Ö. 3.yy. başlarına ait olan örneklerle¹⁵⁰ fazla uzun olmayan boyun, henüz belirginleşmeye başlayan kısa ayaklı yapısıyla yakın benzerlikleri bulunduğu görülmektedir. Assos¹⁵¹, Labraunda¹⁵², Eretria¹⁵³, da ve Palestina¹⁵⁴ bölgesindeki günlük kullanım kapları arasında da benzer profile sahip örneklerinin bulunduğu eserimizi gerek profil özellikleri, gerekse iç gövdeli unguentariumların profil gelişimi ışığında İ.Ö. 3.yy. başlarına tarihlendirilmenin doğru olacağı kanaatindeyiz.

Bu grubun ikinci ve son örneği olan Kat. No. 2(Resim 8), Nekropol alanı E4 b açmasında, -200 cm. kotunda yer alan, kremasyon gömünün uygulandığı M86 mezarından ele geçmiştir¹⁵⁵. Yüksekliği 18 cm., omuz kısmı 6.8 cm. olan kapta dışa yayvan dudak, uzun silindirik doyun, geniş omuz ve tabana doğru daralan konik gövde vardır. İçi dolu ve boynun üçte ikisi oranında ayak ve kısmen kırılmış konik kaidesi bulunmaktadır. Boyundan omuzlara geçiş sert profilli bir yapıya sahipken, uzayan ayak ve boyun kısmıyla Kat. No. 1'deki Erken Hellenistik Dönem'in kısa boyun ve kısa ayaklı kaide boynunun tam belirgin olmadığı formun artık kaybolduğu göze çarpmaktadır. Günay¹⁵⁶, Bergama Kestel kazılarında seramik çöplüğünden ele geçen unguentariumların biçim özelliklerine dayanarak, iç gövdeli unguentariumlarda, omuzdan gövdeye geçiş profilindeki sertliğin İ.Ö. 3.yy.'ın üçüncü çeyreğinde belirgin bir biçimde görüldüğünden bahsetmektedir. Samothrace Nekropolünde ele geçen örneklerde uzamaya başlayan boyun, iyice belirginleşen kaide ve -örneğimizdeki kadar olmasa da- keskin profilli omuz geçişine sahip örnekler İ.Ö. 250 ile 225 arasına tarihlendirilmişlerdir¹⁵⁷. İzmir Müzesi¹⁵⁸, Corinth¹⁵⁹, Kerameikos¹⁶⁰, Stobi¹⁶¹, Samothrace¹⁶²,

¹⁴⁷ Dündar 2006, U29.

¹⁴⁸ Baldran 1990, Kat. No. 9-10-12, Levha III.1-4.

¹⁴⁹ Kunisch 1972, 100, Resim 8. 2.

¹⁵⁰ Günay 1989, 44 - 45, Levha 3. a - c.

¹⁵¹ Taşçı 1997, Levha 2c.

¹⁵² Hellström 1975, Levha 12, Resim 165, 167.

¹⁵³ Metzger 1969, 14 vd. Levha 43, Resim 7.2.

¹⁵⁴ Berlin 1997, 44.

¹⁵⁵ Başaran, Tavukçu ve diğ. 2006,

¹⁵⁶ Günay Tuluk1999; 217.

¹⁵⁷ Dusenbery 1998; S134.4-6.

Stratonikeia¹⁶³, Tarsus¹⁶⁴ ve Patara¹⁶⁵, da omuz yapılarındaki sert profilli geçişin yanı sıra, boyun ve kaidelerindeki uzamanın da iyice belirgin hale geldiği benzerlerine rastladığımız eserimizi Hellenistik Dönem iç gövdeli unguentariumlarındaki boyun ve kaide kısmının belirginleşmeye başladığı ve kaidenin dolu olduğu döneme, yani İ.Ö. 3. yy. sonları ile İ.Ö.2. yy. başlarına vermenin doğru olacağı kanaatindeyiz.

Hellenistik Dönem iç gövdeli unguentariumlarını ele aldığımız ilk gruptan sonra devam edeceğimiz diğer gruplar kronolojik dizin göz önünde bulundurularak ikinci, üçüncü, dördüncü, beşinci ve altıncı gruplarda soğan gövdeli, yedinci grupta, altıncı gruptaki soğan gövdelilerle aynı mezardan ele geçen uzun silindirik boyunlu, konik ayaklı büyük iç gövdeli örnekler değerlendirilecektir. Sekizinci grupta bu konik ayaklı örneklerle aynı mezarda bulunan ve bunlardan sadece konik ayak kısmının olmamasıyla ayrılan soğan gövdeli örnekler ve son olarak dokuzuncu grupta kronolojik dizinde son sırada yer alan iyice uzamış uzun silindirik boyunlu, soğan gövdeli unguentarium ele alınacaktır.

Kronolojik sıra gözetilerek incelediğimiz unguentariumların ikinci grubu, soğan gövdeli unguentariumların ilk grubunu oluşturur. Bunlar Hellenistik Dönem iç gövdeli unguentariumların ardından kullanılmaya başlanan ve genel profil özellikleriyle konik ağızlı, genelde uzun boyunlu, bazen sarkık bazen daha toplu bir görüntüye sahip soğan gövdeli, düz dipli unguentariumlardır.

İkinci grubumuzun ilk örneği, Nekropol alanındaki F3 a açmasında yer alan TSM5 mezarından ele geçen Kat. No. 3 (Resim 9)'tür. Grubun en belirgin özelliği olarak, dışa dönük konik ağız, silindirik boyun, hafif basık soğan gövdenin tabana doğru yuvarlak profil izleyerek düz dipile sonlandığı bir yapıya sahip eserde, dışa yayvan huni biçimli ağız kısmen kırık olduğu için sonradan onarılmıştır. Çok az mika katkılı, kum tanecikli kil hamuruna sahip olan Kat. No. 3, 13.6 cm. boyunda, ince uzun, silindirik boyun kısmı gövdeden yaklaşık olarak 1.4 cm. daha kısa, karın çapı yüksekliğin yarısına eşit olup, 0.2-0.3 cm. olan cidar kalınlığı tabanda 0.5 cm.'ye kadar ulaşmaktadır. Kabın ağız çapı ile taban çapı hemen hemen birbirine eşit ölçülerdedir.

¹⁵⁸ Günay Tuluk 1999, Kat. No. 21-23.

¹⁵⁹ Robinson 1969, Levha 3. 32.

¹⁶⁰ Knigge 1976, Levha 68.380.2.

¹⁶¹ Anderson-Stojanovic 1992, Levha 66.562.

¹⁶² Dusenbery 1998, S134.4-6.

¹⁶³ Baldiran 1990, Levha III. 5-6, Levha IV. 1-3.

¹⁶⁴ Goldman 1950, Levha 135. 237.

¹⁶⁵ Dündar 2006, U101.

Kat. No. 3'ün Anadolu'da ele geçen benzerleri arasında değerlendirebileceğimiz Stratonikeia Nekropolünden iki örnekle ilgili olarak Baldıran'ın¹⁶⁶ ortaya çıkış tarihi olarak Geç Hellenistik – Erken Roma dönemini kabul ettiği, dışa taşkın dudaklı, uzun silindirik boyunlu, torba biçimli gövdesi olan, kaidesiz, düz dipli unguentariumların form açısından örneğimize olan yakın benzerlikleri dikkat çekmektedirler.

İ.Ö.1. yy.'ın son çeyreğine tarihlenen mezarlardan ele geçen çok sayıda benzer örneğin bulunduğu Samothrace Nekropolü¹⁶⁷ buluntularından özellikle S143.1 ve 2'nin eserimize yakın profile sahip olmalarının yanı sıra, aynı mezarda ele geçen iç gövdeli unguentariumla birlikte Kat. No. 3 ile aynı mezardan ele geçen çift kulplu kupanın benzerini içermesi eserin yapım tarihini belirleyebilmede çok yerinde ve yararlı bir tesadüf olmuştur. Bu veriler ışığında biz hem iç gövdeli formdan soğan gövdeli forma geçişteki biçim değişikliğinin ilk örneklerinden birini görebildik ve hem de TSM5 mezarı için bir tarih önerme imkânı bulduk.

Kanada Royal Ontario Müzesi¹⁶⁸, İzmir Müzesi¹⁶⁹, Patara¹⁷⁰, Çatalca – İncegiz Köyü Maltepe Nekropolü¹⁷¹'ünde bulunan, İ.Ö.1. yy. sonları ile İ.S.1. yy. ilk yarısına tarihlenen örnekler elimizdeki Parion örneğine, dışa çekik ince dudak, uzun silindirik boyun ve sarkık gövde, düz tabanlı yapılarıyla benzerlik göstermişlerdir. Bunlardan özellikle Ontario Müzesinde bulunan bir unguentarium¹⁷² ve Stratonikeia'da bulunan bir diğer örnek¹⁷³ dışa açık konik dudak, uzun-ince silindirik boyun ve sarkık gövde, düz dipli yapılarıyla eserimize çok yakın benzerlikler göstermektedirler.

Kerameikos¹⁷⁴, Corinth¹⁷⁵ ve Makedonya¹⁷⁶'da İ.Ö. 1 – İ.S. 1 yy. arasına tarihlenen uzun-ince silindirik boyunlu, sarkık gövdeli benzerleri bulunan Kat. No. 3'ün, bulunduğu mezarda ele geçen diğer seramikler, Kat. No. 52'deki lagynos ve Kat. No. 74'deki tek kulplu kap ile birlikte İ.Ö.1. yy. sonu ile İ.S. 1. yy. başlarına tarihlendirilebileceğini söyleyebiliriz.

Kat. No. 3 ile benzer profil özelliklerine sahip olan Kat. No. 4 (Resim 10), D4 d açmasında, -185 cm. kotunda yer alan, birincil kremasyon gömünün uygulandığı Düz

¹⁶⁶ Baldıran 1990, 19, Resim 49,51.

¹⁶⁷ Dusenbery 1998, S144.1-2-11, S144.6-14, S151.1.

¹⁶⁸ Hayes 1976, Levha 37. 341-343.

¹⁶⁹ Günay 1989, Kat. No. 91, Levha XX.e; Günay Tuluk 1999 Çizim 15.b.

¹⁷⁰ Dündar 2006, U134.

¹⁷¹ Pasinli ve diğ. 1995, 218, Resim 11.

¹⁷² Hayes 1976, Levha 37. 341.

¹⁷³ Baldıran 1990, Resim 49.

¹⁷⁴ Knigge 1976, Levha 100. Pr18.

¹⁷⁵ Blegen-Palmer-Young 1964, Levha 99, Deposit 40a.

¹⁷⁶ Drougou 1991, 159.

Semerda Kiremit Mezar¹⁷⁷ tipindeki M83'ten ele geçmiştir¹⁷⁸. Toplam yüksekliği 11.6 cm. olan kabın gövde ile boyun kısmı hemen hemen birbirine eşit yükseklikte olup ağız çapı taban çapından biraz daha geniştir. Önceki örnekte olduğu gibi kabın karın çapı, yüksekliğinin yaklaşık 1/2 'si oranındadır. Cidar kalınlığı tabanda 0.6 cm.'ye ulaşan kabın gövde ve boyun kısmındaki cidar kalınlığı 0.2 – 0.3 cm.'dir. Bant şeklinde dışa kıvrık dudak, silindirik boyun ince-uzun boyun, armudi biçimli sarkık gövde düz dipli yapısıyla Kat. No.4'e benzer özellikler yansıtan unguentariumun gövdesindeki küçülme ve yüzeyinde bulunan kabartı biçimindeki yivler Kat. No.4 ile arasındaki tek profil farkını oluşturmaktadır.

Stratonikeia Nekropol buluntularından İ.Ö. 1.yy. ortaları ile İ.S. 1.yy. ortaları arasına tarihlendirilen unguentariumlar arasında yer alan bir örnek¹⁷⁹, ince-uzun silindirik boynu, dışa açılan ağız ve boyundan gövdeye geçiş profiliyle Kat. No. 4'le aynı özellikleri yansıtırken, bu iki eser arasındaki tek fark, bizim eserimizde karnın alt kısmının Stratonikeia örneğinden daha geniş olmasıdır.

Boyun kısmındaki hatalı üretimden kaynaklanan eğiklikten dolayı yerel üretim olduğu açıkça anlaşılan eserimizin Kanada Ontario Müzesi'ndeki benzerleri¹⁸⁰ İ.Ö. 1.yy. sonu ile İ.S. 1.yy. başlarına, bir başka benzeri olan Corinth örneği¹⁸¹ Augustus Dönemi'ne, İzmir Müzesi¹⁸² ve Tarsus'ta¹⁸³ bulunan benzer örnekleri ise İ.S. 1.yy. ilk yarısına tarihlenmektedir.

Samothrace'de kremasyon gömünün uygulandığı kiremit mezar S144 ve S143'den ele geçen 4 örnek¹⁸⁴, taban çaplarının ağız çaplarından biraz daha küçük olmaları, karın çaplarının toplam yüksekliğin hemen hemen yarısına eşit olması yönüyle ve genel profil yapıları itibarıyla Kat. No. 4 ile benzer yapı yansıtmaktadırlar. Bu özellikler Hellenistik Dönemin iç gövdeli unguentariumlarının uzun boyun, uzun ayak ve iyice küçülmüş gövde yapılarına sahip örneklerinin kaide kısımları kaldırılarak soğan gövdeli unguentarium tipine geçişi temsil eden yapıyı yansıtmaktadır. Belirtmiş olduğumuz tüm bu özellikler eserimizin İ.Ö. 1.yy. sonları ile İ.S. 1.yy. başlarına tarihlendirebilmemize olanak sağlamaktadır.

İkinci grubun ilk örneğiyle gövde yapısı ve boyun yapısı yönünden benzerlikler yansıtan, ancak dudak yapıları dışa açık, konik biçim yerine dışa kıvrılarak içe doğru ikinci

¹⁷⁷ Aydın Tavukçu 2007,159, Kasapoğlu 2007, 489.

¹⁷⁸ Başaran – Tavukçu ve diğ. 2006, 3.

¹⁷⁹ Balıran 1990, Resim 52-53.

¹⁸⁰ Hayes 1976, Levha 37. 341-343.

¹⁸¹ Blegen – Palmer – Young 1964, Levha 76. 506.4.

¹⁸² Günay 1989, Kat. No. 103; Günay Tuluk 1999, Çizim XXIVb.

¹⁸³ Goldman 1950, Levha 159. 735.

¹⁸⁴ Dusenbery 1998, 230, 239, S143.10-12, S144F-L

bir kıvrımla daha kalın bir dudak yapısı yansıtan iki örneğimiz bulunmaktadır. Bu örneklerden ilki olan Kat. No. 5 (Resim 11) 16 cm. boyunda, dışa kıvrık dudaklı, uzun silindirik boyundan çok az sertlikte bir geçişle armudi gövdeye geçilen ve düz dipli yapıda olup çok az mika katkılı ve kum tanecikli hamura sahiptir. Yaklaşık 0.3 cm. cidara sahip kabın tabanına doğru bu kalınlık artmaktadır. Kabın karın genişliği toplam yüksekliğin 1/2'sine yakın olup ağız çapıyla taban çapı nerdeyse birbirine eşit ölçülerdedir.

Atina Lenormant Caddesi Mezarlığında yapılan çalışmalarda, İ.Ö. 1.yy. sonları ile İ.S. 1.yy. başlarına tarihlenen mezarlarla aynı alanda ortaya çıkartılan O mezarından ele geçen örneğin¹⁸⁵ silindirik boyun yapısı, boyundan gövdeye geçişteki çok sert olmayan profili, armudi gövde ve düz tabanıyla ağız ve taban çapının birbirine yakın ölçüsü Kat. No. 5 ile çok yakın benzerlikler yansıtmaktadır. Eserimizin yakın benzerliklerinin bulunduğu Atina örneğiyle olan tek farkı dudak yapısının Atina örneğinde dışa çekik konik yapıda olmasıdır.

Kat. No. 5 ile benzer profil özellikleri taşıyan Corinth örneği¹⁸⁶ Augustus Dönemine tarihlendirilmektedir. Dudak yapısı, silindirik boynu ve gövde boyun orantısıyla eserimizin benzeri olan örneğin Kat. No. 5 ile tek farklılığı gövdesindeki hafif basık yapıdır. Bergama'daki E mezarından ele geçen örnekle¹⁸⁷ çok yakın profil özellikleri yansıtan kabın diğer benzerlerine İzmit – Gültepe Park Alanı Nekropolü¹⁸⁸, Atina Agorası¹⁸⁹, Knossos¹⁹⁰, Samothrace¹⁹¹'de rastlamak mümkündür. Bu örneklerin tamamı İ.Ö. 1.yy. sonları ile İ.S. 1.yy. başlarına tarihlendirilmektedir. Dolayısıyla bizim örneğimizde aynı tarihlerden olmalıdır.

Profil özellikleri bakımından Kat. No. 5 ile birebir benzerlikleri bulunan, çok az mika katkılı olan Kat. No. 6 (Resim 12) bu eserle birlikte M74 mezarından ele geçmiştir¹⁹². Kabın diğer benzerinden tek farkı ölçüleri olup, örneğimiz 12.4 cm. boyunda ve karın çapı 5.5 cm.'dir. Atina Lenormant Caddesindeki P mezarından ele geçen örnek¹⁹³, gerek ölçüleri gerekse dışa kıvrık dudak, silindirik boyun ve armudi gövdeye geçişteki yumuşak geçişli profil özellikleriyle M83 mezarı örneğimize çok yakın benzerlikler yansıtmaktadır. İ.Ö. 1.yy. sonları ile İ.S. 1.yy. başlarına tarihlenen Atina örneği, eserimizi tarihlendirmemiz için çok yakın bir karşılaştırma örneğidir.

¹⁸⁵ Boulter 1963, Levha 46, O1.

¹⁸⁶ Blegen – Palmer – Young 1964, Levha 76, 506.2

¹⁸⁷ Kunish 1972, Resim 9. 18.

¹⁸⁸ Demir 1993, Resim 18.

¹⁸⁹ Robinson 1959, Levha 18. M6.

¹⁹⁰ Hayes 1971, Figür 10. 31.

¹⁹¹ Dusenbery 1998, S154.1 – S178.2.

¹⁹² Başaran – Tavukçu ve diğ. 2006, 1.

¹⁹³ Boulter 1963, Levha 46. P1.

Samothrace S Nekropolü örneğiyle¹⁹⁴ karşılaştırma yaptığımızda, M74 mezarı gibi bir kiremit mezardan ele geçen bu örneğin ve boyun, gövde ve taban yapısının eserimizle olan benzerlikleri dikkat çekmektedir ve İ.Ö. 1.yy.'ın son çeyreğine tarihlenmektedir.

Palestina¹⁹⁵ ve İzmir Müzesi'nde¹⁹⁶ İ.S. 1.yy.'ın ilk yarısına tarihlenen örnekleri bulunan kabın Corinth'deki Augustus Dönemine tarihlenen benzeri¹⁹⁷ ile aynı mezarda ele geçen Efes tipi kandilin bir benzerinin M74 mezarının konteksinde Kat. No. 5 ve 6 ile birlikte ele geçmesi bu iki unguentarium ve M74 mezarı için İ.Ö.1.yy. sonları ile İ.S.1.yy. başlarını önermemizin daha doğru olacağını göstermektedir¹⁹⁸.

Grupta ele aldığımız 4 örneğin daha küçük boyutlu benzerleri olarak değerlendirebileceğimiz Kat. No. 7 ve Kat. No. 8 gövde – boyun orantıları, omuz kısmından hafif basık yapılarıyla grubun genel profil özelliklerini yansıtmaktadırlar. Bu iki eserden Kat. No. 7 (Resim 13), 6.3 cm. yüksekliğinde ve gövde ile boyun kısmının uzunluğunu birbirine yakındır. Çok az kireç katkılı, kum tanecikli, sert dokulu kabın hamuru kiremit kırmızısı renginde, dış yüzeyi ise pişirmeden kaynaklanan renk açılmasından dolayı hamur renginin daha açık bir tonunda, açık kiremit kırmızısı rengindedir. Dışa dönük dudaklı, gövdeye ve dudağa geçişte yumuşak profilli olduğu için orta kısmı hafif içe çökük olan boyunlu, şişkinliğin orta kısımda olduğu gövdeden tabana geçişin üstten başlamasından dolayı düztabanın ağız çapından daha küçük olduğu bir yapı yansıtmaktadır.

Günay'ın İzmir Müzesi Unguentariumları için yapmış olduğu grupta, İ.S. 1.yy.'ın ikinci yarısında değerlendirdiği grup içerisinde ele aldığı örnek¹⁹⁹, boyun gövde ve taban yapısıyla Kat. No. 7 ile benzerlikler yansıtmasına rağmen, Günay'ın önerdiği bu tarihin eserimiz için geç bir tarih olduğu kanaatindeyiz.

Samothrace nekropolünde ele geçen biri 7.9 cm., diğeri 9.6 cm. olan iki örneğin²⁰⁰ dışa dönük dudaklı, orta kısmı şişkin karınlı ve dar – düz tabanlı tipleri, eserimizin genel profil yapısına yakın özellikler göstermektedirler. İ.Ö. 1.yy.'ın son çeyreğine tarihlenen bu iki örnek tarihlendirme açısından ve özellikle birlikte çıkan diğer unguentarium örnekleri arasında, ele aldığımız Kat. No. 3 ve Kat. No. 4 ile benzer eserlerin bulunması açısından Kat.

¹⁹⁴ Dusenbery 1998, S143.9.

¹⁹⁵ Lapp 1961, 199. D.

¹⁹⁶ Günay 1989, Kat. No.80.

¹⁹⁷ Blegen – Palmer – Young 1964, Levha 76. 510.3.

¹⁹⁸ Env. No. 08 olan kandilin benzerleri için Bkz. Aydın Tavukçu 2007, Kat. No. 199-201.

¹⁹⁹ Günay Tuluk 1999, Çizim 54. B.

²⁰⁰ Dusenbery 1998, S144D, S144P.

No. 7'yi aynı grupta değerlendirmemizin ne kadar doğru olduğunu göstermektedir. Yaklaşık aynı tarihlere verilen benzer örnekler Hayes'ın değerlendirdiği Kanada Ontario Müzesi eserleri arasında²⁰¹, Corinth²⁰², Kerameikos²⁰³ ve Çatalca – İnceğiz Maltepe Nekropolü'nde²⁰⁴ rastlamak mümkündür.

Tüm bu benzer örnekler göz önüne alındığında ve özellikle dudak yapıları açısından aynı özelliği yansıtan Kat. No. 3, Kat. No. 4 ve Kat. No. 7 ile ölçü ve genel profil açısından yakın özellikler yansıtan örneklerin İ.Ö. 1.yy. son çeyreğine tarihlendirilen Samothrace S144²⁰⁵ mezarından bir arada ele geçmeleri eserimiz için İ.Ö. 1.yy. sonları ile İ.S. 1.yy. başları tarihinin doğru olacağını göstermektedir.

Kat. No. 8 (Resim 14), Nekropol alanında E5 b açmasında bugüne kadar sürdürülen çalışmalarda inilen en derin kısımda, -220 cm. kotunda ortaya çıkarılan, Ahşap Tabut Mezar tipindeki M77²⁰⁶ mezarından ele geçen buluntu grubunun tek seramik buluntusudur. Kum tanecikli, çok az mika katkılı, set dokulu, kiremit kırmızısı renginde hamura sahip olan unguentariumun dış yüzeyi hamuruyla aynı renktedir. Dudak yapısı Kat. No. 5 ve 6 ile aynı yapıda dışa kıvrık, gövdeyle aynı orantıda silindirik boyunlu, hafif basık armudi gövdeli, ağız kısmıyla yakın çapta düz tabanlı olan eserin cidarı yaklaşık olarak 0.2 cm. olup tabana yakın kısımda kalınlaşmaktadır.

Stratonikeia'da, İ.Ö. 1.yy. ortaları - İ.S. 1.yy. ortalarına tarihlenen unguentarium grubu içerisinde değerlendirilen bir örnek²⁰⁷ dışa kıvrık dudak ve hafif sarkık gövde yapısıyla Kat. No. 8'e benzerlikler göstermektedir. Ontario Müzesi²⁰⁸, Atina²⁰⁹ ve Kerameikos²¹⁰ da İ.Ö. 1. yy. sonları ile İ.S. 1. yy. başlarına tarihlenen örneklerle aynı biçim özelliklerine sahip olan Kat. No. 8'in Corinth'te ele geçen benzerleri²¹¹ ise Augustus Dönemine verilir. Assos Batı Nekropolü terra sigilatalarından Doğu Sigilata B Grubu içerisinde ele alınan ve İ.Ö. 1.yy.

²⁰¹ Hayes 1976, Levha 5. 47.

²⁰² Blegen – Palmer – Young 1964, Levha 76. 506.5.

²⁰³ Knigge 1976, E115. 4.

²⁰⁴ Pasinli vediğ. 1995, Resim 12.

²⁰⁵ Dusenbery 1998, 238-243.

²⁰⁶ Başaran – Tavukçu ve diğ. 2006 5; Aydın Tavukçu 2007,160; Kasapoğlu 2007,492.

²⁰⁷ Baldiran 1990, Resim 56.

²⁰⁸ Hayes 1976, Levha 19. 156, Levha 37. 337, Figür 13. 338.

²⁰⁹ Boulter 1963, Levha 46. M3-4.

²¹⁰ Knigge 1976, Levha 71. 407.

²¹¹ Blegen – Palmer – Young 1964, Levha 76. 506. 5-3.

sonu – İ.S. 1.yy. başına tarihlendirilen bir unguentariuma ait boyun parçasının dudak kısmındaki dışa kıvrık yapı da eserimizle benzerdir²¹².

Samothrace nekropol buluntuları arasında benzer örnekleri²¹³ bulunan kabın, özellikle S153 mezarından ele geçen benzeri²¹⁴ dışa kıvrık dudak, silindirik boyun, aşağı sarkık gövde ve düztabanlı yapısıyla ve boyutlarıyla da eserimize çok yakın benzerlikler yansıtmaktadır. Bu unguentariumun ele geçtiği S153 mezarında bulunan terrakotta kadın figürinlerinin alın kısımlarındaki kabarık saç yapısının M77 mezarındaki örneklerle aynı yapıyı yansıtmaması, eserimiz ve M77 mezarı için İ.Ö. 1.yy. sonları ile İ.S. 1.yy. başlarının uygun bir tarih olacağı kanaatini uyandırmaktadır.

İkinci grubun uzun boyunlu, dışa dönük konik ağızlı ilk iki örneğiyle benzer biçimde, hafif aşağı sarkık gövde yapısına ve konik ağza sahip olan ancak boyun kısımlarının çok kısa tutulduğu Kat. No. 9 ve Kat. No. 10, 2006 yılında Güney Nekropol de ortaya çıkarılan tek Urne mezar olan UM 12'den ele geçmişlerdir²¹⁵.

Toplam yüksekliği 10.5 cm. olan Kat. No. 9 (Resim 15)'un dışa çekik ince ve silik dudak yapısının altında kısa silindirik boyun yer almaktadır. En geniş kısmı 6.2 cm. çapında olan uzun armudi şekilli gövde aşağı doğru sarkık olarak genişlerken, tabana yakın kısımda, karın alt bölgesinde daralmaya başlamış ve bir süre bu şekilde devam ettikten sonra düz tabanlı yapıyla sonlanmıştır. Yaklaşık olarak 0.2 – 0.3 cm. kalınlığında cidara sahip olan kabın taban kısmında da cidar hemen hemen aynı kalınlıkta devam etmiştir.

Anderson – Stojanovic'in²¹⁶ Stobi'deki soğan gövdeli unguentariumlar için yaptığı tiplerede "J tipi" olarak değerlendirdiği unguentariuma benzeyen eserimizin, Stratonikeia'da ele geçen benzerindeki²¹⁷ dışa çekik dudak, kısa silindirik boyun ve en geniş kısmın tabana yakın kısımda yer alan gövde yapısı göze çarpmaktadır.

Dışa çekik silik dudağın altındaki kısa silindirik boyundan sonra tabana doğru sarkık yapıda armudi biçimli gövdesinin en geniş kısmı 4.8 cm. olmasıyla toplam uzunluğun yarısından fazla çapa sahip Kat. No. 10 (Resim 16), Kat. No. 9 ile aynı yapıyı yansıtmaktadır. Ancak Kat. No. 10, Kat. No. 9'a göre daha ince yapıdadır. Ağız çapı ile taban çapı hemen

²¹² Zelle 1997, Abb. 13. 130.

²¹³ Dusenbery 1998, S144C, S144B.

²¹⁴ Dusenbery 1998, S153.1.

²¹⁵ Başaran – Tavukçu ve diğ. 2006, 5; Kasapoğlu 2007, 493.

²¹⁶ Anderson – Stojanovic 1992, 85, Levha 71. 596.

²¹⁷ Baldiran 1990, Resim 67.

hemen eşit olan kap kırık vaziyette ele geçtiği için gövdesinde onarımdan kaynaklanan çatlak izlerine sahiptir. Kat. No. 9 gibi, yaklaşık olarak 0.2 – 0.3 cm. kalınlığında cidara sahip olan kabın taban kısmında da cidar hemen hemen aynı kalınlıkta devam etmiştir.

Ölçülerinin yakınlığı ve dışa çekik dudak, kısa silindirik boyun üst kısmı oldukça basık, torba gövde biçimiyle Kat. No. 10 ile benzerlik gösteren, Ontario Müzesindeki örneği²¹⁸ Hayes, Erken İmparatorluk Dönemi torba biçimli unguentariumlarının öncüsü olarak değerlendirmiş ve İ.Ö. 1.yy. sonlarına tarihlendirilebileceğini belirtmiştir.

Samothrace'de İ.Ö. 1. yy.'ın son çeyreğine tarihlenen ve Geç Hellenistik Dönem özelliği yansıtan bir iç gövdeli unguentariumla birlikte ele geçen benzerleri²¹⁹ bulunan Kat. No.9 ve Kat. No. 10'un İzmir Müzesi²²⁰, Tralleis²²¹ ve Kerameikos'taki ²²² örnekleri ise İ.S. 1.yy.'ın ilk yarısına tarihlendirilmişlerdir. Özellikle Samothrace Nekropolü'nden ele geçen örneklerle olan yakın benzerliklerini göz önünde bulundurarak Kat. No. 9 ve Kat. No. 10'un, Hellenistik Dönem iç gövdeli unguentariumlarından soğan gövdeli unguentariumlara geçiş evresinden olduklarını belirttiğimiz ikinci grup içerisinde değerlendirilen diğer örneklerle yakın bir tarihten olabilecekleri ve en geç İ.S. 1.yy.'ın başlarına tarihlendirilebileceklerini söyleyebiliriz.

Soğan gövdeli unguentariumlar için oluşturulan ilk, fakat genel grupta ikinci grupta değerlendirdiğimiz bu 8 unguentariumdan (Kat. No. 3 – 10) hemen hepsinin bir benzeri bulunan Kerameikos mezarlarından ele geçen örnekleri de göz önüne alarak, İ.Ö. 1.yy. sonlarından itibaren ayak ve boyun kısımları iyice uzayıp, gövdeleri küçülen iç gövdeli unguentariumların ardından ortaya çıkan soğan gövdeli tipte birlikte bu kapların genel yapısının, dışa kıvrık ya da dışa çekik huni biçimli silik dudaklı, genelde ince – uzun fakat bazen kısa da olabilen silindirik boyunlu, sarkık gövdeli, düz dipli profil yansıtan bir yapıya dönüştüklerini söyleyebiliriz.

Üçüncü grupta değerlendireceğimiz unguentariumlar, 2006 yılında Parion Güney Nekropolü'nde sayıca en çok ele geçen örneklerden oluşmaktadır. Toplam 18 adet unguentariumu ele alacağımız bu gruptaki unguentariumlar, ikisinde kremasyon üçünde inhumasyon gömü uygulanan toplam 5 mezardan ele geçmişlerdir.

²¹⁸ Hayes 1976, Levha 37. 346.

²¹⁹ Dusenbery 1998, S166.1-3.

²²⁰ Günay Tuluk 1999, Çizim 13. e – f, Kat. No. 85 – 86.

²²¹ Civelek 2001, U51, U52, U62.

²²² Knigge 1976, Levha 99. E119.

Bu grupta değerlendirdiğimiz soğan gövdeli unguentariumlar, Kat. No. 11 - 28 numaralı örneklerimiz dışa dönük yüksek dudaklı (bazılarında gövde uzunluğundan 1 – 2 cm. daha kısa, bazılarında ise gövde ile yakın uzunlukta kalın boyun yapısına sahiplerdir), dışa dönük dudak yapısının altında içe doğru ince bir girinti bulunan bu örneklerin genelinde, boyun ortalarında hafif dışa bombeli bir yapı göze çarpmaktadır. Fazla keskin olmayan boyun omuz geçişinden sonra genişleyen gövde, ortada ya da biraz tabana doğru aniden daralmakta ve karın alt bölgesinde bir şişkinlik oluşmasına neden olmaktadır. Gruptaki örneklerin birçoğunda ağız genişliğinden daha geniş olan taban düz bir şekilde yere oturmaktadır.

Boyutlarına göre büyükten küçüğe doğru ele alacağımız bu grubun en büyük boyutlu olan örneği Kat. No. 11 (Resim 17), Kat. No. 15, 16, 22 ve 26 ile birlikte TSM6 mezarından ele geçmiştir²²³. D4 d açmasında -210 cm. kotunda yer alan TSM6 kapağındaki kırıktan anlaşıldığı üzere bu unguentariumların kullanıldığı dönemde ikinci kez kullanılmıştır²²⁴.

Dışa dönük kalın dudağının dip kısımdan hafif içe çöküntü yaptığı Kat. No. 11, yaklaşık 6 cm. uzunluğa sahip hafif dışa bombeli boynundan en geniş kısmı tam ortasından biraz daha aşağıda olan geniş karınlı gövdesine geçişin çok sert olamayan profille verildiği, ağızdan daha geniş çaplı düz diple sonlandığı bir yapıya sahiptir. Kabın gövdesi 8 cm. yüksekliğinde olup boyun kısmı gövdenin yaklaşık dörtte üçü oranındadır. Yaklaşık olarak 4 – 5 cm. kalınlığında cidara sahip olan kabın tabanına yakın kısımdan itibaren bu kalınlık artmaktadır. Gövdenin tabana yakın kısmında grubun diğer birçok örneğinde de rastlayacağımız çökük kısım dikkati çekmektedir. Atina Agorası seramiklerinden G grubu içerisinde değerlendirilen ve İ.S. 1.yy.'ın ilk yarısına tarihlenen bir benzerinde de²²⁵ eserimizde görülen hafif sarkık, şişkin karın, ağız çapından daha geniş düz dip ile birbirlerine yakın ölçüler görülmesi eserimiz için bir tarih belirlememize yardımcı olmaktadır.

Üçüncü grupta ele aldığımız soğan gövdeli unguentariumlardan, boyutları bakımından Kat. No.11'den sonra değerlendirebileceğimiz örnekler Kat. No. 12 (Resim 18), 13 (Resim 19), 14 (Resim 20), 15 (Resim 21), 16 (Resim 22), 17 (Resim 23), 18 (Resim 24) ve 19 (Resim 25) dan oluşmaktadır. Yine boyutlarına göre sıraladığımız bu eserler den Kat. No. 12, 13, 17, 18, kremasyon gömüye sahip Düz Semerdam Kiremit Mezar tipindeki M82 mezarından, Kat. No. 14, M19'dan, Kat. No. 15 ve 16, Taş Sandık Mezar tipindeki

²²³ Aydın Tavukçu 2007, 157; Kasapoğlu 2007, 486.

²²⁴ Başaran – Tavukçu ve diğ. 2006, 3.

²²⁵ Robinson 1959, Levha 5, G98.

TSM6'dan, Kat. No. 19 ise inhumasyon gömüye sahip Dışbükey Semerdam Kiremit mezar, M78'den ele geçmiştir²²⁶.

Üçüncü grupta boyutları dolayısıyla ikinci sırada değerlendirdiğimiz bu örneklerin tümünde kalın dudaklı, çok az dışa bombeli kalın silindirik boyunlu, kısa köşeli hafif sarkık gövdeli ve düz dipli profil özellikleri görülebilmektedir. Bu 8 soğan gövdeli unguentarium 11.7 cm. ile 11 cm. arasında değişen yüksekliğe, 3.1 cm ile 2.3 cm. arasında değişen ağız çapına, 4 cm. ile 3.3 cm. arasında değişen taban çapına ve 6.1 cm ile 5.8 cm. arasında değişen karın çapına sahiplerdir. Boyun kısımlarının gövde yüksekliğinden yaklaşık 1 cm. daha kısa olduğu bu eserlerin boyun uzunlukları 6.5 – 6.2 cm, gövde uzunlukları ise 5.5 – 4.7 cm. arasında değişen ölçülerdedir. Cidarları 0.3 – 0.4 cm. iken taban kısımlarına doğru bu kalınlıklar artmakta ve bazılarının tabanlarında 0.8 - 1 cm.'ye kadar ulaşmaktadır.

Genel profil özellikleri ve ölçüleriyle yakın benzerlikler gösteren bu unguentariumların gövdelerinin en geniş kısımlarının hemen altında tabana yakın yerlerindeki içe çöküntü şeklindeki çark izi, bu 18 örneğimizin aynı çömlekçi atölyesinde yapılmış olabileceklerinin açık bir göstergesi niteliğindedir. Bu unguentariumlardan Kat. No.19'un gövdesinde bulunan küçük çöküntünün bir üretim hatası olduğunu göz önünde bulundurarak bu kapların günlük kullanım için üretilen kaplardan farklı olduklarını ve yerel üretim olduklarını anlamak mümkündür.

Günay'ın İzmir Müzesi unguentariumlarından İ.S. 1.yy. ilk yarısında değerlendirdiği örnekteki²²⁷ kalın dudak yapısı, boyun gövde orantısı, boyundan gövdeye geçişteki hafif sert profil, geniş karınlı ve düz dipli yapı, Kat. No.12 – 19 arasında ele aldığımız eserlerimizle yakın benzerlikler göstermesi açısından önemlidir.

Wright ve Jones'in, Corinth'deki Tiberius Dönemi'ne ait kalıntılar içerisinde ele geçtiğini belirttiği örneğin²²⁸ şişkin gövdeli, düz dipli profili de eserlerimize tarih belirleyebilmemize yardımcı olmaktadır.

Üçüncü grup soğan gövdeli unguentariumların 9.5 – 8.9 cm. arasında boya sahip örnekleri ise Kat. No.20 – 26 arasında ele alınmıştır. Bunlardan Kat. No. 20 (Resim 26), 21 (Resim 27), 23 (Resim 29), 24 (Resim 30) ve 25 (Resim 31) M88 mezarından, Kat. No. 22 (Resim 28) ile 26 (Resim 32) ise TSM6'dan ele geçmiştir.

²²⁶ Başaran – Tavukçu ve diğ. 2006, 3-4, Aydın Tavukçu 2007, 157 – 160; Kasapoğlu 2007, 486 – 490.

²²⁷ Günay 1989, Levha VIII g.

²²⁸ Wright – Jones 1980, Levha 32. 99.

Bu örnekler grubun ikinci sırasında ele alınan örneklerde olduğu gibi dışa dönük kalın dudaklı ve orta kısımlarından hafif dışa taşkın kalın silindirik boyunludurlar. Ancak bu 7 soğan gövdeli unguentariumda boyun biraz daha uzayarak gövde ile hemen hemen aynı uzunluğa ulaşmıştır. Böylelikle boyundan çok sert olmayan bir profille geçilen gövde, önceki örneklerle oranla daha da kısalarak basık bir görüntü yansıtmaktadır. Gövdenin en geniş kısmı olan karının hemen altından, tabana yakın kısımdan içe doğru biraz devam ederek düz bir şekilde sonlanan taban kısımlarının 3.1 – 3.8 cm. arasında değişen çap ölçüleri bazılarında ağızla eşitken, bazılarında ise 0.1 - 0.3 cm. daha geniştir. Ortalama olarak 0.3 – 0.4 cm. kalınlığında cidara sahip olan bu örnekler üçüncü gruptaki daha önce bahsettiğimiz ikinci sıradaki örneklerinde olduğu gibi tabana doğru kalınlaşmakta ve bu cidar kalınlığı tabanda 0.9 cm.'ye kadar ulaşmaktadır.

Kat. No. 20 – 26 arasında ele aldığımız soğan gövdeli unguentariumlarda da bu grubun ikinci sıralamasında ele aldığımız Kat. No.12 – 19 arasındaki örneklerde olduğu gibi gövdelerinin tabana yakın kısımlarında görülen çöküntü şeklindeki çark izleri tüm bu soğan gövdeli unguentariumların kentin yerel atölyelerinde yapılmış örnekler olabileceklerini göstermektedir.

Knigge'nin İ.S. 1.yy.'ın ilk yarısına tarihlenen Kerameikos örneğinin²²⁹ boyun gövde orantısı, boyundan omuza geçiş profilindeki çok sert olmayan yapı, gövdedeki basık görüntü ve düz dipli yapı Kat. No. 20 – 26 arasında ele aldığımız örneklerimizle yakın benzerlikler ortaya koymaktadır.

Üçüncü grubun en küçük boyutlu örnekleri olan Kat. No. 27 (Resim 33), Kat. No. 14 ile birlikte M19 mezarından, Kat. No. 28 (Resim 34) ise Kat. No. 20, 21, 23 – 25 ile birlikte M88 mezarından ele geçmiştirlerdir. Çok kalın olmayan, dışa dönük dudak, gövdeden yaklaşık 1 cm. kısa kalın silindirik boyun, küresel gövde ve düztabana sahip olan Kat. No. 27 boyun gövde orantısı ve ağız çapıyla taban çapının birbirine yakınlığı üçüncü grupta ele aldığımız soğan gövdeli unguentariumların genel profil özelliğini yansıtmaktadır.

Kanada, Ontario Müzesinde bulunan ve Hayes'in İtalyan unguentariumları içerisinde değerlendirerek, İ.S. 1.yy. ortaları ya da biraz daha öncesine tarihlendirilebileceğini belirttiği örnek²³⁰ küçük boyutları ve genel profil özellikleriyle Kat. No. 27'ye benzerlikler göstermektedir. Bununla birlikte, Boulter'in Atina Lenormant Caddesinde bulunan mezar

²²⁹ Knigge 1976, Levha 98, E117A.2.

²³⁰ Hayes 1976, Levha 19. 158.

buluntularını ele aldığı makalesinde İ.Ö. 1.yy. sonları ile İ.S. 1.yy. arasına tarihlediği M5 mezarından ele geçen iki örnek²³¹ gövdelerindeki basık yapı ve profil geçişleri açısından Kat. No. 27 için İ.S. 1.yy. ilk yarısı veya daha öncesinin uygun bir tarih olabileceği görüşünü akla getirmektedir.

Dışa dönük kalın dudağının altındaki ince girinti, çok az dışa bombeli kalın silindirik boyun, gövdeye geçişte çok set olmayan profil ve karnın altından biraz içe devam ederek ağız çapına eşit düz dipli yapıyla sonlandığı, grubun büyük boyutlu örneklerine benzeyen Kat. No. 28'in gruptaki unguentariumlardan tek farkı gövdenin aşağı sarkık olmasıdır. İzmir Müzesi'nde²³² ve Stratonikeia Nekropolü'nde²³³ bulunan örneklerdeki benzer yapıyı göz önünde bulundurarak eserimizin İ.S. 1.yy. ilk yarısına yakın bir tarihten olabileceğini düşünebiliriz.

Üçüncü grupta Kat. No. 11 ile 28 arasında ele aldığımız soğan gövdeli unguentariumların tamamını göz önünde bulunduracak olursak, TSM6'da Kat. No. 11 – 13 – 15 – 22 – 26 ile birlikte ele geçen kandilin, M82'de Kat. No. 12 – 13 – 17 – 18 ile birlikte bulunan kandilin ve M88'de Kat. No. 20 – 21 – 23 – 24 – 25 – 28 ile birlikte bulunan iki kandilin, M19 mezarından ele geçen Kat. No. 14 ve 27 ile birlikte ele kandilin 2005 yılında Parion Güney Nekropolü'nde ele geçen İ.S. 1.yy. ilk yarısı ve İ.S. 1.yy. ortalarına ait benzerleri bulunmaktadır²³⁴. Bu gruptaki unguentariumların Makedonya Veroia'dan ele geçen ve Drougou tarafından İ.Ö. Geç 1.yy. ya da Erken Roma Dönemine tarihlendirilen bir benzerlerinin²³⁵ bulunmasının yanı sıra Kerameikos²³⁶, Corinth²³⁷ ve Atina²³⁸, da İ.S. 1.yy.'ın ilk yarısına ait benzer örnekleri de bulunmaktadır. Aydın Tavukçu'nun Parion Güney Nekropolü buluntularından Kat. No. 130-138 arasında ele aldığı 8 soğan gövdeli unguentarium²³⁹ için önerdiği İ.S.1.yy.'ın ilk yarısı (Tiberius Dönemi)'nin bizim örneklerimiz içinde uygun bir tarihleme olacağı kanaatindeyiz. Aynı zaman dilimine verilen İzmir Müzesi örneği²⁴⁰ ile şu anda Çanakkale Arkeoloji Müzesi'nde bulunan bir unguentarium²⁴¹ da bu görüşümüzü destekler niteliktedir.

²³¹ Boulter 1963, Levha 46, M2, M5.

²³² Günay 1989, Levha XVIII e-f.

²³³ Baldıran 1990, Resim 50.

²³⁴ Aydın Tavukçu 2007, Kat. No. 210 – 211 – 214 – 216.

²³⁵ Drougou 1991, 79, 2659.

²³⁶ Knigge 1976, Levha 98, E117A.2, Levha 98, Levha 100, Pr17-13;

²³⁷ Slane 1990, Levha 5, 142.

²³⁸ Robinson 1959, Levha 18, M8.

²³⁹ Aydın Tavukçu 2007, Kat. No. 130 – 138.

²⁴⁰ Baldıran 1990, Resim 50.

Dördüncü sırada değerlendireceğimiz soğan gövdeli unguentarium grubu ise nekropolün E5 b açmasında, -210 cm. kotunda rastlanan, kremasyon gömünün uygulandığı Dışbükey Semerdam Kiremit Mezar tipindeki M76'dan ele geçen 5 adet unguentariumdan oluşmaktadır²⁴².

Bu grubun ilk örneği olan Kat. No. 29 (Resim 35), dışa dönük dudaklı, kalın, kısa ve silindirik boyunludur. Dudak altında çok ince bir yiv bulunan eserin boyun bitiminde izlenen silik boğumu grubun diğer 4 örneğinde de karakteristik olarak uygulandığını görebilmek mümkündür. Boyundan gövdeye geçiş kısmından başlayarak, iyice tabana doğru çekilen karına doğru genişleyen armudi biçimli gövde, tabana yakın yerden içe doğru kıvrıldıktan sonra düz dipile yere oturtulmuştur. Yüzeyinde patina izleri ve olasılıkla fırınlamadan ya da kremasyon işleminde yakılan ateşin koru tamamen geçmeden konduğu için oluşan yanık izlerinden kaynaklanan farklı renk tonları görülmektedir. Grubun Kat. No. 29 – 31 gibi daha uzun olan örneklerinde boyun gövdenin 1/2'si oranındayken, küçük boyutlu olan diğer iki örnekte bu orantı bozulmuştur. Düz bir şekilde sonlanan dip kısmı ağızdan daha geniş çapa sahiptir.

Hayes, Ontario Müzesi eserleri arasında ele aldığı Kat. No. 29'a benzer bir örneği, İ.S. 1 .yy.'ın ortalarına tarihlemiştir²⁴³. Ancak bu eserde, Kat. No. 29'a göre dudak kısmının hafif üste çekik yapısı ve gövdenin bizim örneğimize göre omuzlardan daha az basık olmasından dolayı, tabana yığılmanın daha az olması yönünden eserimizden farklıdır.

Knigge tarafından İ.Ö. 1.yy. sonu ile İ.S. 1.yy. başlarına verilen örneklerin²⁴⁴ armudi biçimli gövdeleri Kat. No. 29 ve bu grubun diğer örnekleriyle benzerlik gösterirken, boyunlarının uzun olması açısından bizim örneklerimizden ayrılırlar. Benzer şekilde profile sahip bir eserin bulunduğu Kıbrıs örneği²⁴⁵ ise Vessberg ve Westholm tarafından Roma I Dönemi (İ.Ö.50 – İ.S.150) olarak tarihlendirilmiştir.

Hayes'in Corinth Güney Stoası'ndaki Roma seramiklerini ele aldığı yayınında²⁴⁶, aynı alanda İS. 1.yy.'ın ilk yarısına tarihlenen bir sikke ile birlikte ele geçen örneğin dışa dönük ince dudağı, gövdeye geçişte silik boğumlu yapıdaki silindirik boynu, aşağı sarkık karınlı ve düz dipli gövde yapısı Kat. No. 29 ile yakın benzerlikler göstermektedir.

²⁴¹ Aydın 2000, 45, Levha 12 d.

²⁴² Başaran – Tavukçu ve diğ. 2006, 3-4; Aydın Tavukçu 2007, 159; Kasapoğlu 2007, 489.

²⁴³ Hayes 1976, Levha 37. 339.

²⁴⁴ Knigge 1976, Levha 98. E115.2, Levha 100. Pr.16.

²⁴⁵ Vessberg – Westholm 1956, Resim 30. 16.

²⁴⁶ Hayes 1973, Levha 81 d.242.

Aynı mezarda ele geçen Kat. No. 30 (Resim 36)'da boy uzunluğuna oranla gövde genişliği küçülmüştür. Bu özellik grubun diğer 3 örneği olan Kat. No. 31 (Resim 37), 32 (Resim 38) ve 33 (Resim 39)'te 1/2 orantısına dönüşmüştür. Genel profil özellikleri bakımından grubun ilk örneğiyle aynı özellikleri yansıtmaktadırlar. Kat. No. 31- 33'ün boyun kısımlarından omuzlarına kadar akmış kızıl kahve renkte “daldırma astar” bulunmakta, ancak üzerlerindeki yanık izlerinden dolayı bu net olarak görülememektedir²⁴⁷.

Denizli'de Beylerbeyi 1 No'lu tümülüste, Karabay tarafından 1993 yılında yapılan kurtarma kazısında bulunan ve mezarın ikinci kez kullanıldığına işaret eden buluntular içinde kısa boyunlu ve konik gövdeli unguentariumlar²⁴⁸ da vardır. M76 mezarı içinde ele geçen unguentariumlarla büyük oranda benzerlik gösteren bu eserler, genel olarak İ.S. 1. yy.'a tarihlenmiştir²⁴⁹. Knidos²⁵⁰ ve Tarsus-Gözlükule²⁵¹ unguentariumlarıyla ortak yönlere sahip eserlerimizin benzerlerini Çanakkale Arkeoloji Müzesi²⁵²nde de bulmak mümkündür.

Wright ve Jones'un ele aldığı, Corinth'deki Tiberius Dönemi'ne ait kap çöplüğünden ele geçen örneğin²⁵³ dudak ve boyun yapısı dördüncü gruptaki örneklerimizle benzer olmasına rağmen, gövdesindeki toplu yapı üçüncü grupta ele aldığımız Tiberius Dönemi örnekleriyle daha yakındır. Aslında bu özelliğiyle de hem üçüncü grupta ele aldığımız örneklerin hem de dördüncü grupta ele aldığımız eserlerimizin aynı dönemde kullanılmış soğan gövdeli unguentarium profilleri olabileceklerini göstermektedir.

Tüm bu benzer örneklerle birlikte, Atina Agorası²⁵⁴, Makedonya²⁵⁵, Palestine²⁵⁶ ve Bergama Koca Korutepe Nekropolü'nde bulunan örneklerle²⁵⁷ paralellik gösteren Kat. No. 29 – 33'ün, Parion Nekropolü'nde 2005 yılında ele geçen çok yakın benzerlerini de göz önünde bulundurarak eserlerimizin İ.S.1.yy. ortalarından olduklarını söyleyebiliriz.

²⁴⁷ “Daldırma astar” olarak isimlendirilen buy yöntemde, seramik ayak kısmına yakın bir yerden tutularak içi astar sıvısı dolu geniş kaseye baş aşağı batırılıp çıkarıldıktan sonra kurumaya bırakılırdı. Birçok örneğin daldırmadan sonra kurumaya dik olarak bırakılmasından dolayı gövde üzerine akan astar izleri görülebilmektedir.

²⁴⁸ Karabay 1994, 232, Resim 15.

²⁴⁹ Karabay 1994, 232.

²⁵⁰ Özgan 1993, 168, Resim 5.

²⁵¹ Goldman 1950, 270, Levha 159, Resim 734.

²⁵² Aydın 2000, 51, Çizim 21 a, Levha 15 c.

²⁵³ Wright – Jones 1980, Levha 32, 99.

²⁵⁴ Robinson 1959, Levha 5, G97.

²⁵⁵ Drougou 1991, 79, 2659.

²⁵⁶ Lapp 1981, 199, A, C.

²⁵⁷ Yaraş 2004, 235, Çizim 9.

Beşinci grupta incelenen unguentariumlar, dördüncü grup örneklerinin gövde kısımları iyice daralarak, boyun bitiminden tabana doğru çok az biçimde genişleyip tabana yakın mesafeden içe doğru kıvrılarak düz dipile sonlanan ve şişe tipli olarak adlandırılan, soğan gövdeli unguentariumlar içerisinde değerlendirilen örneklerden oluşmaktadırlar. Bu örneklerle birlikte daha önce görülen, aşağı doğru genişleyen üçgenimsi karın yapısı kaybolmuş, bunun yerine gövdeden daha kısa, silindirik boyunlu, şişe biçimli yeni ve özgün bir form ortaya çıkmıştır.

Bu örneklerin gövde yapılarındaki daralma, soğan gövdeli unguentariumların şişe tipli örneklerine geçişi açık bir şekilde gösterir niteliktedir.

Grubun ilk iki örneği olan Kat. No. 34 (Resim 40) ve 35 (Resim 41) D4 d açmasında, - 80 cm. kotunda olan M72 mezarından ele geçmiştir²⁵⁸. Kat. No. 34'ün dışa dönük olarak yapılan dudağının dış kısmında aşağı doğru bir eğimle boyuna bağlandığı görülmektedir. Gövdeden daha az yüksekliğe sahip olan boyun, kısa ve silindirik olup, kahverengi firnisle kaplıdır. Boyun gövde geçişinde azda olsa bir yiv görülmektedir. Yüzeyinde çok az belirgin olan çark izleri ya da yivlendirmenin bulunduğu, en geniş kısmı 6 cm. olan gövde alta doğru az biçimde genişleyen yapısıyla önceki gruplarda ele aldığımız soğan gövdeli unguentariumlara oranla iyice daralmıştır.

Kırık olarak ele geçip sonradan onarıldığı için gövdesinde onarım izleri bulunan Kat. No. 35 devetüyü renginde hamura sahiptir. Dudak kenarı ince ve keskin bir şekilde dışa taşıntılı olan eserimizin kızıl kahve firnisle kaplı silindirik boynu gövdeye bağlandığı kısımda çok az bir boğum yapmaktadır. Aynı mezarda ele geçen Kat. No. 34 ile aynı gövde yapısına sahip olan kabın gövdesi taban yakın kısımda içe dönerek düz dipile sonlanmıştır. Ancak bu eserde gövde de herhangi bir yivlendirme ya da çark izi görülmemektedir. Her iki örnekte de ağız çapları taban çapından biraz daha geniş tutulmuştur.

Bu iki eserle aynı mezarda ele geçen kemik bir kaşık, Anderson – Stojanovic²⁵⁹'in mezarlarda bulunan unguentariumlar içerisine kozmetik malzeme konulduğu ve bunun içinde yanlarında bu malzemeleri çıkarmaya yarayan kaşıkların konulmuş olabileceği fikrini aklımıza getirmektedir. Bu fikirle birlikte de bu unguentariumlardan en azından biri içerisine koyu kıvamlı bir maddenin konulmuş olabileceği düşünülebilir.

²⁵⁸ Başaran – Tavukçu ve diğ. 2006, 2.

²⁵⁹ Anderson – Stojanovic 1992, 115.

M81 mezarından ele geçen iki örnek de bu grup içinde değerlendirilmelidir. Kat. No. 36 (Resim 42) ve 37 (Resim 43) biri 13.4 cm., diğeri 13.2 cm. boyunda olan ve aynı profil özelliklerini yansıtan eserlerdir. Her iki örnekte de yüzeyde patinaya rastlanmakta ancak Kat. No. 34'de görülen yivlendirme ya da çark izi görülmemektedir. Şişe tipli görüntüye sahip olan iki örnekte de ağız çapları taban çaplarından ortalama 0.2 – 0.3 cm. daha küçüktür. İnce ve keskin biçimde dışa taşıntılı olarak yapılmış dudağa sahip olan kapların gövdeden kısa tutulmuş silindirik boyunları kızıl kahve firnisle kaplı olup, Kat. No. 38'de bu firnis oldukça silik biçimdedir. Boyun gövde geçişlerindeki çok az boğumla geçilen gövdeleri Kat. No. 34'de olduğu gibi tabana doğru hafif genişleyen, ama genel görünümde iyice daralmış, düz dipli yapıya sahiptir.

Şişe tipli unguentariumlardan oluşan beşinci grubumuzun son örneği olan Kat. No. 38 (Resim 44) E4d açmasında herhangi bir mezarla bağlantılı olmayan bir konumda ele geçmiştir. Dışa doğru çekik ince keskin bir yapıda dudağa sahip olan örneğimizin ağız kısmında onarım izleri görmektedir. Gövdeye birleştiği kısımda hafif bir boğum yapan boyun silindirik yapıda olup, eğik biçimde yapılmıştır. Kat. No. 4'te de gördüğümüz, boyun kısmındaki üretim hatası olan bu eğiklik mezarlar bırakılan ölü hediyelerinin günlük kullanım kapları olmayacağı fikrini akla getirmektedir. Gövde yapısı grubun diğer örnekleri ile yanı olan kabın ağız ve taban çapı birbirine eşit tutulmuştur.

Soğan gövdeli unguentariumları değerlendirdiğimiz ikinci, üçüncü ve dördüncü gruplardaki örneklerde gördüğümüz geniş karınlı yapının ardından iyice daralarak uzayan forma sahip şişe tipli örneklerle geçişi temsil eden beşinci grup eserleri bu özelliğiyle dördüncü grubun bir sonraki evresini yansıtır niteliktedir.

Günay'ın, İzmir Müzesi unguentariumlarında İ.S. 1.yy.'ın ikinci yarısına ait olduğunu belirttiği grup içerisinde ele aldığı örnek²⁶⁰, beşinci grup şişe tipli örnekleri için öne sürdüğümüz bu görüşü destekler niteliğindedir.

M81 mezarında bulunan Kat. No. 36 ve 37 ile birlikte ele geçen cam aryballosun Samothrace S Nekropolü'nde bulunan ve İ.S. 1.yy.'ın dördüncü çeyreğine verilen çok yakın benzerinin bulunması bizim beşinci grupta ele aldığımız şişe formundaki unguentariumlar için önerebileceğimiz İ.S. 1.yy.'ın sonlarına tarihlendirmemizi destekler nitelikte olacaktır.

²⁶⁰ Günay 1989, Kat. No.106, Levha XXIII c, Çizim XXVc; Günay Tuluk 1999, 153, Kat. No. 106.

Gruptaki kapların hemen hepsinin boyun kısımlarında görülen “daldırma astar” ı dördüncü grup örneklerinde de görebilmekteyiz. Bu açıdan Parion’da ele geçen boyun kısımları astarlı olan kapların İ.S. 1.yy. ortaları ile İ.S. 1.yy. ikinci yarısında kullanılmış olabileceklerini söyleyebiliriz.

Şişkin karınlı, sarkık gövde yapısından, omuz kısımlarından basılarak daraltılan daha ince formlu gövde yapısına geçişle birlikte şişe formundaki unguentariumlara dönüşen örneklerin ardından, altıncı grupta değerlendireceğimiz ve şişe tipli yapının bir adım daha ilerisini gösterir yapıya sahip unguentariumlarda, omuzların baskısı sonucu oluşan eğim yukarı doğru kaldırılarak gövde dikdörtgene yakın bir biçime kavuşturulmuştur. Bu yapısıyla tam anlamıyla şişe formuna dönüşen kapların dudakları önceki grupla aynı özellikte kalmasına rağmen kalın silindirik boyun iyice uzayarak gövdeye geçişte belirgin biçimde bir boğum oluşturmıştır.

Bu grupta değerlendireceğimiz tek sağlam örnek olan Kat. No. 39 (Resim 45), kırık vaziyette ele geçen Kat. No. 40 (Resim 46) ile birlikte M70 mezarında bulunmaktadır. Boyun ve gövde uzunluğu birbirine eşit olan kabın dışa taşkın ince keskin dudağı, kalın silindirik boynu, oldukça uzun, köşeleri yumuşatılmış dikdörtgene yakın biçimde, şişe formlu gövdesi ve düz bir şekilde zemine oturan tabanı bulunmaktadır.

Korunan kısmı 16.8 cm. yüksekliğinde olan Kat. No. 40, dışa taşkın ince, keskin dudağı, kalın silindirik boyundan şişe biçimli gövdeye geçişte iyice belirgin olan boğumu bulunan, düz tabanlı bir yapıya sahiptir. Boynun üst kısmı siyah firnisle kaplı olan eserin boyun ve gövde uzunluğu birbirine yakındır.

Kat. No. 40’ın gövdesindeki eksik parçalardan dolayı korunan kısmın yüksekliğinin orijinalinden daha kısa olacağını göz önünde bulundurarak, her iki örnekte de karın çapının yüksekliğe oranının 1/3 olduğunu söyleyebiliriz. Her iki örnekte de formda bir kabalaşma görülmekte ve yüzeylerinde çark yapımı esnasında oluşan yivler belirginleşmektedir. Bu grupla birlikte, başlangıçta soğan gövdeli olarak belirlenen form büyük oranda değişikliğe uğramaktadır. Roma sanatının her dalında olduğu gibi²⁶¹ seramikte de, erken dönem örneklerindeki özenli, gösterişli yapı gitmiş yerine bozulmuş biçimler gelmiştir.

Roma Dönemi seramiğinde çarkta yapım işlemi sırasında parmakla veya bir alet yardımıyla boyun ve gövde üzerinde oluşturulan yivlendirmeler, özellikle İ.S. 2.yy.’da

²⁶¹ Tavukçu 1995, 126.

görülmektedir. Atina Agorasında bulunan G ve M grubu örneklerindeki yivlendirmeler bunun en güzel örnekleridir²⁶². Gövdedeki bu belirgin yivleri bozulmanın bir başka işareti olarak da görebiliriz. İ.S. 2.yy. kaplarında belirgin biçimde görülen bu yivlerin İ.S. 1.yy. kaplarında görülmemesinin nedeni çark yapımı esnasında oluşan yivlerin çok az görülebilecek seviyeye kadar düzeltilmiş olmalarıdır. İ.S. 1.yy. profili gösteren unguentariumlar üzerinde belirgin yivlere rastlanmaması da bu görüşü desteklemektedir.

Labraunda²⁶³ da ele geçen, boyun ve gövdesinde eksiklikler bulunan örnekte bütün gövdeyi saran birbirine paralel yivler eserin Geç Roma Dönemine tarihlenmesi gerektiğini göstermiştir. Hellström bu tipteki küçük taban üzerinde konik gövdeye sahip şişe tipli örneklerin kaynağını, çok fazla örnek bulunmasından dolayı Rhodos'a bağlamaktadır²⁶⁴. Ancak, Stratonikeia'da²⁶⁵ ve Aydın'da²⁶⁶ da bu formu yansıtan örnekler bulunmuştur. Bununla birlikte, İzmir²⁶⁷ ve Çanakkale Arkeoloji Müzeleri'nde²⁶⁸ de şişe tipli unguentariumlar sergilenmektedir. Bütün bu örneklerde, eserlerimizde olduğu gibi, görülen belirgin yiv izleri ve formdaki bozulmaları göz önünde bulundurarak, Kat. No. 39 ve 40'ın İ.S. 2.yy.'a ait olduğunu söyleyebiliriz.

Tip olarak iş gövdeli unguentariumların oldukça büyük boyutluları olarak görülmelerine rağmen, unguentariumlar için oluşturduğumuz kronolojik dizinden dolayı, yedinci grupta ele alınmalarının daha doğru olacağı kanaatinde olduğumuz, en büyüğü 32 cm. en küçüğü 19.9 cm. olan büyük boyutlu 8 adet iş gövdeli unguentarium bulunmaktadır.

Daha önce gördüğümüz örneklerden tamamen farklı bir tip sergileyen bu örneklerden Kat. No. 41 (Resim 42) D4 d açmasındaki, kremasyon gömüye sahip Dışbükey Semerdam Kiremit Mezar tipindeki M84'den ele geçmiştir²⁶⁹. Boyu 25.8 cm. olan kabın dışbükey olarak dışa kıvrılmış dudağından gövdeye oranla kısa olan silindirik boyuna geçişte yumuşak bir profil, boyundan gövdeye geçişte işe dışa çıkıntı yapmış yivlendirme görülmektedir. Bu yivli kısımdan aşağı doğru yumuşak bir profille genişlemeye başlayan gövde, karında 10.2 cm. çapa ulaştıktan sonra tekrar daralmaya başlayarak konik kaideyle son bulmaktadır. Gövdenin daraldığı noktada başlayan kaide kısa, içi boş konik biçimlidir. Kiremit kırmızısı hamura

²⁶² Robinson 1959, 33, Levha 8, 23.

²⁶³ Hellström 1975, 27, Levha 12, Resim 196.

²⁶⁴ Hellström 1975, 27, Levha 12.

²⁶⁵ Boysal-Kadıoğlu 1998, 220, Resim 5; Baldıran 1999, 340-341, Çizim 45-50.

²⁶⁶ Yener-Özkan 1997, 230, Resim 17.

²⁶⁷ Günay Tuluk 1999, 154, Resim 16, Kat. No. 109.

²⁶⁸ Aydın 2000, 55, Çiz. 24 b, Levha 17 b.

²⁶⁹ Başaran - Tavukçu ve diğ. 2006, 3; Aydın Tavukçu 2007, 158; Kasapoğlu 2007, 489.

sahip eserin mezar içerisinde maruz kaldığı nemden dolayı gövdenin bir kısmı kabuk atmış olmasına rağmen yüzeyin sağlam olan kısımlarından anlaşıldığı kadarıyla gövdesinde ince çizgiler halinde yiv izleri bulunmaktadır.

Grubun 3 örneği Kat. No. 42 (Resim 48), 43 (Resim 49), 44 (Resim 50), yine D4 d açmasındaki kremasyon gömüye sahip, Dışbükey Semerdam Kiremit Mezar olan M80'den ele geçmişlerdir. 32 cm. uzunluğuyla grubun en büyük örneği olan Kat. No. 42 dışa kıvrık ince dudağa sahip olup gövdeden daha kısa olan silindirik boynundan gövdeye geçişte çok az belirgin olan bir boğum yapmaktadır. Omuz kısmından itibaren genişlemeye başlayan armudi biçimli gövdenin karın kısmı Kat. No. 41'e oranla hafif aşağı doğru kaymıştır. Gövdenin daraldığı kısımdan başlayan içi boş konik kaide Kat. No.41'den biraz daha yüksek tutulmuştur. Aynı mezara ait olan üç örneğimizde de 0.3 -. 0.4 cm olan cidar kalınlığı tabana kadar aynı tutulmuş olup sadece konik kaidenin içerisinde kalınlaşmıştır. Örneklerimizin üçünün de gövdelerinde ince çizgiler halinde yiv izlerine rastlanmasıyla birlikte yüzeylerinde patina görülmektedir.

Kat. No. 42 ile benzer özelliklere sahip olan Kat. No. 43 ve 44'ün biri 27.5 cm. diğeri ise 24.5 cm. yüksekliğindedir. Bu iki örnekten Kat. No. 43'te boyun kısmı gövdeye doğru hafif genişlemiş ve gövdeye geçişte yumuşak bir profil yansıtmıştır. Kat. No. 44 ise Kat. No. 42'de olduğu gibi, gövdeye geçişteki kısımda az belirgin boğumlu yapı yansıtmaktadır. Her iki örneğimizde de kaide Kat. No. 41'e oranla daha yüksek tutulmuş, Kat. No. 44'de kaideye geçişteki dar kısımda ince çizgiler halinde iki yiv görülmektedir.

Yedinci grupta ele alacağımız diğer iki iç gövdeli unguentarium Kat. No. 45 (Resim 51) ve Kat. No. 46 (Resim 52)'da ise boyun kısımları yedinci grubun önceki dört örneğine oranla biraz daha uzamış, gövde ise daralarak M80 mezarından ele geçen 3 örneğimizdeki gibi hafif aşağı sarkık yapı kaybolmuştur. Konik kaideleri önceki örneklerden daha uzun tutulan eserlerimizden M73 mezarına ait olan Kat. No. 45'te kaide içi kısmen doludur. M70 mezarında, Kat. No. 39 ve 40'da ele aldığımız şişe tipli unguentariumlarla birlikte ele geçen Kat. No. 46 kırık olarak ele geçtiği için gövdesinde onarım izleri bulunmakta, konik kaidesi ise içi boş olarak yapılmış ve konik kısmı üzerinde iki ince çizgi halinde yive sahiptir. Her iki unguentariumun gövdelerinde özellikle orta kısımda kalın çark izleri görülmektedir.

Grubun son örneği olan ve Kat. No. 45 ile birlikte M73'den ele geçen Kat. No. 47 (Resim 53) 19.9 cm. yüksekliği ile bu grubun en küçük boyutlu örneğidir. Dışa çekik ince dudak iyice dışa doğru uzatıldığı için ağız çapı kaide çapına yakın ölçülere ulaşmıştır.

Gövdeyle birleştiği kısımda boğum yapan silindirik boyun, konik kaide dışında gövdeyle yakın uzunluktadır. Daralan gövdenin bitiminden başlayan konik kaide yüksek ve içi boş yapılmıştır.

Dışa taşkın ince dudağın altından başlayan hafif boğumlu, uzun silindirik boyuna, omuzdan başlayarak genişledikten sonra tabana doğru daralan oval şekilli gövdeye yüksek konik kaideye ve tabana kadar 0.3 – 0.4 cm.'lik cidara sahip bu özgün formun çok az sayıdaki örneklerine, Çorum Kuşsaray'daki Sondaj çalışmalarında²⁷⁰, Çanakkale²⁷¹ ve İzmir Arkeoloji Müzeleri'nde²⁷² rastlanmıştır.

Çorum Kuşsaray Sondajı'nda bulunan, uzun silindirik boyunlu, boyundan aşağı genişleyen ve gövdenin tam ortasında aniden daralan yüksek konik kaideli bir örnek²⁷³ Koşay tarafından Greco-Roman Dönemi gibi çok geniş bir zaman dilimine tarihlendirilmiştir.

Uzun boyun, sarkık gövde ve içi boş konik kaideleriyle Geç Hellenistik Dönem'e, yani İ.Ö. 1. yy.'ın sonlarına tarihlen, İzmir Arkeoloji Müzesi'ndeki toplam onyedü unguentariumun²⁷⁴, neredeyse boyun ile gövde uzunluğu eşitlenmiştir. Stratonikeia'da ele geçen iyice bozulmuş olmuş forma sahip benzer örneklerinin²⁷⁵ ise Orta ya da Geç Roma Dönemine ait olabilecekleri belirtilmiştir.

Çanakkale Arkeoloji Müzesi'nde, satın alma yoluyla müzeye kazandırılan, birinin Biga'dan olduğu bildirilen iki unguentarium²⁷⁶ ise, İzmir örneklerine dayanılarak, iç gövdeli unguentariumlardan soğan gövdelilere geçiş aşamasındaki son örnekler olabileceği düşünülmüş İ.Ö. 1.yy.'a tarihlenmiştir. Ancak M80 mezarından ele geçen Kat. No. 42 – 44 ile birlikte bulunan küçük yuvarlak burunlu kandil ve M84'de Kat. No. 41 ile birlikte ele geçen bir başka küçük yuvarlak burunlu kandilin İ.S. 2.yy. özellikleri yansıtmaları bu iki mezarın bu tarihten olduklarını düşündürmektedir²⁷⁷. Bu nedenle elimizdeki örneklerinde bu tarihlerden olmaları gerekir. 2005 yılında nekropolde E4b açmasındaki M32 mezarından İ.S. 2.yy.'a

²⁷⁰ Koşay 1968, 89, Resim 4.

²⁷¹ Aydın 2000, 41, Çiz. 14 a-b, Levha 11 a-b.

²⁷² Günay Tuluk 1999, 135.

²⁷³ Koşay 1968, 89, Resim 4.

²⁷⁴ Günay Tuluk 1999, 135.

²⁷⁵ Baldıran 1990; Resim 65.

²⁷⁶ Aydın 2000, 41, Çiz. 14 a-b, Levha 11 a-b.

²⁷⁷ Kandillerin benzerleri için Bkz. Aydın Tavukçu 2007, Kat. No. 226 – 227.

tarihlenen küçük yuvarlak burunlu kandille birlikte iğ gövdeli konik ayaklı unguentariumların²⁷⁸ ele geçmesi bu fikrimizi desteklemektedir.

Sekizinci grupta değerlendireceğimiz Kat. No. 48 (Resim 54), 49 (Resim 55) ve 50 (Resim 56), Kat. No.41 ile birlikte M84 mezarından ele geçmişlerdir²⁷⁹. Bu grupta ele alacağımız unguentariumlar aslında ilk bakışta dördüncü grup örneklerine benzer bir profile sahip oldukları düşünülebilir. Ancak bu üç örneğimizde de silindirik boyundan gövdeye geçişteki yumuşak profilli yapı, omuzdan başlayarak genişleyip daha sonra en şişkin kısım olan karından itibaren içe doğru daralarak iyice yuvarlak hatlara sahip ters armudi biçimli bir gövde oluşturmaları açısından bizim yedinci grubumuzdaki iğ gövdeli unguentariumlarla aynı gövde yapısına sahip olup, sadece konik kaide kısmı yapılmamıştır. Bu kaplarla birlikte aynı mezardan ele geçen Kat. No. 41 de bu görüşümüzü destekler niteliktedir.

Grubun en büyük boyutlu örneği olan Kat. No. 48, 18.8 cm. boyunda, yaklaşık 0.2 – 0.3 cm. olan cidar taban geçişte çok az kalınlaşarak tabanda 0.5 cm. kalınlıkla sonlanmıştır. Eserimiz dışa çekik ince dudaklı, gövdeye çok az bir boğumla bağlanan, gövdenin 1/2'si oranında silindirik boyunlu, omuza geçişin yumuşak profille sağlandığı, omuzdan itibaren genişleyip karın kısmından sonra tabana doğru daralan ters armudi biçimli gövdeye sahiptir. Düz bir dipale zemine oturan kabın ağız çapı ile taban çapı birbirine yakın ölçülerdedir. Gövde profilindeki yumuşak geçişler yedinci gruptaki iğ gövdeli unguentariumların altına kaide kısmı eklenmemiş hali gibidir.

Grubun diğer iki örneği Kat. No. 49 ve 50 ise biri 12.5 cm. diğeri 11.3 cm. yüksekliğe sahip olup, yaklaşık 0.2 – 0.3 cm. olan cidar tabana geçişte çok az kalınlaşarak tabanda 0.5 cm.'ye ulaşmıştır. Her iki kapta dışa dönük yuvarlatılmış ince dudaklarının dip kısımlarında yiv bulunan, gövdenin yarısına yakın oranda silindirik boyunlu kaplardır. Boyunda daralma olmadan, gövdeye geçişte yumuşak profil yansıtan omuz kısmından itibaren genişleyen gövde, fazla aşağı sarkmadan tabanda içe doğru döndürülerek düz dipale sonlandırılmıştır.

Kanada Ontario Müzesi'nde bulunan iki örnek²⁸⁰ boyun omuz geçişi ve hafif sarkık gövde yapısıyla Kat. No. 48'i andırsa da ince uzun silindirik boynu konik biçimli dudak yapısıyla erken özellikler yansıtmaktadır.

²⁷⁸ Aydın Tavukçu 2007, Kat. No. 111 – 112 -226.

²⁷⁹ Başaran - Tavukçu ve diğ. 2006, 5.

²⁸⁰ Hayes 1976, Levha 37. 335 - 336.

Atina Agorası'nda Tabaka I'den ele geçen, İ.S. 1.yy. ortalarına tarihlenen örnek²⁸¹ silindirik boynu ve aşağı sarkık şişkin karınlı, düz dipli gövde yapısıyla eserlerimize benzerlik göstermesine rağmen, omuz kısmındaki daralma ve konik biçimli dudak yapısıyla örneklerimizden farklılık göstermektedir. İzmir Müzesi'nde bulunan ve İ.S. 2.yy.'ın ikinci yarısına tarihlendirilen örnek²⁸² ise gövde yapısıyla örneklerimize benzer olmasına rağmen boynun gövdeye yaklaştıkça daralması açısından farklılık göstermektedir.

Kat. No. 48 – 50 ile birlikte M84'den ele geçen iğ gövdeli forma sahip Kat. No. 41 ve aynı mezarda bulunan küçük yuvarlak burunlu, İ.S. 2.yy.'a kandil, M84 mezarı ve dolayısıyla gruptaki üç eserimizi İ.S. 2.yy.'a tarihlemenin doğru olacağını göstermektedir. Bununla birlikte, bu yüzyıl içerisinde konik ayaklı, iğ gövdeli unguentariumlarla birlikte bu tipte soğan gövdeli unguentariumların da bir arada kullanılmış olduklarını görmekteyiz.

Parion Güney Nekropolü'nde ele geçen unguentariumların son grubunu oluşturan tek örneğimiz Kat. No. 51 (Resim 57)'dir. D4d açmasında M79'dan ele geçen²⁸³, 22.7 cm. yüksekliğindeki kabın ince ve dışa taşkın dudak yapısının altında, uzun silindirik bir boyun görülmektedir. Üzerinde onarım izleri bulunan gövde ise, boynun hemen bitiminden hafif boğumlu bir yağıyla geçilerek, çan ya da konik gövde olarak da tanımlanabilecek üçgen bir form oluşturmaktadır. Gövdenin tabana yakın karın kısmında iyice belirgin yivler görülmektedir. Karın çapının iki katından fazla yüksekliğe sahip olan unguentariumun cidarı hemen hemen her noktada eşit kalınlıktadır.

İzmir Müzesinde, dışa dönük dudaklı, uzun silindirik boyunlu ve yivli üçgen gövdeye sahip benzerlerinin²⁸⁴ İ.S. 2.yy. başlarına tarihlendirildiği belirtilen örnekler, gövde yapıları ve oldukça uzun silindirik boyunlu yapılarıyla Kat. No. 51'e yakın benzerlikler göstermektedir. Bununla birlikte Çanakkale Arkeoloji Müzesi'nde bulunan ve İ.S.2.yy.'a verilen örneklerin²⁸⁵ gövde yapılarında eserimize göre küçük farklılıklar bulunmasına rağmen iyice dışa çekilmiş dudak ve gövdeye geçişte boğum yapan silindirik boyun yapısıyla Kat. No. 51'i andırmaktadırlar.

²⁸¹ Robinson 1959, 85, Levha 18. M7.

²⁸² Günay 1989; Levha XXIII a.

²⁸³ Başaran - Tavukçu ve diğ. 2006, 4; Aydın Tavukçu 2007, 156; Kasapoğlu 2007, 489.

²⁸⁴ Günay 1989, Levha XXV a-c.

²⁸⁵ Aydın 2000, Kat. No. 62 – 64.

Bu örneklerin yanı sıra Parion Güney Nekropolü'nde 2005 yılında ele geçen, İ.S. 1.yy. sonları ile İ.S. 2.yy. başları arasına tarihlenen örnek²⁸⁶ uzun silindirik boynu ve üçgen biçimli gövdesiyle eserimizle benzerlik göstermesiyle birlikte gövdesindeki yivlerin Kat. No. 51'deki kadar belirgin olmadığından bizim örneğimizin olasılıkla daha sonraki bir döneme tarihlenmesi gerektiğini düşünebiliriz. Dusenbery'nin öne sürdüğü²⁸⁷, bu forma sahip pişmiş toprak unguentariumların cama öykünme sonucunda cam taklidi olarak yapılmış olabilecekleri yönündeki fikrini de göz önünde bulundurarak, Kat. No. 51 ile birlikte M79'dan ele geçen aynı tipteki cam unguentariumun 2005 yılında ele geçen çok yakın benzer örneklerinden²⁸⁸ dolayı verildiği İ.S. 2.yy. tarihlendirmesiyle birlikte hem M79 mezarı hem de Kat. No. 51 için uygun bir tarih bulunmuş olacaktır.

3.3. Lagynoslar

Hellenistik Dönemde, başlangıçta Dionysos şenliklerine özel bir form olarak üretilen ve bu şenliklerde içki kabı olarak kullanılan lagynoslar sonraki dönemlerde de günlük kullanım kapları ve mezar sunuları olarak kullanılmaya devam edilmiştir²⁸⁹. Bazen yuvarlak bazen de keskin hatlara sahip kısa gövdeli, düz yada yuvarlak hatlı, kalın dudaklı, ince uzun boyunlu kaplar olan lagynoslarla benzer profil yansıtan seramikler erken dönemlerde de kullanılmış olmasına rağmen, bu form genellikle Hellenistik Döneme özgü bir kap formu olarak düşünülmektedir²⁹⁰. Bununla birlikte Parion²⁹¹ ve Troia²⁹² nekropollerinden ele geçen örnekler ışığında Roma Dönemi'nde de kullanıldığı düşünülmektedir. Kil yapılarındaki ve üzerlerindeki bezemelerde görülen farklılıklar bu tür kapların değişik merkezlerde üretildiklerini gösterirken, Roma Dönemi'ndeki yerel üretim örneklerinde kabın yüzeyi sadece hamur renginde astarlanmış olup, herhangi bir bezemeye yer verilmemiştir²⁹³.

Lagynosların, Hellenistik Dönem içerisinde Dionysos kültüyle ilgili olarak şenliklerde içki kabı olarak kullanıldıklarını göz önünde bulunduracak olursak, Parion nekropolündeki

²⁸⁶ Aydın Tavukçu 2007, Kat. No. 189.

²⁸⁷ Dusenbery 1998, 801, XS 197.

²⁸⁸ Cam unguentariumların benzerleri için Bkz. Aydın Tavukçu 2007, Kat. No. 230 – 232.

²⁸⁹ Thompson 1934, 450; Tatar 2007, 39-41.

²⁹⁰ Thompson 1934, 450 – 451.

²⁹¹ Aydın Tavukçu 2007, 76.

²⁹² Ayça Polat 2005,

²⁹³ Aydın Tavukçu 2007, Dn. 479.

mezarlarda bulunan bu kaplarla şarap libasyonu yapıldığı düşünülebilir. Bununla birlikte 2005 yılı çalışmalarında ortaya çıkarılan M36²⁹⁴ mezarından ele geçen meyve ve kuruyemişlerden yola çıkarak “ölü yemeği” olgusunun uygulandığını düşünürsek mezarlarda bulunan lagynoslara su ya da başka bir sıvı doldurulmuş olabileceğini de göz ardı etmemek gerekmektedir.

Bu kapların tarihlendirilmesi için biçimin önemsiz olduğu belirtilmesine rağmen Westholm’un bu konuyla ilgili bir önerisi bulunmaktadır. Ona göre: “Bu kapların iki gelişim çizgisi bulunmaktadır; bunlardan ilkinde kabın gövdesinin alt yarısı üst yarıdan daha yüksek tutulmuş ve bu iki yarı arasındaki geçişte keskin bir profil görülmektedir. Gelişimin bundan sonraki ikinci aşamasında ise önceki aşamanın konik biçimli gövde alt yarısı silindirik biçime doğru geçiş yaparak gövde daha da irileşerek sağlamlaşır ve kaide genişler”²⁹⁵. Buna rağmen lagynosların gelişimiyle ilgili genel kanı, boyun ve ağız biçiminin kronolojik dizin oluşturmakta daha çok öneme sahip olduğudur. Aydın Tavukçu’nun 2005 yılı buluntularını değerlendirdiği çalışmasında da belirttiği gibi bu fikir Parion örnekleri için de oldukça mantıklıdır²⁹⁶.

Çalışmamızda ele alacağımız lagynosları, bulundukları mezarlarda ele geçen diğer seramik buluntuları ve bazı belirgin ortak yönlerini göz önünde bulundurarak dört farklı grup içerisinde değerlendirmeye çalışacağız.

Parion Güney Nekropolü’nde 2006 yılı çalışmalarında ele geçen lagynosların ilk grubunda ele alacağımız ilk örneğimiz Kat. No. 52 (Resim 58) Kat. No. 3 ve 72 ile birlikte, kremasyon gömü uygulanan TSM5’den ele geçmiştir²⁹⁷. Üst kısımları içe kapanık biçimde dışbükey bir yapı yansıtarak içi oyuk bırakılan kabın dudağı, içerisine konan sıvının boşaltılması için gerekli kullanılabilirliği sağlamaktadır. Oldukça yüksek tutulan dudaktan sonra içe doğru çok sert olmayan bir geçişle ulaşılan boynun, kulpla birleştiği üst kısmında ve omuza geçişinde yivlendirmeler bulunmakta ve alta doğru hafif genişleyerek omuza geçişte yumuşak bir profil yansıtmaktadır. Boyun ile omuz arasına yerleştirilen çengel biçimli, ince kulp, üst köşeden dışa doğru çekilmiştir. Toplam 14.5 cm. yüksekliğinde olan kabın gövdesi alttan ve üstten basık biçimde yapıldığından, gövde boyundan biraz daha kısa olup oldukça geniş tutulmuş bir bilezik ayakla son bulmaktadır. Kabın dış yüzeyi oldukça düzgün bir biçimde, çok ince beyaz astarla kaplanmıştır.

²⁹⁴ Başaran - Tavukçu ve diğ. 2006

²⁹⁵ Hellström 1965, 18.

²⁹⁶ Aydın Tavukçu 2007, 65.

²⁹⁷ Başaran - Tavukçu ve diğ. 2006; Aydın Tavukçu 2007, 156; Kasapoğlu 2007, 486- 487.

Samothrace S Nekropolü'nde ele geçen İ.Ö. Geç 1. yy. ile İ.S. Erken 1. yy. arasına tarihlenen örnekteki²⁹⁸ ince kızıl astar ve bu sayede oluşan pürüzsüz yapı ile birlikte basık gövde ve uzun boyun özellikleri eserimizle benzerlikler yansıtmaktadır. Bununla birlikte, Kanada Royal Ontario Müzesi Roma Dönemi kaplarını değerlendiren Hayes'in, bu kapların İ.Ö. 50 – İ.S. 50 arasına tarihlenebileceğini, Suriye yerel üretimi sigilataları ve Doğu sigilataları grubuna benzerlikler gösterdiğini belirttiği örneği²⁹⁹ de, gerek devetüyü rengine yakın açık renkli ince astarlı pürüzsüz yüzeyi ve gerek uzun boyun basık gövde ve geniş bilezik ayak özellikleri ile eserimize yakınlık göstermektedir.

Yine bir nekropol buluntusu olan, basık gövde ve oldukça geniş bilezik ayağıyla Roma İmparatorluk Döneminin erken dönemine tarihlendirilen Troia örneği³⁰⁰ ve diğer benzer örneklerle birlikte aynı mezardan ele geçen Kat. No. 3 ve 72'yi göz önünde bulundurarak eserimizin ve dolayısıyla ele geçtiği TSM5'in İ.Ö.1.yy. sonları ile İ.S.1.yy. başlarına ait olabileceğini söyleyebiliriz.

Kat. No. 52 ile yakın özelliklere sahip olan ve aynı grupta değerlendirdiğimiz Kat. No. 53 (Resim 59)'te de açık devetüyü rengine yakın çok ince bir astar bulunmakta ve kabın yüzeyi oldukça pürüzsüz bir yapı yansıtmaktadır. Bununla birlikte, Kat. No. 52'de olduğu kadar geniş olmasa da dışa taşkın biçimdeki dışbükey dudak, uzun boyun, çengel biçimli köşeden çekik ince kulp, hafif basık gövde ve oldukça geniş tutulmuş konik biçimli bilezik ayak bulunmaktadır. Aslında bu her iki örnekte pürüzsüz, ince astarlı yapılarıyla Hellenistik Dönemin özenle astarlanmış sırlı lagynoslarının Roma Dönemi'ndeki devamı olarak nitelendirilebilir. Bunun yanı sıra Troia³⁰¹ ve Samothrace³⁰² nekropollerinden ele geçen İ.Ö. 1.yy. sonları ile İ.Ö. 1.yy. başlarına tarihlenen lagynoslardaki uzun boyun, hafif basık gövde, çengel biçimli kulp ve pürüzsüz ince astarlı yüzey, Kat. No. 53 için bu eserlerle aynı tarihlemenin uygun olacağı kanaatine varmamızı sağlamaktadır. Ayrıca bu eserimizin bulunduğu M87 mezarından ele geçen terrakotta figürinlerin de aynı tarihe verilmesi³⁰³ bizim de önerdiğimiz tarihin doğruluğunu kanıtlar niteliktedir.

Bu iki astarlı örneğimizden sonraki lagynos gruplamasında ikinci sırada değerlendirebileceğimiz 5 örneğimiz ise unguentariumları ele aldığımız 3. grup içerisinde yer alan eserlerin bulunduğu mezarlardan ele geçtikleri için, doğal olarak aynı dönemde kullanılan lagynos tipleri olarak değerlendirilmişlerdir.

²⁹⁸ Dusenbery 1998, S192-1.

²⁹⁹ Hayes 1976, Levha 20.168.

³⁰⁰ Ayça Polat 2005, Kat. No. BK.19.

³⁰¹ Ayça Polat 2005, Kat. No. BK.18.

³⁰² Dusenbery 1998, S213-2.

³⁰³ Başaran - Tavukçu ve diğ. 2006, 5.

Bu lagynoslardan M78 mezarından³⁰⁴ ele geçen Kat. No. 54 (Resim 60) kırık vaziyette ele geçtiği ve sonradan onarıldığı için gövdesinde çatlaklar ve onarım izlerine, TSM6 mezarından ele geçen Kat. No 55 (Resim 61) ise mezar içerisine giren su yüzünden oluşan aşınmadan dolayı gövdesinde ve kulpunda eksikliklere sahiptir. Her iki kapta da dışa taşkın kalın yivli dudak, gövdenin 1/3'ü yüksekliğine yakın silindirik boyun, karın çaplarının 1/2'sine yakın bilezik ayak ve yuvarlak gövde görülmektedir. Kat. No. 56'nın kulpu büyük oranda tahrip olmasına rağmen, mevcut kısmından görüldüğü kadarıyla her iki örnekte de boyun omuz arasına sonradan yerleştirilen burgu kulp bulunmaktadır. İlk iki örneğimize göre boyun uzunlukları kısalmış, gövdedeki basık yapı kaybolmuş ve kabın yüzeyindeki pürüzsüz yapının yerini daha özensiz bir yapı almıştır.

Troia nekropolünde ele geçen, İ.S. 1.yy.'a tarihlendirilmiş örneğin³⁰⁵ gerek yuvarlak gövde ve gerekse karın çapının 1/2'sine yakın bilezik ayağı eserlerimizle yakın benzerlikler yansıtmaya rağmen, boyun kısmı daha uzundur.

Kourion'daki Ayios Ermoyenis'te 5 nolu mezar odasından ele geçen ve İ.S.1.yy.'ın ilkyarısına tarihlenen, kısa boyun, yuvarlak gövde ve bilezik ayaklı örnek³⁰⁶ Kat. No. 54 ve 55'in tarihlendirilmesi için önemli bir kriter gibi görünmektedir. Parion Güney Nekropolü'nde 2005 yılında ortaya çıkarılan ve diğer mezar buluntularıyla birlikte İ.S. 1.yy. ortalarına tarihlenen örnek³⁰⁷ profil özellikleri itibariyle eserlerimize yakın benzerlikler göstermesine rağmen, unguentariumlar içerisindeki üçüncü grupta ele aldığımız, Kat. No. 54'ün bulunduğu M78'den ele geçen Kat. No. 19, Kat. No. 55'in bulunduğu TSM6'dan ele geçen Kat. No. 11, 15 – 16, 22 ve 26 ile birlikte her iki eserimiz ve bulundukları mezarları İ.Ö. 1.yy. ilkyarısı (Tiberius Dönemi)'ne tarihlendirmemizin doğru olacağı kanaatindeyiz.

Lagynosların ikinci grubundaki diğer üç örneğimize gelecek olursak; M88'den ele geçen Kat. No. 56 (Resim 62) grubun ilk iki örneğiyle aynı biçimde dışa taşkın kalın yivli dudak, kısa silindirik boyun, boyun ile omuz arasına yerleştirilmiş burgu kulpa ve karın çapının 1/2'sine yakın bilezik ayağa sahiptir. Ancak kabın gövdesi omuzlardan basık ve aşağı sarkık yapıdadır. M19'da bulunan, gövdesinde onarım izleri ve çatlaklara sahip Kat. No. 57 (Resim 63) grubun önceki üç örneğinden farklı dışa taşkın yuvarlak dudaklı, kısa boyunlu, boyun omuz arasına tutturulmuş burgu kulplu, Kat. No. 56'da olduğu gibi omuzlardan basık, aşağı sarkık gövdeli ve gövdenin yarısına yakın ölçülerde bilezik ayaklıdır. Ancak bu örneğimizde kulp daha yumuşak bir açığa sahiptir.

³⁰⁴ Başaran - Tavukçu ve diğ. 2006, 3.

³⁰⁵ Ayça Polat 2005, Kat. No. BK47

³⁰⁶ Mc Fadden 1946, Levha 40.46.

³⁰⁷ Aydın Tavukçu 2007, Kat. No.83.

Grubun son örneği olan Kat. No. 58 (Resim 64) ise yine dışa taşkın kalın dudak, önceki örneklerimizden çok az uzun silindirik boyun, köşesinden hafif dışa çekik, boyun omuz arasına yerleştirilmiş çengel kulp, çok az aşağı sarkık gövde ve karın genişliğinin yarısına yakın çapta bilezik ayağa sahiptir.

Aslında bu gruptaki son üç örneğimizin genel ortak özellikleri aşağı sarkık gövde yapıları olmasına rağmen grubun tamamını göz önünde bulunduracak olursak, gerek boyun - gövde, gerekse karın – kaide orantıları açısından grubun ilk örneğiyle aynı özellikleri yansıttıkları görülebilmektedir.

Bu üç lagynosun Kourion'da mezar buluntuları arasında yer alan, omuz kısımları basık, sarkık gövdeli, kısa silindirik boyunlu ve bilezik ayaklı benzerleri³⁰⁸, İ.S. 1.yy.'ın ilk yarısına tarihlenirken, Parion 2005 yılı buluntuları arasında yer alan benzer iki örnek³⁰⁹ ise İ.S. 1.yy.'ın ikinci yarısı içerisinde değerlendirilmiştir.

Bahsi geçen Kourion örneklerinin, grubun ilk iki örneği için belirtilen benzeri ile aynı tarihten olması ve ayrıca bu mezarlardan ele geçen üçüncü grup unguentariumları içerisinde değerlendirdiğimiz, M88 mezarında Kat. No. 56 ile birlikte bulunan Kat. No. 20, 21, 23, 24, 25, 28, M19 mezarında Kat. No. 57 ile birlikte bulunan Kat. No. 14, 27 ve M82 mezarında Kat. No. 58 ile birlikte ele geçen Kat. No. 12, 13, 17, 18 için önermiş olduğumuz İ.S. 1.yy.'ın ilk yarısı (Tiberius Dönemi) tarihinin üçüncü gruptaki unguentariumların ele geçtiği bu mezarlar için de geçerli olmasından dolayı M19, M82 ve M88 mezarlarından ele geçen, gruptaki bu son üç örneğimizi de ele geçtikleri bu mezarlarla aynı tarihe verebiliriz.

Gruptaki beş örnekten ikisinin yuvarlak biçimli gövde yapısına sahip olmalarına rağmen, diğer üçünün ise sarkık gövde yapısını yansıtmaları, yanı sıra grubun son üç örneğinden Kat. No. 56'nın ilk iki örnekle aynı tipte kalın, yivli dudak yapısına sahip olması aynı dönem içerisinde farklı form özellikleri gösteren kapların üretilmiş olabileceğinin ve bir arada kullanılabileceğinin açık bir göstergesidir.

Lagynosların üçüncü grubunda ele alacağımız tek örnek Kat. No. 59 (Resim 65) E5b açmasında, kremasyon gömünün uygulandığı M76 mezarından ele geçmiştir³¹⁰. Dışa taşkın dudağın orta kısmındaki çok az belirgin olan çöküklük, ikinci grubun kalın yivli dudak yapısını anımsatan kabın dudaktan boyuna ve boyundan omuz kısmına geçişte hafif bir genişlemeyle yumuşak profil yansıttığı görülmektedir. Boyun omuz arasına eklenmiş kulp genişlemiş ve kalın şerit kulp şekline dönüşerek, köşeli ve sırt kısmında kabartma şeklinde tek

³⁰⁸ Mc Fadden 1946, Levha 40.45,47.

³⁰⁹ Aydın Tavukçu 2007, Kat. No. 90,91.

³¹⁰ Başaran - Tavukçu ve diğ. 2006, 4; Aydın Tavuç 2007, 159, Kasapoğlu 2007, 489 – 490.

yivli olmuştur. Tabana yakın konumda çok sert olmayan bir geçişe sahip olan kabın gövdesi, önceki örneklerle oranla daraltılarak bu yapısıyla daha sağlam yapılı bir forma dönüştürülmüştür. Gövdeden kaideye geçişte içe çökük bir bölümü bulunan ve kabın gövdesine oranla oldukça küçülen bilezik ayak ise önceki örneklerden sonraki bir aşamayı yansıtır niteliktedir.

Hayes'in yuvarlak gövdeli oldukça geniş tutulmuş bilezik ayaklı, astarlı lagynoslardan sonraki geçiş aşamasını yansıttığını belirttiği örnek³¹¹, dudak kısmındaki köşeli yapı, sırt kısmı genişletilerek yivlendirilmiş kulpu ve gövde yapısıyla Kat. No. 59 ile benzer özelliklere sahiptir. Hayes'in bu örnek için İ.S. 1.yy.'ın ikinci yarısını önermesine rağmen, eserimizle birlikte aynı mezardan ele geçen Kat. No. 30 – 33 için önerdiğimiz İ.S. 1.yy. ortalarının Kat. No. 59 için ve dolayısıyla da M76 mezarı için uygun bir tarihleme olması gerektiğini düşünmekteyiz.

Lagynosları değerlendirirken, birlikte ele geçtikleri mezarlara ait unguentariumları göz önünde bulundurduğumuz dördüncü grubumuza ait üç örneğimiz, unguentariumlardaki beşinci, altıncı ve yedinci grup örnekleri göz önüne alınarak incelenmiştir.

Dördüncü grubun ilk örneği olan Kat. No. 60 (Resim 66) D4d açmasında kremasyon gömüye sahip M81 mezarından ele geçmiştir³¹². Dışa taşkın, kalın, yivli dudaktan sonra içe doğru keskin bir profille geçilen boyun, omuzlara doğru genişleyerek bu kısımda yivli bir geçişle oldukça geniş tutulmuş omuzla birleşmektedir. Boyun ve omuz arasında yer alan kulp önceki örneklerle oranla daha da kalınlaşmış ve sırt kısmında, çöküntü şeklinde verilmiş yivli yapı yansıtmaktadır. Alta doğru açılan omuz kısmı iki kademeli bir yivlendirme sonunda gövdeyi ikiye bölen keskin bir profil oluşturarak alt yarısıyla birleşmektedir. Bu keskin geçişin ardında gövde aniden daralarak, dip kısımda içe çökük bir profille, konik biçimli bilezik ayakla birleşmektedir. Bilezik ayağın çapı kabın karın genişliğinin yarısından daha az tutulmuştur.

Tell Anafa³¹³ ve Atina'da kısmen koruna gelmiş, Geç Hellenistik Döneme ait örnekler³¹⁴ omuz kısımları ve keskin profilli gövde geçişleriyle eserimize benzerlik göstermektedir. Benzer şekilde, Geç Hellenistik Döneme tarihlendirilen Samothrace³¹⁵ ve Kerameikos³¹⁶ örnekleri ise, gövdeye doğru genişleyen boyun, gövdeyi ikiye bölen keskin profil ve konik biçimli bilezik ayaklarıyla eserimize benzer yönler yansıtmalarına rağmen, dar

³¹¹ Hayes 1976, Çizim 5.86.

³¹² Başaran - Tavukçu ve diğ. 2006, 3; Aydın Tavukçu 2007, 159; Kasapoğlu 2007, 489 – 490.

³¹³ Berlin 1997, 23.

³¹⁴ Vogeikof – Brogan 2000, 304, Resim 8.21.

³¹⁵ Dusenbery 1998, S166-5.

³¹⁶ Knigge 1976, Levha 71. 473.3,5.

ve ince tutulmuş dudak ve oldukça az eğimli ya da bombeli tutulmuş omuz yapıları ile birlikte örneğimizden çok daha geniş açılı kulplarıyla, Kat. No. 60'dan farklı bir yapı sergilemektedirler.

Geç Hellenistik Döneme ait benzerleri dışında aynı yapıyı yansıtan Roma Dönemi örneklerine rastlayamadığımız esrimizle birlikte aynı mezardan ele geçen beşinci grup unguentariumları içerisinde ele aldığımız Kat. No. 36 – 37 için önerdiğimiz İ.S.1.yy. sonları tarihinin Kat. No. 60 için de uygun olacağını düşünerek M81 mezarının ve içinden ele geçen bütün eserlerin bu tarihten olduğunu söyleyebiliriz.

Dördüncü grubun ikinci örneği Kat. No. 61 (Resim 67) D4d açmasında, kremasyon gömü uygulanan M72 mezarından ele geçmiştir³¹⁷. Dışa dönük kalın dudak, dudağın altından yumuşak profille geçilen boyun, omuza doğru açılarak yine yumuşak bir geçişle omuza ulaşmaktadır. Boyun ile omuz arasında yer alan, sırt kısmında birbirine paralel iki yiv izi bulunan çengel kulp, hafif yukarı doğru toplu yuvarlak gövde, gövdenin bittiği kısımda çökük bir kısma sahip, gövdeye oranla oldukça küçük bilezik ayaklı yapısıyla lagynoslar için üçüncü grupta ele aldığımız örneklerden sonraki bir aşamayı yansıtmaktadır.

Dördüncü grubun son örneği Kat. No. 62' (Resim 68)'dir. M84 mezarından ele geçen³¹⁸, tamamına yakını çatlak izlerine ve bazı eksik kısımlara sahip olan, dışa taşkın kalın köşeli dudak, omuza geçişte yumuşak geçiş, yassı bant biçiminde köşeli ve yandan aşağı inen tek kabartma yivli şerit kulp, şişkin karınlı gövde ve gövdeye oranla oldukça küçük tutulmuş bilezik ayağa sahip olan eserimiz bu özellikleri itibarıyla grubun diğer örnekleriyle aynı gelişim çizgisini yansıtmaktadır.

Kaynaklarda yakın benzerlerine rastlayamadığımız eserimizin gerek bu özellikleri, gerekse Kat. No. 61'in bulunduğu M72 mezarından ele geçen Kat. No. 34 – 35 nolu unguentariumlar ve Kat. No. 62'nin bulunduğu M81 mezarından ele geçen Kat. No. 36 – 37 nolu unguentariumlar yardımıyla bu iki örneğimiz ve ait oldukları mezarların İ.S. 2.yy.'a ait olması gerektiğini söyleyebiliriz.

Lagynoslar için oluşturduğumuz bu dört grublamanın yanı sıra işlevsellikleri açısından lagynoslarla birlikte ele almamızın daha uygun olacağını düşündüğümüz iki eserimiz daha bulunmaktadır. Bunlardan ilki olan Kat. No. 63 (Resim 69) inhumasyon gömünün uygulandığı, Dışbükey Semerdam Kiremit Mezar tipindeki M79'dan ele geçmiştir³¹⁹. Toplam boyu 15.7 cm., karın çapı 11.5 cm. olan kap alışılagelen lagynos formunun dışında bir formla

³¹⁷ Başaran - Tavukçu ve diğ. 2006, 2.

³¹⁸ Başaran - Tavukçu ve diğ. 2006, 2.

³¹⁹ Başaran - Tavukçu ve diğ. 2006, 2; Aydın Tavukçu 2007, 159, Kasapoğlu 2007, 489.

karışımına çıkmaktadır. Dışa dönük kalın yivli bir dudak yapısına sahip olan eserin boynu oldukça kısa tutulmuştur. Dudaktan boyuna ve boyundan omuza geçişi oldukça yumuşak bir profil yansıtan kabın omuzları karından geniş olup, dışa taşkın biçimde oldukça kalın bir yive sahiptir. Üzerinde kalın çizgiler halinde yivler bulunan kabın gövdesi dikdörtgene yakın biçimde ve taban doğru hafif daralarak düz dip ile sonlanmaktadır. Taban köşelerden yukarı doğru kavis yapmaktadır. Boyun omuz arasına yerleştirilen kulp kenarları yumuşatılmış şerit kulp biçimindedir ve oldukça basıktır.

Parion Nekropolü 2005 yılı buluntuları içerisinde İ.S. 1.yy. ortalarına tarihlenen bir örnek³²⁰ kısa boyun, dikdörtgene yakın biçimli gövde ve köşeleri kavisli düz dipli yapısıyla eserimize benzerlikler gösterir. Ancak bu örnekte yivli dudak daha ince, omuz kısmında ise bizim örneğimizdeki gibi dışa taşkın kalın yiv bulunmamaktadır.

Atina Agorasında bulunan İ.S. 2.yy. ve İ.S. 4.yy.'a tarihlenen birkaç benzer örnekten özellikle İ.S. Geç 2.yy. tarihlenen üzerinde kalın çizgiler halinde yiv izleri bulunan dikdörtgene yakın biçimli gövdeye sahip örnek³²¹ bu yapıyla Kat. No. 63'e benzerdir. Hem bu örneği hem de eserimizle M79'dan ele geçen Kat. No. 51'i bir arada değerlendirerek M79 mezarı ve buluntularının İ.S. 2.yy.'a ait olduklarını söyleyebiliriz.

İşlevselliği açısından lagynoslarla aynı başlık altında ele aldığımız Kat. No. 64 (Resim 70) Parion Güney Nekropolü'nde bu güne kadar ele geçen tek oinohoe örneğidir. Gövdesinde eksik kısımlar çatlaklar bulun kap, toplam 11.4 cm. yüksekliğinde olup yonca ağızlı, kalın boyunlu, boyundan omuza kalın bir yivle oluşturulmuş kademeli sert geçişli, geniş karınlı oval gövdeli, yuvarlatılmış dipli ve dudak omuz arasına yerleştirilmiş şerit kulpa sahiptir.

Samothrace nekropolünde Hellenistik Döneme ait erken örnekleri³²² bulunan oinohoenin Atina Agorası'nda bulunan İ.S. Erken 2.yy.'a ait benzeri³²³, yonca ağızlı, kalın boyunlu, dudak omuz arası şerit kulplu ve oval gövdeli yapısıyla eserimizle yakın biçimli olsa da düz dipli yapısıyla farklılık gösterir. Corinth'te Nero Dönemi kalıntıları arasında ele geçen ve gövdesinde eksikliler bulunan örnek³²⁴ yonca ağız, oval gövde, yuvarlatılmış dip ve dik şerit kulpu ile Kat. No. 64 için bir tarih belirleyebilmemize yardımcı olmaktadır. Hem bu benzer örneğinin tarihi hem de eserimizle birlikte M84 mezarından ele geçen Kat. No. 43, 48 – 49, 62'yide göz önüne alarak mezarın ve buluntularının İ.S. 2.yy.'a tarihlendiklerini söyleyebiliriz.

³²⁰ Aydın Tavukçu 2007, Kat. No. 94.

³²¹ Robinson 1959, Levha 21, M83.

³²² Dusenbery 1998, S122.1.

³²³ Robinson 1959, Levha 7, G120.

³²⁴ Williams 1976, 123, Levha 22. 14.

3.4. Tek Kulplu Kaplar

Parion Nekropolü 2006 çalışmaları sırasında, az sayıda da olsa, mezarlarda rastlanan, dışa eğik yüksek dudaklı, oval gövdeli, tabanı düz ya da kısa ayağa sahip olan tek kulplu kupa ya da maşrapa biçimli kaplar söz konusudur. Bu kaplar küçük boyutlu olmalarından dolayı bardak işlevinde kullanılmış olmalıdırlar.

Kat. No. 65 – 71 arasında ele alacağımız eserler bulundukları mezarlarda ele geçen unguentariumlar ve kendi biçim özelliklerine göre alarak üç grupta değerlendirilmiştir.

Birinci grubun ilk eseri Kat. No. 65 (Resim 71) 7.7 cm. boyunda, geniş ağızlı, dışa eğik dudaklı, hafif aşağı sarkık şişkin karınlı, en şişkin kısımdan daralarak ulaşılan düz dipli bir ve omuz üzerine yerleştirilmiş tek kulplu yapıya sahiptir. Ahşap Tabut Mezar tipindeki, M77 mezarından³²⁵ ele geçen eserin gövdesinde, kulp hizasında ve karnın şişkin kısmında birer yiv bulunmaktadır.

Hayes'in İtalya'da üretilmiş kaplar arasında ele aldığı, Ontario Müzesi'nde bulunan, İ.S. 1. yy. 'a ait örnek³²⁶, dışa eğik dudağı, sarkık gövdesi ve omuzu üzerindeki kulpu ile Kat. No. 65 yakın özelliklere sahiptir. Dusenbery'nin İ.Ö. 1.yy. son çeyreğine ait olduğunu belirttiği Samothrace Nekropolü örneği³²⁷ ise karın kısmı şişkin ve hafif aşağı sarkık, tabana doğru daralan düz dipli gövdesiyle eserimizle aynı gövde yapısını yansıtmaktadır. Hem bu örneği hem de M77 mezarından ele geçen, İ.Ö. 1.yy. sonları ile İ.S. 1.yy. başlarına tarihlenebilecek özellikler taşıyan terrakotta figürinleri³²⁸ göz önünde bulundurarak Kat. N0. 65'in de aynı tarihlere ait olduğu kanaatine varmaktayız.

Grubun ikinci örneği M82'den ele geçen ve 7.2 cm boyundaki Kat. No. 66 (Resim 72) 6.8 cm. çapında geniş ağızlı, dışa eğik yüksek dudağın altındaki yivli kısımdan sonra içe çökük bir geçişle, tabana doğru daralan yuvarlak gövdeli ve çok kısa ayaklıdır. Elimizdeki diğer örneklerimiz gibi tek kulplu olduğunu düşündüğümüz kabın gövde ve ağız kısmındaki izlerden kulp kısmının sonradan koptuğunu anlamaktayız.

Dışa eğik yüksek dudak, yuvarlatılmış profilli gövde ve çok az belirgin ayağıyla eserimize benzeyen Royal Ontario Müzesi örneği³²⁹, Afrika Kırmızı Astarlıları içerisinde değerlendirilerek, Roma Dönemine tarihlenmiştir. Samothrace Nekropolü'nde S118 mezarının yakınında ele geçen, kırık vaziyette ele geçtiği için onarılan ve gövdesinde çatlaklar

³²⁵ Başaran Tavukçu ve diğ. 2006; Aydın Tavukçu 2007, 158; Kasapoğlu 2007, 492.

³²⁶ Hayes 1976, 33, Resim 10. 155.

³²⁷ Dusenbery 1998, 232, S143-16.

³²⁸ Başaran – Tavukçu ve diğ. 2006, 3; Benzer eserler için Bkz. Aydın Tavukçu 2007, Kat. No.41-42.

³²⁹ Hayes 1976, 33, Resim 10. 154.

bulunan örnek³³⁰, küçük boyutlu, dışa eğik yüksek dudağının altında yivin altındaki çöküntüyle geçilen hafif aşağı sarkık, tabana doğru daralan yuvarlak gövdeli, çok az belirgin kısa ayaklı yapısıyla Kat. No. 66 ile aynı profil özelliklerini yansıtmakta ve İ.Ö. 1.yy. sonlarına tarihlenmektedir.

Gövde yapısı ve ölçüleri grubun ilk örneği olan Kat. N0. 65'i andıran eserin Corinth Güneybatı Forum'daki kazılarda şarap mahzeninden ele geçen benzeri³³¹, tabana doğru daralan yuvarlatılmış profile sahip gövde ve çok kısa ayağıyla Kat. No 66 ile aynı form özelliklerini yansıtmaktadır. İnce yapılı (=cidarlı) kaplar arasında değerlendirilen bu örnek için önerilen Erken Roma Dönemi tarihi ve Kat. No. 66 ile birlikte M82 mezarından ele geçen Kat. No. 12 – 13, 17 – 18'de ele aldığımız üçüncü grup unguentariumları için önerdiğimiz İ.S. 1.yy. ilk yarısı (Tiberius Dönemi) tarihinin eserimiz ve M82 mezarı için uygun bir tarih olduğunu söyleyebiliriz.

İkinci grupta ele alacağımız Kat. No. 67 - 68 (Resim 73 - 74) kremasyon gömüye sahip, Dışbükey Semerdam Kiremit Mezar tipinde olan M76 ve M72 mezarlarından ele geçmiştir³³². Biri 8.5 cm. diğeri 9.2 cm. yüksekliğe sahip olan bu iki örneğimizle birlikte, ilk gruptaki örneklere oranla kabın formunda az oranda büyüme meydana gelmiştir. Birinde onarım izi bulunan, dışa eğik, yüksek dudaklarının alt kısmında yiv bulunan kapların karın genişliği artmış, karından tabana doğru olan daralma artarak tabana geçişte içbükey bir profil çizmesiyle kısa taban iyice belirginleşmiştir. Her iki örnekte de dudak ve omuz arasına yerleştirilen ince tutulmuş yuvarlak kulp, birinde çok az diğeri ise oldukça belirgin biçimde dudağı aşmaktadır.

Atina Agorasında bulunan, İ.S. 1. – İ.S. Erken 2.yy. arasına tarihlenen, G grubunda değerlendirilen örnekteki³³³ dışa eğik dudak, dudak omuz arasına yerleştirilmiş ince, yuvarlak kulp ve karından itibaren tabana doğru daralan yuvarlak gövdeli yapı Kat. No. 67 ve 68 ile yakın benzerlik göstermektedir.

Samothrace'de, inhumasyon gömüye sahip kiremit mezar S234'den ele geçen, İ.S. 50 civarına tarihlenen örnek³³⁴, öncelikle dışa eğik dudak ve omuz arasına yerleştirilen ve dudağı aşan, yuvarlak kulpuyla, bizim örneğimize benzerlik gösteren, geniş karınlı, tabana doğru daralan yuvarlak gövde ve kısa ayak yapısında da aynılık söz konusudur. M76'da birilikte ele geçtiği Kat. No. 29 – 33'te incelenen beş unguentarium ve Kat. No. 59'daki lagynosla birlikte

³³⁰ Dusenbery 1998, 370, S118F 2.

³³¹ Williams 1976, 77, Levha 30, Resim 31.

³³² Başaran – Tavukçu ve diğ. 2006, 5; Aydın Tavukçu 2007, 158 - 159; Kasapoğlu 2007, 489.

³³³ Robinson 1959, 94, Levha 7. G117.

³³⁴ Dusenbery 1998, 392, S234-4.

M76 için önerdiğimiz İ.S. 1.yy. ortaları tarihi eserimizi de belirli bir döneme oturtmamızı sağlamaktadır.

Aynı gruptaki ikinci örneğimiz olan Kat. No. 67 ise, ele geçtiği M72'nin diğer buluntuları Kat. No. 34 – 35 ve 61 ile birlikte mezar için önerdiğimiz İ.S. 1.yy. sonlarına tarihlenmelidir. Bu iki esrimiz için önerdiğimiz tarihlemeyi de anlaşılacağı gibi tek kulplu kapların ikinci grupta ele aldığımız örnekleri İ.S. 1.yy. ortaları ile sonları arasında yaygın olarak kullanıldıkları sonucuna ulaşabiliriz.

Tek kulplu kaplar için oluşturduğumuz üçüncü grupta ele alacağımız ilk eserimiz Kat. No. 69 (Resim 75) D4d açmasında, kremasyon gömü uygulanan Dışbükey Semerdam Kiremit Mezar tipindeki M81'den ele geçmiştir³³⁵. Kabın boyu ikinci gruptakilere oranla uzayarak, 11 cm. yüksekliğe ulaşmıştır. Dışa eğik, alt kısmı yivli dudaktan gövdeye geçişte çöküntü bulunan kapa, dudak omuz arası, ince – yuvarlak kulplu, önceki grup eserlerine göre büyümüştür. Karın kısmından itibaren tabana doğru daralan gövde ve gövdeye oranla oldukça dar tutulmuş kısa ayağa sahiptir.

Grubun diğer iki örneğinden Kat. No. 70 (Resim 76) Dışbükey Semerdam Kiremit Mezar olan M80'den, Kat. No. 71 (Resim 77) ise yine Dışbükey Semerdam Kiremit mezar tipindeki M84'den ele geçmiştir³³⁶. Biri 11.5 cm. diğeri 12 cm. yüksekliğindeki eserlerimiz, Kat. No. 69'da gördüğümüz kabın genelindeki irileşmenin bir aşama daha sonrasını ortaya koymaktadırlar. Dışa eğik keskin dudaklarının alt kısımları yivli olan ve gövdeye geçişte çöküntü bulunan olan eserlerimizde, dudak omuz arasına yerleştirilmiş, ikinci grup örneklerine oranla kalınlaşmış yuvarlak kulplu, geniş karınlı, tabana doğru daralan yuvarlak gövdeli çok kısa ayaklı bir yapı göstermektedir. Kat. No. 69'da ki gibi bu iki örneğimizde de önceki iki gruptakilere oranla kapların ayak çapları oldukça küçülmüştür.

Samothrace'de İ.S. 50'lere tarihlenen geniş karınlı ve gövdeye oranla oldukça küçük kısa ayaklı benzerleri³³⁷ bulunan bu üç eserimizin Atina Agorasındaki benzerleri³³⁸ ise daha da belirginleşen ayakları ve omuza doğru çekilen gövdeleriyle İ.S. 2. – İ.S. 4.yy aralığına tarihlenmektedirler.

Corinth'de Tiyatronun doğusunda yapılan çalışmalarda, Domitian İ.S. (81 – 91) ve Hadrian (İ.S. 117 – 138) Dönemi'ne ait sikkelerin ele geçtiği alandan ortaya çıkarılan, gövdesinde eksikler bulunan örnek³³⁹ ölçüleri, dışa eğik keskin dudağı, boyun – omuz arası

³³⁵ Başaran – Tavukçu ve diğ. 2006, 3; Aydın Tavukçu 2007, 159; Kasapoğlu 2007, 489.

³³⁶ Başaran – Tavukçu ve diğ. 2006, 3; Aydın Tavukçu 2007, 159; Kasapoğlu 2007, 489

³³⁷ Dusenbery 1998, 392, S234-1.

³³⁸ Robinson 1959, 34, 69, Levha 7, G182, Levha 13, K58-59.

³³⁹ Williams – Zerwos 1985, 64, Levha 12, Resim 21.

kalın yuvarlak şerit kulpu, tabana doğru daralan yuvarlak gövdesi ve gövdeye göre küçük olan kısa ayağıyla üçüncü gruptaki eserlerimize çok yakın benzerlikler göstermektedir. Gerek benzerleri için önerilen bu tarihler ve gerekse bu üç örneğimizin ele geçtikleri mezarlarda bulunan, İ.S. 1.yy. sonu özellikleri gösteren diğer seramik buluntuları göz önünde bulundurarak, genişleyip büyüyen gövdeye, daralan ayağa geçişin ilk aşamasını yansıtan Kat. No 69'un aynı mezarda bulunan Kat. No. 36 – 37 ve 60 ile birlikte İ.S. 1.yy. sonlarından olduğunu söyleyebiliriz. Gövdedeki büyüme, ayaktaki daralmanın biraz daha çoğaldığı Kat. No. 69'dakinden sonraki bir aşamayı yansıtarak kulpun da kalınlaştığı Kat. No. 70 ve 71'in ise M80'deki Kat. No. 42 – 44 ve M84'deki Kat. No. 41, 48 – 50, 62 ile birlikte İ.S. 2.yy. tarihlenmesi gerektiğini düşünmekteyiz.

3.5. Kantharoslar ve Çift Kulplu Kap

Kantharoslar geniş açık ağızlı, yayvan gövdeli, yatay iki kulplu içki kaplarıdır³⁴⁰. Bu kapların kaideye bağlı ayakları bazen alçak, bazen de yüksekçe tutulmuşlardır³⁴¹.

Bu tipteki kaplardan, D4 d açmasında, inhumasyon gömü uygulanan, Dışbükey Semerda Kiremit Mezar olan M78'den ele geçen Kat. No. 72 (Resim 78), dışa açılan belirgin halka kaideli, kısa konik alt gövdeden keskin bir geçişle yukarı doğru döndürülen yüksek gövdeli, köşe kısımlarında kalp tutamaklara sahip çift kulplu derin bir kase biçimindedir. Eserimiz kaideden gövdeye geçişteki keskin geçiş kısmının biraz üzerinde çift çizgi halinde yive ve bunun hemen üst kısmında kupların arasında gövdeyi tamamen saran kabartma bezemeye sahiptir. Kap çarkta yapıldıktan sonra çok ince seramik kiliyle kabın yüzeyine tutturulan bu kabartma bezemelerde, ayakta yan yana duran, yarı çıplak kadın ve erkek figürü ile Hippocampus³⁴² betimi bulunmaktadır.

Üzeri kabartmalı ve bitkisel motifli seramik eserler, tipik olarak Bergamaya özgü bir tür olarak Hellenistik Dönem'de ün kazanır³⁴³. Bu tip kabartmalı seramikler, hazırlanmış ince çamur fitillerinin doğrudan doğruya veya bir kalıp içerisinde şekillendirildikten sonra astarsız seramiğin üzerine yapıştırılması yoluyla elde edilen kabarık dekorlu kaplardır. Dekor işleminden sonra bu kaplar zinter astar (terra sigilata astarı) ile astarlanıp pişirilmişlerdir. Bu

³⁴⁰ Seyfert 1960, 685; Saltuk 1993; 91; Başaran 1998, 158; Er 2004, 186.

³⁴¹ Seyfert 1960, 685; Saltuk 1993; 91; Başaran 1998, 158; Er 2004, 186.

³⁴² Seyfert 1960, 207; Ön kısmı at gövdeli uzun yılan gövdesine benzeyen ve balık kuyruğu biçiminde sonlanan uzun kuyruklu bir tür deniz yaratığı.

³⁴³ Çam – Akdemir 2007, 18.

tür seramik kaplara en güzel örnek İ.Ö. 1.yy.'dan beri görülmeye başlanan skyphoslar ve bunlara yakın forma sahip kantharoslardır³⁴⁴.

Hellenisitik Dönem içerisinde İ.Ö. 1.yy.'a tarihlenen bu biçimdeki Bergama üretimi örnekler³⁴⁵'in eserimizle benzer tarzda kabartma bezemeli, kalp yaprak biçimli tutamaklı kulpları ve çift kulplu kaideli yapıları göz önünde bulundurarak bizim eserimizin de İ.Ö. 1.yy.'a tarihlenmesi gerektiğini düşünmekteyiz.

Bu eserimiz ile birlikte M78'den ele Kat. No. 19' da ele aldığımız unguentarium için önerdiğimiz Tiberius Dönemi tarihinin burada önerdiğimiz tarihe uymamasını da, bu eserin kalitesinden de anlaşılacağı üzere günlük kullanım kabı olduğu ve uzun süreli kullanım ardından mezara ölü hediyesi olarak bırakılmış olabileceği düşüncesiyle açıklamak isteriz.

Inhumasyon gömüye sahip Ahşap Tabut Mezar tipindeki M87'den ele geçen Kat. No. 73 (Resim 79) parçalı bir şekilde ele geçtiğinden, sonradan restore edildiği için gövdesinde çatlak izleri bulunmaktadır. Geniş bir ağza sahip kabın gövdesi üst kısımda içbükey bir profil çizdikten sonra sert bir geçişle bu kez dışbükey olan profilli alt gövdeye geçerek tabana doğru daralır ve içi boş, çok yüksek olmayan bir konik kaideyle sonlanır. Gövdenin iki yanında dudak ve gövdedeki sert geçiş bölümü arasına yerleştirilen kalın yuvarlak kulplar dudağı biraz aşmaktadırlar.

Örneğimizin, İ.S. 1.yy.'a tarihlenen Akdeniz sigilataları arasındaki Ampurias ve Ibiza örneklerinde³⁴⁶ de olduğu gibi içbükey üst kısımdan çok sert bir geçişle geçilen dışbükey alt gövde, içi boş, kısa kaideli yapı ve gövdenin iki yanına yerleştirilmiş dikey kulplar ile benzerlik göstermesi yakın tarihlerden olduklarını göstermektedir.

Bu benzer örnekler ve Kat. No. 73 ile birlikte M87'den ele geçen Kat. No. 53'deki lagynos ve pişmiş toprak figürinleri göz önünde bulundurarak eserimizi ve dolayısıyla M87 mezarını, İ.Ö. 1.yy. sonları – İ.S. 1.yy. başlarına tarihlenmenin doğru olacağı kanaatindeyiz.

Çift kulplu kapların son örneği olan Kat. No. 74 (Resim 80), TSM5 mezarından ele geçmiştir³⁴⁷. Geniş ağızlı, üst kısmı uzun silindirik biçimde aşağı indikten sonra kazıma yivli kısmın bitiminde sert geçişle daralarak devam eden gövdeli ve çok kısa tutulmuş ayaklı bir kaptır. Toplam yüksekliği 10.2 cm olan Kat. No. 74, dudak kenarına yakın kısımla gövdenin alt kısmındaki sert geçişli bölüm arasına yerleştirilmiş iki dik kulpa sahiptir.

³⁴⁴ Çam – Akdemir 2007, 18.

³⁴⁵ Garbsch 1982, 30, Resim 36; Çam – Akdemir 2007, 18, Resim 10.

³⁴⁶ Hayes – Mezquiriz – Saracino – Ricci – Pucci 1985, 311, Levha C, Çizim 2 -3.

³⁴⁷ Başaran – Tavukçu ve diğ. 2006, 4.

Corinth'de Güneybatı Forum'dan ele geçen, Erken Roma Dönemine tarihlenen örnek³⁴⁸ kısmen eksik olmasına rağmen dik kulplu ve uzun gövdeli yapısıyla eserimize benzerlik göstermekte, ancak bu örneğin gövdesi ağza doğru hafif genişlemektedir. Yine Corinth'de Tiberius (İ.S. 17 – 34) Dönemi çöplüğünde bulunan ve içki kupası olarak adlandırılan örnek³⁴⁹ dikey çift kulplu, geniş ağızlı ve uzun gövdeli yapısıyla Kat. No. 74 ile benzerdir.

Atina Agorasında bulunan, İ.Ö. 1.yy. sonlarına tarihlenen ve çift kulplu kupa olarak adlandırılan örnek³⁵⁰, çift kulplu geniş ağızlı yapısıyla benzerlikler sahip olmakla birlikte, eserimize göre daha geniş gövde ve kulplara sahiptir.

Samothrace Nekropolü'nde bulunan, kulplu kupa olarak değerlendirilen ve yarısına yakını tahrip olmuş örnek³⁵¹, ölçüleri ve düz silindirik biçimli, sert bir şekilde alt bölümüne geçilen gövdesi ve dik kulplarıyla eserimizle neredeyse bire bir benzerdir. Bu yakın benzerliği ve mezardan ele geçen Kat. No. 3 ve 52 için önerdiğimiz tarihi de göz önünde bulundurarak, Kat. No. 74'ün İ.Ö. 1.yy. sonlarına tarihlenen Samothrace örneğiyle aynı tarihten olduğu kanısındayız.

Parion Güney Nekropolü mezar buluntuları içerisinde ele geçen, Kat. No. 72 – 74 arasında ele aldığımız kantharoslar ve çift kulplu kap, Hellenistik Dönemin sıkça kullanılan içki kapları olan bu tür kapların Roma Dönemi'nde mezar hediyesi olarak da kullanılmış olduklarını göstermektedir.

3.6. Urne

Urne mezar olarak Kat. No. 75 (Resim 81), UM 12 olarak adlandırılmıştır. E5b açmasında –200 cm. kotunda ortaya çıkarılan bu urnenin üzeri bir kapakla örtülü durumdaydı³⁵². Konik bir forma sahip olan kapağın üst kısmından tutmak için belirgin bir tutamaç kısmı oluşturulmuştu. Bu kapak profilli dudak kenarı olan urnenin ağzına değil, tam içine denk gelecek şekilde kilitlenerek kapatılmıştır. Yüksek dudak kenarından sonra içe çökük bir kısımdan sonra keskin yivli geçişle geniş karınlı gövdeye ulaşılmakta, oldukça

³⁴⁸ Grazia – Williams II 1977, Levha 30. 32.

³⁴⁹ Wright – Jones 1980, 157, Resim 6.

³⁵⁰ Robinson 1959, 80, Levha 4. G7.

³⁵¹ Dusenbery 1998, 231, S143-14.

³⁵² Başaran - Tavukçu - Aydın Tavukçu - Ful - Temur 2006, 9.

yuvarlak yapıdaki gövde yuvarlatılmış bir tabana oturmaktadır. Omuzlar üzerinde sonradan kırılmış olduğu görülen iki kulp bulunmaktadır.

Yanındaki buluntularla aynı döneme tarihlenmesi gereken Kat. No. 75'in kapağı ile benzerlik gösteren bir örnek³⁵³, Corinth'de bulunmuştur. Erken Roma Dönemi'ne tarihlenen 503 numaralı mezarda ele geçen kabın kapağı, UM 7'nin kapağı ile oldukça benzerdir. Atina Agorası'nda bulunan kapların kapakları³⁵⁴ da buradaki gibi konik formdadır. İ. S. 1. yy.'ın ilk yarısına tarihlenen bu kapaklar, yüksek tutamaca sahiptir. UM 7'nin kapağı ise biraz yüzeyseldir.

Samothrace Nekropolü'nde, İ.Ö. 1.yy. sonlarına tarihlenen çok sayıda benzeri³⁵⁵ bulunan eserimizin Parion 2005 yılı buluntuları arasındaki örnekle³⁵⁶ yuvarlak dipli, geniş ağızlı, kapaklı yapısıyla çok yakın benzerliği bulunmasından dolayı İ. S. 1. yy. başlarından olduğu kanaatindeyiz.

³⁵³ Blegen-Palmer-Young 1964, 294, Lev. 78, Res. 503.

³⁵⁴ Robinson 1959, 30-35, Lev. 6, Res. G 83- 122.

³⁵⁵ Dusenbery 1998, 297, 305, 363, S169, S176, S218.

³⁵⁶ Aydın Tavukçu 2007, 85, Kat. No. 98.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. USTALAR – İŞLİKLER

Parion Nekropolü'ndeki seramik buluntuları incelediğimizde, form olarak Roma Döneminin genel özelliklerinin tercih edildiği görülmektedir. Ancak bu kapların özellikle Roma Dönemi'nde işçilik kalitesindeki düşük standardın yerel üretimden kaynaklandığı düşünülebilir. Unguentariumlar içerisinde üçüncü grupta Kat. No. 11 – 28 arasında ele aldığımız 18 örneğin birçoğunda görülen tabana yakın kısımdaki içe çöküntü şeklindeki çark izi bu gruptaki unguentariumların aynı çömlekçi atölyesinde yapıldıklarını düşündürmektedir. Bu gruptaki Kat. No. 19'un gövdesindeki hatalı üretim izi ve ikinci gruptaki Kat. No. 4'ün boyun kısmındaki üretim hatası eğikliği göz önünde bulundurarak mezar hediyesi olarak kullanılan kapların günlük kullanım için üretilen kaplardan farklı olduklarını ve düşük kalitede yerel üretim olduklarını anlamak mümkündür. Bununla birlikte altıncı, yedinci ve sekizinci grupta ele aldığımız örneklerin aynı döneme ait mezarlarda birlikte ele geçmeleri kentte birden fazla yerel atölye ya da aynı atölyede birden fazla ustanın olabileceğini göstermektedir.

Bu seramik atölyelerinin nerede olduğu ve seramik ustaları konusunda kazıların ilerlemesi ve yeni kanıtların ortaya çıkması beklenmekle birlikte, özellikle 2005 yılı kazı çalışmalarında M11 ve M25 mezarlarından ele geçen Pari05'29, 30, 34, 39, 126 envanter numaralı terracotta figürinlerin arka kısımlarındaki KA, KAAA, KAAΛIFYA yazıtları ile 2006 çalışmalarında M87 mezarından ele geçen Pari06'96 – 99, 137 – 138 envanter numaralı figürinlerin arka kısımlarındaki EPMO ve KAA yazıtları bu eserleri yapan farklı ustalara ait işaret yada monogramlar olmalıdır³⁵⁷. Ayrıca mezarlara ait kiremitler üzerinde bu güne kadar rastlanan biri ton balığı diğeri ise karışık geometrik bir biçim yansıtan iki farklı usta ya da atölye işareti de bu fikrimize uyumluluk göstermektedir. Bu iki farklı türdeki pişmiş toprak malzeme ile ilgili farklı atölye ve usta işaretlerine dayanarak seramikler için de bu fikrin olası olduğunu söyleyebiliriz.

Seramik malzemenin hammaddesi kilin sağlanabileceği yerlere gelirse, kentin yakınındaki Kemer Deresi yatağı bunu sağlayabilecek durumdadır. Bunun yanı sıra kentin güney batısında yer alan tepeliklerde de seramiklerin rengiyle uyumlu kaliteli kil malzemenin varlığı tespit edilmiştir.

³⁵⁷ Aydın Tavukçu 2007, Kat. No. 31, 33, 36, 48, 53.

BEŞİNCİ BÖLÜM**5. PARİON 2006 YILI MEZAR BİLGİLERİ**

MEZAR ADI	M19
Mezarın Konumu	F4a açmasının güneybatı köşe / kuzeydoğu – güneybatı.
Mezarın Tanımı-Tipi	Kremasyon – Dışbükey Semerdam Kiremit Mezar.
Mezarın Ölçüleri	140 x 40 cm.
Buluntular	1. Pişmiş Toprak Lagynos / Kat. No.57 / Env. No. 142
	2. Pişmiş Toprak Unguentarium / Kat. No. 14 / Env. No.91
	3. Pişmiş Toprak Unguentarium / Kat. No. 27 / Env. No. 92
	4. Küçük Cam Unguentarium / Env. No. 132
	5. Küçük Cam Unguentarium / Env. No. 133
	6. Kemik Toka / Env. No.114
Tarihleme	İ.S. 1.yy.'ın ilk yarısı (Tiberius Dönemi)

MEZAR ADI	M69
Mezarın Konumu	Nekropol kuzey yamaç. / doğu - batı
Mezarın Tanımı-Tipi	İnhumasyon – Dışbükey Semerdam Kiremit Mezar.
Mezarın Ölçüleri	175 x 45 cm.
Buluntular	1. Korozyonlu Bronz Sikke
Tarihleme	??

MEZAR ADI	M70
Mezarın Konumu	D4d kuzeybatı – D4b güneybatı köşe / kuzeydoğu – güneybatı.

Mezarın Tanımı-Tipi	İnhumasyon? – Dışbükey Semerdam Kiremit Mezar.
Mezarın Ölçüleri	150 x 45 cm.
Buluntular	1. Pişmiş Toprak Unguentarium / Kat. No. 39 / Env. No. 4
	2. Pişmiş Toprak Unguentarium / Kat. No. 40 / Etd . No. 36
	3. Pişmiş Toprak Unguentarium / Kat. No. 46 / Env. No. 13
	4. Bronz Ayna / Env. No. 93
	5. Korozyonlu Bronz Sikke
	6. Demir Çiviler
Tarihleme	İ.S. 2.yy.

MEZAR ADI	M71
Mezarın Konumu	D4 d açmasının güneyi / kuzeydoğu – güneybatı.
Mezarın Tanımı-Tipi	İnhumasyon – Ahşap Tabut Mezar.
Mezarın Ölçüleri	175 x 45 cm.
Buluntular	1. Pişmiş Toprak Kandil / Env. No. 05
	2. Cam Unguentarium / Env. No. 41
	3. Demir Çiviler
Tarihleme	İ.S. 2.yy.

MEZAR ADI	M72
Mezarın Konumu	D4 d açması kuzeybatı köşe / kuzeydoğu – güneybatı.
Mezarın Tanımı-Tipi	Kremasyon – Dışbükey Semerdam Kiremit Mezar.
Mezarın Ölçüleri	170 x 45 cm.

Buluntular	1. Tek Kulplu Kap / Kat. No. 68 / Env. No. 30
	2. Pişmiş Toprak Lagynos / Kat. No. 61 / Env. No. 38
	3. Pişmiş Toprak Unguentarium / Kat. No. 34 / Env. No. 25
	4. Pişmiş Toprak Unguentarium / Kat. No. 35 / Env. No. 34
	5. Cam Bardak / Env. No. 78
	6. Bronz ayna / Env. No. 51
	7. Korozyonlu Bronz Sikke
	8. Kemik Toka / Env. No. 11
	9. Kemik Kaşık / Env. No. 10
	10. Ahşap bir sandığa aiyy demir kilit sistemi / Env. No. 131
Tarihleme	İ.S. 1.yy. sonları.

MEZAR ADI	M73
Mezarın Konumu	E4 d açması güneybatı köşe.
Mezarın Tanımı-Tipi	İnhumasyon – Ahşap Tabut Mezar
Mezarın Ölçüleri	
Buluntular	1. Pişmiş Toprak Unguentarium / Kat. No. 45 / Env. No. 15
	2. Pişmiş Toprak Unguentarium / Kat. No. 47 / Env. No. 06
	3. Korozyonlu Bronz Sikke
	4. Korozyonlu Bronz Sikke
	5. Bronz ayna / Env. No. 88
Tarihleme	İ.S. 2.yy.

MEZAR ADI	M74
Mezarın Konumu	E5b açması / kuzeydoğu – güneybatı.
Mezarın Tanımı-Tipi	Kremasyon – Düz Semerdam Kiremit Mezar.
Mezarın Ölçüleri	175 X 45 cm.
Buluntular	1. Pişmiş Toprak Unguentarium / Kat. No. 5/ Env. No. 07
	2. Pişmiş Toprak Unguentarium / Kat. No. 6 / Env. No. 31
	3. Pişmiş Toprak Kandil / Env. No. 08
	4. Pişmiş Toprak Kandil / Etd . No. 25
	5. Pişmiş Toprak Figürin / Env. No. 14
Tarihleme	İ.Ö. 1.yy. sonları – İ.S. 1.yy. başları.

MEZAR ADI	M75
Mezarın Konumu	E5b açması kuzeybatı köşesi/ kuzeydoğu – güneybatı.
Mezarın Tanımı-Tipi	Bulunan kiremit parçalarının altında herhangi bir buluntu ele geçmemiştir. Olasılıkla alt kısımdaki UM12'yi belirlemek için konmuş kiremit parçaları olmalıdır.
Mezarın Ölçüleri	
Buluntular	
Tarihleme	

MEZAR ADI	M76
Mezarın Konumu	E4d açmasının kuzeyi / kuzeydoğu – güneybatı.
Mezarın Tanımı-Tipi	Kremasyon – Dışbükey Semerdam Kiremit Mezar.

Mezarın Ölçüleri	170 x 45 cm.
Buluntular	1. Tek Kulplu / Kap Kat. No. 67 / Env. No. 32
	2. Pişmiş Toprak Lagynos / Kat. No. 59 / Env. No. 21
	3. Pişmiş Toprak Unguentarium / Kat. No. 29 / Env. No. 36
	4. Pişmiş Toprak Unguentarium / Kat. No. 30 / Env. No. 56
	5. Pişmiş Toprak Unguentarium / Kat. No. 31 / Env. No. 55
	6. Pişmiş Toprak Unguentarium / Kat. No. 32 / Env. No. 54
	7. Pişmiş Toprak Unguentarium / Kat. No. 33 / Env. No. 24
	8. Cam Bardak / Env. No. 43
Tarihleme	İ.S. 1.yy. ortaları.

MEZAR ADI	M77
Mezarın Konumu	E4d açmasının güneyi-E5b açmasının kuzeyi / kuzeydoğu – güneybatı
Mezarın Tanımı-Tipi	İnhumasyon – Ahşap Tabut Mezar.
Mezarın Ölçüleri	160 X 35 cm.
Buluntular	1. Tek Kulplu Kap / Kat. No. 65 / Env. No. 12
	2. Pişmiş Toprak Unguentarium / Kat. No. 8 / Env. No. 09
	3. 5 Adet Pişmiş Toprak Figürin / Env. No. 16-20
	4. Bronz İğne / Env. No. 89
Tarihleme	İ.Ö. 1.yy. sonları – İ.S. 1.yy. başları.

MEZAR ADI	M78
Mezarın Konumu	D4 d açmasının ortası / kuzeybatı – güneydoğu.

Mezarın Tanımı-Tipi	İnhumasyon – Kiremit Mezar.
Mezarın Ölçüleri	1.95 x 0.65 cm.
Buluntular	1. Kantharos / Kat. No. 74 / Env. No. 70
	2. Pişmiş Toprak Lagynos / Kat. No. 54 / Env. No. 66
	3. Pişmiş Toprak Unguentarium / Kat. No. 19 / Env. No. 61
	4. Pişmiş Toprak Kandil / Env. No. 84
	5. Cam Alabastron / Env. No. 44
	6. Cam Alabastron / Env. No. 45
Tarihleme	İ.S. 1.yy.'ın ilk yarısı (Tiberius Dönemi)

MEZAR ADI	M79
Mezarın Konumu	E4d açmasının batısı / kuzeydoğu – güneybatı.
Mezarın Tanımı-Tipi	İnhumasyon – Dışbükey Semerdam Kiremit Mezar.
Mezarın Ölçüleri	175 x 48 cm.
Buluntular	1. Pişmiş Toprak Lagynos? / Kat. No. 63/ Env. No. 62
	2. Pişmiş Toprak Unguentarium / Kat. No. 51 / Env. No. 60
	3. Cam Unguentarium / Env. No. 77
	4. Bronz Ayna / Env. No. 52
	5. Korozyonlu Bronz Sikke
Tarihleme	İ.S. 2.yy.

MEZAR ADI	M80
Mezarın Konumu	E4d açmasının doğusu/ kuzeybatı – güneydoğu.

Mezarın Tanımı-Tipi	Kremasyon– Dışbükey Semerdam Kiremit Mezar.
Mezarın Ölçüleri	180 x 60 cm.
Buluntular	1. Tek Kulplu / Kap Kat. No.70 / Env. No. 27
	2. Pişmiş Toprak Unguentarium / Kat. No. 42 / Env. No. 49
	3. Pişmiş Toprak Unguentarium / Kat. No. 43 / Env. No. 48
	4. Pişmiş Toprak Unguentarium / Kat. No. 44 / Env. No. 22
	5. Pişmiş Toprak Unguentarium / Etd . No. 33
	6. Pişmiş Toprak Unguentarium / Etd . No. 122
	7. Pişmiş Toprak Kandil / Env. No. 35
	8. Cam Bardak / Env. No. 46
Tarihleme	İ.S. 2.yy.

MEZAR ADI	M81
Mezarın Konumu	D4d açmasının kuzeyi / kuzeydoğu – güneybatı.
Mezarın Tanımı-Tipi	Kremasyon – Dışbükey Semerdam Kiremit Mezar.
Mezarın Ölçüleri	175 x 50 cm.
Buluntular	1. Tek Kulplu Kap/ Kat. No. 69 / Env. No. 58
	2. Pişmiş Toprak Lagynos / Kat. No. 60 / Env. No. 59
	3. Pişmiş Toprak Unguentarium / Kat. No. 36 / Env. No. 57
	4. Pişmiş Toprak Unguentarium / Kat. No. 37 / Etd . No. 25
	5. Cam Aryballos / Env. No. 73
	6. Demir Strigilis / Env. No. 113
Tarihleme	İ.S. 1.yy. sonları.

MEZAR ADI	M82
Mezarın Konumu	D4d açmasının kuzeydoğu köşesi / kuzeybatı – güneydoğu.
Mezarın Tanımı-Tipi	Kremasyon – Düz Semerdam Kiremit Mezar.
Mezarın Ölçüleri	170 x 50 cm.
Buluntular	1. Tek Kulplu Kap / Kat. No. 66 / Env. No. 26
	2. Pişmiş Toprak Lagynos / Kat. No. 58 / Env. No. 39
	3. Pişmiş Toprak Unguentarium / Kat. No. 12 / Env. No. 37
	4. Pişmiş Toprak Unguentarium/ Kat. No. 13 / Env. No. 28
	5. Pişmiş Toprak Unguentarium / Kat. No. 17 / Env. No. 29
	6. Pişmiş Toprak Unguentarium / Kat. No. 18 / Env. No. 23
	7. Cam Unguentarium / Env. No. 47
	8. Kırık Kandil / Env. No. 71
	9. Bronz Yüzük / Env. No. 112
Tarihleme	İ.S. 1.yy.'ın ilk yarısı (Tiberius Dönemi)

MEZAR ADI	M83
Mezarın Konumu	D4d açmasının güneybatısı / kuzeybatı – güneydoğu.
Mezarın Tanımı-Tipi	Kremasyon – Düz Semerdam Kiremit Mezar
Mezarın Ölçüleri	160 x 50 cm.
Buluntular	1. Pişmiş Toprak Unguentarium / Kat. No. 4 / Env. No. 53
	2. Pişmiş Toprak Unguentarium / Etd . No. 29
Tarihleme	İ.Ö. 1.yy. sonları - İ.S. 1.yy. başları.

MEZAR ADI	M84
Mezarın Konumu	D4d batısı-D4c doğusu / kuzeybatı – güneydoğu.
Mezarın Tanımı-Tipi	Kremasyon – Dışbükey Semerdam Kiremit Mezar.
Mezarın Ölçüleri	160 x 50 cm.
Buluntular	1. Tek Kulplu Kap / Kat. No.71 / Env. No. 86
	2. Pişmiş Toprak Lagynos / Kat. No. 62 / Etd . No. 73
	3. Pişmiş Toprak Unguentarium / Kat. No. 41 / Etd . No. 50
	4. Pişmiş Toprak Unguentarium / Kat. No. 48 / Env. No. 83
	5. Pişmiş Toprak Unguentarium / Kat. No. 49 / Env. No. 82
	6. Pişmiş Toprak Unguentarium / Kat. No. 50 / Env. No. 81
	7. Pişmiş Toprak Kandil / Env. No. 80
	8. Pişmiş Toprak Kandil / Env. No. 85
	9. pişmiş Toprak Oinohoe / Kat. No. 64 / Etd . No. 53
Tarihleme	İ.S. 2.yy.

MEZAR ADI	M85
Mezarın Konumu	D4 b açmasının kuzeyi / doğu - batı.
Mezarın Tanımı-Tipi	Kremasyon ? – Düz Semerdam Kiremit Mezar.
Mezarın Ölçüleri	120... x 45cm.
Buluntular	
Tarihleme	

MEZAR ADI	M86
Mezarın Konumu	E4 b güneydoğu-E4dkuzeydoğu / kuzeydoğu – güneybatı.
Mezarın Tanımı-Tipi	Kremasyon – Düz Semerdam Kiremit Mezar.
Mezarın Ölçüleri	177 x 45 cm.
Buluntular	1. Pişmiş Toprak Unguentarium / Kat. No. 2 / Env. No . 117
	2. Pişmiş Toprak Unguentarium / Etd . No . 19 - 20
	3. Demir Çivi
Tarihleme	İ.Ö. 3.yy. sonları İ.Ö. 2.yy. başları

MEZAR ADI	M87
Mezarın Konumu	F4a güneybatısı – F4c kuzeybatısı. Kuzeydoğu / güneybatı
Mezarın Tanımı-Tipi	İnhumasyon – Ahşap Tabut Mezar.
Mezarın Ölçüleri	102 x 55 cm.
Buluntular	1. Pişmiş Toprak Lagynos / Kat. No. 53 / Env. No. 111
	2. Pişmiş Toprak Kantharos / Kat. No. 73 / Env. No. 116
	3. Pişmiş Toprak Kandil / Env. No. 106
	4. 20 Pişmiş Toprak Figürin / Env. No. 94 - 102 , 124 – 127 , 134 – 139 , 141
	5. Broz Bilezik / Env. No. 118
	6. Bronz Kolye Parçaları / Env. No. 119
	7. Demir Çiviler
Tarihleme	İ.Ö. 1.yy. sonları – İ.S. 1.yy. başları.

MEZAR ADI	M88
Mezarın Konumu	D4 b güneydoğusu – D4 d kuzeydoğu köşesi / Güneydoğu - kuzeybatı
Mezarın Tanımı-Tipi	Kremasyon – Dışbükey Semerdam Kiremit Mezar.
Mezarın Ölçüleri	180 x 45 cm.
Buluntular	1. Pişmiş Toprak Lagynos / Kat. No. 56 / Env. No. 110
	2. Pişmiş Toprak Unguentarium / Kat. No. 20/ Env. No. 107
	3. Pişmiş Toprak Unguentarium / Kat. No. 21 / Env. No. 103
	4. Pişmiş Toprak Unguentarium / Kat. No. 23 / Env. No. 105
	5. Pişmiş Toprak Unguentarium / Kat. No. 24 / Env. No. 108
	6. Pişmiş Toprak Unguentarium / Kat. No. 25 / Env. No. 109
	7. Pişmiş Toprak Unguentarium / Kat. No. 28 / Env. No. 104
	8. Pişmiş Toprak Kandil / Env. No. 115
	9. Pişmiş Toprak Kandil / Env. No. 128
	10. Bronz Kandil İğnesi / Env. No. 129
Tarihleme	İ.S. 1.yy.'ın ilk yarısı (Tiberius Dönemi)

MEZAR ADI	TSM5
Mezarın Konumu	F3a güneybatı – E4b kuzeydoğu köşesi. Güneydoğu / kuzeybatı
Mezarın Tanımı-Tipi	Kremasyon – Taş Sandık Mezar?
Mezarın Ölçüleri	193 x 64 cm.
Buluntular	1. Pişmiş Toprak Çift Kulplu Kap / Kap Kat. No. 72 / Env. No. 02
	2. Pişmiş Toprak Lagynos / Kat. No. 52 / Env. No. 01
	3. Pişmiş Toprak Unguentarium/ Kat. No. 3 / Env. No. 03

Tarihleme	İ.Ö. 1.yy. sonları - İ.S. 1.yy. başları.
-----------	--

MEZAR ADI	TSM6
Mezarın Konumu	D4d kuzeybatı köşesi. Doğu / batı.
Mezarın Tanımı-Tipi	İnhumasyon – Taş Sandık Mezar.
Mezarın Ölçüleri	229 x 90 cm.
Buluntular	1. Pişmiş Toprak Lagynos / Kat. No. 55 / Etd . No. 12
	2. Pişmiş Toprak Unguentarium / Kat. No. 11 / Env. No. 65
	3. Pişmiş Toprak Unguentarium /Kat. No. 15 / Env. No. 79
	4. Pişmiş Toprak Unguentarium /Kat. No. 16 / Env. No. 64
	5. Pişmiş Toprak Unguentarium /Kat. No. 22 / Env. No. 67
	6. Pişmiş Toprak Unguentarium /Kat. No. 26 / Env. No. 69
	7. Cam Unguentarium / Env. No. 74
	8. Cam Unguentarium / Env. No. 75
	9. Cam Unguentarium / Env. No. 76
	10. Pişmiş Toprak Kandil / Env. No. 72
	11. Bronz İğne
Tarihleme	İ.S. 1.yy.'ın ilk yarısı (Tiberius Dönemi)

MEZAR ADI	TSM7
Mezarın Konumu	D4c kuzeydoğu - D4d kuzeybatı köşesi. Doğu / batı.
Mezarın Tanımı-Tipi	Kremasyon - Daha önceki Dönemde Kullanılan bir Taş Sandık Mezara ait kumtaşı bloklar kullanılarak semedam biçimde çatılmalarıyla oluşturulmuştur.

Mezarın Ölçüleri	229 x 90 cm.
Buluntular	
Tarihleme	

MEZAR ADI	UM12
Mezarın Konumu	E5b açması kuzeybatı köşesi.
Mezarın Tanımı-Tipi	Urne Mezar
Mezarın Ölçüleri	
Buluntular	1. Pişmiş Toprak Unguentarium /Kat. No. 9 / Env. No. 33
	2. Pişmiş Toprak Unguentarium /Kat. No. 10 / Env. No. 63
	3. Pişmiş toprak Urne ve Kapağı /Kat. No. 75 / Env. No. 123 a - b
	4. Korozyonlu Bronz Sikke
Tarihleme	İ.S. 1.yy. başları.

SONUÇ

Mezarlarda ele geçen buluntulara genel olarak bakacak olursak, Roma Dönemi'nde İ.Ö. 1.yy. ile İ.S. 2.yy. tarih aralığında hemen her mezara bir lagynos, en az iki ya da daha fazla pişmiş toprak veya cam unguentarium, bir tek kulplu kap ya da aynı işleve sahip kupa, kantharos veya cam bardak, bir kandil, cesedin ağzına konmuş bir sikke söz konusudur. Mezarların geneline bırakılan bu ölü hediyelerinin yanı sıra, kadın mezarlarına bronz ayna ve terracotta kadın ve hermes figürinleri, çocuk mezarlarına ise horoz, hermes, eros-psyche ve kanatlı eros figürinleri bırakılmaktadır. Ölü hediyesi olarak kullanılan seramik kaplar çok kaliteli işçiliğe sahip olmamakla birlikte, genelde iyi korunmuş durumdadır. Fakat bunlar arasında hatalı üretim kapları da bulunabilmektedir.

Bu kaplardan kremasyon mezarlardan ele geçenlerin bazıları üzerinde görülen yanık izleri bunların kremasyon işlemi ardından, ateşin koru tam geçmeden mezar içerisine bırakıldıklarını göstermektedir. Mezarlarda bulunan ölü hediyesi kaplardan unguentariumların sayılarının çokluğu cenazeye katılan kişilerin sayısı hakkında bilgi verir nitelikte olmakla birlikte, mezarlarda bulunan seramiklerin farklı formları, ritüellerle ilgili farklı işlevlerini anlamamıza yardımcı olmaktadır. Mezarlara bırakılan bu kapların formları bunlara sıvı malzemeler ve olasılıkla da parfüm, yağ ya da çeşitli içecek sıvıların bırakılmış olabileceğini göstermektedir³⁵⁸.

Parion Nekropol'ünde 2006 yılında yapılan çalışmalar sonucu toplam 25 mezar ortaya çıkarılmıştır. İnhumasyon ve kremasyon olmak üzere iki farklı gömü geleneğinin uygulandığı bu mezarlar, daha önceki çalışmalarda nekropolde belirlenen 9 ana tip altında ele alınan mezar tiplerinden Taş Sandık Mezar, Dışbükey Semerdam Kiremit Mezar, Düz Semerdam Kiremit Mezar ve Ahşap Tabut Mezar tipindedir³⁵⁹.

Bu mezarlarda sikkeler, kemik toka ve kaşıklar, pişmiş toprak figürinler, bronz aynalar, unguentariumlar, lagynoslar, tek kulplu kaplar, kantharoslar, çift kulplu kaplar, kandiller ve kremasyon kalıntılarının bulunduğu urneler ele geçmiştir. Mezarlardan ele geçen kaplar unguentariumlar, lagynoslar, tek kulplu kaplar, kantharoslar ve çift kulplu kaplar ile urneler diye gruplara ayrılarak benzer örneklerle karşılaştırılmış, form özelliklerine göre kendi içlerinde kronolojik dizinleri oluşturularak tarihlenmiştir. Kandiller genellikle ayrı konular olarak ele alındığından çalışmaya dâhil edilmemişlerdir. Mezarlardan ele geçen seramik

³⁵⁸ 2008 yılında yapılan kazı çalışmalarında, inhumasyon gömü uygulanan M106 nolu mezarda ele geçen unguentariumun iskeletin sol elinde tutar vaziyette ele geçmesi bu kaplara ölünün öteki dünyada içmesi amacıyla doldurulmuş bir tür sıvının doldurulmuş olabileceğinin açık bir göstergesini sunmuştur.

³⁵⁹ Aydın Tavukçu 2007, 156; Kasapoğlu 2007, 484.

buluntularını ele aldığımız çalışmada ilk seramik grubunu oluşturan unguentariumlar, mezarlarda sayıca en çok bulunan ölü hediyeleridir. Kat. No. 1 – 51 arasında ele alınan unguentariumlar kendi içinde 9 alt gruba ayrılarak incelenmiştir. Buna göre:

Birinci gruptaki Kat. No. 1 ve 2, Hellenistik Döneme özgü iç gövdeli unguentariumlardır. Bunlardan Kat. No. 2'nin kremasyon gömü uygulanan Düz Semerdam Kiremit Mezar tipindeki M86'da ele geçmesi Hellenistik Dönem'de de birincil kremasyon gömüyle birlikte kiremit mezarların da kullanıldığını göstermektedir.

İkinci grup örneklerimiz Kat. No. 3 – 10 da ise, İ.Ö. 1.yy. sonlarından itibaren ayak ve boyun kısımları iyice uzayıp, gövdeleri küçülen iç gövdeli unguentariumların ardından ortaya çıkan soğan gövdeli kapların genel yapısının, dışa kıvrık ya da dışa çekik huni biçimli silik dudaklı, genelde ince – uzun, fakat bazen kısa da olabilen, silindirik boyunlu, sarkık gövdeli, düz dipli yapıya dönüştükleri gözlenmiştir.

Üçüncü grubu oluşturan Kat. No. 11 – 28'deki Tiberius Dönemi (İ.S. 17 – 34) soğan gövdeli unguentariumlarında dudak dışa taşırılarak kalınlaştırılmış, silindirik boyun kalınlaşmış, gövde daha toplu bir yapıya kavuşturularak gövde ve boyun uzunluğu birbirine yakın ölçülere ulaşmış ve taban genişlemiştir. Bu gruptaki örneklerin birçoğunda karnın alt kısmındaki içe çökük çark izi bu kapların aynı atölyede yapılan yerel üretim kapları olduklarını düşündürmüştür.

Kat. No. 29 – 33'de ele alınan dördüncü gruptaki İ.S. 1.yy. ortalarına ait örneklerde, dışa çekik ince dudakın altındaki kısalan boyun gövdeye doğru daralıp silik bir boğum yapmakta, gövdeye geçişteki profil yumuşayarak omuz kısımları hafif basık, gövde aşağı sarkmış ve en geniş kısmı olan tabana yakın bölümden itibaren daralarak yumuşak bir geçişle düz dip sonlamıştır. Bu grupla birlikte unguentariumların cidarlarında incelmeye meydana gelmiş ve boyunlarda “daldırma astar” tekniğinde firnis uygulanmıştır.

İ.S. 1.yy. sonlarına tarihlenen Kat. No. 34 – 38'deki beşinci grupta, önceki grupta gördüğümüz dışa çekik ince dudak yapısı devamederken boyun biraz daha uzamış, omuzlardaki basıklık artarak gövdede daralıp uzama meydana gelmiştir. Boyun kısımlarındaki firnisli yapı önceki grubun devamı niteliğinde olan örneklerimiz, Parion soğan gövdeli unguentariumlarında İ.S. 1.yy. ortaları - İ.S. 1.yy. sonlarında “daldırma astar” tekniğinin uygulandığını göstermektedir.

İ.S. 2.yy. tarihlenen, oldukça özensiz ve bozuk bir yapı kazanan Kat. No. 39 – 40'daki altıncı grupta, dışa çekik dudak uzun silindirik boyun yapısı ve belirgin çark izleri

görülmektedir. Beşinci grubun omuz kısmında görülen basıklık azalarak omuzlar yukarı doğru çekilmiştir.

Unguentariumlar için oluşturduğumuz sınıflandırmadaki yedinci grupla birlikte özgün bir form karşımıza çıkmaktadır. Kat. No. 41 – 47’de İ.S. 2.yy.’a tarihlenen bu grup örneklerinde form oldukça irileşerek, iç gövdeli konik kaideli bir biçim kazanır. Dışa çekik silik dudak ve silindirik boyun yapıları beşinci grupla aynı olan eserlerde gövde uzayarak hafif şişkin karınlı ve konik kaideli forma dönüşür ve gövdelerinde çark izleri oldukça belirgin biçimdedir. Bu grup eserlerinden Kat. No. 41 ile aynı mezardan ele geçen ve yedinci grubun konik kaidelerinin kaybolduğu gövde yapısını yansıtan sekizinci grup örnekleri olan Kat. No. 48 – 50 bu iki formun bir arada kullanıldığını göstermektedir.

Dokuzuncu gruba ait, önceki 3 grupla aynı biçimde dışa çekik ince dudak yapısına sahip tek örnekte ise, uzun silindirik boynun birleştiği çan biçimli üçgen gövde oldukça küçülmüş ve İ.S. 2.yy.’a tarihlenen diğer 3 grup örnekleri gibi gövde üzerinde yivlere sahiptir.

M84 mezarında bulunan sekizinci gruba ait Kat. No. 48 – 50, yedinci grup unguentariumlarından Kat. No. 41 ile birlikte aynı mezardan ele geçtiği için bu iki grup aynı tarihe, İ.S. 2. yy.’a tarihlenmektedir. Bununla birlikte yine yedinci grupta değerlendirilen Kat. No. 46, altıncı gruptaki Kat. No. 39 – 40 ile birlikte M70 mezarından ele geçmiş ve yine aynı döneme, İ.S. 2.yy.’a tarihlenmektedir. Bu üç gruptan aynı mezarlarda ele geçenler arasındaki bu bağlantı sonucu altıncı, yedinci ve sekizinci gruptaki farklı form özelliklerine sahip unguentariumların aynı dönemde kullanılmış olduğu ve aynı dönemde birden fazla atölye ya da usta üretiminin olabileceği sonucuna ulaşılabilmektedir.

Unguentariumlardan sonra ikinci seramik kap türü olarak ele alınan lagynoslara gelecek olursak: Kat. No. 52 – 53 arasında ele aldığımız lagynoslar İ.Ö. 1.yy. sonları ile İ.S. 1.yy. başlarına tarihlenirler ve üst kısımlardan basık gövdeli ve ince astarlı pürüzsüz yüzeye sahiptirler.

Tiberius Dönemi’ne tarihlenen ikinci lagynos grubu, Kat. No. 54 – 58’deki beş örnek ise, ikisi yuvarlak biçimli gövdeye sahipken diğer üç lagynosun gövdeleri sarkık yapıdadır. Aynı zamanda üç lagynostan birinin ilk iki örnekle aynı biçimde kalın, yivli dudak yapısı yansıması aynı dönem içerisinde muhtemelen farklı ustaların elinden, farklı form özellikleri gösteren kapların üretilmiş olabileceğini göstermektedir.

İ.S. 1.yy. ortaları ile İ.S. 2.yy.’a tarihlenen üçüncü ve dördüncü gruptaki lagynoslarda Parion örnekleri için bu dönem özelliği olarak düşünebileceğimiz boynun gövdeye doğru genişleyerek, gövdenin daha sağlam bir yapı kazanmış olması, geçiş kısımlarında ve kulplarda yivler bulunması ve kaide çapının küçülmesi söz konusudur. Son aşamada ise form oldukça

bozulmuş ve boyun iyice kısalarak gövde köşeleri yumuşatılmış dikdörtgene yakın bir biçime ulaşmıştır.

Parion Nekropolü ve Troia Nekropolü örneklerini göz önünde bulundurarak, Roma Dönemine ait lagynosların pek fazla ele geçmemiş olması bu dönemde üretilmiyor olmalarından değil çok fazla ele geçmemelerinden olmalıdır. Bu açıdan Parion Nekropolü iyi bir örnektir. Çünkü burada Roma Dönemi ve özellikle de İ.S. 2.yy.'a kadar tarihlenen lagynos örnekleri ele geçmiştir.

Mezarlarda ele geçen bir diğer buluntu grubunu oluşturan tek kulplu kaplar ise İ.Ö. 1.yy. sonları - İ.S. 1.yy. başlarında oldukça küçük ve omuzdan kulplu yapı yansıtırlarken İ.S. 2.'ya kadar iki aşamada boyutları 12 cm. yüksekliğe kadar ulaşmıştır.

2006 yılında yapılan çalışmalarda ortaya çıkarılan mezarlarda ele geçen tüm bu buluntular göstermiştir ki Parion Nekropolü'nde İ.Ö. 3.yy. ile İ.S. 2.yy. tarih aralığında birincil ve ikincil kremasyon ile birlikte inhumasyon gömünün bir arada uygulandığı mezarlar bulunmaktadır. Roma Dönemi kullanımının yoğunluğundan dolayı mezarlarda birbirini tahrip etmiş ve çok derinde bulunmayan Hellenistik Dönem mezarları büyük oranda parçalanmış ya da bunlardan Taş Sandık Mezar tipinde olanların içleri boşaltılarak tekrar kullanılmışlardır.

Roma Dönemi'ndeki bu yoğun kullanım bize kentteki Roma Dönemi nüfus yoğunluğunu, yanı sıra mezarlarda ele geçen buluntular da bu dönem kent insanının çok da zengin olmayan bir ekonomik yapıya ve ölümle ilgili farklı inançlara sahip olduklarını gösterebilir. Çünkü bazı inhumasyon gömüye sahip mezarlarda kremasyon gömülerden daha çok sayıda ölü hediyesi bulunması bu mezar sahibi ya da ailesinin hediye alacak ekonomik güce sahip olması kremasyon işlemi için gerekli malzemeyi sağlayacak kadar da ekonomik güce sahip olabilecekleri anlamına gelir. Buna rağmen, Parion Nekropolü'nde ölü gömme ve hediye bırakma konusunda farklı uygulamaların olması sadece inanç farkıyla açıklanabilir.

KISALTMALAR – KAYNAKÇA

- Akurgal 1962, :E. Akurgal, “The Early Period and Golden Age of Ionia”, *AJA*, Vol. 66, No. 4, 1962, s. 369 – 379.
- Akurgal 1993, :E. Akurgal, Eski İzmir, Yerleşme Katları ve Athena Tapınağı (1993).
- Akşit 1971, :İ. Akşit, Turistik Çanakkale Rehberi (1971).
- Anderson – Stojanovic 1987, :V. R. Anderson Stojanovic, “The Chronology and Function of Ceramic Unguentaria”, *AJA*, Vol. 91, No. 1, 1897, 105 – 22.
- Anderson - Stojanovic 1992, :V. R. Anderson-Stojanovic, Stobi, The Hellenistic and Roman Pottery (1992).
- Avram 2004, :A. Alexandru, “The Propontik Coast of Asia Minor”, An Inventory of Archaic and Classical Poleis, 2004, s. 974 – 999.
- Aydın 2000, : Z. Aydın, Çanakkale Müzesi’nde Bulunan Troas Bölgesi Unguentariumları (Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi 2000).
- Aydın Tavukçu 2007, :Z. Aydın Tavukçu, Parion Nekropolü 2005 Yılı Buluntuları (Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2007).
- Aydın Tavukçu 2007a, :Z. Aydın Tavukçu, “Parion’da Erken Dönem Yerleşim İzleri”, *Sanat* (Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi), Sayı 11, 2007, s.113 – 128.a
- Baldıran 1990, :A. Baldıran, Stratonikeia Nekropol Buluntuları (Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi 1990)

- Baldıran 1999, :A. Baldıran, “Stratonikeia’den Unguentariumlar” Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,4, 1999, 335-356.
- Başaran 1998, :C. Başaran, Arkeolojiye Giriş (1998).
- Başaran 1998a, :C. Başaran, “Parion 1997 Araştırmaları”, *XVI. Araştırma Sonuçları Toplantısı I*, 1998, s. 349 – 364.
- Başaran – Tavukçu 2001, :C. Başaran – A. Y. Tavukçu, “Kuzey Troas Parion Yüzey Araştırması 1999”, *XVIII. Araştırma Sonuçları Toplantısı II*, 2001, s. 225 – 236.
- Başaran 2001, :C. Başaran, “Parion’dan İki Gladyatör Steli”, *Günüşiğinde Anadolu*, Cevdet Bayburtluoğlu İçin Yazılar, 2001, s. 19 – 24.
- Başaran 2002, :C. Başaran, Geçmişten Günümüze Bayramiç, Tarihi – Coğrafyası ve Arkeolojisi, 2002.
- Başaran 2005a, :C. Başaran, “Antik Troas Kenti Parion”, *Toplumsal Tarih*, Sayı 142, s. 20 – 22.
- Başaran 2005b, :C. Başaran, “Jewellery Center in Antique Era: Parion”, *Gold News*, Sayı 153, s. 106 – 111.
- Başaran 2006, :C. Başaran, “Parion Kazı Çalışmaları 2005”, *Türk Eskiçağ Bilimleri Enstitüsü Haberler*, Sayı. 21, 2006, 26 vd.
- Başaran 2006a, :C. Başaran, “Parion: Karanlıktan Günüşiğine” *Anadolu Arkeolojisine Katkıları*, 2006, s. 185 – 200.
- Başaran 2006b, :C. Başaran, “Excavating Hellenistic Parion: A Royal Necropolis in Turkey”, *Minerva*, Vol. 17, No. 4, 2006, s. 36 – 37.
- Başaran 2007, :C. Başaran, “Parion’dan Persia’ya Yol Gider”, Prof . Dr. Haluk Abbasoğlu’ na Armağan, 2007, (Baskıda)

- Başaran – Tavukçu 2006, :C. Başaran – A. Y. Tavukçu, “Türk Arkeolojisinin Çanakkale’de Parlayan Yıldızı: Parion”, Troy, Sayı 6, 2006, s. 15 – 21.
- Başaran – Tavukçu ve diğ. 2006, :C. Başaran - A. Y. Tavukçu - Z. Aydın Tavukçu – V. Keleş - A. Temur – E. Ergürer – H. Kasapoğlu, Parion 2006 Kazısı Yayınlanmamış Kazı raporu.
- Başaran – Keleş ve diğ. 2008, :C. Başaran – V. Keleş – H. Kasapoğlu – E. Ergürer, “Parion 2007 Kazısı”, XXX. Uluslar arası Kazı, Araştırma ve Arkeometri Sempozyumu, 2008 (Baskıda).
- Berlin 1997, :A. M. Berlin, Hellenistic Palestine: Between Large Forces, *The Biblical Archaeologist*, Vol. 60, No.1, 1997, 2-51.
- Bilgin 1997, :O. Bilgin, Antik Troas’ta Bir Kent, Parion, (Atatürk Üniversitesi Fen – Edebiyat Fakültesi Arkeoloji ve Sanat Tarihi Bölümü, Yayınlanmamış Lisans Tezi 1997).
- Blegen-Palmer-Young 1964, :C. W. Blegen - H. Palmer-R. S. Young, Corints Results of Excavations Conducted By The American School of Classical Studies Athens, XIII (1964).
- Boardman 1988, :J. Boardman, The Greek Overseas (1988).
- Bonacasa 1976, :N.Bonacasa, Princeton Encyclopedia of Classical Sites (1976).
- Boulter 1963, :C. G. Boulter, “Graves in Lenormant Street, Athens”, *Hesperia*, 32, 1 / 4, 1963, s. 113-137.
- Boysal - Kadioğlu 1998, :Y. Boysal-M. Kadioğlu, "1997 Yılı Stratonikeia Nekropol Çalışmaları, XX. K. S. T. II, 1998, s. 215-228.
- Burn 1935, :A. R. Burn, “Dates in Early Greek History” , *JHS* 55,1935, s. 130 – 146.
- Carpenter 1948, :R. Carpenter, “The Greek Penetration of The Black Sea”, *AJA*, Vol.52, No. 1, 1948, 1 – 10.

- Civelek 2001, :A. Civelek, Tralleis Nekropolisi Buluntuları Işığında Hellenistik ve Roma Dönemi Seramiği (Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klasik Arkeoloji Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2001).
- Cook 1973, :J. M. Cook, The Troad (1973).
- Çam – Akdemir 2007, :A. Çam – D. Akdemir, “Hellenistik Dönem Zinter Astarlı Bergama Seramikleri”, Uluslararası Seramik Sempozyumu 2007, Kolokyum Terra Sigilata, 2007, s. 16 – 18.
- Demir 1993, :Z. Demir, “Kınalı – Sakarya Otoyolu İzmit Kesimi Gültepe Park Alanı Nekropolü 1992 Yılı Kurtarma Kazısı”, IV. M. K. K. S. , 1993, s. 355 – 375.
- Demircioğlu 1993, :H. Demircioğlu, Roma Tarihi (1993).
- Drougou 1991, :S. Drougou, Hellenistic Pottery From Makedonia (1991)
- Dusenbery 1998, :E. B. Dusenbery, Samothrace The Nekropoleis, Nekropoleis and Catalogues of Burials (1998)
- Dusenbery 1998a, :E. B. Dusenbery, Samothrace The Nekropoleis, Nekropoleis and Catalogues of Objects by Catagories (1998)
- Dündar 2006 :E. Dündar, Hellenistik ve Roma Dönemleri Patara Unguentariumları (Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Y.Lisans Tezi 2006).
- Er 2004, :Y. Er, Klasik Arkeoloji Sözlüğü (2004).
- Ferrero 1998, :D. B. Ferrero, Batı Anadolu’nun Eski Çağ Tiyatroları (1998).
- Ferrero 1988, :D. B. Ferrero, Batı Anadolu’nun Eski Çağ Tiyatroları (1988).
- Freeley 1990, :J. Freeley, Classical Turkey (1990).

- Frisch 1983, :P. Frisch, Die Inschriften Von Parion (1983).
- Garbsch1982, :J. Garbsch, Terra Sigilata – Ein Weltreich im Spiegel seines Luxusgeschirrs (1982).
- Gezgin 1997, :İ. Gezgin, Pers Yönetimi Dönemi'nde Batı Anadolu Şehir Devletleri Politik ve Sanatsal Yaşamı (Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji ve Sanat Tarihi Ana Bilim Dalı Yayınlanmamış Doktora Tezi, 1997).
- Goldman 1950, :H. Goldman, Excavations at Gözlükule, Tarsus, Vol. I, The Hellenistic and Roman Period (1950).
- Grazia – Williams II 1977, :C. Grazia - C. K. Williams II, Corinth 1976: Forum Southwest, *Hesperia*, Vol. 46, No. 1, 1977, s. 40 – 81.
- Greaves 2003, :A. M. Greaves, Miletos Bir Tarih, Çev. H. Ç. Öztürk (2003).
- Günay 1989, :G. Günay, İzmir Müzesi'nde Bulunan Unguentariumlar (Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klasik Arkeoloji ve Sanat Tarihi Ana Bilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi 1989)
- Günay Tuluk, 1999 :G. Günay Tuluk, “Die Unguentarien Im Museum Von İzmir” *Anatolia Antiqua*, 7, 1999, s. 127-166.
- Hammond 1967, :N. G. L. Hammond, A History of Greece To 322 B. C. (1967).
- Hanson 1959, : J. A. Hanson, Roman Theatre Tempels (1959).
- Hayes 1971, : J. W. Hayes, “Four Early Roman Groups From Knossos” , The Annual of The British School at Athens, No. 66, 1971, s. 239-279.
- Hayes 1973, :J. W. “Roman Pottery From The South Stoa At Corinth” *Hesperia*, 42, 4, 1973, s. 416-470.

- Hayes 1976, :J. W. Hayes, Roman Pottery in the Royal Ontario Museum A Catalogue (1976).
- Hayes – Mezquiriz – Saracino – Ricci – Pucci1985, :J. W. Hayes – M. A. Mezquiriz – L. M. Saracino – A. Ricci – G. Pucci, Atlante Delle Forme Ceramiche II – Ceramica Fine Romana Nel Bacino Mediterraneo, Enciclopedia Dell’arte Antica Classica e Orientale, 1985.
- Hellström 1965, :P. Hellström, Labraunda Swedish Excavations and Researches, Pottery of Classical and Later Date Terrakotta Lamps and Glass (1965).
- Herodotos, :Herodot Tarihi, Çev. M. Ökmen (1983).
- Homeros, :İlyada, Çev. A. Erhat – A. Kadir (1984).
- Högemann 2001, :P. Högemann, “Eski Hanedanlıklar Yeni İmparatorluklar ve İon Kolonizasyonu, İ. Ö. 12 – 6.yy.“, Düş ve Gerçek Troia, 2001, s. 59 – 62.
- Işık 2001, :A. Işık, Antik Kaynaklarda Karadeniz Bölgesi (2001).
- Jones 1969, :T. B. Jones, From The Tigris to The Tiber An Introduction to Ancient History (1969).
- Karabay 1994, :N. Karabay, “Beylerbeyi I. No’lu Tümüls” V. M. K. K. S. 1994, s. 229-242.
- Karaosmanoğlu 2005, :M. Karaosmanoğlu, Mitoloji ve ege’nin Tanrıları (2005).
- Keleş 2003, :V. Keleş, Sinop Gümüş Sikkeleri (Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi 2003).
- Keleş 2008, :V. Keleş, “An Ancient City in Northern Troas Region - Parion”, 12. th Symposium on Mediterranean Archeology, *BAR*, 2008, (Baskıda).

- Knigge 1976, :U. Knigge, Keramaikos IX, Ergebnisse der Ausgrabungen der Südhügel, (1976)
- Koşay 1968, :H. Z. Koşay, “Kuşsaray (Çorum) Sondajı” Türk Arkeoloji Dergisi, XV, I, 1968, s. 89-97.
- Kozanlı 2006, :C. Kozanlı, “Kuzey Troas’ın Zengin Kenti Parion”, *İdol* 28, 2006, s. 28 – 29.
- Kökten 1949, :İ. K. Kökten, “1949 Yılı Tarih Öncesi Araştırmaları Hakkında Kısa Rapor”, *Belleten*, 43, 1949, s. 817-829.
- Ksenophon, :Ksenophon, *Anabasis* (1987).
- Kunisch 1972, :N. Kunisch, “Grabfunde Aus Dem Stadtgebiet von Bergama”, *Pergamon Gesammelte Aufsätze*, 1972, s. 94-107.
- Knigge 1976, :U. Knigge, Keramaikos IX, Ergebnisse der Ausgrabungen der Südhügel, (1976).
- Kurtz - Boardman, 1971 :D. C. Kurtz - J. Boardman, *Greek Burial Customs* (1971)
- Küçükefe 1992, :E. Küçükefe, *Troas Bölgesi ve Kentleri (Atatürk Üniversitesi, Fen – Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji ve Sanat Tarihi Bölümü, Yayınlanmamış Lisans Tezi 1992)*
- Lapp 1981, :P. W. Lapp, *Palestinian Ceramic Chronology 200 B.C. – A.D. 70*, American Schools of Oriental Research Publications of The Jerusalem School, Vol. III, 1961,
- Leaf 1923, :W. Leaf, *Strabo on The Troad* (1923).
- Lloyd 1997, :S. Lloyd, *Türkiye’nin Tarihi, Bir Gezginin Gözüyle Anadolu Uygarlıkları* (1997).
- Magie 2003, :D. Magie, *Anadolu’da Romalılar 3, Batı Anadolu Kent Devletleri* (2003).
- Mansel 1988, :A. M. Mansel, *Ege ve Yunan Tarihi* (1998).

- Mc Fadden 1946, :G. H. Mc Fadden, “A Tomb of The Necropolis of Ayios Ermoyenis At Kourion” *AJA*, Vol. 50, No. 4, 1946, s. 449-508.
- Metzger 1969, :I. R. Metzger, *The Hellenistische Keramik in Eretria II, Ausgrabungen und Forschungen* (1969).
- Milford 1930, :H. Milford, “The Orient and Greece” *A History of Ancient World I*, 1930, s. 205 – 215.
- Özgan 1993, :R. Özgan, “1991 Knidos Kazısı” *XV. K. S. T. II*, 1993, s. 161 – 168.
- Palaz Erdemir 2004, :H. Palaz Erdemir, “Roma’nın Küçük Asya’da İdari Bir Meselesi: Bağımsız Şehirler”, *Adalya* 7, 2004, s. 171 – 184.
- Pasinli ve diğ. 1995, :A. Pasinli – T. Gökyıldırım – F. Düzgüner – F. Güven, “Çatalaca – İnceğiz Maltepe Nekropolü 1994 Yılı Kurtarma Kazıları”, *VI. M. K. K. S.*, 1995, s. 205-220.
- Pfuhl-Mobius 1979, :E. Pfuhl - H. Mobius, *Die Ostgriechen Grabreliefs, Band 1-2* (1979).
- Ramsay 1960, :W. M. Ramsay, *Anadolu’nun Tarihi Coğrafyası* (1960).
- Roberts 1966, :L. Roberts, *Monnaies Antiques en Troade* (1966).
- Robinson 1959, :H. S. Robinson, *The Athenian Agora Pottery of the Roman Period* (1959)
- Robinson 1969, :H. S. Robinson, *A Sanctuary and Cemetery in Western Corinth, Hesperia*, Vol. 38, No. 1. (1969), 1-35.
- Roebuck 1959, :C. Roebuck, *İonian Trade and Colonization* (1959).
- Saltuk 1993, :S. Saltuk, *Arkeoloji Sözlüğü* (1993).
- Sevin 1982a, :V. Sevin, “Anadolu’da Persler”, *Anadolu Uygarlıkları Ansiklopedisi* 2, 1982, s. 268 – 277.

- Sevin 1982b, :V. Sevin, “Anadolu’da Yunanlılar”, Anadolu Uygarlıkları Ansiklopedisi 2, 1982,ü s. 214 – 228.
- Sevin 2001, :V. Sevin, Anadolu’nun Tarihi Coğrafyası (2001).
- Seyfert 1960, : O. Seyfert, A Dictionary of Classical Antiquities (1960)
- Slane 1990, :K. Warner Slane, Corinth, The Sanctuary of Demeter and Kore, The Roman Pottery and Lamps, Vol. XVII, Part II, 1990.
- Sparkes - Talcott 1970, : B. A. Sparkes – L. Talcott, Black And Plain Pottery Of The 6 Th,5 Th, And 4 Th Centuries B.C., The Athenian Agora, Vol. 12, (1970).
- Strabon, :Strabon, Coğrafya, Çev. A. Pekman (1987).
- Taşçı 1997, :M. A. Taşçı, Çanakkale Arkeoloji Müzesi’ndeki Troas Bölgesi Hellenistik Dönem Kapları (Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi 1997).
- Tatar 2008, :A. Tatar, “Antik Şarabın Tadı; Lagynos” , Aktüel Arkeoloji, Sayı 2, 2008, s. 39 – 44.
- Tavukçu 1995, :A. Y. Tavukçu, “Pamphylia Bölgesi’nde Bulunmuş Roma Çağı Ostotheklerinde Kapı Örgesi”, *Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Dergisi*, 2, 1995, s. 123 – 130.
- Tavukçu 1999, :A. Y. Tavukçu, Troas Bölgesi Terrakotta Figürinleri (Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi 1999).
- Tavukçu 2004, :A. Y. Tavukçu, “A Sulpture of Orpheus From Parium”, 60. Yaşında Fahri Işık’a Armağan, Anadolu’da Doğdu, 2004, 753 – 759.
- Tavukçu 2005, :A. Y. Tavukçu, “Parion Kazıları”, Çanakkale – Troas Arkeoloji Buluşması IV, 2006, s. 61 – 74.

- Tekin 1995, :O. Tekin, Eski Yunan Tarihi (1995).
- Tekin 1998, :O. Tekin, "Byzantine Coins from Yumuktepe Including a Byzantine Lead Seal", *Anatolia Antiqua VI*, 1998, s. 273-278.
- Thompson 1934, :H. A. Thompson, "Two Centuries of Hellenistic Pottery", *Hesperia*, 3, 1934, s. 311-480.
- Thompson 1936, :H. A. Thompson, "Pnyx and Tesmophorien" *Hesperia*, 32, 1936.
- Umar 1983, :B. Umar, Troas (1983)
- Umar 2002, :B. Umar, Troia, Bir Tarihsel Coğrafya Araştırması ve Gezi Rehberi (2002)
- Vogeikof – Brogan 2000, :N. Vogeikof – Brogan, "Late Hellenistic Pottery in Athens: A New Deposit and Further Thoughts on the Association of Pottery and Societal Change", *Hesperia*, Vol. 69, No. 3, 2000, s. 293 – 333.
- Vessberg - Westholm 1956, :O. Vessberg - A. Westholm, The Hellenistic And Roman Periods In Cyprus, The Swedish Cyprus Expedition, Vol. IV, No. 3 (1956).
- Walpole 1818, :R. Walpole, Memoirs Relating to European and Asiatic Turkey (1818).
- Wiesehöfer 2002, :J. Wiesehöfer, Antik Pers Tarihi (2002).
- Williams 1976, :C. K. Williams, Corinth Excavations, 1979, *Hesperia*, Vol. 49, No. 2, 1980, s. 107 – 134.
- Williams – Zervos 1985, :C. K. Williams – O. H. Zervos, Corinth, 2984: East of the Theater, *Hesperia*, Vol. 54, No. 1, 1985, s. 55 – 96.
- Wright – Jones 1980, :K. S. Wright – R. E. Jones, A Tiberian Pottery from Corinth, *Hesperia*, Vol. 49, No. 2, 1980, s. 135 – 177.

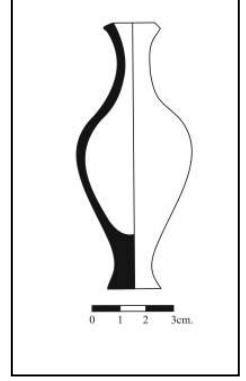
- Yener - Özkan 1997, :E. Yener-M. K. Özkan, “Aydın Merkez Alihan oğlu İsmail Türbesi Yanındaki Roma Mezarı Kurtarma Kazısı 1996” VIII. M. K. K. S. 1997, s. 219-233.
- Zelle 1997, :M. Zelle, Die Terra Sigillata aus der Westtor – Nekropole in Assos, Asia Minor Studien, Band 27, 1997.

KATALOG

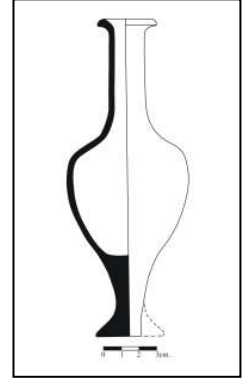
Katalog’da eserler öncelikle form gruplarına, daha sonra ise bu form gruplarının belirgin biçim özellikleriyle farklılıkları bulunan alt gruplara ayrılmış, bulundukları mezarlar da ele geçen diğer buluntularla birlikte elde edilen tarihler sonucu oluşan kronolojik diziye göre sıralanmışlardır. Resimler katalog numarasına göre sıralandığından katalogda buluntunun metin içinde yer aldığı sayfa belirtilmiştir.

Kat. No.	: Eser için kullanılan katalog numarası.
Kazı Env. No.	: Eserin kazı çalışmalarında verilen envanter numarası
Adı-Formu	: Eserin biçimi, formu.
Buluntu Yeri	: Eserin kazıda bulunduğu alan ve konumu.
Ölçü Yük.	: Eserin toplam boyu.
A. Çapı	: Eserin ağız çapı.
K. Çapı	: Eserin karın çapı.
T. Çapı	: Eserin taban çapı.
Hamur Renk /Karışım	: Eserin hamur rengi ve içerisinde bulunan katkı maddeleri.
Fırınlanma	: Eserin pişme durumu.
Astar / Boya	: Eserin dış ya da iç kısmında bulunan boya-astar.
Yapım Tekniği	: Eserin nasıl yapıldığı.
Tanım	: Eserin bütün fiziki özellikleri ve belirgin form özellikler.
Tarih / Analoji	: Eserin ait olduğu dönem – tarih ve benzer örneklerinin bulunduğu kaynaklar.

Kat. No.	: 1 S. 23	
Kazı Env. No.	: Pari'06-40	
Adı-Formu	: İğ Gövdeli (Fusiform) Unguentarium	
Buluntu Yeri	: Nekropol E4 d (-220cm.)	
Ölçü Yük.	: 10. 0 cm.	
A. Çapı	: 2. 1 cm.	
K. Çapı	: 4. 3 cm.	
T. Çapı	: 2. 0 cm.	
Hamur Renk / Karışım	: Gri renkli / Sert dokulu, kum tanecikli.	
Fırınlanma	: İyi	
Astar / Boya	: Dış yüzeyde siyah firnis	
Yapım Tekniği	: Çarkta	
Tanım	Dışa dönük yayvan dudak, çok uzun olmayan silindirik boyun, yumuşak profilli omuz, iğ gövde, kısa ayak, konik kaide, üzeri patinalı.	
Tarih / Analoji	İ.Ö. 3. yy. başları. Knigge 1976, Levha 68, Resim 369-4, 380-1; Thompson 1934, Figür 6, A64, Figür 15, B7; Boulter 1963, Levha 46, I 1-I 3; Dünder 2006, U29; Baldıran 1990, Kat. No. 9-10-12, Levha III.1-4; Kunisch 1972, 100, Resim 8. 2; Taşçı 1997, Levha 2c; Hellström 1975, Levha 12, Resim 165, 167; Metzger 1969, Levha 43, Resim 7.2; Berlin 1997, 44.	

Kat. No.	: 2 S. 24	
Kazı Env. No.	: Pari'06-117	
Adı-Formu	: İğ Gövdeli (Fusiform) Unguentarium	
Buluntu Yeri	: Nekropol E4 b - M 86 (Tablo 1)	
Ölçü Yük.	: 18. 0 cm.	
A. Çapı	: 3. 3 cm.	
K. Çapı	: 6. 8 cm.	
T. Çapı	: 4. 0 cm.	
Hamur Renk / Karışım	Kiremit kırmızısı / Sert dokulu, kum tanecikli, çok az mika katkılı.	
Fırınlanma	İyi.	
Astar / Boya	:	
Yapım Tekniği	Çarkta.	
Tanım	Dışa dönük yayvan dudak, silindirik ince uzun boyun, hafif keskin profilli omuz, kırık olarak ele geçtiği için sonradan birleştirilmiş, dışa taşkın yiv izleri bulunan iğ gövde, kısa ayak, biri kısmı kırık konik kaide.	
Tarih / Analoji	İ.Ö.3. yy. sonları - İ.Ö.2. yy. başları Günay 1990; 217; Dusenbery 1998; S134.4-6; Günay Tuluk 1999, Kat. No. 21-23; Robinson 1969, Levha 3. 32; Knigge 1976, Levha 68.380.2; Anderson-Stojanovic 1992, Levha 66.562; Baldıran 1990, Levha III. 5-6, Levha IV. 1-3; Goldman 1950, Levha 135. 237; Dünder 2006, U101.	

Kat. No. : 3 S. 25

Kazı Env. No. : Pari'06-3
 Adı-Formu : Soğan gövdeli (Bulbous) Unguentarium
 Buluntu Yeri : Nekropol F3 a – TSM5 (Tablo 1)
 Ölçü Yük. : 13. 6 cm.
 A. Çapı : 3. 2 cm.
 K. Çapı : 7. 0 cm.
 T. Çapı : 3. 0 cm.
 Hamur Renk / Karışım : Kiremit kırmızısı hamur / Sert dokulu, kum tane-
 cikli.

Fırınlanma : İyi

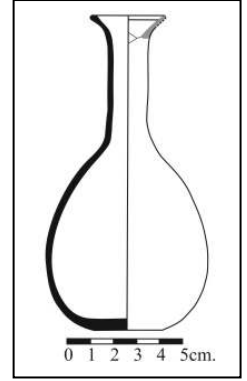
Astar / Boya :

Yapım Tekniği : Çarkta

Tanım : Ağız kısmı kısmen tahrip olmuş, dışa çekik ince dudak, ince silindirik boyun, soğan gövde, düz dip.

Tarih / Analoji : İ. Ö. 1. yy. sonları – İ. Ö. 1. yy. başları.

Baldıran 1990, 19, Resim 49,51; Dusenbery 1998, S144.1-2-11, S144.6-14, S151.1; Hayes 1976, Levha 37. 341-343; Günay 1989, Kat. No. 91, Levha XX.e; Günay Tuluk 1999 Çizim 15.b; Dündar 2006, U134; Pasinli vediğ. 1995, 218, Resim 11; Knigge 1976, Levha 100. Pr18; Blegen-Palmer-Young 1964, Levha 99, Deposit 40a; Drougou 1991, 159.

Kat. No. : 4 S. 26

Kazı Env. No. : Pari'06-53
 Adı-Formu : Soğan gövdeli (Bulbous) Unguentarium
 Buluntu Yeri : Nekropol D4 d – M83 (Tablo 1)
 Ölçü Yük. : 11. 6 cm.
 A. Çapı : 3. 1 cm.
 K. Çapı : 5. 7 cm.
 T. Çapı : 2. 4 cm.
 Hamur Renk / Karışım : Gri renkli hamur / Sert dokulu, kum tanecikli, çok az mika ve kireç katkılı.

Fırınlanma : İyi

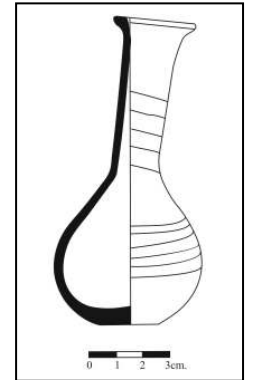
Astar / Boya :

Yapım Tekniği : Çarkta

Tanım : Dışa çekik dudak, üzeri yivli, simetrik olmayan uzun silindirik boyun, soğan gövde, düz dip.

Tarih / Analoji : İ. Ö. 1. yy. sonları – İ. Ö. 1. yy. başları.

Baldıran 1990, Resim 52-53; Hayes 1976, Levha 37. 341-343; Blegen – Palmer – Young 1964, Levha 76. 506.4; Günay 1989, Kat. No. 103; Günay Tuluk 1999, Çizim XXIVb; Goldman 1950, Levha 159. 735; Dusebery 1998, 230, 239, S143.10-12, S144F-L

Kat. No. : 5 S. 28

Kazı Env. No. : Pari'06-7

Adı-Formu : Soğan Gövdeli (Bulbous) Unguentarium

Buluntu Yeri : Nekropol E5 b - M 74 (Tablo 1)

Ölçü Yük. : 16. 0 cm.

A. Çapı : 3. 5 cm.

B. Çapı : 2. 3 cm.

K. Çapı : 6. 9 cm.

T. Çapı : 3. 5 cm.

Hamur Renk / Karışım : Kiremit kırmızısı / Sert dokulu, çok az mika katkılı.

Fırınlanma : İyi.

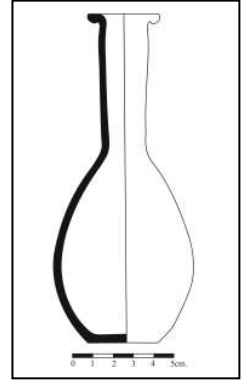
Astar / Boya :

Yapım Tekniği : Çarkta (Normal hızda dönen)

Tanım : Dışa dönük dudak, aşağıya doğru hafif daralan uzun silindirik boyun, torba gövde, düz dip.

Tarih / Analoji : İ. Ö. 1. yy. sonları – İ. Ö. 1. yy. başları.

Boulter 1963, Levha 46, O1; Blegen – Palmer – Young 1964, Levha 76, 506.2; Kunish 1972, Resim 9. 18; Demir 1993, Resim 18; Robinson 1959, Levha 18. M6; Hayes 1971, Figür 10. 31; Dusenbery 1998, S154.1 – S178.2.

Kat. No. : 6 S. 28

Kazı Env. No. : Pari'06-31

Adı-Formu : Soğan Gövdeli (Bulbous) Unguentarium

Buluntu Yeri : Nekropol E5 b - M 74 (Tablo 1)

Ölçü Yük. : 12. 4 cm.

A. Çapı : 2. 9 cm.

B. Çapı : 1. 8 cm.

K. Çapı : 5. 5 cm.

T. Çapı : 2. 8 cm.

Hamur Renk / Karışım : Gri / Sert dokulu, çok az mika katkılı.

Fırınlanma : İyi.

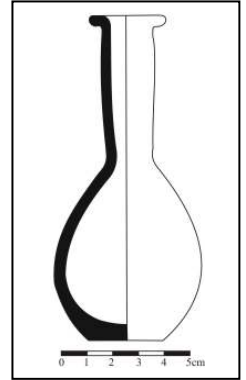
Astar / Boya :

Yapım Tekniği : Çarkta (Normal hızda dönen)

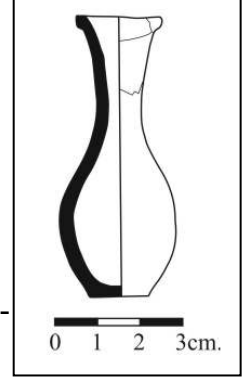
Tanım : Dışa dönük dudak, aşağıya doğru hafif daralan uzun silindirik boyun, torba gövde, düz dip.

Tarih / Analoji : İ. Ö. 1. yy. sonları – İ. Ö. 1. yy. başları.

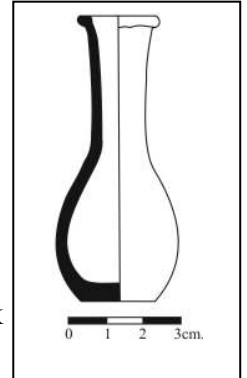
Boulter 1963, Levha 46. P1; Dusenbery 1998, S143.9; Lapp 1961, 199, D; Günay 1989, Kat. No.80; Blegen – Palmer – Young 1964, Levha 76. 510.3

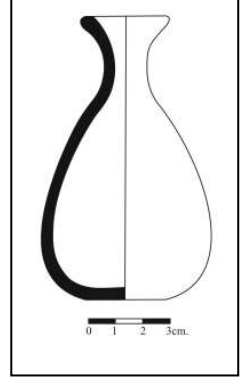
Kat. No.	: 7 S. 29	
Kazı Env. No.	: Pari'06-140	
Adı-Formu	: Soğan gövdeli (Bulbous) Unguentarium	
Buluntu Yeri	: Nekropol F3 c - -115 cm.	
Ölçü Yük.	: 6.3 cm.	
A. Çapı	: 2.1 cm.	
K. Çapı	: 2.7 cm.	
T. Çapı	: 1.3 cm.	
Hamur Renk / Karışım	: Kiremit kırmızısı hamur / Sert dokulu kum tanecikli, çok az kireç katkılı.	
Fırınlanma	: İyi	
Astar / Boya	:	
Yapım Tekniği	: Çarkta	
Tanım	: Kısmen onarılmış, dışa çekik dudak, silindirik boyun, soğan gövde, düz dip.	
Tarih / Analoji	: İ.Ö.1. yy. sonları – İ.S. 1. yy. başları. Günay Tuluk 1999, Çizim 54. B; Dusenbery 1998, S144D, S144P; Hayes 1976, Levha 5. 47; Blegen – Palmer – Young 1964, Levha 76. 506.5; Knigge 1976, E115. 4; Pasinli vediğ. 1995, Resim 12.	

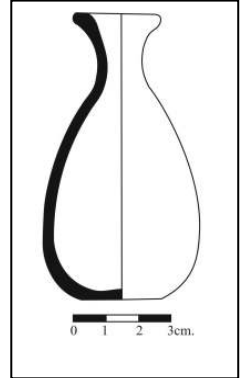
Kat. No.	: 8 S. 30	
Kazı Env. No.	: Pari'06-9	
Adı-Formu	: Soğan Gövdeli (Bulbous) Unguentarium	
Buluntu Yeri	: Nekropol E5 b - M 77	
Ölçü Yük.	: 8.8 cm.	
A. Çapı	: 2.2 cm.	
K. Çapı	: 3.2 cm.	
T. Çapı	: 2.0 cm.	
Hamur Renk / Karışım	: Kiremit kırmızısı / Sert dokulu, kum tanecikli, çok az mika katkılı.	
Fırınlanma	: İyi	
Astar / Boya	:	
Yapım Tekniği	: Çarkta	
Tanım	: Dışa dönük, kıvrık dudak, aşağı doğru hafif daralan silindirik boyun, torba gövde, düz dip.	
Tarih / Analoji	: İ.Ö.1. yy. sonları – İ.S. 1. yy. başları. Baldiran 1990, Resim 56; Hayes 1976, Levha 19. 156, Levha 37. 337, Figür 13. 338; Boulter 1963, Levha 46. M3-4; Knigge 1976, Levha 71 407; Blegen – Palmer – Young 1964; Levha 76. 506. 5-3; Zelle 1997, Abb. 13. 130 ;Dusenbery 1998, S144C, S144B.	

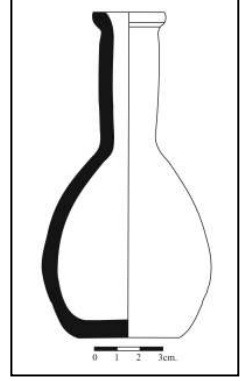
Kat. No.	: 9 S. 31	
Kazı Env. No.	: Pari'06-33	
Adı-Formu	: Soğan Gövdeli (Bulbous) Unguentarium	
Buluntu Yeri	: Nekropol E5 b - UM 12 (Tablo 1)	
Ölçü Yük.	: 10. 5 cm.	
A. Çapı	: 3. 4 cm.	
K. Çapı	: 6. 2 cm.	
T. Çapı	: 3. 1 cm.	
Hamur Renk / Karışım	: Gri renkli hamur / sert dokulu, kum tanecikli, çok az mika katkılı.	
Fırınlanma	: İyi	
Astar / Boya	:	
Yapım Tekniği	: Çarkta	
Tanım	: Dışa çekik dudak, kısa silindirik boyun, aşağı doğru sarkan torba gövde, düz dip, yüzeyde patina.	
Tarih / Analoji	: İ.S. 1. yy. başları	
	Anderson – Stojanovic 1992, 85, Levha 71. 596; Baldıran 1990, Resim 6; Hayes 1976, Levha 37. 346; Dusenbery 1998, S166.1-3; Dusenbery 1998, S166. 1 - 3; Günay Tuluk 1999, Çizim 13. e – f, Kat. No. 85 – 86; Civelek 2001, U51, U52, U62; Knigge 1976, Levha 99. E119.	

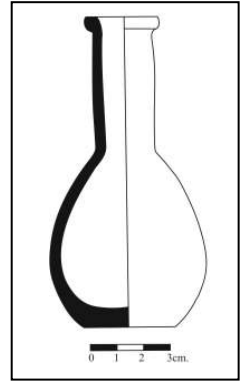
Kat. No.	: 10 S. 31	
Kazı Env. No.	: Pari'06-63	
Adı-Formu	: Soğan Gövdeli (Bulbous) Unguentarium	
Buluntu Yeri	: Nekropol E5 b - UM 12 (Tablo 1)	
Ölçü Yük.	: 8. 7 cm.	
A. Çapı	: 2. 7 cm.	
K. Çapı	: 4. 8 cm.	
T. Çapı	: 2. 6 cm.	
Hamur Renk / Karışım	: Gri renkli hamur / sert dokulu, kum tanecikli, çok az mika katkılı.	
Fırınlanma	: İyi	
Astar / Boya	:	
Yapım Tekniği	: Çarkta	
Tanım	: Dışa çekik dudak, kısa silindirik boyun, sonradan birleştiği için kırık üzerinde çatlaklar bulunan, aşağı doğru sarkık torda gövde, düz dip, yüzeyde patina.	
Tarih / Analoji	: İ.S. 1. yy. başları	
	Anderson – Stojanovic 1992, 85, Levha 71. 596; Baldıran 1990, Resim 6; Hayes 1976, Levha 37. 346; Dusenbery 1998, S166.1-3; Dusenbery 1998, S166. 1 - 3; Günay Tuluk 1999, Çizim 13. e – f, Kat. No. 85 – 86; Civelek 2001, U51, U52, U62; Knigge 1976, Levha 99. E119.	

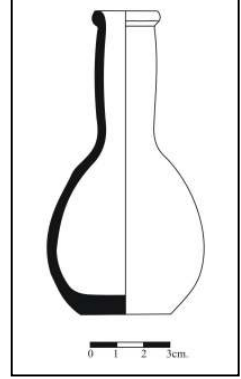
Kat. No.	: 11 S. 33	
Kazı Env. No.	: Pari'06-65	
Adı-Formu	: Soğan gövdeli (Bulbous) Unguentarium	
Buluntu Yeri	: Nekropol D4 d – TSM6 (Tablo 1)	
Ölçü Yük.	: 14. 1 cm.	
A. Çapı	: 3. 2 cm.	
K. Çapı	: 7. 4 cm.	
T. Çapı	: 4. 5 cm.	
Hamur Renk / Karışım	: Kiremit kırmızısı hamur / Sert dokulu, kum tane- cikli, çok az mika katkılı	
Fırınlanma	: İyi	
Astar / Boya	:	
Yapım Tekniği	: Çarkta	
Tanım	: Dışa dönük kalın dudak, çok az dışa bombeli silindirik boyun, soğan gövde, tabana yakın kısımda gövdeyi halka şeklinde dolanan çöküntü, düz dip, yüzeyde patina ve bulunduğu ortamdan kaynaklanan pembem si lekeler.	
Tarih / Analoji	: İ.S.1.yy.'ın ilk yarısı (Tiberius Dönemi) Robinson 1959, Levha 5, G98.Boulter 1980, Levha 32. 99; Günay 1989, Levha VIII g;	

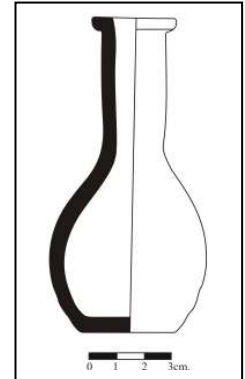
Kat. No.	: 12 S. 33	
Kazı Env. No.	: Pari'06-37	
Adı-Formu	: Soğan gövdeli (Bulbous) Unguentarium	
Buluntu Yeri	: Nekropol D4 d – M82 (Tablo 1)	
Ölçü Yük.	: 11. 7 cm.	
A. Çapı	: 2. 7 cm.	
K. Çapı	: 5. 9 cm.	
T. Çapı	: 3. 5 cm.	
Hamur Renk / Karışım	: Gri renkli hamur/ Sert dokulu, kum tanecikli, çok- az mika katkılı.	
Fırınlanma	: İyi	
Astar / Boya	:	
Yapım Tekniği	: Çarkta	
Tanım	: Dışa dönük kalın dudak, hafif dışa bombeli silindirik boyun, soğan gövde, tabana yakın kısımda çöküntü, düz dip, yüzeyde patina.	
Tarih / Analoji	: İ.S.1.yy.'ın ilk yarısı (Tiberius Dönemi) Boulter 1980, Levha 32. 99; Günay 1989, Levha VIII g; Aydın Tavukçu 2007, Kat. No. 130 – 138.	

Kat. No.	: 13 S. 33	
Kazı Env. No.	: Pari'06-28	
Adı-Formu	: Soğan gövdeli (Bulbous) Unguentarium	
Buluntu Yeri	: Nekropol D4 d – M82 (Tablo 1)	
Ölçü Yük.	: 11. 5 cm.	
A. Çapı	: 2. 5 cm.	
K. Çapı	: 5. 8 cm.	
T. Çapı	: 3. 5 cm.	
Hamur Renk / Karışım	: Gri renkli hamur/ Sert dokulu, kum tanecikli, çok- az mika katkılı.	
Fırınlanma	: İyi	
Astar / Boya	:	
Yapım Tekniği	: Çarkta	
Tanım	: Dışa dönük kalın dudak, hafif dışa bombeli silindirik boyun, soğan gövde, tabana yakın kısımda az belirgin çöküntü, düz dip, yüzeyde pa- tina.	
Tarih / Analoji	: İ.S.1.yy.'ın ilk yarısı (Tiberius Dönemi) Boulter 1980, Levha 32. 99; Günay 1989, Levha VIII g; Aydın Tavukçu 2007, Kat. No. 130 – 138.	

Kat. No.	: 14 S. 33	
Kazı Env. No.	: Pari'06-91	
Adı-Formu	: Soğan gövdeli (Bulbous) Unguentarium	
Buluntu Yeri	: Nekropol F4 a – M19 (Tablo 1)	
Ölçü Yük.	: 11. 5 cm.	
A. Çapı	: 3. 0 cm.	
K. Çapı	: 5. 8 cm.	
T. Çapı	: 3. 4 cm.	
Hamur Renk / Karışım	: Açık kiremit kırmızısı hamur / Sert dokulu, kum tanecikli.	
Fırınlanma	: İyi	
Astar / Boya	:	
Yapım Tekniği	: Çarkta	
Tanım	: Dışa dönük kalın dudak, dışa hafif bombeli silindirik boyun, soğan gövde, tabana yakın kısımda çöküntü, düz dip, yüzeyde patina.	
Tarih / Analoji	: İ.S.1.yy.'ın ilk yarısı (Tiberius Dönemi) Boulter 1980, Levha 32. 99; Günay 1989, Levha VIII g; Aydın Tavukçu 2007, Kat. No. 130 – 138.	

Kat. No. : 15 S. 33

Kazı Env. No. : Pari'06-79

Adı-Formu : Soğan gövdeli (Bulbous) Unguentarium

Buluntu Yeri : Nekropol D4 b – TSM6 (Tablo 1)

Ölçü Yük. : 11. 4 cm.

A. Çapı : 3. 1 cm.

K. Çapı : 6. 1 cm.

T. Çapı : 3. 8 cm.

Hamur Renk / Karışım : Kiremit kırmızısı hamur / Sert dokulu, kum tane-
cikli, çok az kireç ve mika katkılı.

Fırınlanma : İyi

Astar / Boya :

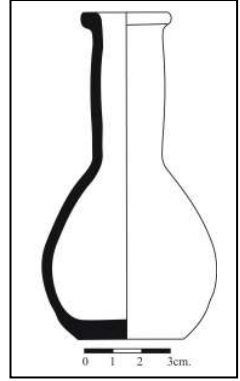
Yapım Tekniği : Çarkta

Tanım : Dışa dönük kalın dudak, dışa hafif bombeli, silindirik boyun, soğan
gövde, tabana yakın kısımda çöküntü, düz dip, yüzeyde patina ve yan-
ık izleriyle birlikte bulunduğu ortamdan kaynaklanan pembemsi leke
ler.

Tarih / Analoji : İ.S.1.yy.'ın ilk yarısı (Tiberius Dönemi)

Boulter 1980, Levha 32. 99; Günay 1989, Levha VIII g;

Aydın Tavukçu 2007, Kat. No. 130 – 138.

Kat. No. : 16 S. 33

Kazı Env. No. : Pari'06-64

Adı-Formu : Soğan gövdeli (Bulbous) Unguentarium

Buluntu Yeri : Nekropol D4 b – TSM6 (Tablo 1)

Ölçü Yük. : 11. 3 cm.

A. Çapı : 3. 0cm.

K. Çapı : 5. 9 cm.

T. Çapı : 3. 7 cm.

Hamur Renk / Karışım : Kiremit kırmızısı hamur / Sert dokulu, kum tane-
cikli, çok az kireç ve mika katkılı.

Fırınlanma : İyi

Astar / Boya :

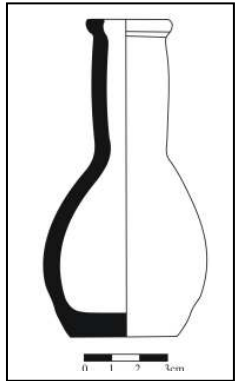
Yapım Tekniği : Çarkta

Tanım : Dışa dönük kalın dudak, dışa doğru hafif bombeli silindirik boyun,
soğan gövde, tabana yakın kısımda çöküntü, yüzeyde patina ve yanık
izleri.

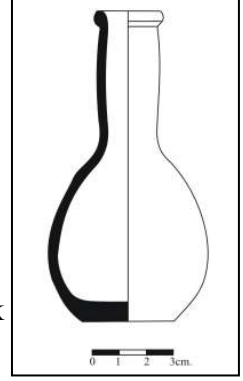
Tarih / Analoji : İ.S.1.yy.'ın ilk yarısı (Tiberius Dönemi)

Boulter 1980, Levha 32. 99; Günay 1989, Levha VIII g;

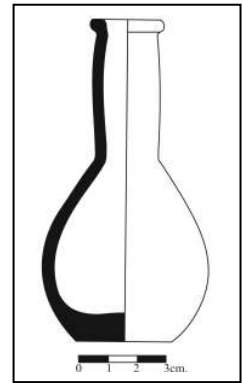
Aydın Tavukçu 2007, Kat. No. 130 – 138.

Kat. No.	: 17 S. 33	
Kazı Env. No.	: Pari'06-29	
Adı-Formu	: Soğan gövdeli (Bulbous) Unguentarium	
Buluntu Yeri	: Nekropol D4 d – M82 (Tablo 1)	
Ölçü Yük.	: 11. 2 cm.	
A. Çapı	: 2. 6 cm.	
K. Çapı	: 5. 7 cm.	
T. Çapı	: 3. 4 cm.	
Hamur Renk / Karışım	: Gri renkli hamur / Sert dokulu, kum tanecikli, çok az, mika katkılı.	
Fırınlanma	: İyi	
Astar / Boya	:	
Yapım Tekniği	: Çarkta	
Tanım	: Dışa dönük kalın dudak, dışa doğru hafif bombeli silindirik boyun, soğan gövde, tabana yakın kısımda çöküntü, düz dip, yüzeyde patina.	
Tarih / Analoji	: İ.S.1.yy.'ın ilk yarısı (Tiberius Dönemi) Boulter 1980, Levha 32. 99; Günay 1989, Levha VIII g; Aydın Tavukçu 2007, Kat. No. 130 – 138.	

Kat. No.	: 18 S. 33	
Kazı Env. No.	: Pari'06-23	
Adı-Formu	: Soğan gövdeli (Bulbous) Unguentarium	
Buluntu Yeri	: Nekropol D4 d – M82 (Tablo 1)	
Ölçü Yük.	: 11. 2 cm.	
A. Çapı	: 2. 6 cm.	
K. Çapı	: 5. 8 cm.	
T. Çapı	: 3. 3 cm.	
Hamur Renk / Karışım	: Devetüyü renkli hamur / Sert dokulu, kum tanecikli, çok az mika katkılı.	
Fırınlanma	: İyi	
Astar / Boya	:	
Yapım Tekniği	: Çarkta	
Tanım	: Dışa dönük kalın dudak, dışa doğru hafif bombeli silindirik boyun, soğan gövde, düz dip, yüzeyde patina.	
Tarih / Analoji	: İ.S.1.yy.'ın ilk yarısı (Tiberius Dönemi) Boulter 1980, Levha 32. 99; Günay 1989, Levha VIII g; Aydın Tavukçu 2007, Kat. No. 130 – 138.	

Kat. No. : 19 S. 33

Kazı Env. No. : Pari'06-61

Adı-Formu : Soğan gövdeli (Bulbous) Unguentarium

Buluntu Yeri : Nekropol D4 d – M78 (Tablo 1)

Ölçü Yük. : 11. 0 cm.

A. Çapı : 2. 3 cm.

K. Çapı : 6. 0 cm.

T. Çapı : 4. 0 cm.

Hamur Renk / Karışım : Kiremit kırmızısı hamur / Sert dokulu, kum tane-
cikli, çok az mika katkılı.

Fırınlanma : İyi

Astar / Boya :

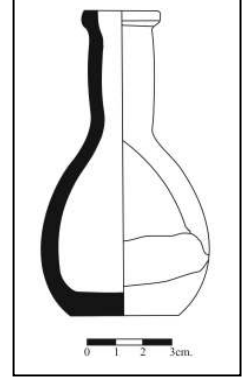
Yapım Tekniği : Çarkta

Tanım : Dışa dönük kalın dudak, dışa bombeli silindirik boyun, sonradan bir-
leştirildiği için çatlak izlerinin bulunduğu soğan gövde, tabana yakın
kısımda çöküntü, düz dip, yüzeyde patina ve yanık izleri.

Tarih / Analoji : İ.S.1.yy.'ın ilk yarısı (Tiberius Dönemi)

Boulter 1980, Levha 32. 99; Günay 1989, Levha VIII g;

Aydın Tavukçu 2007, Kat. No. 130 – 138.

Kat. No. : 20 S. 34

Kazı Env. No. : Pari'06-107

Adı-Formu : Soğan gövdeli (Bulbous) Unguentarium

Buluntu Yeri : Nekropol D4 d – M88 (Tablo 1)

Ölçü Yük. : 9. 5 cm.

A. Çapı : 2. 7 cm.

K. Çapı : 5. 0 cm.

T. Çapı : 3. 1 cm.

Hamur Renk / Karışım : Gri renkli hamur / Sert dokulu, kum tanecikli, çok
az mika katkılı.

Fırınlanma : İyi

Astar / Boya :

Yapım Tekniği : Çarkta

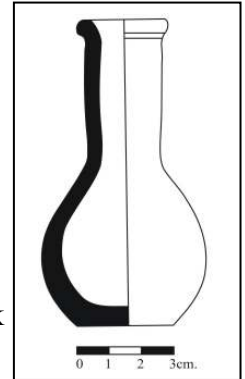
Tanım : Dışa dönük kalın dudak, çok az dışa bombeli silindirik boyun, soğan
gövde, düz dip, yüzeyde yanık izleri ve boyun kısmında bulunduğu
ortamdan kaynaklanan pembemsi lekeler.

Tarih / Analoji : İ.S.1.yy.'ın ilk yarısı (Tiberius Dönemi)

Boulter 1963, Levha 46, M2, M5;Knigge 1976, Levha 98, E117A.2;

Hayes 1976, Levha 19. 158;

Aydın Tavukçu 2007, Kat. No. 130 – 138.

Kat. No. : 21 S. 34

Kazı Env. No. : Pari'06-103

Adı-Formu : Soğan gövdeli (Bulbous) Unguentarium

Buluntu Yeri : Nekropol D4 d – M88 (Tablo 1)

Ölçü Yük. : 9.3 cm.

A. Çapı : 2.9 cm.

K. Çapı : 4.7 cm.

T. Çapı : 3.3 cm.

Hamur Renk / Karışım : Kiremit kırmızısı hamur / Sert dokulu, az kireç katkılı.

Fırınlanma : İyi

Astar / Boya :

Yapım Tekniği : Çarkta

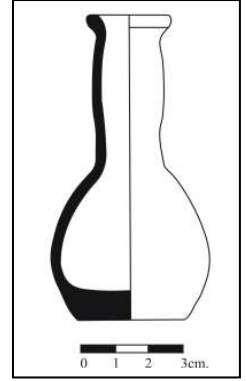
Tanım : Dışa dönük kalın dudak, çok az dışa bombeli silindirik boyun, soğan gövde, düz dip, boynun ağza yakın kısmı haricinde yanık izleri ve yüzeyde patina.

Tarih / Analoji : İ.S.1.yy.'ın ilk yarısı (Tiberius Dönemi)

Boulter 1963, Levha 46, M2, M5;Knigge 1976, Levha 98, E117A.2;

Hayes 1976, Levha 19. 158;

Aydın Tavukçu 2007, Kat. No. 130 – 138.

Kat. No. : 22 S. 34

Kazı Env. No. : Pari'06-67

Adı-Formu : Soğan gövdeli (Bulbous) Unguentarium

Buluntu Yeri : Nekropol D4 b – TSM6 (Tablo 1)

Ölçü Yük. : 9.2 cm.

A. Çapı : 2.5 cm.

K. Çapı : 5.0 cm.

T. Çapı : 3.2 cm.

Hamur Renk / Karışım : Kiremit kırmızısı hamur / Sert dokulu, kum tane-
cikli, çok az mika ve kireç katkılı.

Fırınlanma : İyi

Astar / Boya :

Yapım Tekniği : Çarkta

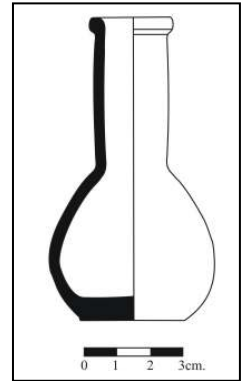
Tanım : Dışa dönük kalın dudak, çok az dışa bombeli silindirik boyun, soğan gövde düz dip, tabana yakın kısımda çöküntü, yüzeyde patina ve bulunduğu ortamdan kaynaklanan pembemsi lekeler.

Tarih / Analoji : İ.S.1.yy.'ın ilk yarısı (Tiberius Dönemi)

Boulter 1963, Levha 46, M2, M5;Knigge 1976, Levha 98, E117A.2;

Hayes 1976, Levha 19. 158;

Aydın Tavukçu 2007, Kat. No. 130 – 138.

Kat. No. : 23 S. 34

Kazı Env. No. : Pari'06-105

Adı-Formu : Soğan gövdeli (Bulbous) Unguentarium

Buluntu Yeri : Nekropol D4 d – M88 (Tablo 1)

Ölçü Yük. : 9. 0 cm.

A. Çapı : 2. 0 cm.

K. Çapı : 4. 8 cm.

T. Çapı : 2. 6 cm.

Hamur Renk / Karışım : Kiremit kırmızısı hamur / Sert dokulu, kum tane-
cikli, çok az mika ve kireç katkılı.

Fırınlanma : İyi

Astar / Boya :

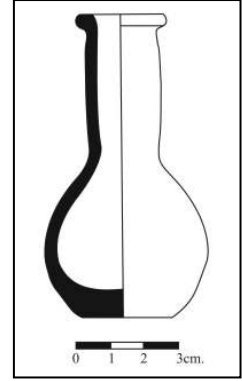
Yapım Tekniği : Çarkta

Tanım : Dışa dönük kalın, yuvarlak dudak, hafif dışa bombeli silindirik bo-
yun, soğan gövde, tabana yakın kısımda çöküntü, düz dip, yüzeyde
patina, yanık izi ve pembemsi lekeler.

Tarih / Analoji : İ.S.1.yy.'ın ilk yarısı (Tiberius Dönemi)

Boulter 1963, Levha 46, M2, M5;Knigge 1976, Levha 98, E117A.2;
Hayes 1976, Levha 19. 158;

Aydın Tavukçu 2007, Kat. No. 130 – 138.

Kat. No. : 24 S. 34

Kazı Env. No. : Pari'06-108

Adı-Formu : Soğan gövdeli (Bulbous) Unguentarium

Buluntu Yeri : Nekropol D4 d – M88 (Tablo 1)

Ölçü Yük. : 9. 0 cm.

A. Çapı : 2. 9 cm.

K. Çapı : 4. 7 cm.

T. Çapı : 2. 9 cm.

Hamur Renk / Karışım : Devetüyü renkli hamur / sert dokulu, kum tanecik-
li, çok az kireç katkılı.

Fırınlanma : İyi

Astar / Boya :

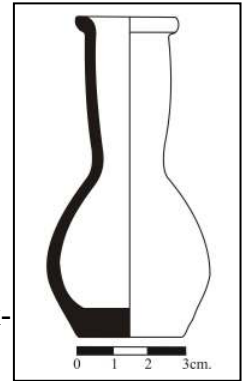
Yapım Tekniği : Çarkta

Tanım : Dışa dönük kalın dudak, dışa bombeli silindirik boyun, soğan gövde,
tabana yakın kısımda çöküntü, yüzeyde patina.

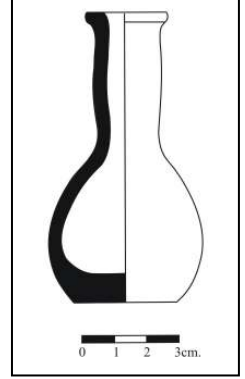
Tarih / Analoji : İ.S.1.yy.'ın ilk yarısı (Tiberius Dönemi)

Boulter 1963, Levha 46, M2, M5;Knigge 1976, Levha 98, E117A.2;
Hayes 1976, Levha 19. 158;

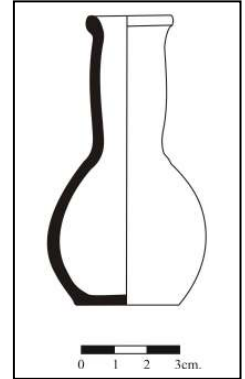
Aydın Tavukçu 2007, Kat. No. 130 – 138.

Kat. No.	: 25 S. 34	
Kazı Env. No.	: Pari'06-109	
Adı-Formu	: Soğan gövdeli (Bulbous) Unguentarium	
Buluntu Yeri	: Nekropol D4 d – M88 (Tablo 1)	
Ölçü Yük.	: 9. 0 cm.	
A. Çapı	: 2. 5 cm.	
K. Çapı	: 4. 9 cm.	
T. Çapı	: 3. 1 cm.	
Hamur Renk / Karışım	: Kiremit kırmızısı hamur / Sert dokulu, kum tane- cikli, çok az mika ve kireç katkılı.	
Fırınlanma	: İyi	
Astar / Boya	:	
Yapım Tekniği	: Çarkta	
Tanım	: Dışa dönük kalın, yuvarlak dudak, çok az dışa doğru bombeli silindirik boyun, soğan gövde, yüzeyde patina, yanık izleri ve bulunduğu ortamdan kaynaklanan pembemsi lekeler.	
Tarih / Analoji	: İ.S.1.yy.'ın ilk yarısı (Tiberius Dönemi) Boulter 1963, Levha 46, M2, M5;Knigge 1976, Levha 98, E117A.2; Hayes 1976, Levha 19. 158; Aydın Tavukçu 2007, Kat. No. 130 – 138.	

Kat. No.	: 26 S. 34	
Kazı Env. No.	: Pari'06-69	
Adı-Formu	: Soğan gövdeli (Bulbous) Unguentarium	
Buluntu Yeri	: Nekropol D4 b – TSM6 (Tablo 1)	
Ölçü Yük.	: 8. 9 cm.	
A. Çapı	: 2. 7 cm.	
K. Çapı	: 5. 0 cm.	
T. Çapı	: 3. 0 cm.	
Hamur Renk / Karışım	: Kiremit kırmızısı hamur / Sert dokulu, kum tane- cikli, çok az mika ve kireç katkılı.	
Fırınlanma	: İyi	
Astar / Boya	:	
Yapım Tekniği	: Çarkta	
Tanım	: Dışa dönük kalın dudak, hafif bombeli silindirik boyun, soğan gövde düz dip, yüzeyde patina.	
Tarih / Analoji	: İ.S.1.yy.'ın ilk yarısı (Tiberius Dönemi) Boulter 1963, Levha 46, M2, M5;Knigge 1976, Levha 98, E117A.2; Hayes 1976, Levha 19. 158; Aydın Tavukçu 2007, Kat. No. 130 – 138.	

Kat. No. : 27 S. 35

Kazı Env. No. : Pari'06-92

Adı-Formu : Soğan gövdeli (Bulbous) Unguentarium

Buluntu Yeri : Nekropol F4 a – M19 (Tablo 1)

Ölçü Yük. : 7. 6 cm.

A. Çapı : 2. 4 cm.

K. Çapı : 4. 3 cm.

T. Çapı : 2. 2 cm.

Hamur Renk / Karışım : Açık kiremit kırmızısı hamur / Sert dokulu, çok az mika katkılı.

Fırınlanma : İyi

Astar / Boya :

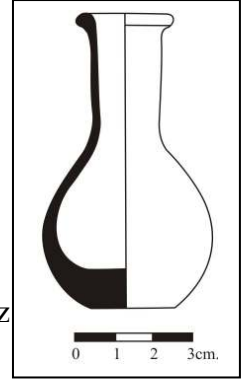
Yapım Tekniği : Çarkta

Tanım : Dışa dönük yuvarlak dudak, kısa silindirik boyun, soğan gövde, düz dip.

Tarih / Analoji : İ.S.1.yy.'ın ilk yarısı (Tiberius Dönemi)

Boulter 1963, Levha 46, M2, M5;

Hayes 1976, Levha 19. 158.

Kat. No. : 28 S. 35

Kazı Env. No. : Pari'06-104

Adı-Formu : Soğan gövdeli (Bulbous) Unguentarium

Buluntu Yeri : Nekropol D4 d – M88 (Tablo 1)

Ölçü Yük. : 6. 6 cm.

A. Çapı : 2. 2 cm.

K. Çapı : 3. 7 cm.

T. Çapı : 2. 2 cm.

Hamur Renk / Karışım : Kiremit kırmızısı hamur / Sert dokulu, kum tane-
cikli, çok az mika katkılı.

Fırınlanma : İyi

Astar / Boya :

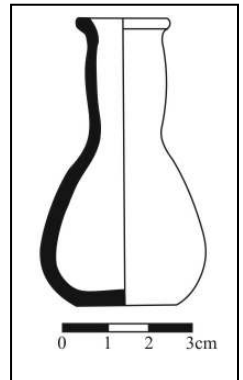
Yapım Tekniği : Çarkta

Tanım : Dışa dönük kalın dudak, dışa bombeli kısa silindirik boyun, soğan gövde, düz dip, yüzeyde patina.

Tarih / Analoji : İ.S.1.yy.'ın ilk yarısı (Tiberius Dönemi)

Günay 1989, Levha XVIII e-f;

Baldıran 1990, Resim 50.

Kat. No. : 29 S. 37

Kazı Env. No. : Pari'06-36

Adı-Formu : Soğan Gövdeli (Bulbous) Unguentarium

Buluntu Yeri : Nekropol E5 b – M76 (Tablo 1)

Ölçü Yük. : 17.4 cm.

A. Çapı : 3. 5 cm.

K. Çapı : 8. 4 cm.

T. Çapı : 5. 2 cm.

Hamur Renk / Karışım : Kiremit kırmızısı hamur / sert dokulu, kum tanecikli, çok az mika katkılı.

Fırınlanma : İyi

Astar / Boya : Fırınlama ya da yanık izlerinden kaynaklanan açık ve koyu kiremit kırmızısı renkler.

Yapım Tekniği : Çarkta

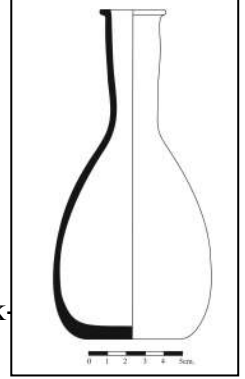
Tanım : Dışa dönük dudak, aşağıya doğru daralan silindirik boyun, aşağı doğru sarkan torba gövde, düz dip, yüzeyde patina.

Tarih / Analoji : İ.S. 1. yy. ortaları.

Kerameikos IX, Tafel 100- Pr.16;

Robinson 1959, Levha 5, G97; Hayes 1973, Levha 81 d.242;

Drougou 1991, 79, 2659; Yaraş 2004, 235, Çizim 9.

Kat. No. : 30 S. 38

Kazı Env. No. : Pari'06-56

Adı-Formu : Soğan gövdeli (Bulbous) Unguentarium

Buluntu Yeri : Nekropol E5 b-M76 (Tablo 1)

Ölçü Yük. : 14.1 cm.

A. Çapı : 3. 7 cm.

K. Çapı : 6. 2 cm.

T. Çapı : 3. 5 cm.

Hamur Renk / Karışım : Kiremit kırmızısı hamur, / Sert dokulu, kum tanecikli, çok az mika katkılı.

Fırınlanma : İyi

Astar / Boya : Boyun altına kadar koyu kahve rengi firnis.

Yapım Tekniği : Çarkta

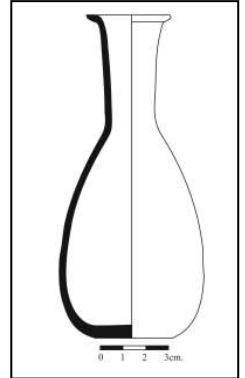
Tanım : Dışa dönük dudak, aşağıya doğru daralan silindirik boyun, sarkık soğan gövde, düz dip, yüzeyde patina.

Tarih / Analoji : İ.S. 1. yy. ortaları.

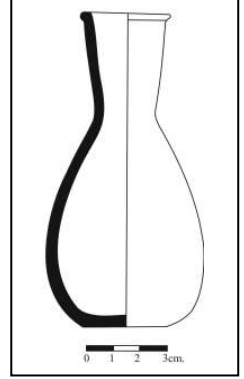
Kerameikos IX, Tafel 100- Pr.16;

Robinson 1959, Levha 5, G97; Hayes 1973, Levha 81 d.242;

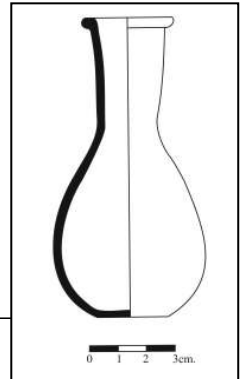
Drougou 1991, 79, 2659; Yaraş 2004, 235, Çizim 9.

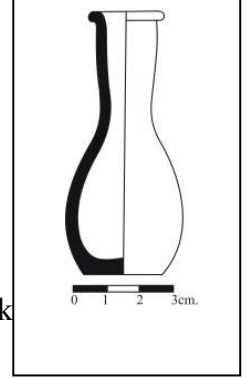
Kat. No.	: 31 S. 38	
Kazı Env. No.	: Pari'06-55	
Adı-Formu	: Soğan gövdeli (Bulbous) Unguentarium	
Buluntu Yeri	: Nekropol E5 b – M76 (Tablo 1)	
Ölçü Yük.	: 11. 8 cm.	
A. Çapı	: 3. 3 cm.	
K. Çapı	: 6. 0 cm.	
T. Çapı	: 3. 1 cm.	
Hamur Renk / Karışım	: Gri renkli hamur/ Sert dokulu, kum tanecikli, çok az mika katkılı.	
Fırınlanma	: İyi	
Astar / Boya	: Boyunda kahverengi firnis.	
Yapım Tekniği	: Çarkta	
Tanım	: Dışa dönük dudak, aşağı doğru daralan silindirik boyun, soğan gövde yüzeyde patina.	
Tarih / Analoji	: İ.S. 1. yy. ortaları. Kerameikos IX, Tafel 100- Pr.16; Robinson 1959, Levha 5, G97;Hayes 1973, Levha 81 d.242; Drougou 1991, 79, 2659; Yaraş 2004, 235, Çizim 9.	

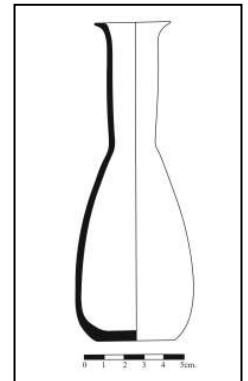
Kat. No.	: 32 S. 38	
Kazı Env. No.	: Pari'06-54	
Adı-Formu	: Soğan gövdeli (Bulbous) Unguentarium	
Buluntu Yeri	: Nekropol E5 b – M76 (Tablo 1)	
Ölçü Yük.	: 10. 7cm.	
A. Çapı	: 3. 3 cm.	
K. Çapı	: 5. 7 cm.	
T. Çapı	: 2. 4 cm.	
Hamur Renk / Karışım	: Gri renkli hamur/ Sert dokulu, kum tanecikli, çok az mika ve kireç.	
Fırınlanma	: İyi	
Astar / Boya	: Boyunda kahverengi firnis.	
Yapım Tekniği	: Çarkta	
Tanım	: Dışa dönük dudak, gövdeye doğru daralan silindirik boyun, soğan gövde, düz dip.	
Tarih / Analoji	: İ.S. 1. yy. ortaları. Kerameikos IX, Tafel 100- Pr.16; Robinson 1959, Levha 5, G97;Hayes 1973, Levha 81 d.242; Drougou 1991, 79, 2659; Yaraş 2004, 235, Çizim 9.	

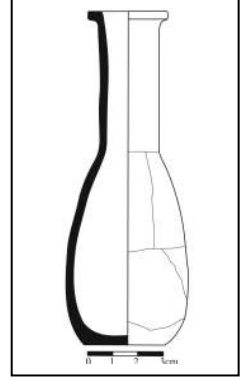
Kat. No.	: 33 S. 38	
Kazı Env. No.	: Pari'06-24	
Adı-Formu	: Soğan gövdeli (Bulbous) Unguentarium	
Buluntu Yeri	: Nekropol E5 b – M76 (Tablo 1)	
Ölçü Yük.	: 8. 0 cm.	
A. Çapı	: 2. 3 cm.	
K. Çapı	: 3. 5 cm.	
T. Çapı	: 2. 4 cm.	
Hamur Renk / Karışım	: Kiremit kırmızısı hamur / Sert dokulu, kum tanecikli.	
Fırınlanma	: İyi	
Astar / Boya	: Boynun alt kısmına kadar kızıl kahve boya.	
Yapım Tekniği	: Çarkta	
Tanım	: Dışa dönük dudak, gövdeye doğru daralan silindirik boyun, aşağı doğru sarkan soğan gövde, düz dip, yüzeyde patina.	
Tarih / Analoji	: İ.S. 1. yy. ortaları. Kerameikos IX, Tafel 100- Pr.16; Robinson 1959, Levha 5, G97; Hayes 1973, Levha 81 d.242; Drougou 1991, 79, 2659; Yaraş 2004, 235, Çizim 9.	

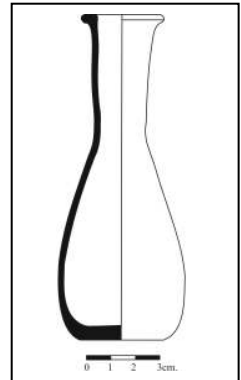
Kat. No.	: 34 S. 39	
Kazı Env. No.	: Pari'06-25	
Adı-Formu	: Unguentarium	
Buluntu Yeri	: Nekropol D4 d – M72 (Tablo 1)	
Ölçü Yük.	: 16. 0 cm.	
A. Çapı	: 3. 8 cm.	
K. Çapı	: 3. 7 cm.	
T. Çapı	: 3. 3 cm.	
Hamur Renk / Karışım	: Kiremit kırmızısı hamur / Sert dokulu, kum tanecikli, çok az mika katkılı.	
Fırınlanma	: İyi	
Astar / Boya	: Boyun kısmında kahverengi firnis.	
Yapım Tekniği	: Çarkta	
Tanım	: Dışa çekik dudak, silindirik boyun, şişe gövde, düz dip, yüzeyde patina ve çark izleri.	
Tarih / Analoji	: İ.S.1.yy. sonları. Günay 1989, Kat. No.106, Levha XXIII c, Çizim XXVc; Günay Tuluk 1999, 153, Kat. No. 106.	

Kat. No.	: 35 S. 39	
Kazı Env. No.	: Pari'06-34	
Adı-Formu	: Unguentarium	
Buluntu Yeri	: Nekropol D4 d – M72 (Tablo 1)	
Ölçü Yük.	: 13. 5 cm.	
A. Çapı	: 3. 4 cm.	
K. Çapı	: 6. 2 cm.	
T. Çapı	: 3. 1 cm.	
Hamur Renk / Karışım	: Devetüyü renkli hamur / Sert dokulu, kum tanecikli, çok az mika katkılı.	
Fırınlanma	: İyi	
Astar / Boya	: Boyun kısmında kızıl kahve astar.	
Yapım Tekniği	: Çarkta	
Tanım	: Dışa çekik dudak, silindirik boyun, sonradan birleştirildiği için çatlak izlerinin bulunduğu şişe gövde, düz dip, yüzeyde patina.	
Tarih / Analoji	: İ.S.1.yy. sonları. Günay 1989, Kat. No.106, Levha XXIII c, Çizim XXVc; Günay Tuluk 1999, 153, Kat. No. 106.	

Kat. No.	: 36 S. 40	
Kazı Env. No.	: Pari'06-57	
Adı-Formu	: Unguentarium	
Buluntu Yeri	: Nekropol D4 d – M81 (Tablo 1)	
Ölçü Yük.	: 13. 4 cm.	
A. Çapı	: 3. 3 cm.	
K. Çapı	: 5. 2 cm.	
T. Çapı	: 3. 5 cm.	
Hamur Renk / Karışım	: Kiremit kırmızısı hamur / Sert dokulu, kum tanecikli, çok az mika katkılı.	
Fırınlanma	: İyi	
Astar / Boya	: Boyun altına kadar kızıl kahve firnis.	
Yapım Tekniği	: Çarkta	
Tanım	: Dışa çekik ince dudak, gövdeye doğru daralan silindirik boyun, şişe gövde, düz dip, yüzeyde patina.	
Tarih / Analoji	: İ.S.1.yy. sonları. Günay 1989, Kat. No.106, Levha XXIII c, Çizim XXVc; Günay Tuluk 1999, 153, Kat. No. 106.	

Kat. No. : 37 S. 40

Kazı Env. No. : Etüdlük / Pari'06- Etd. 25
 Adı-Formu : Unguentarium
 Buluntu Yeri : Nekropol D4 d – M81 (Tablo 1)
 Ölçü Yük. : 13. 2 cm.
 A. Çapı : 3. 4 cm.
 K. Çapı : 5. 2 cm.
 T. Çapı : 3. 5 cm.

Hamur Renk / Karışım : Kiremit kırmızısı hamur / Sert dokulu, kum tane-
 cikli, çok az mika katkılı.

Fırınlanma : İyi

Astar / Boya : Boyun altına kadar kızıl kahve firnis.

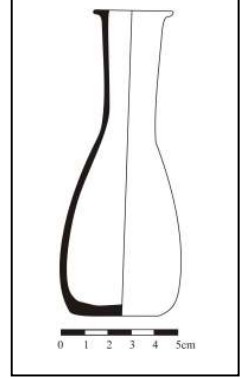
Yapım Tekniği : Çarkta

Tanım : Dışa çekik ince dudak, gövdeye doğru daralan silindirik boyun, şişe
 gövde, düz dip, yüzeyde patina.

Tarih / Analoji : İ.S.1.yy. sonları.

Günay 1989, Kat. No.106, Levha XXIII c, Çizim XXVc;

Günay Tuluk 1999, 153, Kat. No. 106.

Kat. No. : 38 S. 40

Kazı Env. No. : Pari'06-68
 Adı-Formu : Unguentarium
 Buluntu Yeri : Nekropol E4 d -90cm.
 Ölçü Yük. : 14. 7 cm.
 A. Çapı : 3. 5 cm.
 K. Çapı : 5. 0 cm.
 T. Çapı : 3. 5 cm.

Hamur Renk / Karışım : Devetüyü renkli hamur / Sert dokulu, kum tanecik-
 li, çok az kireç katkılı.

Fırınlanma : İyi

Astar / Boya : Boyun kısmında kahverengi astar.

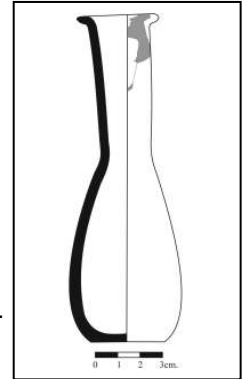
Yapım Tekniği : Çarkta

Tanım : Dışa çekik dudak, simetrik durmayan, gövdeyle birleştiği kısımda
 hafif daralan, bazı kısımları kırık silindirik boyun, şişe gövde, düz dip,
 yüzeyde patina ve çark izleri.

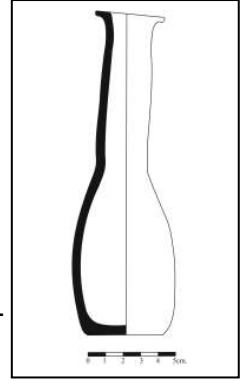
Tarih / Analoji : İ.S.1.yy. sonları.

Günay 1989, Kat. No.106, Levha XXIII c, Çizim XXVc;

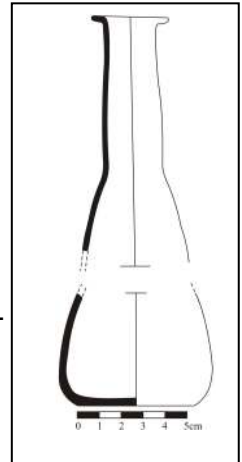
Günay Tuluk 1999, 153, Kat. No. 106.

Kat. No.	: 39 S. 41	
Kazı Env. No.	: Pari'06-04	
Adı-Formu	: Unguentarium	
Buluntu Yeri	: Nekropol D4 d – M70 (Tablo 1)	
Ölçü Yük.	: 18. 5 cm.	
A. Çapı	: 3. 9 cm.	
K. Çapı	: 6. 0 cm.	
T. Çapı	: 4. 5 cm.	
Hamur Renk / Karışım	: Devetüyü renkli hamur / Sert dokulu, kum tanecikli, çok az mika katkılı.	
Fırınlanma	: İyi	
Astar / Boya	: Boynun üst yarısında siyah firnis.	
Yapım Tekniği	: Çarkta	
Tanım	: Dışa çekik ince dudak, uzun silindirik boyun, şişe gövde, yüzeyde patina, yanık ve çark izleri.	
Tarih / Analoji	: İ.S.2.yy.	
	Yener-Özkan 1997, 230, Resim 17; Boysal-Kadıoğlu 1998, 220, Resim Baldıran 1999, 340-341, Çizim 45-50; Günay Tuluk 1999, 154; Resim 16, Kat. No. 109; Aydın 2000, 55, Çiz. 24 b, Levha. 17 b.	

Kat. No.	: 40 S. 41	
Kazı Env. No.	: Etüdlük / Pari'06- Etd.36	
Adı-Formu	: Unguentarium	
Buluntu Yeri	: Nekropol D4 d – M70 (Tablo 1)	
Ölçü Yük.	: 16. 8 cm.	
A. Çapı	: 3. 6 cm.	
K. Çapı	: 7. 0 cm.	
T. Çapı	: 5. 3 cm.	
Hamur Renk / Karışım	: Devetüyü renkli hamur / Sert dokulu, kum tanecikli, çok az mika katkılı.	
Fırınlanma	: İyi	
Astar / Boya	: Boynun üst yarısında siyah firnis.	
Yapım Tekniği	: Çarkta	
Tanım	: gövdenin üst kısmından pazı parçaları eksik olduğu için birleştirilemeyen iki parçalı, dışa çekik ince dudak, uzun silindirik boyun, şişe gövde, yüzeyde patina, yanık ve çark izleri.	
Tarih / Analoji	: İ.S.2.yy.	
	Yener-Özkan 1997, 230, Resim 17; Boysal-Kadıoğlu 1998, 220, Resim Baldıran 1999, 340-341, Çizim 45-50; Günay Tuluk 1999, 154; Resim 16, Kat. No. 109; Aydın 2000, 55, Çiz. 24 b, Levha. 17 b.	

Kat. No. : 41 S. 42

Kazı Env. No. : Etüdlük / Pari'06 – Etd. 50
 Adı-Formu : İğ Gövdeli (Fusiform) Unguentarium
 Buluntu Yeri : Nekropol D4 d M 84 (Tablo 1)
 Ölçü Yük. : 25. 8 cm.
 A. Çapı : 4. 8 cm.
 B. Çapı : 3. 5 cm.
 K. Çapı : 10. 2 cm.
 T. Çapı : 5. 8 cm.

Hamur Renk / Karışım : Kiremit kırmızısı / Sert dokulu, kum tanecikli, çok az mika katkılı.

Fırınlanma : İyi.

Astar / Boya :

Yapım Tekniği : Çarkta (Normal hızda dönen)

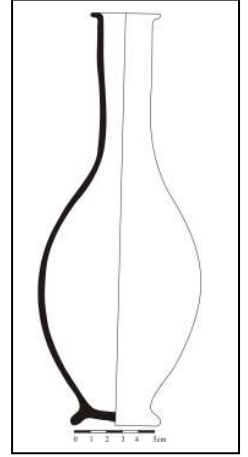
Tanım : Dışa dönük ince dudak, orta kısmına doğru hafif şişkinleşen, gövdeye geçişte hafif genişleyen, uzun, silindirik boyun, uzun armudi gövde, içi boş, kısa konik kaide, dış yüzey patinalı ve kısmen kabuk atmış.

Tarih / Analoji : İ.S.2.yy.

Koşay 1968, 89, Res. 4; Günay Tuluk 1999, 135;

Aydın 2000, 41, Çiz. 14 a-b, Lev. 11 a-b;

Aydın Tavukçu 2007, Kat. No. 112.

Kat. No. : 42 S. 43

Kazı Env. No. : Pari'06-49
 Adı-Formu : İğ Gövdeli (Fusiform) Unguentarium
 Buluntu Yeri : Nekropol D4 d M 80 (Tablo 1)
 Ölçü Yük. : 32. 0 cm.
 A. Çapı : 5. 7 cm.
 B. Çapı : 3. 8 cm.
 K. Çapı : 9. 5 cm.
 T. Çapı : 5. 7 cm.

Hamur Renk / Karışım : Kiremit kırmızısı / Sert dokulu, kum tanecikli, çok az mika katkılı.

Fırınlanma : İyi.

Astar / Boya :

Yapım Tekniği : Çarkta (Normal hızda dönen)

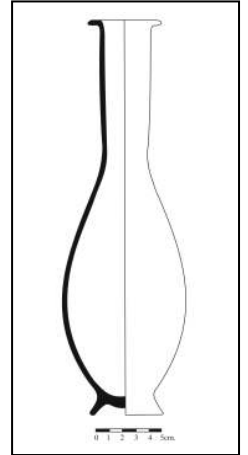
Tanım : Dışa dönük ince dudak, aşağıya doğru gövdeye geçişte hafif genişleyen, uzun, silindirik boyun, uzun armudi gövde, içi boş, kısa konik kaide, dış yüzey patinalı.

Tarih / Analoji : İ.S.2.yy.

Koşay 1968, 89, Res. 4; Günay Tuluk 1999, 135;

Aydın 2000, 41, Çiz. 14 a-b, Lev. 11 a-b;

Aydın Tavukçu 2007, Kat. No. 112.

Kat. No. : 43 S. 43

Kazı Env. No. : Pari'06-48

Adı-Formu : İğ Gövdeli (Fusiform) Unguentarium

Buluntu Yeri : Nekropol D4 d M 80 (Tablo 1)

Ölçü Yük. : 27. 5 cm.

A. Çapı : 4. 8 cm.

B. Çapı : 3. 9 cm.

K. Çapı : 9. 5 cm.

T. Çapı : 5. 8 cm.

Hamur Renk / Karışım : Kiremit kırmızısı / Sert dokulu, kum tanecikli, çok az mika katkılı.

Fırınlanma : İyi.

Astar / Boya :

Yapım Tekniği : Çarkta (Normal hızda dönen)

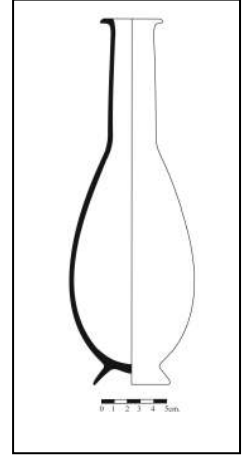
Tanım : Dışa dönük ince dudak, orta kısmına doğru hafif şişkinleşen, gövdeye geçişte hafif genişleyen, uzun, silindirik boyun, uzun armudi gövde, içi boş, kısa konik kaide, dış yüzey patinalı.

Tarih / Analoji : İ.S.2.yy.

Koşay 1968, 89, Res. 4; Günay Tuluk 1999, 135;

Aydın 2000, 41, Çiz. 14 a-b, Lev. 11 a-b;

Aydın Tavukçu 2007, Kat. No. 112.

Kat. No. : 44 S. 43

Kazı Env. No. : Pari'06-22

Adı-Formu : İğ Gövdeli (Fusiform) Unguentarium

Buluntu Yeri : Nekropol D4 d M 80 (Tablo 1)

Ölçü Yük. : 24. 5 cm.

A. Çapı : 4. 3 cm.

B. Çapı : 3. 5 cm.

K. Çapı : 7. 4 cm.

T. Çapı : 5. 1 cm.

Hamur Renk / Karışım : Devetüyü rengi / Sert dokulu, kum tanecikli, çok az mika katkılı.

Fırınlanma : İyi.

Astar / Boya :

Yapım Tekniği : Çarkta (Normal hızda dönen)

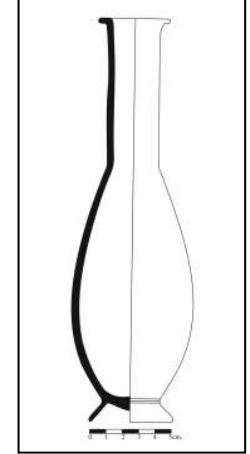
Tanım : Dışa dönük ince dudak, uzun, silindirik boyun, alt kısmı yivli, uzun armudi gövde, geçiş kısmın çift çizgi halinde iki yiv bulunan, içi boş, kısa konik kaide.

Tarih / Analoji : İ.S. 2.yy.

Koşay 1968, 89, Res. 4; Günay Tuluk 1999, 135;

Aydın 2000, 41, Çiz. 14 a-b, Lev. 11 a-b;

Aydın Tavukçu 2007, Kat. No. 112.

Kat. No. : 45 S. 43

Kazı Env. No. : Pari'06-15

Adı-Formu : İğ Gövdeli (Fusiform) Unguentarium

Buluntu Yeri : Nekropol E4 d M 73 (Tablo 1)

Ölçü Yük. : 25. 5 cm.

A. Çapı : 4. 5 cm.

B. Çapı : 3. 2 cm.

K. Çapı : 7. 4 cm.

T. Çapı : 5. 0 cm.

Hamur Renk / Karışım : Kiremit kırmızısı / Sert dokulu, kum tanecikli, çok az mika katkılı.

Fırınlanma : İyi.

Astar / Boya :

Yapım Tekniği : Çarkta (Normal hızda dönen)

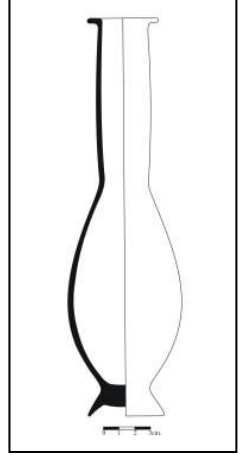
Tanım : Gövde kısmında kırık bir kısım bulunduğu için sonradan birleştirilen eserde dışa dönük ince dudak, uzun, silindirik boyun, üzeri yivli, uzun armudi gövde, içi boş, uzun konik kaide, üzeri patinalı.

Tarih / Analoji : İ.S. 2.yy.

Koşay 1968, 89, Res. 4; Günay Tuluk 1999, 135;

Aydın 2000, 41, Çiz. 14 a-b, Lev. 11 a-b;

Aydın Tavukçu 2007, Kat. No. 112.

Kat. No. : 46 S. 43

Kazı Env. No. : Pari'06-13

Adı-Formu : İğ Gövdeli (Fusiform) Unguentarium

Buluntu Yeri : Nekropol D4 d M 70 (Tablo 1)

Ölçü Yük. : 26. 5 cm.

A. Çapı : 4. 4 cm.

B. Çapı : 3. 4 cm.

K. Çapı : 7. 5 cm.

T. Çapı : 5. 5 cm.

Hamur Renk / Karışım : Kiremit kırmızısı / Sert dokulu, kum tanecikli, çok az mika katkılı.

Fırınlanma : İyi.

Astar / Boya :

Yapım Tekniği : Çarkta (Normal hızda dönen)

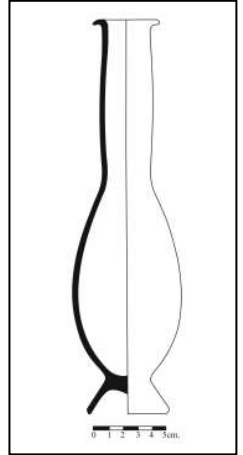
Tanım : Sonradan birleştirilen eserde dışa dönük ince dudak, uzun, silindirik boyun, üzeri yivli, uzun armudi gövde, içi boş, konik kaide.

Tarih / Analoji : İ.S. 2.yy.

Koşay 1968, 89, Res. 4; Günay Tuluk 1999, 135;

Aydın 2000, 41, Çiz. 14 a-b, Lev. 11 a-b;

Aydın Tavukçu 2007, Kat. No. 112.

Kat. No. : 47 S. 44

Kazı Env. No. : Pari'06-06

Adı-Formu : İğ Gövdeli (Fusiform) Unguentarium

Buluntu Yeri : Nekropol E4 d M 73 (Tablo 1)

Ölçü Yük. : 19. 9 cm.

A. Çapı : 3. 2 cm.

B. Çapı : 2. 2 cm.

K. Çapı : 4. 8 cm.

T. Çapı : 3. 6 cm.

Hamur Renk / Karışım : Devetüyü / Sert dokulu, kum tanecikli, çok az mika katkılı.

Fırınlanma : İyi.

Astar / Boya :

Yapım Tekniği : Çarkta (Normal hızda dönen)

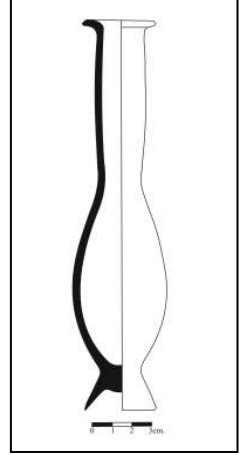
Tanım : Dışa dönük ince dudak, uzun, silindirik boyun, üzeri yivli, uzun armudi gövde, içi boş, konik kaide.

Tarih / Analoji : İ.S. 2.yy.

Koşay 1968, 89, Res. 4; Günay Tuluk 1999, 135;

Aydın 2000, 41, Çiz. 14 a-b, Lev. 11 a-b;

Aydın Tavukçu 2007, Kat. No. 112.

Kat. No. : 48 S. 45

Kazı Env. No. : Pari'06-83

Adı-Formu : Soğan Gövdeli (Bulbous) Unguentarium

Buluntu Yeri : Nekropol D4 d - M 84 (Tablo 1)

Ölçü Yük. : 18. 8 cm.

A. Çapı : 3. 2 cm.

K. Çapı : 7. 7 cm.

T. Çapı : 3. 0 cm.

Hamur Renk / Karışım : Devetüyü renkli hamur / sert dokulu kum tanecikli.

Fırınlanma : İyi

Astar / Boya :

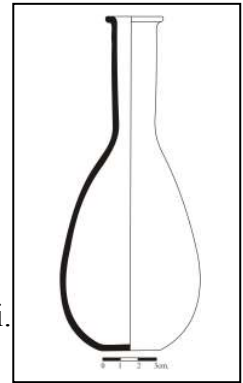
Yapım Tekniği : Çarkta

Tanım : Dışa dönük dudak, aşağı doğru çok az daralan uzun silindirik boyun, damla şeklinde aşağı sarkık torba gövde, düz dip, yüzeyde patina.

Tarih / Analoji : İ.S.2.yy.

Boulter 1959, Levha 18. M7; Hayes 1976, Levha 37. 335 - 336.

Günay 1989; Levha XXIII a.

Kat. No. : 49 S. 45

Kazı Env. No. : Pari'06-82

Adı-Formu : Soğan gövdeli (Bulbous) Unguentarium

Buluntu Yeri : Nekropol D4 d – M 84 (Tablo 1)

Ölçü Yük. : 12. 5 cm.

A. Çapı : 3. 2 cm.

K. Çapı : 6. 0 cm.

T. Çapı : 3. 2 cm.

Hamur Renk / Karışım : Kiremit kırmızısı hamur / Sert dokulu, kum tanecikli, çok az mika katkılı.

Fırınlanma : İyi

Astar / Boya :

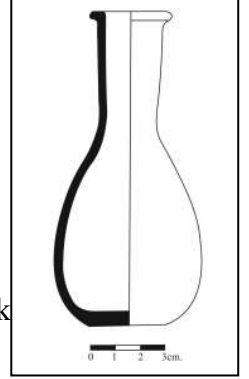
Yapım Tekniği : Çarkta

Tanım : Dışa dönük dudak, tek tarafı aşağıya doğru çok az daralan silindirik boyun, aşağı doğru sarkık soğan gövde, düz dip, yüzeyde patina ve bulunduğu ortamdan kaynaklanan pembemsi lekeler.

Tarih / Analoji : İ.S.2.yy.

Boulter 1959, Levha 18. M7; Hayes 1976, Levha 37. 335 - 336.

Günay 1989; Levha XXIII a.

Kat. No. : 50 S. 45

Kazı Env. No. : Pari'06-81

Adı-Formu : Soğan gövdeli (Bulbous) Unguentarium

Buluntu Yeri : Nekropol D4 d – M84 (Tablo 1)

Ölçü Yük. : 11. 3 cm.

A. Çapı : 3. 0 cm.

K. Çapı : 5. 8 cm.

T. Çapı : 2. 9 cm.

Hamur Renk / Karışım : Gri renkli hamur/ Sert dokulu, kum tanecikli.

Fırınlanma : İyi

Astar / Boya :

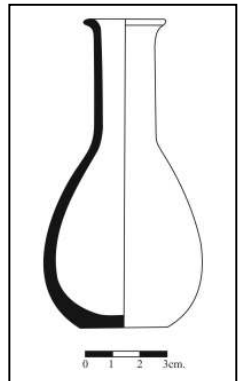
Yapım Tekniği : Çarkta

Tanım : Dışa dönük dudak, silindirik boyun, aşağı sarkık soğan gövde, düz dip, yüzeyde patina ve bulunduğu ortamdan kaynaklanan pembemsi lekeler.

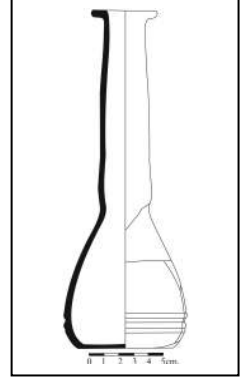
Tarih : İ.S.2.yy.

Boulter 1959, Levha 18. M7; Hayes 1976, Levha 37. 335 - 336.

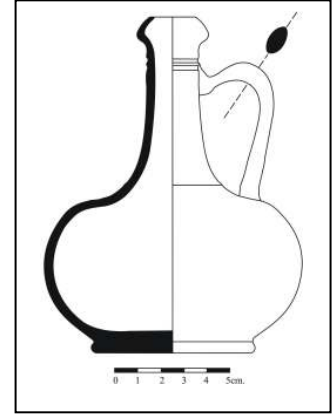
Günay 1989; Levha XXIII a.

Kat. No.	: 51 S. 46	
Kazı Env. No.	: Pari'06-60	
Adı-Formu	: Unguentarium	
Buluntu Yeri	: Nekropol D4 d – M79 (Tablo 1)	
Ölçü Yük.	: 22. 7 cm.	
A. Çapı	: 4. 3 cm.	
K. Çapı	: 8. 1 cm.	
T. Çapı	: 6. 2 cm.	
Hamur Renk / Karışım	: Kiremit kırmızısı hamur / Sert dokulu, kum tane- cikli.	
Fırınlanma	: İyi	
Astar / Boya	:	
Yapım Tekniği	: Çarkta	
Tanım	: Dışa çekik ince dudak, uzun silindirik boyun, kırık vaziyette ele geç- tiğinden dolayı üzerinde çatlaklar bulunan üçgen gövde, düz dip	
Tarih / Analoji	: İ.S. 2.yy. Günay 1989, Levha XXV a-c; Aydın 2000, Kat. No. 62 – 64; Dusenbery 1998, 801, XS 197.	

Kat. No.	: 52 S. 48	
Kazı Env. No.	: Pari'06-01	
Adı-Formu	: Lagynos	
Buluntu Yeri	: Nekropol F3 a – TSM5 (Tablo 1)	
Ölçü Yük.	: 14. 5 cm.	
A. Çapı	: 2. 1 cm.	
K. Çapı	: 11. 2 cm.	
T. Çapı	: 7. 2 cm.	
Hamur Renk / Karışım	: Devetüyü renkli / Çok az mika katkılı.	
Fırınlanma	: İyi	
Astar / Boya	: Dış yüzey beyaz astarlı.	
Yapım Tekniği	: Çarkta	
Tanım	: Dışa dönük kubbe biçimli dudak, aşağı doğru genişleyen, üst kısmın- da iki derin yiv izi bulunan boyun, boyun ve omuz arasına yerleştiril- miş dikey kulp, boyunla birleştiği kısımda ince bir yiv bulunan, alt ve üst kısımlardan basık küresel gövde, bilezik kaide, yüzeyde patina	
Tarih / Analoji	: İ.Ö. 1.yy. sonları – İ.S. 1.yy. başları. Hayes 1976, Levha 20.168; Dusenbery 1998, S192-1; Ayça Polat 2005, Kat. No. BK.19.	

Kat. No. : 53 S. 49

Kazı Env. No. : Pari'06-111

Adı-Formu : Lagynos

Buluntu Yeri : Nekropol F4 c – M87 (Tablo 1)

Ölçü Yük. : 15. 1 cm.

A. Çapı : 3. 1 cm.

K. Çapı : 11. 0 cm.

T. Çapı : 5. 9 cm.

Hamur Renk / Karışım : Açık devetüyü renkli/ Çok az mika katkılı.

Fırınlanma : İyi

Astar / Boya : Dış yüzeyde hamur renginde ince astar.

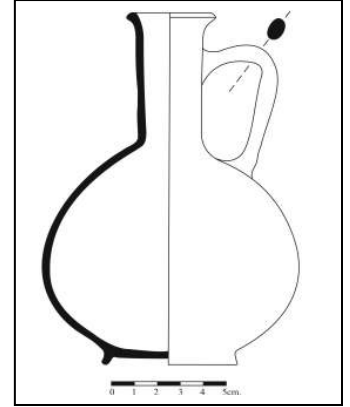
Yapım Tekniği : Çarkta

Tanım : Dışa dönük kubbemsi dudak, gövdeye geçişte çok az daralan boyun, boyun ve omuz arasına yerleştirilmiş dik kulp, alttan ve üstten hafif basık küresel gövde, bilezik ayak, yüzeyde patina.

Tarih / Analoji : İ.Ö. 1.yy. sonları – İ.S.1. yy. başları.

Hayes 1976, Levha 20.168; Dusenbery 1998, S192-1;

Ayça Polat 2005, Kat. No. BK.19.

Kat. No. : 54 S. 50

Kazı Env. No. : Pari'06-66

Adı-Formu : Lagynos

Buluntu Yeri : Nekropol D4 d – M78 (Tablo 1)

Ölçü Yük. : 20. 1 cm.

A. Çapı : 4. 1 cm.

K. Çapı : 15. 8 cm.

T. Çapı : 8. 2 cm.

Hamur Renk / Karışım : Kiremit kırmızısı hamur/ Sert dokulu, kum tanecikli, çok az mika katkılı.

Fırınlanma : İyi

Astar / Boya :

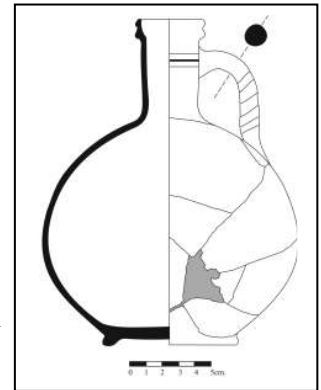
Yapım Tekniği : Çarkta

Tanım : Gövdede onarım ve kırık izleri, dışa dönük kalın yivli dudak, kulbun bağlandığı kısımda ince yiv izleri bulunan, kısa silindirik boyun boyun omuz arasında bulunan, çok dik olmayan, burgu kulp, toplu yapıya sahip yuvarlak gövde, bilezik ayak.

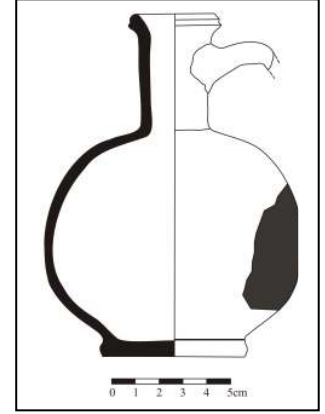
Tarih / Analoji : İ.S. 1.yy. ilk yarısı (Tiberius Dönemi)

Mc Fadden 1946, Levha 40.46; Ayça Polat 2005, Kat. No. BK47;

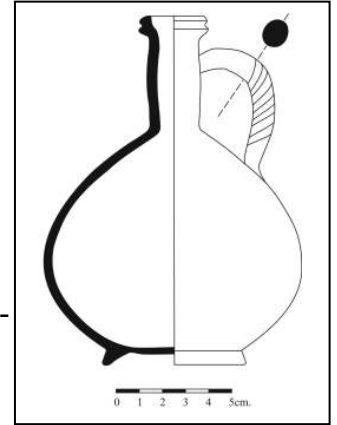
Aydın Tavukçu 2007, Kat. No.83.

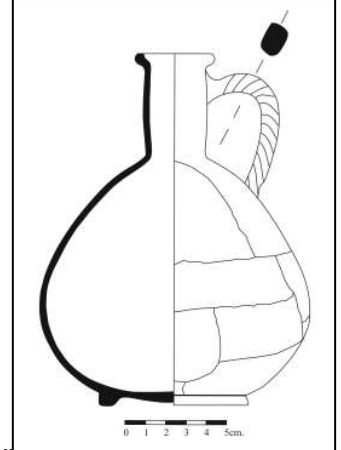
Kat. No.	: 55 S. 50	
Kazı Env. No.	: Pari'06- Etd. 12	
Adı-Formu	: Lagynos	
Buluntu Yeri	: Nekropol D4 d – TSM6 (Tablo 1)	
Ölçü Yük.	: 14. 4 cm.	
A. Çapı	: 3. 8 cm.	
K. Çapı	: 10. 9 cm.	
T. Çapı	: 5. 9 cm.	
Hamur Renk / Karışım	: Kiremit kırmızısı hamur / Kum tanecikli, çok az mika katkılı.	
Fırınlanma	: İyi	
Astar / Boya	:	
Yapım Tekniği	: Çarkta	
Tanım	: Gövde ve kulp kısmında eksiklikler, dışa dönük yivli dudak, boyun omuz arası kulp, silindirik boyun, toplu yapıda yuvarlak gövde, bilezik ayak, yüzeyde patina ve aşınma izleri.	
Tarih / Analoji	: İ.S. 1.yy. ilk yarısı (Tiberius Dönemi) Mc Fadden 1946, Levha 40.46; Ayça Polat 2005, Kat. No. BK47; Aydın Tavukçu 2007, Kat. No.83.	

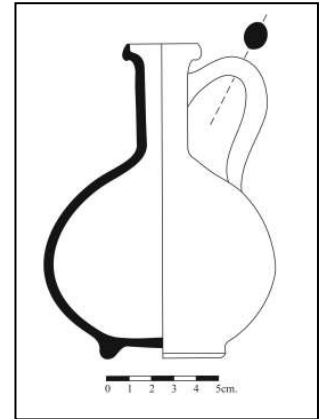
Kat. No.	: 56 S. 50	
Kazı Env. No.	: Pari'06-110	
Adı-Formu	: Lagynos	
Buluntu Yeri	: Nekropol D4 b/d – M88 (Tablo 1)	
Ölçü Yük.	: 15. 0 cm.	
A. Çapı	: 2. 6 cm.	
K. Çapı	: 11. 1 cm.	
T. Çapı	: 6. 2 cm.	
Hamur Renk / Karışım	: Gri renkli hamur/ Sert dokulu, kum tanecikli, çok az kireç katkılı.	
Fırınlanma	: İyi	
Astar / Boya	:	
Yapım Tekniği	: Çarkta	
Tanım	: Dışa dönük kalın yivli dudak, orta kısmı hafif dışa bombeli boyun, - boyun ile omuz arasına yerleştirilmiş burgu kulp, aşağı sarkık gövde, bilezik ayak, yüzeyde patina.	
Tarih / Analoji	: İ.S. 1.yy. ilk yarısı (Tiberius Dönemi) Mc Fadden 1946, Levha 40.45,47; Aydın Tavukçu 2007, Kat. No. 90,91.	

Kat. No.	: 57 S. 51
Kazı Env. No.	: Pari'06-142
Adı-Formu	: Lagynos
Buluntu Yeri	: Nekropol F4 a – M19 (Tablo 1)
Ölçü Yük.	: 17. 2 cm.
A. Çapı	: 3. 2 cm.
K. Çapı	: 11. 6 cm.
T. Çapı	: 6. 7 cm.
Hamur Renk / Karışım	: Kahverengi hamur/ Sert dokulu.
Fırınlanma	: İyi
Astar / Boya	:
Yapım Tekniği	: Çarkta
Tanım	: Gövdede onarım izleri ve çatlaklar, dışa dönük yuvarlak dudak, orta kısmı hafif dışa bombeli boyun, boyun omuz arası burgu kulp, iyice aşağı sarkık gövde, bilezik ayak, yüzey de patina.
Tarih / Analoji	: İ.S. 1.yy. ilk yarısı (Tiberius Dönemi) Mc Fadden 1946, Levha 40.45,47; Aydın Tavukçu 2007, Kat. No. 90,91.

Kat. No.	: 58 S. 51
Kazı Env. No.	: Pari'06-39
Adı-Formu	: Lagynos
Buluntu Yeri	: Nekropol D4 d – M82 (Tablo 1)
Ölçü Yük.	: 14. 0 cm.
A. Çapı	: 3. 4 cm.
K. Çapı	: 10. 3 cm.
T. Çapı	: 5. 6 cm.
Hamur Renk / Karışım	: Gri renkli hamur / Sert dokulu, kum tane- cikli, çok az mika ve kireç katkılı.
Fırınlanma	: İyi
Astar / Boya	:
Yapım Tekniği	: Çarkta
Tanım	: Dışa taşkın kalın, yuvarlak dudak, gövdeye doğru çok az daralan si- lindirik boyun, hafif sarkık, alt kısımdan çok az basık, şişkin karınlı gövde, bilezik ayak, yüzeyde patina.
Tarih / Analoji	: İ.S. 1.yy. ilk yarısı (Tiberius Dönemi) Mc Fadden 1946, Levha 40.45,47; Aydın Tavukçu 2007, Kat. No. 90,91.

Kat. No. : 59 S. 52

Kazı Env. No. : Pari'06-21

Adı-Formu : Lagynos

Buluntu Yeri : Nekropol E5 b – M76 (Tablo 1)

Ölçü Yük. : 18. 0 cm.

A. Çapı : 4. 8 cm.

K. Çapı : 11. 2 cm.

T. Çapı : 5. 3 cm.

Hamur Renk / Karışım : Kiremit kırmızısı hamur / Sert dokulu, kumtanecikli, çok az mika katkılı.

Fırınlanma : İyi

Astar / Boya :

Yapım Tekniği : Çarkta

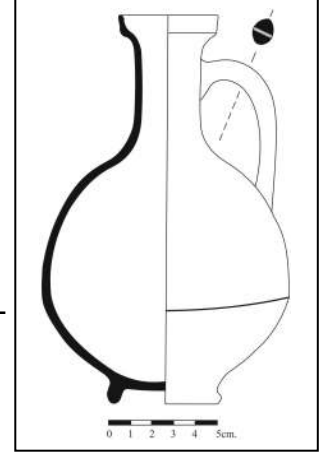
Tanım : Dışa taşkın, köşeli ve üste doğru genişleyen, orta kısmı hafif çökük, kalın dudak, boyun ve omuz arasında çok dik olmayan, sırt kısmı tek yivli, köşeli yapıya sahip kulp, dudağa ve gövdeye geçişte

genişleyen

yumuşak profile sahip boyun, çok şişkin olmayan, daha geniş olan üst yarısından alt yarısına geçişte keskin profilli yapıya sahip gövde, konik biçimli kısa bilezik ayak, yüzeyde patina.

Tarih / Analoji : İ.S. 1.yy. ortaları.

Hayes 1976, Çizim 5.86.

Kat. No. : 60 S. 52

Kazı Env. No. : Pari'06-59

Adı-Formu : Lagynos

Buluntu Yeri : Nekropol D4 d – M81 (Tablo 1)

Ölçü Yük. : 17. 3 cm.

A. Çapı : 5. 6 cm.

K. Çapı : 16. 4 cm.

T. Çapı : 8. 0 cm.

Hamur Renk / Karışım : Kiremit kırmızısı hamur / Sert dokulu, kum tanecikli, çok az mika ve kireç katkılı.

Fırınlanma : İyi

Astar / Boya :

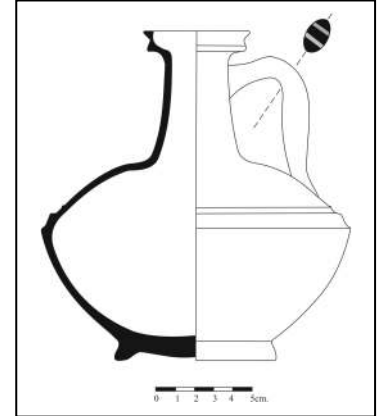
Yapım Tekniği : Çarkta

Tanım : Dışa taşkın, yivli kalın dudak, omuza doğru genişleyen boyun, boyun ve omuz arasına yerleştirilmiş, sırt kısmında birbirine paralel iki yive sahip, kalın dik kulp, kısa tutulmuş üst yarısındaki omuz kısmından-üç kademeli yapıyla inilen, yivlendirmeye sahip keskin geçişli profil yansıtan, alt kısmı daha uzun ve dar olan gövde, konik biçimli bilezik ayak, yüzeyde patina.

Tarih / Analoji : İ.S. 1.yy. sonları

Knigge 1976, Levha 71. 473.3,5;

Vogeikof – Brogan 2000, 304, Resim 8.21; Dusenbery 1998, S166-5.

Kat. No. : 61 S. 53

Kazı Env. No. : Pari'06-38

Adı-Formu : Lagynos

Buluntu Yeri : Nekropol D4 d – M72 (Tablo 1)

Ölçü Yük. : 18. 7 cm.

A. Çapı : 4. 4 cm.

K. Çapı : 13. 3 cm.

T. Çapı : 5. 7 cm.

Hamur Renk / Karışım : Kiremit kırmızısı hamur / Sert dokulu, Kum tanecikli,

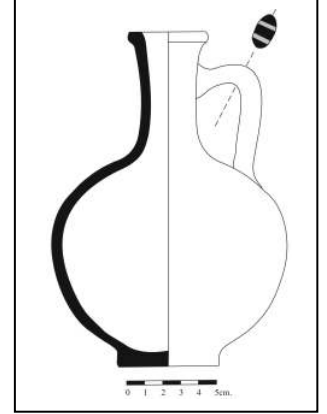
Fırınlanma : İyi

Astar / Boya : Dış yüzeyde siyah firnis

Yapım Tekniği : Çarkta

Tanım : Dışa dönük, kalın yuvarlak dudak, dudağa ve omuza geçişte yumuşak profilli geçişe sahip boyun, sırt kısmında paralel iki çizgi halinde inen yiv bulunan, boyun omuz arası dik kulp, en geniş kısım olan omuzlardan itibaren tabana doğru daralan yuvarlak gövde, bilezik ayak, yüzeyde az patina.

Tarih / Analoji : İ.S. 1.yy. sonları

Kat. No. : 62 S. 53

Kazı Env. No. : Pari'06- Etd. 73

Adı-Formu : Lagynos

Buluntu Yeri : Nekropol D4 c/d – M84 (Tablo 1)

Ölçü Yük. : 20. 1 cm.

A. Çapı : 5. 3 cm.

K. Çapı : 14. 2 cm.

T. Çapı : 5. 2 cm.

Hamur Renk / Karışım : Kiremit kırmızısı hamur / Sert dokulu, kumtanecikli, çok az mika katkılı.

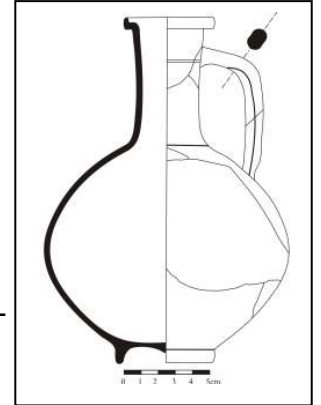
Fırınlanma : İyi

Astar / Boya :

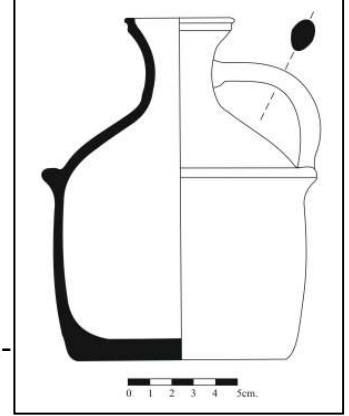
Yapım Tekniği : Çarkta

Tanım : Boyun gövde ve kulpta kırık izleri, dışa taşkın köşeli kalın dudak, omuza geçişte yumuşak profille hafif genişleyen, kulp ile üstte birleştiği kısımda ve omuza geçişte yivlere sahip silindirik boyun, boyun omuz arasına yerleştirilmiş, yan kısımlarında aşağı doğru inen tek – çizgi halinde yivli, köşeli bant şeklinde kulp, üstten ve alttan hafif – basık, karın kısmı şişkin gövde, içi boş bilezik ayak, yüzeyde patina

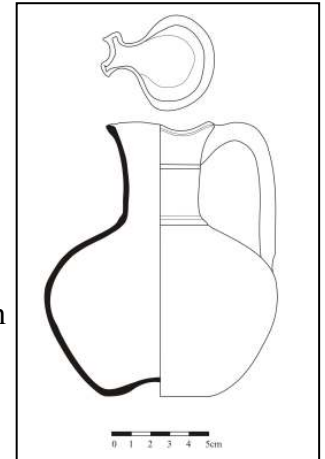
Tarih / Analoji : İ.S. 2.yy.

- Kat. No.** : 63 S. 54
Kazı Env. No. : Pari'06-62
Adı-Formu : Lagynos ?
Buluntu Yeri : Nekropol D4 d – M79 (Tablo 1)
Ölçü Yük. : 15. 7 cm.
 A. Çapı : 5. 0 cm.
 K. Çapı : 11. 5 cm.
 T. Çapı : 9. 7 cm.
Hamur Renk / Karışım : Kiremit kırmızısı hamur / Sert dokulu, kum tanecikli, çok az mika ve kireç katkılı.
Fırınlanma : İyi
Astar / Boya :
Yapım Tekniği : Çarkta
Tanım : Dışa dönük kalın yivli dudak, dudak ve omuz geçişi yumuşak profile sahip, kısa boyun, boyun omuz arası geniş açılı verilmiş kulp, gövdeye geçişteki dışa taşkın, kalın yivli kısma doğru açılan geniş omuz, tabana yakın kısımda çok az daralan, dikdörtgene yakın biçimli, üzeri ince çizgiler halinde yivli gövde, düz dip, yüzeyde patina.
Tarih / Analoji : İ.S. 2.yy.
 Aydın Tavukçu 2007, Kat. No. 94;
 Robinson 1959, Levha 21, M83.

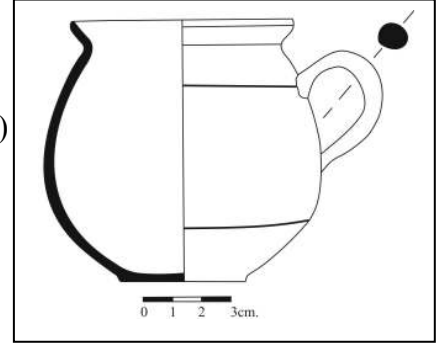

- Kat. No.** : 64 S. 54
Kazı Env. No. : Pari'06-Etd.53
Adı-Formu : Oinochoe
Buluntu Yeri : Nekropol D4 d – M84 (Tablo 1)
Ölçü Yük. : 14. 1 cm.
 A. Çapı : 5. 6 cm.
 K. Çapı : 12. 0 cm.
 T. Çapı : 5. 3 cm.
Hamur Renk / Karışım : Kiremit kırmızısı hamur / Sert dokulu, kum tanecikli, çok az mika katkılı.
Fırınlanma : İyi
Astar / Boya :
Yapım Tekniği : Çarkta
Tanım : Gövdede kırık izleri ve eksikler, dışa açık yonca biçimli ağız, ağız ve omuzlara geçişte çok sert olmayan geçişe sahip, üzerinde ince çizgiler halinde yivli, omuza geçişte iki kalın yivle oluşturulmuş kademeli yapıya sahip kalın boyun, dudak omuz arası kulp, geniş omuzlardan sonra tabana doğru daralan gövde, kaidesiz ama içi boş dip, yüzeyde patina.
Tarih / Analoji : İ.S. 2.yy.
 Dusenbery 1998, S122.1; Robinson 1959, Levha 7, G120;

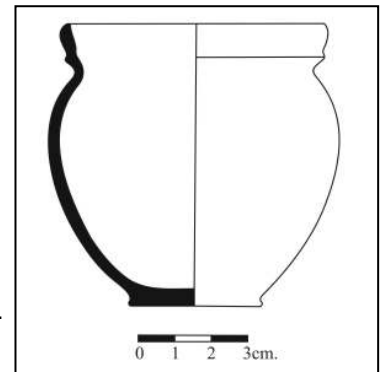

Williams 1976, 123, Levha 22. 14.

Kat. No.	: 65 S. 55
Kazı Env. No.	: Pari'06-12
Adı-Formu	: Tek kuplu kap
Buluntu Yeri	: Nekropol E4 d/E5 b – M77 (Tablo 1)
Ölçü Yük.	: 9. 0cm.
A. Çapı	: 7. 7 cm.
K. Çapı	: 9. 5 cm.
T. Çapı	: 4. 3 cm.
Hamur Renk / Karışım	: Gri renkli hamur / Sert dokulu, kum tanecikli, çok az mika katkılı.
Fırınlanma	: İyi
Astar / Boya	:
Yapım Tekniği	: Çarkta
Tanım	: Dudak ve kulpta çatlaklar, dışa eğik dudak, gövdeye geçişte daralan dudak altı, omuzda tek kulp, kulp hizası ve tabana yakın kısımda iki yive sahip, aşağı sarkık geniş karınlı, karından itibaren daralan gövde, çok az belirgin ayak, yüzeyde pişirmeden kaynaklanan farklı – renk tonları ve patina.
Tarih / Analoji	: İ.S. 1.yy. sonları – İ.S. 1.yy. başları. Hayes 1976, 33, Resim 10. 155; Dusenbery 1998, 232, S143-16.

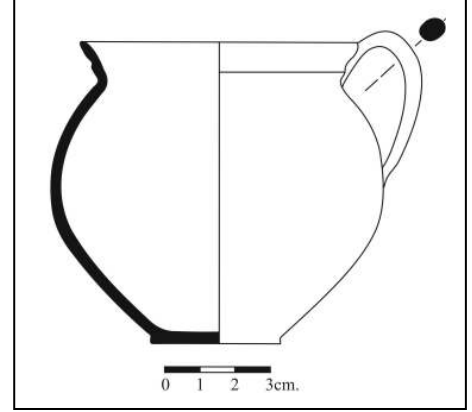

Kat. No.	: 66 S. 56
Kazı Env. No.	: Pari'06-26
Adı-Formu	: Tek kulplu kap
Buluntu Yeri	: Nekropol D 4d – M82 (Tablo 1)
Ölçü Yük.	: 7. 7 cm.
A. Çapı	: 7. 2 cm.
K. Çapı	: 7. 9 cm.
T. Çapı	: 3. 7 cm.
Hamur Renk / Karışım	: Gri renkli hamur / Sert dokulu, kum tanecikli hamur.
Fırınlanma	: İyi
Astar / Boya	:
Yapım Tekniği	: Çarkta
Tanım	: Dışa eğik keskin dudak, yivli boyun, yuvarlak profilli, tabana doğru daralan gövde, çok kısa ayak, yüzeyde patina.
Tarih / Analoji	: İ.S. 1.yy. ilk yarısı (Tiberius Dönemi). Hayes 1976, 33, Resim 10. 154; Williams 1976, 77, Levha 30, Resim

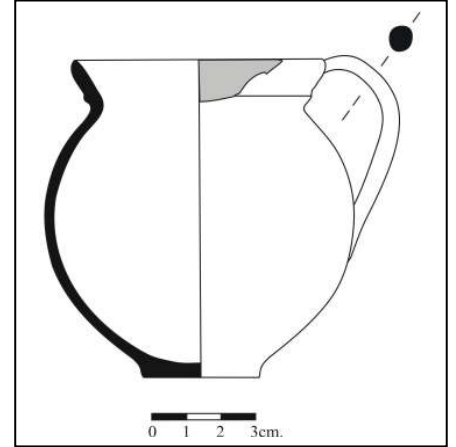

31; Dusenbery 1998, 370, S118F 2.

Kat. No.	: 67 S. 56
Kazı Env. No.	: Pari'06-32
Adı-Formu	: Tek kulplu kap
Buluntu Yeri	: Nekropol E5 b – M76 (Tablo 1)
Ölçü Yük.	: 8. 5 cm.
A. Çapı	: 7. 9 cm.
K. Çapı	: 9. 9 cm.
T. Çapı	: 3. 8 cm.
Hamur Renk / Karışım	: Gri renkli / Sert dokulu, kum tancikli
Fırınlanma	: İyi
Astar / Boya	: Dış yüzeyde az belirgi siyah firnis
Yapım Tekniği	: Çarkta
Tanım	: Dışa eğik keskin dudak, yivli boyun, dudak omuz arası tek kulp, yuvarlak profilli tabana doğru daralan gövde, çok kısa kaide, yüzeyde – patina.
Tarih / Analoji	: İ.S. 1.yy. ortaları. Robinson 1959, 94, Levha 7. G117; Dusenbery 1998, 392, S234-4.

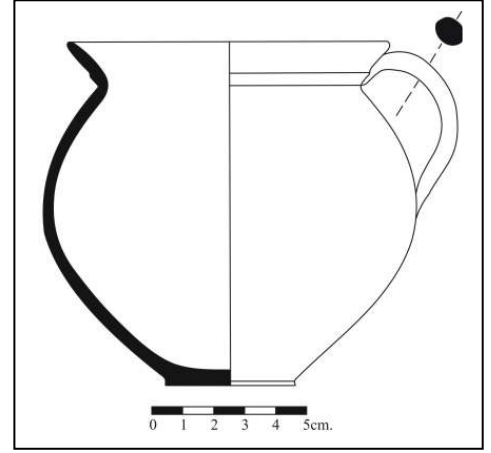

Kat. No.	: 68 S. 56
Kazı Env. No.	: Pari'06-30
Adı-Formu	: Tek kulplu kap
Buluntu Yeri	: Nekropol D4 d – M72 (Tablo 1)
Ölçü Yük.	: 9. 2 cm.
A. Çapı	: 7. 3 cm.
K. Çapı	: 9. 0 cm.
T. Çapı	: 3. 4 cm.
Hamur Renk / Karışım	: Devetüyü hamur / Sert dokulu, kum tanecikli, çok az mika katkı lı.
Fırınlanma	: İyi
Astar / Boya	:
Yapım Tekniği	: Çarkta
Tanım	: Dudak kısmı, çıkarıldıktan sonra onarılmış eserde, dışa eğik keskin – dudak, boyunda yiv, dudak omuz arası tek kulp, yuvarlak profilli tabana doğru daralan gövdeli, çok kısa ayaklı, gövdede yanık izleri.
Tarih / Analoji	: İ.S. 1.yy. sonları.

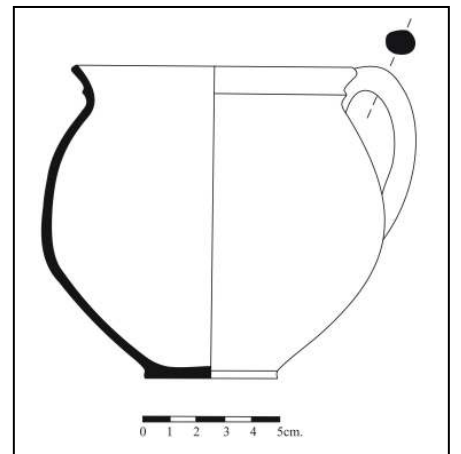

Robinson 1959, 94, Levha 7. G117; Dusenbery 1998, 392, S234-4.

Kat. No.	: 69 S. 57
Kazı Env. No.	: Pari'06-58
Adı-Formu	: Tek kulplu kap
Buluntu Yeri	: Nekropol D4 d – M81(Tablo 1)
Ölçü Yük.	: 11. 0 cm.
A. Çapı	: 10. 3 cm.
K. Çapı	: 12. 0 cm.
T. Çapı	: 4. 2 cm.
Hamur Renk / Karışım	: Gri renkli hamur / Sert dokulu, kum tanecikli.
Fırınlanma	: İyi
Astar / Boya	:
Yapım Tekniği	: Çarkta
Tanım	: Dışa eğik keskin dudak, boyunda yiv, dudak kulp arası tek kulp, yu – varlak profilili, tabana doğru daralan gövde, az belirgin kısa ayak, yüzeyde patina.
Tarih / Analoji	: İ.S. 1.yy. sonları. Robinson 1959, 34, 69, Levha 7, G182, Levha 13, K58-59; Williams – Zerwos 1985, 64, Levha 12, Resim 21; Dusenbery 1998, 392, S234-1.

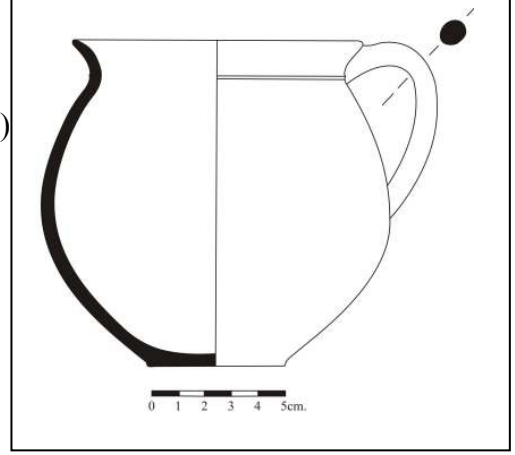

Kat. No.	: 70 S. 57
Kazı Env. No.	: Pari'06-27
Adı-Formu	: Tek kulplu kap
Buluntu Yeri	: Nekropol D4 d – M80 (Tablo 1)
Ölçü Yük.	: 11. 5 cm.
A. Çapı	: 10. 5 cm.
K. Çapı	: 12. 7 cm.
T. Çapı	: 5. 0 cm.
Hamur Renk / Karışım	: Kiremit kırmızısı hamur / Sert dokulu, kum tanecikli, çok az mika katkılı.
Fırınlanma	: İyi
Astar / Boya	:
Yapım Tekniği	: Çarkta
Tanım	: Dışa eğik keskin dudak, boyunda yiv, dudak kulp arası tek kulp, yu – varlak profilili, tabana doğru daralan gövde, az belirgin kısa ayak, yüzeyde patina.
Tarih / Analoji	: İ.S. 2.yy. Robinson 1959, 34, 69, Levha 7, G182, Levha 13, K58-59;

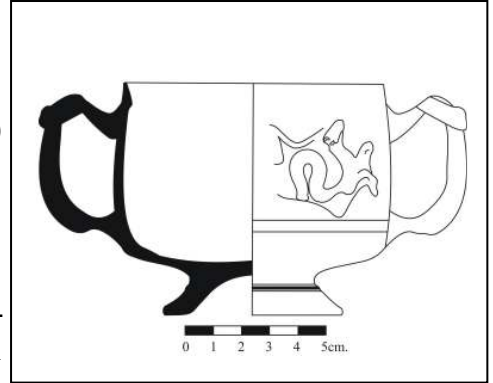

Williams – Zerwos 1985, 64, Levha 12, Resim 21;
Dusenbery 1998, 392, S234-1.

Kat. No.	: 71 S. 57	
Kazı Env. No.	: Pari'06-86	
Adı-Formu	: Tek kulplu kap	
Buluntu Yeri	: Nekropol D4 d-M84 (Tablo 1)	
Ölçü Yük.	: 12. 1 cm.	
A. Çapı	: 10. 8 cm.	
K. Çapı	: 13. 0 cm.	
T. Çapı	: 5. 2 cm.	
Hamur Renk / Karışım	: Kiremit kırmızısı hamur / Sert dokulu kum tanecikli, çok az mika katkılı.	
Fırınlanma	: İyi	
Astar / Boya	:	
Yapım Tekniği	: Çarkta	
Tanım	: Dışa eğik keskin dudak, boyunda yiv, dudak kulp arası tek kulp, yu – varlak profilli, tabana doğru daralan gövde, çok az belirgin kısa ayak yüzeyde patina.	
Tarih / Analoji	: İ.S. 2.yy.	
	Robinson 1959, 34, 69, Levha 7, G182, Levha 13, K58-59; Williams – Zerwos 1985, 64, Levha 12, Resim 21; Dusenbery 1998, 392, S234-1.	

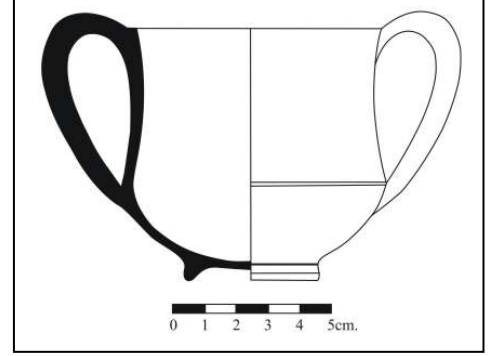

Kat. No.	: 72 S. 58	
Kazı Env. No.	: Pari'06-70	
Adı-Formu	: Kantharos	
Buluntu Yeri	: Nekropol D4 d-M78 (Tablo 1)	
Ölçü Yük.	: 8. 2 cm.	
A. Çapı	: 9. 2 cm.	
K. Çapı	: 9. 8 cm.	
T. Çapı	: 6. 2 cm.	
Hamur Renk / Karışım	: Kahverengi hamur / Sert doku – lu, çok az mika ve kireç katkılı	
Fırınlanma	: İyi	
Astar / Boya	: Dış yüzeyde koyu kahve firmis.	
Yapım Tekniği	: Çarkta	
Tanım	: Gövdede çatlaklara sahip eserde, dışa açılan belirgin halka kaide, kısa konik alt gövdeden keskin bir geçişle yukarı doğru döndürülen	

Tarih / Analoji : yüksek gövde, köşe kısımlarında kalp tutamaklara sahip çift kulp.
: İ.Ö. 1.yy.
Garbsch 1982, 30, Resim 36; Çam – Akdemir 2007, 18, Resim 10.

Kat. No. : 73 S. 59
Kazı Env. No. : Pari'06-116
Adı-Formu : Kantharos
Buluntu Yeri : Nekropol E4 b-M87 (Tablo 1)
Ölçü Yük. : 7. 9 cm.
A. Çapı : 7. 5 cm.
K. Çapı : 7. 9 cm.
T. Çapı : 4. 2 cm.
Hamur Renk / Karışım : Kiremit kırmızısı hamur /
Sert doku, kum tanecikli, çok-
az mika katkılı.

Fırınlanma : İyi
Astar / Boya : Dış yüzeyde hamur renginde astar.
Yapım Tekniği : Çarkta
Tanım : Gövdede çatlaklar, geniş ağız, üst kısımda içbükey bir profil çizdikten sonra sert geçilen dışbükey alt yarısı bulunan gövde, çift dikey kulp, - içi boş kısa konik kaide, yüzeyde patina
Tarih / Analoji : İ.Ö. 1.yy. sonları – İ.S. 1.yy başları
Hayes – Mezquiriz – Saracino – Ricci – Pucci 1985, 311, Levha C, Çizim 2 -3

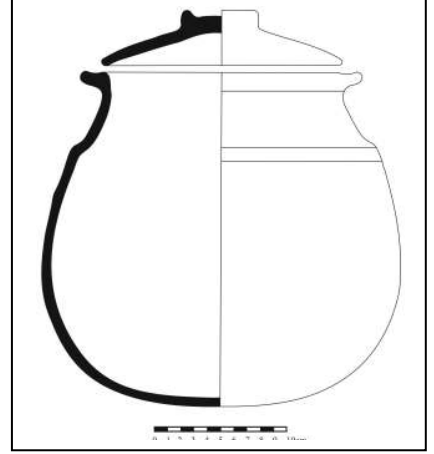
Kat. No. : 74 S. 60
Kazı Env. No. : Pari'06-02
Adı-Formu : Çift kulplu kap
Buluntu Yeri : Nekropol F3 a – TSM5 (Tablo 1)
Ölçü Yük. : 10. 2 cm.
A. Çapı : 6. 8 cm.
K. Çapı : 7. 2 cm.
T. Çapı : 4. 0 cm.
Hamur Renk / Karışım : Kiremit kırmızısı hamur / Sert do-
kulu, kum tanecikli çok az mika
katkılı.

Fırınlanma : İyi
Astar / Boya : Dış yüzeyde devetüyü astar.
Yapım Tekniği : Çarkta
Tanım : Geniş ağız, üst kısmı uzun silindirik biçimde aşağı indikten sonra ka-
zıma yivli kısmın bitiminde sert geçişle daralarak devam eden gövde,
ağza yakın kısımla gövdenin alt kısmındaki sert çeşli bölüm arasına

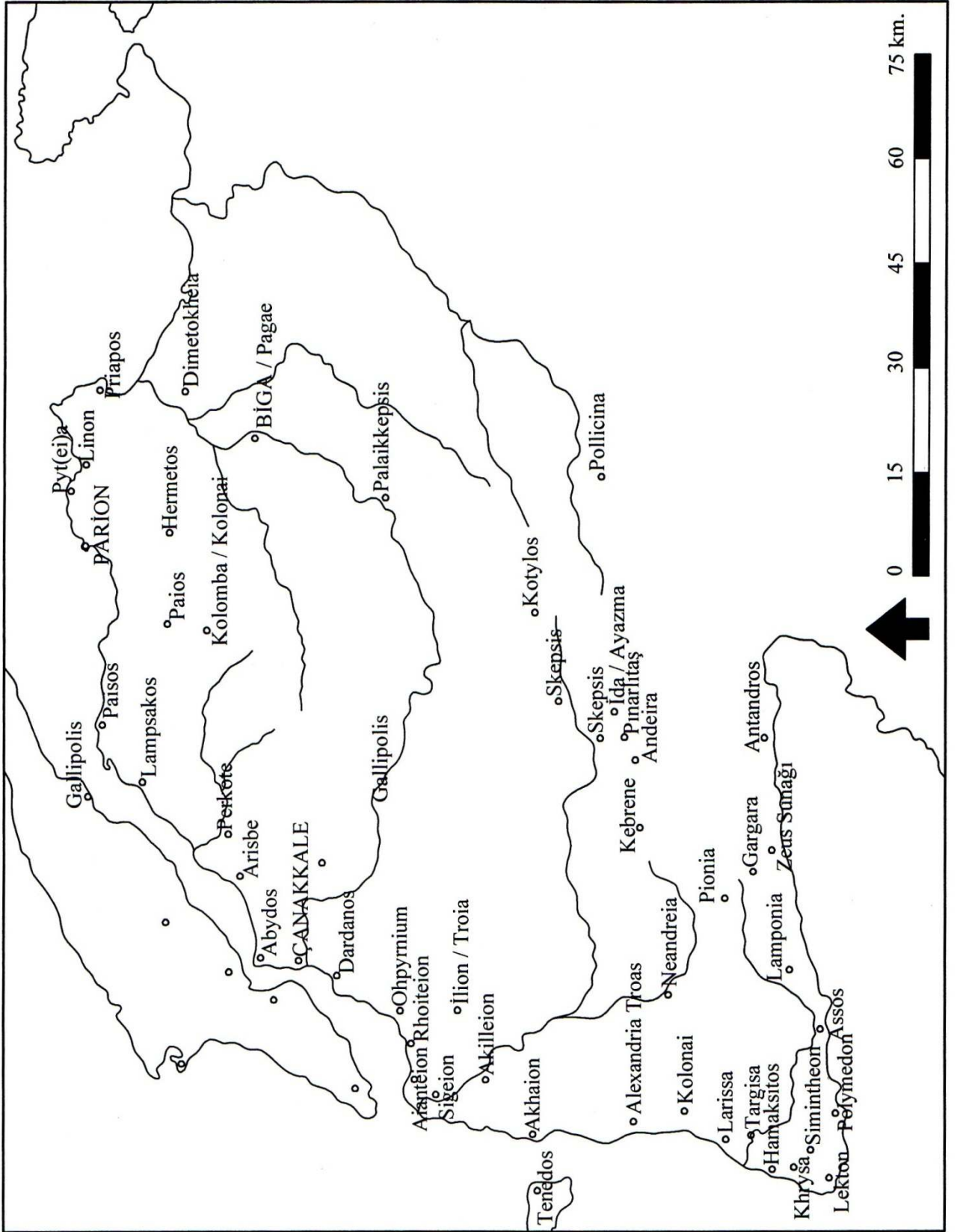
Tarih / Analoji : yerleştirilmiş iki dikey kulp, çok kısa bilezik ayak, yüzeyde patina.
: İ. Ö. 1. yy. sonları – İ. Ö. 1. yy. başları.
Dusenbery 1998, 231, S143-14.
Robinson 1959, 80, Levha 4. G7.

Kat. No. : 75 S. 61
Kazı Env. No. : Pari'06-123
Adı-Formu : Urne
Buluntu Yeri : Nekropol E5 b – UM12 (Tablo 1)
Ölçü Yük. : 25 cm.
A. Çapı : 21. 5 cm.
K. Çapı : 27. 2cm.
T. Çapı :
Hamur Renk / Karışım : Kiremit kırmızısı hamur /
Sert dokulu, çok az mika katkılı.
Fırınlanma : İyi
Astar / Boya :
Yapım Tekniği : Çarkta
Tanım : Kapak ve ağız kısmında kırıklar, dışa çekik üste kıvrık oyuk kısma
ma sahip dudak, dudağın altında içe çökük geniş kısım, yuvarlak
gövde, yuvarlak dip, yüzeyde patina.

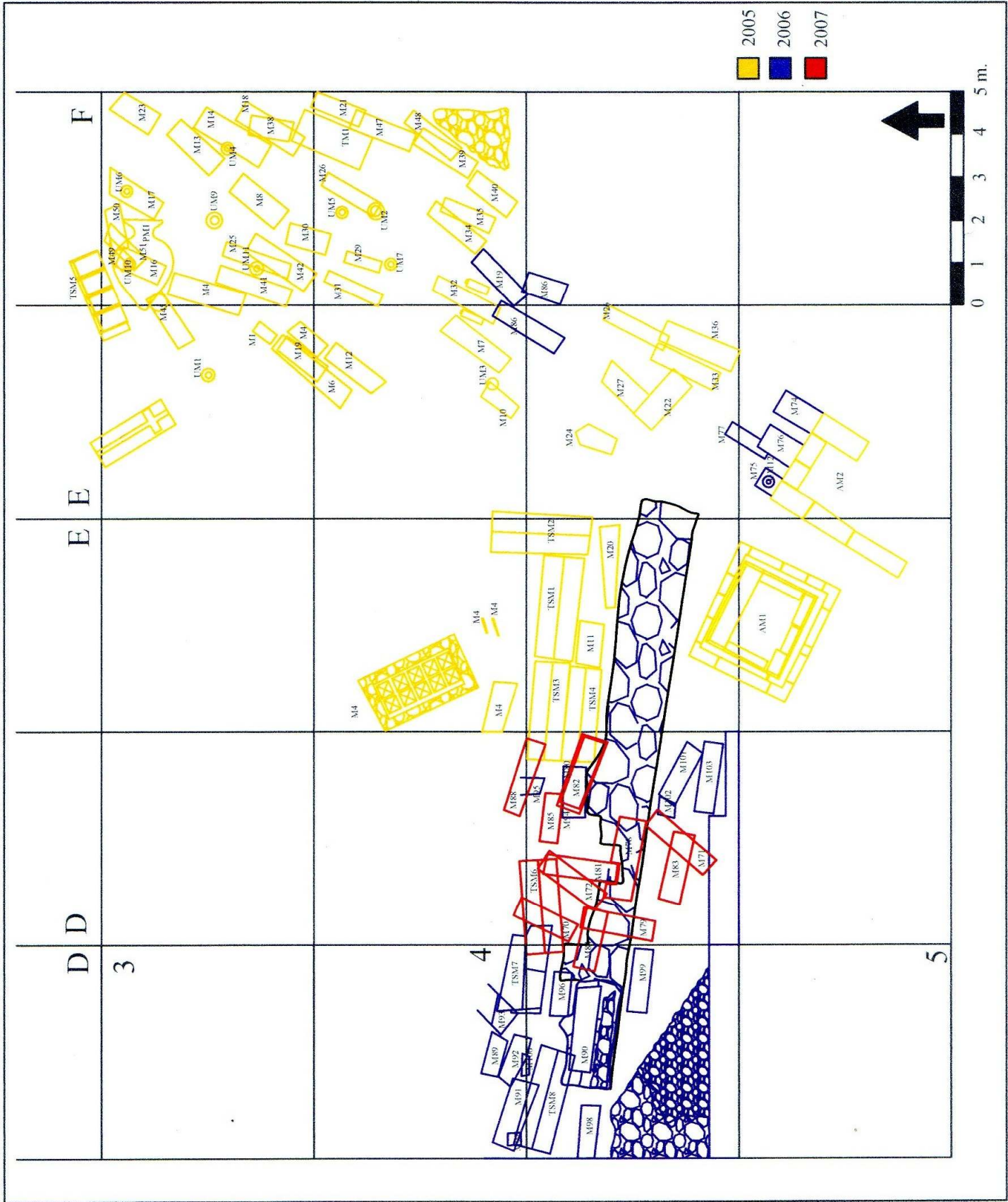
Tarih / Analoji : İ.S. 1.yy. başları.
Dusenbery 1998, 297, 305, 363, S169, S176, S218.
Aydın Tavukçu 2007, 85, Kat. No. 98.

HARİTALAR

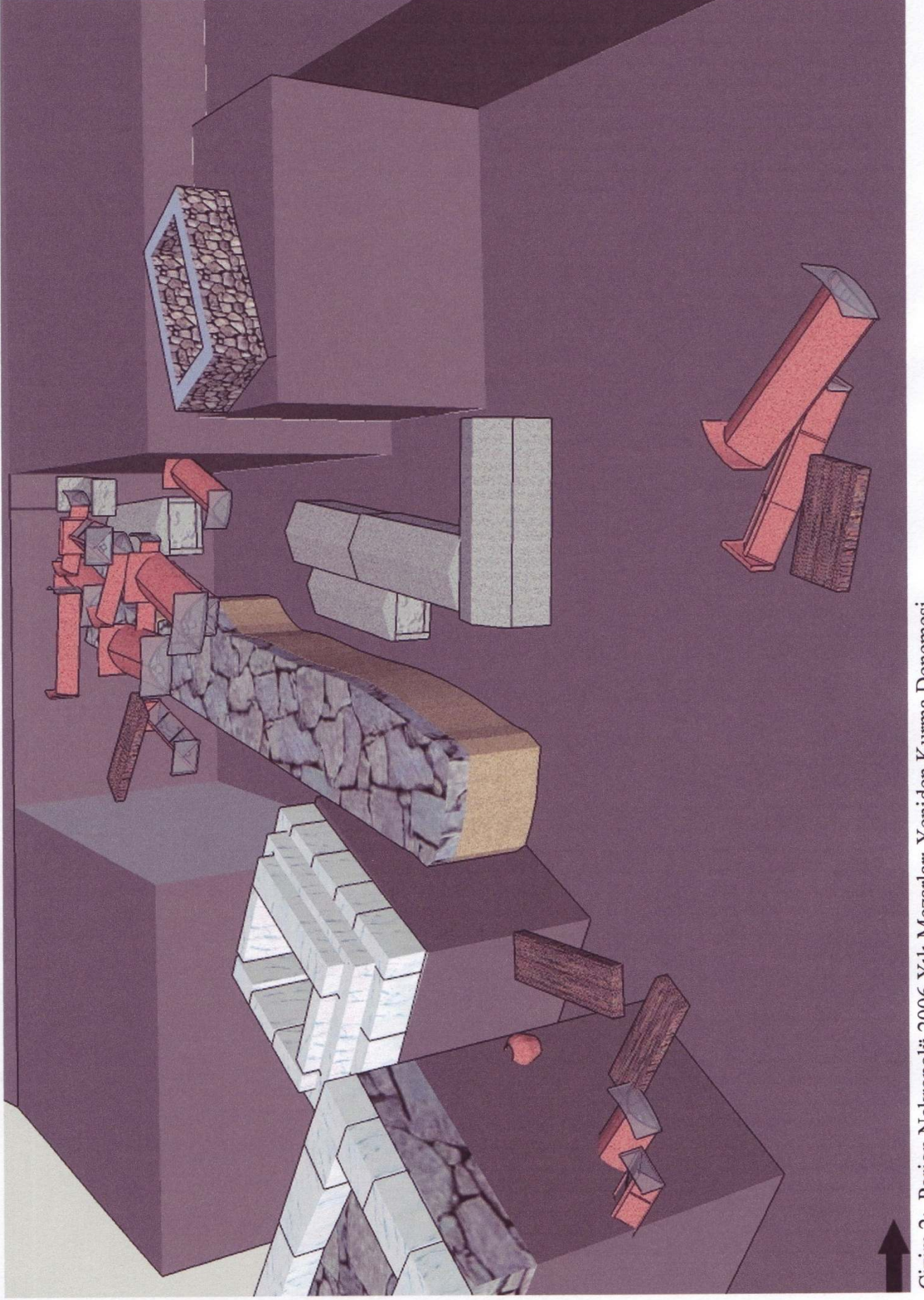

Harita 1: Troas Bölgesi

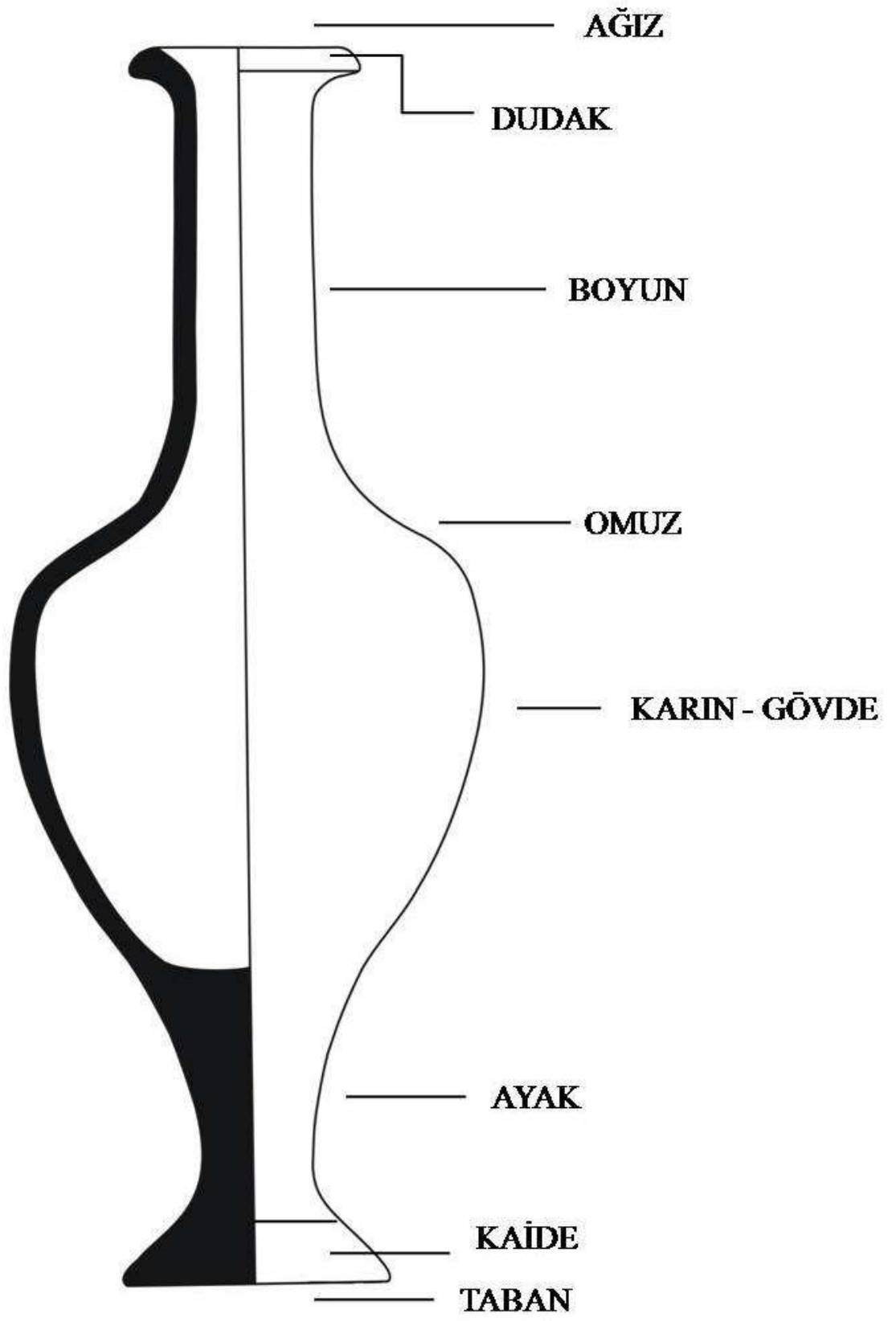
ÇİZİMLER

Çizim 1: Parion Güney Nekropolü Genel Planı

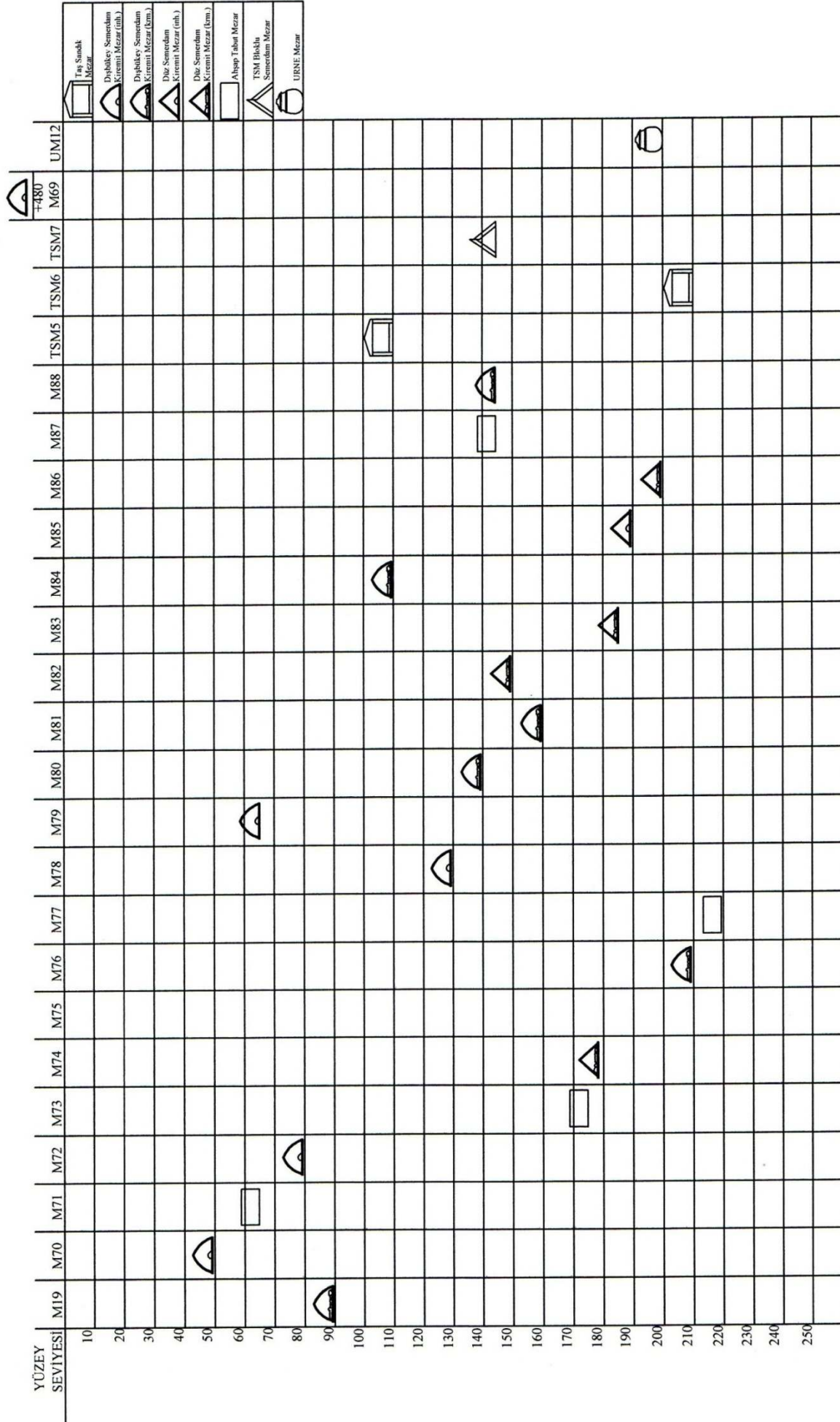

Çizim 2: Parion Nekropolü 2006 Yılı Mezarları Yeniden Kurma Denemesi.

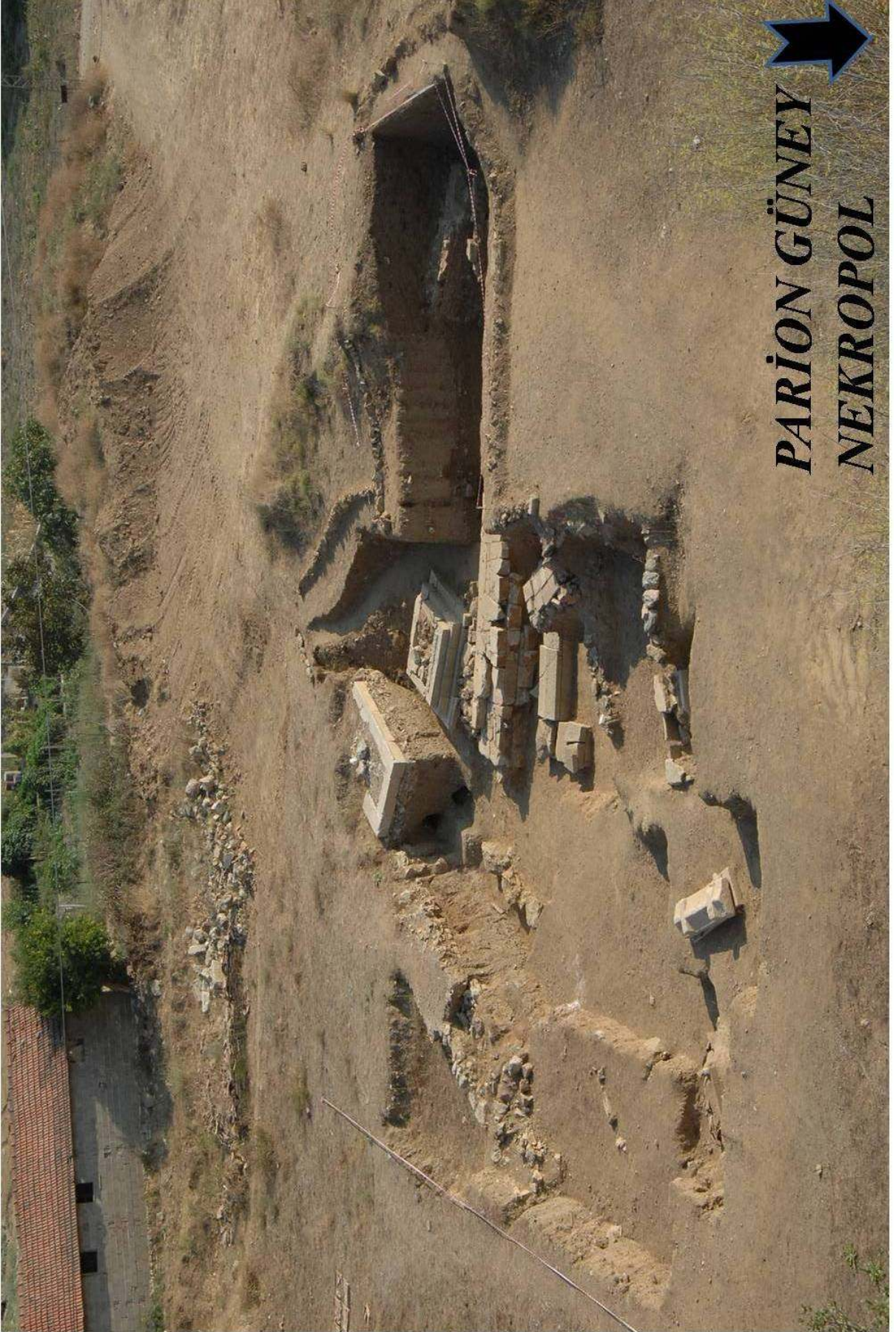
Çizim 3: Unguentarium

TABLULAR

Tablo 1: Parion Nekropolü 2006 Yılı Mezar Seviyeleri

RESİMLER

Resim 1: Parion Güney Nekropolü

Resim 2: Tiyatro’da ele geçen Bizans Sikkesi

Resim 3: Parion Tiyatrosu.

Resim 4: Parion Tiyatro Adak Yazıtı ve Bezemeli Mimari Bloklar

Resim 5: Parion Villa (Hamam?)

Resim 6: Tiyatronun Üst kısmındaki Mimari Yapıya ait Temel Kalıntıları

Resim 7: Kat. No. 1

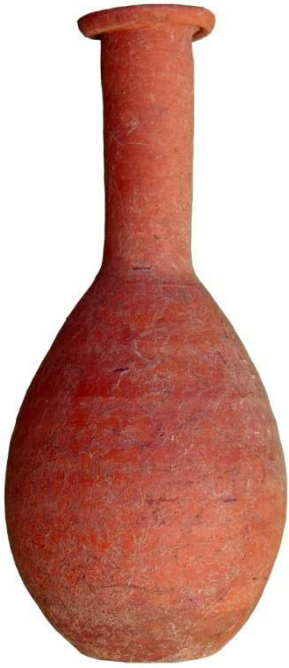
Resim 8: Kat. No. 2

Resim 9: Kat. No. 3

Resim 10: Kat. No. 4

Resim 11: Kat. No. 5

Resim 12: Kat. No. 6

Resim 13: Kat. No. 7

Resim 14: Kat. No. 8

Resim 15: Kat. No. 9

Resim 16: Kat. No. 10

Resim 17: Kat. No. 11

Resim 18: Kat. No. 12

Resim 19: Kat. No.13

Resim 20: Kat. No.14

Resim 21: Kat. No. 15

Resim 22: Kat. No.16

Resim 23: Kat. No.17

Resim 24: Kat. No. 18

Resim 25: Kat. No.19

Resim 26: Kat. No.20

Resim 27: Kat. No. 21

Resim 28: Kat. No.22

Resim 29: Kat. No.23

Resim 30: Kat. No. 24

Resim 31: Kat. No.25

Resim 32: Kat. No.26

Resim 33: Kat. No. 27

Resim 34: Kat. No.28

Resim 35: Kat. No.29

Resim 36: Kat. No. 30

Resim 37: Kat. No.31

Resim 38: Kat. No. 32

Resim 39: Kat. No.33

Resim 40: Kat. No.34

Resim 41: Kat. No. 35

Resim 42: Kat. No.36

Resim 43: Kat. No. 37

Resim 44: Kat. No. 38

Resim 45: Kat. No. 39

Resim 46: Kat. No. 40

Resim 47: Kat. No.41

Resim 48: Kat. No. 42

Resim 49: Kat. No.43

Resim 50: Kat. No.44

Resim 51: Kat. No. 45

Resim 52: Kat. No.46

Resim 53: Kat. No.47

Resim 54: Kat. No.48

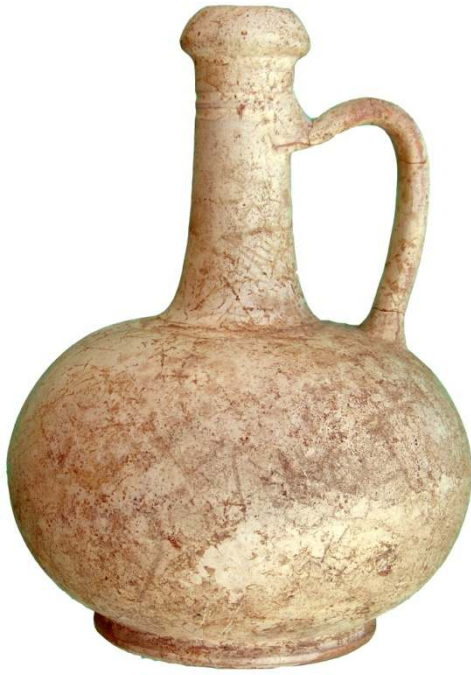
Resim 55: Kat. No. 49

Resim 56: Kat. No.50

Resim 57: Kat. No.51

Resim 58: Kat. No. 52

Resim 59: Kat. No. 53

Resim 60: Kat. No. 54

Resim 61: Kat. No. 55

Resim 62: Kat. No. 56

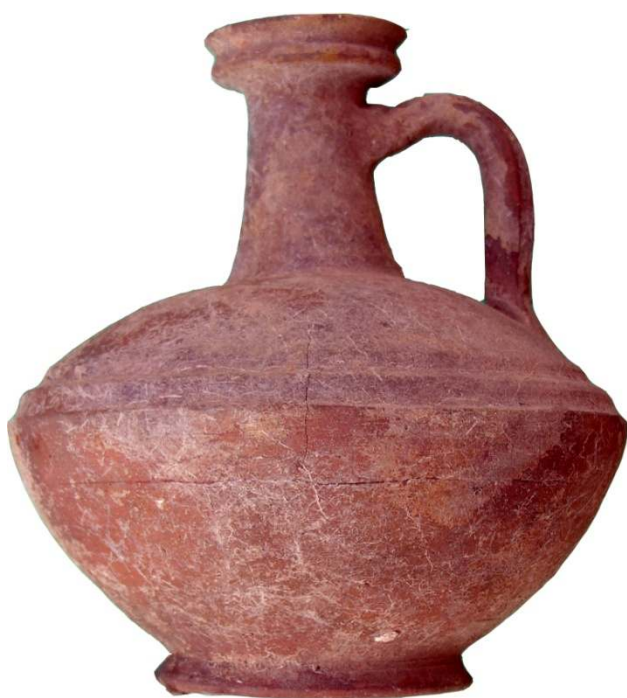
Resim 63: Kat. No. 57

Resim 64: Kat. No. 58

Resim 65: Kat. No. 59

Resim 66: Kat. No. 60

Resim 67: Kat. No. 61

Resim 68: Kat. No. 62

Resim 69: Kat. No. 63

Resim 70: Kat. No. 64.

Resim 71: Kat. No. 65

Resim 72: Kat. No. 66

Resim 73: Kat. No. 67

Resim 74: Kat. No. 68

Resim 75: Kat. No. 69

Resim 76: Kat. No. 70

Resim 77: Kat. No. 71

Resim 78: Kat. No. 72

Resim 79: Kat. No. 73

Resim 80: Kat. No. 74

Resim 81: Kat. No. 75

ÖZGEÇMİŞ

1980 yılında Erzurum’da doğdu. İlköğrenimini Celal Akın İlkokulu’nda tamamladıktan sonra, 1991 – 1993 yılları arasında, Erzurum Gazi Ahmet Muhtar Paşa Orta Okulu’ndan mezun olarak orta öğretimini tamamladı. 1994 yılında başladığı Erzurum Lisesi’nden 1997 yılında mezun oldu. 2000 yılında Atatürk Üniversitesi Fen – Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölümü’nde başladığı yüksek öğrenimini 2004 yılında tamamladı. Aynı yıl başladığı yüksek lisans eğitiminde bir yıl İngilizce hazırlık sınıfını okuduktan sonra bir yıl süreli yüksek lisans dersleri alıp 2007 yılında “Parion Nekropolü Mezar Tipleri” başlıklı yüksek lisans seminerini sundu. 2005 yılından bu yana, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Anabilim Dalı’nda Araştırma Görevlisi olarak görev yapmaktadır.

Hasan KASAPOĞLU

Yayınlar:

“Parion Nekropolü Mezar Tipleri”, Doğudan Yükselen Işık – Arkeoloji Yazıları, Atatürk Üniversitesi 50. Kuruluş Yıldönümü Arkeoloji Bölümü Armağanı, 2007, s. 481 – 20.

Katıldığı Kazı ve Yüzey araştırmaları:

2005 Yılı Parion Antik Kenti Kazıları – Arkeolog – Kazı Başkanı Prof. Dr. Cevat BAŞARAN.

2006 Yılı Parion Antik Kenti Kazıları – Kazı Heyet Üyesi – Kazı Başkanı Prof. Dr. Cevat BAŞARAN.

2007 Yılı Parion Antik Kenti Kazıları – Kazı Heyet Üyesi – Kazı Başkanı Prof. Dr. Cevat BAŞARAN.

2007 Yılı Antandros Antik Kenti Kazıları – Arkeolog – Kazı Başkanı Doç. Dr. Gürcan POLAT.

2008 Yılı Parion Antik Kenti Kazıları – Kazı Heyet Üyesi – Kazı Başkanı Prof. Dr. Cevat BAŞARAN.

2008 Yılı Tenedos Antik Kenti Yüzey Araştırması – Araştırma Heyet Üyesi – Araştırma Başkanı Yrd. Doç. Dr. Ali Yalçın TAVUKÇU.